

ŽUPANIJSKA RAZVOJNA STRATEGIJA

Zadarske županije

do 2020.

IMPRESSUM

Izdavač
Zadarska županija

Izrađivač
Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA

Uredništvo / Voditeljice tima izrade
Sanja Peričić, dipl.oec.
Marica Babić, dipl.oec.

Vanjsko vrednovanje (ex ante evaluacija)
Prof. dr. sc. Nenad Starc, Ekonomski institut Zagreb

Priprema za tisak
ILLECONCEPT

CIP-Katalogizacija u publikaciji
Znanstvena knjižnica Zadar

UDK 338.2(497.581.1Zadar)"20../2020"

ŽUPANIJSKA razvojna strategija Zadarske županije do 2020. / <uredništvo, voditeljice tima izrade Sanja Peričić, Marica Babić>. - Zadar : Zadarska županija, 2017. - 214 str. : ilustr., graf. prikazi u bojama ; 30 cm

Bibliografija: str. 210-214.

ISBN 978-953-57917-5-1

150712083

SADRŽAJ:

SAŽETAK 7

1. ANALIZA I OCJENA STANJA – SAŽETAK 13
1.1. PROSTORNA I SOCIODEMOGRAFSKA OBILJEŽJA 14
1.1.1. PROSTORNA OBILJEŽJA 14
1.1.2. STANOVNIŠTVO I DOBNO OBRAZOVNA STRUKTURA 15
1.2. PAMETAN RAST 16
1.2.1. GOSPODARSTVO 16
1.2.1.1. PREGLED GOSPODARSKE SITUACIJE 16
1.2.1.2. MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO 19
1.2.1.3. KONKURENTNOST REGIONALNOG GOSPODARSTVA 21
1.2.2. ISTRAŽIVANJE, TEHNOLOŠKI RAZVOJ I INOVACIJE 22
1.2.3. TURIZAM 23
1.2.3.1. ANALIZA TURISTIČKIH POKAZATELJA ZADARSKE ŽUPANIJE 23
1.2.3.2. ATRAKCIJSKA OSNOVA TURIZMA U ZADARSKOJ ŽUPANIJI 25
1.2.4. POLJOPRIVREDA 27
1.2.4.1. BILJNA PROIZVODNJA 28
1.2.4.2. EKOLOŠKA I INTEGRIRANA POLJOPRIVREDA 30
1.2.4.3. STOČARSTVO 30
1.2.4.4. LOVSTVO 31
1.2.4.5. POLJOPRIVREDNE ZADRUGE 31
1.2.4.6. ZAŠTITA AUTOHTONIH PROIZVODA ZADARSKE ŽUPANIJE 31
1.2.4.7. GOSPODARSKA ANALIZA SEKTORA POLJOPRIVREDE 31
1.2.5. RIBARSTVO 32
1.2.5.1. KARAKTERISTIKE RIBOLOVNE FLOTE I STATISTIKA MORSKOG ULOVA ZADARSKE ŽUPANIJE 33
1.2.5.2. AKVAKULTURA 34
1.2.5.3. RIBARSKE ZADRUGE 34
1.3. ODRŽIV RAST 35
1.3.1. ZAŠTITA OKOLIŠA 35
1.3.1.1. PROCJENA UGROŽENOSTI STANOVNIŠTVA, MATERIJALNIH I KULTURNIH DOBARA TE OKOLIŠA OD KATASTROFA I VELIKIH NESREĆA 37
1.3.2. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA 40
1.3.3. ENERGETSKA UČINKOVITOST 42
1.3.4. PROMETNA INFRASTRUKTURA 43
1.4. UKLJUČIV RAST 48
1.4.1. OBRAZOVANJE 48
1.4.1.1. PREDŠKOLSKI ODGOJ 48
1.4.1.2. OSNOVNOŠKOLSKO OBRAZOVANJE 48
1.4.1.3. SREDNJOŠKOLSKO OBRAZOVANJE 49
1.4.1.4. VISOKO OBRAZOVANJE 50
1.4.1.5. CJELOŽIVOTNO UČENJE 52
1.4.2. KULTURA I SPORT 52
1.4.2.1. KULTURNA BAŠTINA 52
1.3.2.2. MUZEJSKA DJELATNOST 54

1.4.2.3. KAZALIŠNA DJELATNOST 55
1.4.2.4. KNJIŽNIČNA I ARHIVSKA DJELATNOST 57
1.4.2.5. KULTURNE I KREATIVNE INDUSTRIJE 57
1.4.2.6. CIVILNI SEKTOR 58
1.4.2.7. ŠPORTSKE DJELATNOSTI 58
1.4.3. STRUKTURA OBILJEŽJA SUSTAVA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE 59
1.4.3.1. STRUKTURNA OBILJEŽJA SUSTAVA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE 59
1.4.3.2. STANJE ZDRAVLJA 62
1.4.4. SOCIJALNO BLAGOSTANJE I SOCIJALNA SKRB 62
1.4.4.1. SOCIJALNI STATUS STANOVNIŠTVA 62
1.4.4.2. STANJE SOCIJALNE ZAŠTITE 63
1.4.4.3. STRUKTURNA OBILJEŽJA SUSTAVA SOCIJALNE SKRBI 64
1.5. UPRAVLJANJE RAZVOJEM 66

2. REZULTATI PROVOĐENJA PRIJAŠNJIH STRATEGIJA 69
2.1. REGIONALNI OPERATIVNI PROGRAM ZADARSKE ŽUPANIJE 2004. – 2010. 70
2.2. ŽUPANIJSKA RAZVOJNA STRATEGIJA 2011. – 2015. 74

3. PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA 77
3.1. SWOT 79

4. STRATEŠKI OKVIR 91
4.1. VIZIJA 95
4.2. CILJEVI 95
4.3. RAZVOJNI PRIORITETI I MJERE 101
4.3.1. PRIORITETI RAZVOJA ŽUPANIJE 101
4.3.2. MJERE ZA RAZVOJ ŽUPANIJE 126

5. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA TERITORIJALNOM I URBANOM RAZVOJU 163

6. PROVEDBA ŽUPANIJSKE RAZVOJNE STRATEGIJE ZADARSKE ŽUPANIJE 171
6.1. FINANCIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEGIJE 172
6.2. PROVEDBENI MEHANIZMI 175
6.3. POPIS STRATEŠKIH PROJEKATA ŽUPANIJE 177

7. PRAĆENJE I VREDNOVANJE STRATEGIJE 185

8. ŽUPANIJSKO PARTNERSKO VIJEĆE 189

9. HORIZONTALNA NAČELA 193

10. ODNOSI PRIORITETA ŽRS-a, SRUP-a I MJERA SRRRH-a 197

11. IZVJEŠĆE O PROVEDENOM PRETHODNOM VREDNOVANJU - SAŽETAK 201

12. IZVJEŠĆE O PROVEDENOJ STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ - SAŽETAK 203

UVODNA RIJEČ ŽUPANA ZADARSKE ŽUPANIJE

Božidar Longin, dipl.ing.
Župan Zadarske županije

Utemeljenjem Zadarske županije u upravno-teritorijalnom ustroju Republike Hrvatske dobili smo priliku upravljati vlastitim razvojem u izravnoj komunikaciji sa središnjim tijelima državne vlasti, kao i s ostalim sudionicima sveukupnog razvoja, a novim pozicioniranjem Zadra kao ravnopravnog regionalnog središta Hrvatske dobili smo uspješnu okupljališnu točku za područje Sjeverne Dalmacije i Like i Krbave. Dakle, dobili smo dobar temelj za strateško promišljanje svoga razvoja.

Strateško planiranje je sustavan proces kroz koji se izgrađuje povjerenje, suglasnost i obvezatnost među ključnim dionicima o prioritetima koji su bitni za njihovu misiju (zadaću) i prihvatljivi za okolinu u kojoj djeluju.

Županijska razvojna strategija temeljni je planski dokument strateškog planiranja društveno-gospodarskog razvoja Zadarske županije do 2020.

Na području naše županije strateško planiranje razvoja sustavno se provodi od 2003. godine kada je započela izrada Regionalnog operativnog programa koji je usvojen 18. prosinca iste godine. Dugoročni cilj ROP-a bio je postizanje kompatibilnosti politike regionalnog razvoja s Europskom unijom, a kratkoročni ciljevi uspješno raspoređena financijska sredstva koja su nam tada stavljena na raspolaganje, razvoj kapaciteta lokalnih sudionika za planiranje i vođenje regionalne politike u skladu s principima EU te unaprjeđenje kvalitete ROP-a kao instrumenta planiranja.

Prva Županijska razvojna strategija trebala je obuhvatiti razdoblje 2011. – 2013., no ostala je na snazi do danas kada će ju zamijeniti nova.

Županijsku razvojnu strategiju, kao temeljni strateški dokument, slijedila je izrada sektorskih strateških dokumenata usklađenih s ciljevima, prioritetima i mjerama postavljenim u ŽRS, a koji su za cilj imali usklađivanje s europskim standardima, kao i jačanje vlastitih kapaciteta.

Izradom nove Županijske razvojne strategije napravljena je revizija u prethodnom dokumentu definiranih komparativnih prednosti, jedinstvenih obilježja, kao i potencijala razvoja naše županije, te su definirani strateški ciljevi usklađeni s razvojnim prioritetima navedenim u temeljnom strateškom dokumentu Europske unije Europa 2020. Vizija Zadarske županije u programskom razdoblju uključuje razvoj konkurentnog gospodarstva utemeljenog na znanju i inovacijama; promicanje zelenijeg, konkurentnijeg gospodarstva temeljenog na učinkovitom korištenju resursa te poticanje ekonomije visoke stope zaposlenosti, uz rezultat ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije.

Povlačenje sredstava iz EU fondova zahtijeva postojanje kvalitetnih strateških dokumenata na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, stoga je izrada i usvajanje, a osobito primjena Županijske razvojne strategije conditio sine quanon za svaki daljnji razvoj našega područja.

Ova Županijska razvojna strategija nastala je konsenzusom te kroz partnerstvo svih ključnih institucija, organizacija i pojedinaca koji su sudjelovali u njezinoj izradi te kao takva predstavlja zajedničku inicijativu u realizaciji postavljene vizije razvoja županije do 2020. godine. Više od 250 osoba iz javnog, civilnog i privatnog sektora sudjelovalo je u njenoj izradi davši svoj doprinos kvaliteti dokumenta te dokazavši da postoji visoka razina razumijevanja i slaganja oko temeljnih vrijednosti i vizije,

kao i potreba za razvoj Zadarske županije, što upućuje na činjenicu da će i provedba u ŽRS definiranih ciljeva biti olakšana.
Vjerujem da će Zadarska županija kao jedinica područne (regionalne) samouprave čija temeljna zadaća (misija) jest upravo upravljanje razvojem, a u suradnji s gospodarskim i obrazovno-znanstvenim sektorom kao generatorima ukupnog društveno-gospodarskog razvoja, u programskom razdoblju biti u mogućnosti provesti u ovom dokumentu definirane aktivnosti i mjere kako bi učinila značajne korake prema konačnom cilju, postavljenom još 1993. kada je ustrojena, a on je podizanje kvalitete života svih svojih žitelja.

Božidar Longin, dipl.ing.

SAŽETAK

Županijska razvojna strategija (ŽRS) temeljni je strateški planski dokument za društveno gospodarski razvoj županije u skladu s načelima održivog razvoja. Županijska razvojna strategija Zadarske županije do 2020. izrađena je sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14) te prema Smjernicama za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, rujan 2015.).

Županijska razvojna strategija Zadarske županije do 2020. kronološki se nadovezuje na Županijsku razvojnu strategiju koja je pokrivala razdoblje 2011. – 2013., uz naknadno produljenje primjene do kraja 2015. godine (sukladno naputcima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije).

OSNOVNA ANALIZA

Ovo poglavlje sadrži najvažnija razvojna obilježja, razvojne trendove, razvojne probleme i razvojne potrebe županije u području prirodnih resursa, komunalne infrastrukture, zaštite okoliša, gospodarstva, poslovne i tehnološke infrastrukture, tržišta rada, društvenih djelatnosti i upravljanja razvojem. Osnovna analiza se temelji na kvantitativnim i kvalitativnim podatcima i informacijama prikupljenih iz pouzdanih izvora na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini. Nadalje, analiza sadrži tumačenja, usporedbe (sa statističkom regijom, Republikom Hrvatskom, EU) i ocjene, potkrijepljene činjenicama, pokazateljima, argumentima i komentarima te nalazima iz prethodnih analiza, strategija i drugih razvojnih dokumenta.

Analiza ove strategije pripremljena je prateći 3 glavne kategorije za postizanje rasta u Europskoj uniji: uključiv, pametan i održiv rast. Takav pristup analizi stanja omogućava nam lakše i usmjerenije povezivanje postojećeg stanja s određivanjem razvojnih poteškoća i potencijala (kroz SWOT analizu) i predstavlja podlogu za definiranje razvojnih prioriteta strategije.

Osnovna analiza je razrađena u pet poglavlja. Prvo poglavlje osnovne analize obrađuje Prostorna i sociodemografska obilježja. Drugo poglavlje naziva „Pametan rast“ obrađuje segmente gospodarstva, istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija, turizma, poljoprivrede i ribarstva. Treće poglavlje se bavi analizom segmenata zaštite okoliša, komunalne infrastrukture, energetske učinkovitosti i prometne infrastrukture (Održiv rast). U okviru četvrtog poglavlja (Uključiv rast) obrađuju se sektori obrazovanja, kulture i športa, zdravlja i zdravstvene zaštite te socijalnog blagostanja i socijalne skrbi. Peto poglavlje daje detaljan prikaz svih ključnih dionika upravljanja razvojem u ZŽ.

Rezultati provođenja prethodnih strategija

Ovo poglavlje sadrži opis i ocjene ostvarenja i provedbe ciljeva, prioriteta i mjera

utvrđenih u Regionalnom operativnom programu Zadarske županije i Županijskoj razvojnoj strategiji Zadarske županije 2011. – 2015. godine. Ono uključuje opis i obrazloženje (ne)ostvarenja utvrđenih razvojnih ciljeva te obrazloženje stečenih iskustava u provedbi.

PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA

Analizom svih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja te njihovim sažimanjem u poglavlje Osnovne analize, dobio se temelj za kvalitetnu izradu ostalih dijelova strategije. Sljedeći logički korak u izradi dokumenta je točka identificiranja i sažimanja razvojnih potreba i potencijala Zadarske županije. Ovo poglavlje ima poseban značaj za svaki strateški dokument, jer predstavlja osnovicu izrade strateškog okvira strategije (sljedeće poglavlje), odnosno njezinog suštinskog dijela i zato se njegovoj izradi pristupilo krajnje detaljno. SWOT analiza sadrži ocjenu snaga i slabosti (unutar županije) te prilika i prijetnji (izvan županije) bitnih za razvoj svih važnih područja (prirodnih i ljudskih resursa, gospodarstva, poslovne i tehnološke infrastrukture, komunalne infrastrukture, zaštite okoliša, kulturne baštine, tržišta rada, društvenih djelatnosti, upravljanja razvojem i drugih); obrazlaže i tumači koji su i kakvi stvarni čimbenici razvoja i potencijali za razvoj, ali i ograničenja i prepreke razvoju. Kako bi se održala tematska slijedivost strategije, te održala njezina usmjerenost na prioritete temeljnog strateškog dokumenta Europa 2020, različite izjave u SWOT analizi su podijeljene ovisno o sektoru na koji se odnose na kategorije - pametan, održiv i uključiv rast.

STRATEŠKI OKVIR

U obliku **sažete izjave, vizija** predstavlja zajedničku ideju razvoja, kao jasnu i fokusiranu predodžbu željene promjene za **Zadarsku županiju**. Vizija je općenito formulirana te upućuje na napredak koji treba biti postignut u Županiji. Bitno je napomenuti da je vizija preuzeta iz ŽRS 2011.-2015. jer se radi o dugoročnoj željenoj slici razvoja, za koju je jasno da nije ostvariva u vremenskim okvirima trajanja jednog strateškog dokumenta.

Vizija razvoja Zadarske županije

Zadarska županija je privlačna i gospodarski konkurentna regija uravnoteženog i održivog razvoja, prepoznatljive kulturne i prirodne baštine te visoke kvalitete života.

Županijskom razvojnom strategijom do 2020. godine utvrđena su tri temeljna stupa razvoja ZŽ koji su strogo usklađeni sa prioritetima EU 2020.

Tri cilja ŽRS su:

CILJ 1
Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija
CILJ 2
Resursno učinkovita Zadarska županija
CILJ 3
Povećana i uravnotežena kvaliteta života stanovništva Zadarske županije

Ciljevi su detaljno razrađeni na 14 prioriteta koji su dodatno segmentirani na 75 mjera.

PRIORITETI I MJERE

CILJ 1: GOSPODARSKI KONKURENTNA I INOVATIVNA ZADARSKA ŽUPANIJA	
PRIORITET 1.1.	**Povećana konkurentnost i zastupljenost proizvodnog sektora u gospodarstvu Zadarske županije**
MJERA 1.1.1.	Poboljšanje poslovnog okruženja za razvoj prerađivačke industrije visokih tehnologija
MJERA 1.1.2.	Poticanje novih investicija u proizvodnom sektoru
PRIORITET 1.2.	**Ojačano malo i srednje poduzetništvo i unaprijeđeno poduzetničko okruženje**
MJERA 1.2.1.	Jačanje kapaciteta poduzetničkih potpornih institucija, uz razvoj novih usluga i infrastrukture
MJERA 1.2.2.	Daljnji razvoj postojećih poduzetničkih zona te stvaranje povoljne klime za ulaganja
MJERA 1.2.3.	Poboljšanje pristupa malih i srednjih poduzetnika financijskim sredstvima
MJERA 1.2.4.	Stvaranje uvjeta za očuvanje tradicijskih i umjetničkih obrta
MJERA 1.2.5.	Poticanje međusektorskog povezivanja radi kreiranja novih finalnih proizvoda i organiziranog nastupa na tržištu
MJERA 1.2.6.	Poticanje izvoznih aktivnosti malih i srednjih poduzetnika
MJERA 1.2.7.	Razvoj socijalnog poduzetništva
MJERA 1.2.8.	Razvoj kreativne industrije Zadarske županije
PRIORITET 1.3.	**Povećana uloga istraživanja i razvoja u gospodarstvu Zadarske županije**
MJERA 1.3.1.	Jačanje razvojno-istraživačke dimenzije poslovnog sektora
MJERA 1.3.2.	Poboljšanje kapaciteta Sveučilišta u Zadru kao jednog od nositelja gospodarskog razvoja

MJERA 1.3.3.	Poticanje primjene znanja i razvoja inovacija u gospodarstvu
PRIORITET 1.4.	**Smanjena sezonalnost turizma te povećana kvaliteta turističkih sadržaja**
MJERA 1.4.1.	Razvoj sustava upravljanja destinacijom
MJERA 1.4.2.	Razvoj turističke infrastrukture
MJERA 1.4.3.	Razvoj specifičnih oblika turizma
PRIORITET 1.5.	**Unaprijeđena konkurentnost poljoprivrednog sektora i poboljšana kvaliteta proizvodnje i trženja poljoprivrednih proizvoda**
MJERA 1.5.1.	Potpora povećanju poljoprivredne proizvodnje u zaštićenim prostorima
MJERA 1.5.2.	Poticanje razvoja ruralnog turizma i turističke ponude na poljoprivrednim gospodarstvima
MJERA 1.5.3.	Poticanje proizvođačkih organizacija i zadružnog povezivanja poljoprivrednih gospodarstava
MJERA 1.5.4.	Poticanje ekološke poljoprivrede i razvoj zelenog poduzetništva
MJERA 1.5.5.	Poticanje i potpora komasaciji (okrupnjavanju) poljoprivrednog zemljišta
MJERA 1.5.6.	Razvoj infrastrukture za potrebe poljoprivredne proizvodnje
MJERA 1.5.7.	Poticanje zaštite autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina
MJERA 1.5.8.	Potpora promicanju znanja i inovacija u poljoprivredi
MJERA 1.5.9.	Potpora gospodarskom vrednovanju i iskorištavanju šumskog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju, projektima i udrugama šumoposjednika
MJERA 1.5.10.	Potpora za razvoj i unaprjeđenje lovstva
MJERA 1.5.11.	Potpora očuvanju i proširenju stočnog fonda
PRIORITET 1.6.	**Ojačana konkurentnost ribarstva i razvijena ribarska infrastruktura**
MJERA 1.6.1.	Razvoj infrastrukture za potrebe sektora ribarstva i marikulture sukladno EU standardima
MJERA 1.6.2.	Daljnje poticanje udruživanja u sektoru ribarstva i potpora proizvođačkim organizacijama
MJERA 1.6.3.	Poticanje povećanja potrošnje ribe
MJERA 1.6.4.	Unaprjeđenje marketinga, certificiranja, označavanja i brendiranja proizvoda ribarstva i marikulture

CILJ 2: RESURSNO UČINKOVITA ZADARSKA ŽUPANIJA	
PRIORITET 2.1.	**Unaprijeđen sustav zaštite okoliša i prirode**
MJERA 2.1.1.	Poticanje zaštite, povećanje kvalitete i unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša (more, voda, tlo, zrak) i prirode (vrste i staništa)
MJERA 2.1.2.	Održivo korištenje i valorizacija prirodne baštine
MJERA 2.1.3.	Integralno upravljanje obalnim područjem
MJERA 2.1.4.	Podizanje svijesti o zaštiti okoliša i očuvanju prirode
MJERA 2.1.5.	Potpora očuvanju Natura 2000 vrsta i staništa
PRIORITET 2.2.	**Unaprijeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije**
MJERA 2.2.1.	Unaprjeđenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda sukladno razvoju Županije
MJERA 2.2.2.	Razvoj i povećanje učinkovitosti vodoopskrbnog sustava Županije
MJERA 2.2.3.	Poticanje razvoja i unaprjeđenja elektroenergetske i elektroničko komunikacijske mreže sukladno razvojnim potrebama Županije
MJERA 2.2.4.	Implementacija plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes
MJERA 2.2.5.	Poticanje plinofikacije županije
MJERA 2.2.6.	Sanacija divljih odlagališta, sanacija i zatvaranje neusklađenih odlagališta, izgradnja Centra za gospodarenje otpadom te unaprjeđenje sustava za gospodarenje otpadom
MJERA 2.2.7.	Razvoj male komunalne infrastrukture
PRIORITET 2.3.	**Povećano korištenje OiE i povećana energetska učinkovitost**
MJERA 2.3.1.	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u sektoru industrije
MJERA 2.3.2.	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije za sektor prometa
MJERA 2.3.3.	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u sektoru opće potrošnje
MJERA 2.3.4.	Povećanje i modernizacija energetske učinkovitosti javne rasvjete
MJERA 2.3.5.	Poticanje implementacije mjera iz strateških dokumenata Zadarske županije i grada Zadra na temu energetske učinkovitosti
PRIORITET 2.4.	**Unaprijeđena prometna mreža i povećana intermodalnost**
MJERA 2.4.1.	Poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju te cestovne mreže i unaprjeđenje sustava za upravljanje i nadzor prometom
MJERA 2.4.2.	Unaprjeđenje sustava javnoga prijevoza i stvaranje preduvjeta za razvoj intermodalnog prijevoza
MJERA 2.4.3.	Razvoj zračnog prometa kroz razvoj Zračne luke Zadar i mreže helidroma
MJERA 2.4.4.	Razvoj pomorske infrastrukture i usluga te potpora projektu luke Gaženica kao luke od međunarodnog značaja
MJERA 2.4.5.	Promocija i razvoj biciklističkog prometa

CILJ 3: POVEĆANA I URAVNOTEŽENA KVALITETA ŽIVOTA STANOVNIŠTVA ZADARSKE ŽUPANIJE	
PRIORITET 3.1.	Razvijena društvena infrastruktura i usluge
MJERA 3.1.1.	Poboljšanje uvjeta rada odgojno-obrazovnih ustanova
MJERA 3.1.2.	Održivo korištenje i učinkovito upravljanje kulturnom baštinom Zadarske županije
MJERA 3.1.3.	Unaprijeđena infrastruktura u kulturi, ojačani kulturni programi i poboljšana koordinacija između institucija u kulturi
MJERA 3.1.4.	Razvijena sportska infrastruktura i unaprijeđen sustav potpora za ravnomjeran razvoj sporta
MJERA 3.1.5.	Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav zdravstva na području Zadarske županije
MJERA 3.1.6.	Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav socijalne skrbi na području Zadarske županije
MJERA 3.1.7.	Razvoj ostale društvene infrastrukture
MJERA 3.1.8.	Unaprjeđenje sustava civilne zaštite, jačanja svijesti i ukazivanje na moguće posljedice izazvane klimatskim promjenama
PRIORITET 3.2.	Povećana efikasnost i veća koordinacija institucija za upravljanje razvojem
MJERA 3.2.1.	Povećanje razine kompetencija i vještina djelatnika institucija u području upravljanja razvojem
MJERA 3.2.2.	Povećanje razine osposobljenosti zaposlenika institucija u području pripreme i provedbe projekata sufinanciranih sredstvima Europske unije i ostalim dostupnim sredstvima
MJERA 3.2.3.	Poboljšanje koordinacije i umreženost dionika u sustavu upravljanja lokalnim razvojem
MJERA 3.2.4.	Unaprjeđenje rada Županijskog partnerskog vijeća i procesa donošenja odluka o integriranom razvoju Zadarske županije
MJERA 3.2.5.	Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u javnom upravljanju i poboljšanju javnih usluga
MJERA 3.2.6.	Obnova katastra i zemljišnih knjiga na području Zadarske županije - uspostava katastra nekretnina
MJERA 3.2.7.	Stvoreni preduvjeti za zajedničku koordinaciju i suradnju institucija odgovornih za područje planiranja i upravljanja razvojem
MJERA 3.2.8.	Učinkovito upravljanje nekretninama Županije, ustanova i trgovačkih društava čiji je Županija osnivač
PRIORITET 3.3.	Jačanje kapaciteta civilnog sektora
MJERA 3.3.1.	Potpora izgradnji civilnog društva te jačanje socijalnog i civilnog dijaloga
MJERA 3.3.2.	Razvoj partnerstva između javnog, civilnog i gospodarskog sektora
PRIORITET 3.4.	Potaknut razvoj ljudskih potencijala
MJERA 3.4.1	Promicanje uključivanja ranjivih skupina na tržište rada i olakšavanje pristupa obrazovanju ranjivim skupinama
MJERA 3.4.2.	Jačanje kapaciteta lokalnog partnerstva za zapošljavanje Zadarske županije te poticanje implementacije mjera SRLJPZŽ
MJERA 3.4.3.	Prevencija dugotrajne nezaposlenosti kroz jačanje sustava profesionalnog usmjeravanja
MJERA 3.4.4.	Promovirano cjeloživotno učenje i njegovi programi

Politika županije prema teritorijalnom i urbanom razvoju

ZRR-om je utvrđena obveza usklađenosti planskih dokumenta politike regionalnoga razvoja sa sustavom prostornog planiranja. Stoga se u uvodnom dijelu ovog poglavlja daje kratki osvrt na način usklađivanja prostornog planiranja i strateškog okvira za razvoj županije. Identificirane su mjere iz strateškog okvira ŽRS-a koje imaju značajan utjecaj na prostor te način njihovog usklađivanja s prostornim planom županije. Nadalje, dana je jasna poveznica i usklađenost ŽRS-a sa strategijama razvoja urbanih područja te identificirane su mjere kojima će se sa županijske razine poticati uloga i značaj gradova za razvoj županije.
Identificirana su i ostala područja koja zahtijevaju poseban pristup razvoju kao što su slabije razvijena područja (potpomognuta područja) te područja s razvojnim posebnostima.

Provedba Županijske razvojne strategije Zadarske županije

U poglavlju **Provedba Županijske razvojne strategije Zadarske županije** dan je pregled provedbe ŽRS Zadarske županije koja je oblikovana razradom: **Financijskog okvira za provedbu Strategije** (sadrži procjenu potrebnih sredstava i izvora financiranja na razini strateških ciljeva i razvojnih prioriteta), **Provedbenih mehanizama i Popis strateških projekata Županije** (popis strateških projekata opisuje 10 najvažnijih projekata koji se planiraju provesti u razdoblju provedbe ŽRS Zadarske županije do 2020. godine).

Praćenje i vrednovanje Strategije

Ovo poglavlje daje pregled o relevantnim odrednicama praćenja i vrednovanja Strategije kroz programsko razdoblje. Sustavno praćenje provedbe politike regionalnog razvoja određeno je Zakonom o regionalnom razvoju te Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija. Praćenje provedbe od velike je važnosti također i zbog akumulacije novog znanja, odnosno unaprjeđenja razumijevanja o tome što na koji način funkcionira i u kojim uvjetima te kako poboljšati učinke različitih mjera i programa.

Županijsko partnersko vijeće

Ovo poglavlje daje pregled osnovnih obilježja Županijskog partnerskog vijeća: datum osnivanja, načela rada i sastav te se u njemu navode održane sjednice te njihov značaj i sadržaj.

Horizontalna načela

Bitno poglavlje ŽRS odnosi se na Horizontalna načela koja su utkana u strateški okvir razvoja Zadarske županije, a to su Promicanje jednakih mogućnosti i

ljudskih prava, Održivi razvoj, Razminiranje te Usklađenost s načelima prostornog uređenja. Zbog svoje dodane vrijednosti razvoju, horizontalna načela imaju ključnu ulogu u ostvarenju vizije Zadarske županije kao privlačne i gospodarski konkurentne regije uravnoteženog i održivog razvoja, prepoznatljive kulturne i prirodne baštine te visoke kvalitete života.

Odnosi prioriteta ŽRS-a, SRUP-a i mjera SRRRH-a

Županijska razvojna strategija Zadarske županije do 2020., Strategija razvoja urbanog područja Grada Zadra do 2020. te Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine najvažniji su strateški dokumenti na temelju kojih se planira razvoj Zadarske županije. U poglavlju Odnosi prioriteta ŽRS-a, SRUP-a i mjera SRRRH-a na jasan je način predočen odnos između prioriteta ŽRS-a i SRUP-a te mjera SRRRH-a i vidljivo je kako su svi prioriteti ŽRS-a, ali i SRUP-a, u skladu s mjerama krovnog strateškog dokumenta - Strategije regionalnog razvoja RH.

Sažetak Izvješća o provedenom prethodnom vrednovanju

Izvješće o provedenom prethodnom vrednovanju izradio je prof. dr.sc. Nenad Starc sa Ekonomskog instituta u Zagrebu. Prethodno vrednovanje provodilo se kontinuirano tijekom svih faza izrade ŽRS i sažetak navedenog Izvješća nalazi se u ovom poglavlju.

Sažetak izvješća o provedenoj strateškoj procjeni utjecaja na okoliš

Stratešku procjenu utjecaja na okoliš izradio je Dvokut-ecro d.o.o. i u ovom poglavlju sažetak je iste. Cjelokupno Izvješće biti će dodatak Županijskoj razvojnoj strategiji Zadarske županije do 2020..

1. ANALIZA I OCJENA STANJA - SAŽETAK

1.1. PROSTORNA I SOCIODEMOGRAFSKA OBILJEŽJA

1.1.1. PROSTORNA OBILJEŽJA

Zadarska županija proteže se na prostoru ukupne površine 7.276,23 km² (8,3% ukupne površine Hrvatske) od čega kopneni dio zauzima 3.643,33 km² (6,4% površine RH), a morski dio 3.632,9 km² (11,6% teritorijalnih voda Hrvatske). Prema površini kopnenog dijela, Zadarska županija je peta županija po veličini u Republici Hrvatskoj, a grad Zadar koji je administrativno središte Zadarske županije također zauzima peto mjesto po veličini u Hrvatskoj. Smještena je na središnjem dijelu hrvatske obale Jadrana te zbog svog geoprometnog položaja ima veliki značaj i ulogu u prometnom povezivanju sjevera i juga Hrvatske.
Zadarska županija teritorijalno je ustrojena u 34 jedinice lokalne samouprave, od čega je 28 općina (Bibinje, Galovac, Gračac, Jasenice, Kali, Kolan, Kukljica, Lišane Ostrovičke, Novigrad, Pakoštane, Pašman, Polača, Poličnik, Posedarje, Povljana, Preko, Privlaka, Ražanac, Sali, Stankovci, Starigrad, Sukošan, Sveti Filip i Jakov, Škabrnja, Tkon, Vir, Vrsi i Zemunik Donji) i 6 gradova (Zadar, Benkovac, Biograd na Moru, Obrovac, Pag i Nin).

Prostorno-razvojne cjeline Zadarske županije su :
- Zadarska urbana regija
- Zadarsko-biogradski otoci
- Ravnokotarski zaobalni prostor
- Prostor Podvelebitskog kanala
- Bukovica
- Ličko-pounski prostor
- Otok Pag (dio)

Prostor Zadarske županije karakterizira kontrast različitih geomorfoloških cjelina: niskih ravnokotarskih udolina i ličkih polja s brežuljkastim, brdovitim, gorskim i planinskim krajevima Bukovice, Velebita i Like. Vodno bogatstvo čine dvije glavne sastavnice, more te nadzemne i podzemne vode. Obala je vrlo razvedena s ukupno 200 otoka od kojih je Dugi otok najveći.
Velika različitost prostora Zadarske županije predstavlja, prvenstveno, značajnu resursnu osnovu za razvoj mediteransko-planinske poljoprivrede, ribarstva i marikulture, a posebno je značajna za razvoj selektivnih oblika turizma koji se temelje na ruralnom i aktivnom turizmu.
Klimatska obilježja u pojedinim dijelovima Zadarske županije značajno se razlikuju što je posljedica velike reljefne raznolikosti te morskog utjecaja modificiranog brdsko-planinskim barijerama. Primorje karakterizira sredozemna (mediteranska) klima, a unutrašnjost županije, tj. Ličko-krbavsko područje s Pounjem, dijelove Bukovice te Velebitsko područje obilježava umjerena toplo vlažna klima, dok u višim planinskim predjelima nailazimo na vlažnu borealnu klimu.

1.1.2. STANOVNIŠTVO I DOBNO OBRAZOVNA STRUKTURA

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine Zadarska županija imala je 170.017 stanovnika, od toga u većem broju sudjeluje ženska populacija sa 86.513 stanovnica, dok je muškaraca 83.504. U odnosu na Popis 2001. godine, stanovništvo se povećalo za 7.972 stanovnika ili 4,92%.

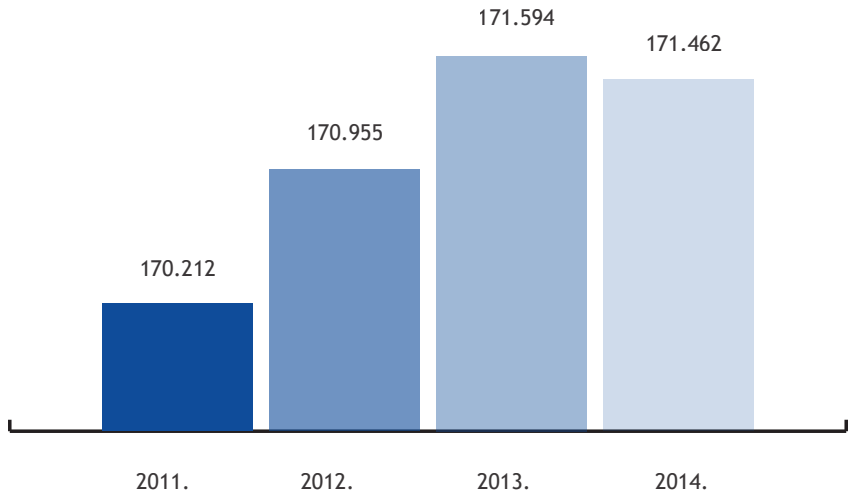

Graf 1: Procjena broja stanovnika Zadarske županije od 2011.-2014. godine

Izvor: Državni zavod za statistiku; Procjene stanovništva RH u 2014. godini[1]

1// Procjene broja stanovnika sredinom 2011., 2012., 2013. i 2014. godine izračunate su na temelju Popisa 2011.

Zadarska županija prati trend negativnog nacionalnog prirodnog prirasta broja stanovnika, međutim znatno manjim intenzitetom od razine RH. Vitalni indeks Zadarske županije u razdoblju od 2004. do 2015. godine bolji je u odnosu na vitalni indeks Republike Hrvatske i to u prosjeku za 14,8% godišnje.

Stanovništvo Zadarske županije u posljednjih 20 godina doživljava značajne promjene u smislu starenja stanovništva te povećanja broja stanovnika starijeg od 65 godina i smanjenja broja mladog stanovništva. Prosječna starost stanovništva u Zadarskoj županiji, prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, bila je 41,9 godina te malo veća od državnog prosjeka koja je bila 41,7 godina. Analizirajući dobne skupine prema spolu, uočeno je da je veći udio žena u starijim dobnim skupinama, dok je veći udio muškaraca u mlađim dobnim skupinama, isto kao i na nacionalnoj razini.

Starenje stanovništva, iseljavanje mladih ljudi te smanjenje rodnosti tijekom zadnjeg desetljeća u konačnici je dovelo do negativnih demografskih procesa.

Kako je aktivno stanovništvo osnovni preduvjet gospodarskog rasta, jasno je da ovakva kretanja mogu imati itekako nepovoljne gospodarske i društvene učinke te da odgovarajuće prognoze ne mogu biti dobre. Uz to, u kontekstu ekonomske migracije, županiju napušta uglavnom mlado, radno sposobno i visokoobrazovno stanovništvo. Stoga smanjivanje broja stanovnika i negativne trendove u tom kretanju najviše treba promatrati u kontekstu kretanja broja i kvalitete radne snage.

SPOL	UKUPNO	BEZ ŠKOLE	1.-3. RAZRED	4.-7. RAZRED	OSNOVNA ŠKOLA	SREDNJA ŠKOLA	UKUPNO	VISOKO OBRAZOVANJE		
								STRUČNI STUDIJ[2]	SVEUČILIŠNI STUDIJ[3]	DOKTOR ZNANOSTI
sv.	143.180	4.153	2.145	11.266	27.742	76.097	21.179	8.102	12.854	223
m	69.766	770	441	3.727	12.110	42.067	10.258	4.260	5.854	144
ž	73.414	3.383	1.704	7.539	15.632	34.030	10.921	3.842	7.000	79

Tablica 1: Obrazovna struktura radno sposobnog stanovništva u Zadarskoj županiji 2011. godine

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011. godine

Od ukupnog broja radno sposobnog stanovništva Zadarske županije, 14,79% ima završeno visoko obrazovanje, 53,15% ima završeno srednjoškolsko obrazovanje, 19,37% ima završeno osnovnoškolsko obrazovanje, 7,87% ima završene razrede osnovne škole od 4.-7. razreda.

1.2. PAMETAN RAST

1.2.1. GOSPODARSTVO

1.2.1.1. PREGLED GOSPODARSKE SITUACIJE

BRUTO DRUŠTVENI PROIZVOD

Zadarska županija je osma hrvatska županija po iznosu bruto društvenog proizvoda (BDP). U 2013. godini BDP Zadarske županije iznosio je 1,402 mil. EUR, što predstavlja 3,22% ukupnog BDP-a Hrvatske, te 10% BDP-a Jadranske Hrvatske. Prema podacima DZS-a Zadarska županija je prije 2008. godine kad je nastupila gospodarska kriza bilježila najveći rast među županijama Jadranske Hrvatske, s prosječnom godišnjom stopom rasta od 10,3%. Ulaskom Hrvatske 2009. godine u gospodarsku krizu bilježe se negativni gospodarski trendovi, te stagnacija BDP-a na nacionalnoj i regionalnoj razini. U razdoblju od 2009. do 2013. godine BDP Zadarske županije smanjen je za 2,81%.

Usporedivši BDP po stanovniku u Hrvatskoj, koji iznosi 77.465 kn u 2013. godini, Zadarska županija bilježi ispodprosječnu razinu BDP-a po stanovniku (indeks 79,91). U odnosu na ostale županije u Jadranskoj Hrvatskoj, Zadarska županija se u 2013. godini prema razini BDP-a po stanovniku nalazi na četvrtom mjestu, iza Primorsko-goranske, Istarske i Dubrovačko-neretvanske županije.

Razdoblje od 2009. do 2013. godine obilježeno je negativnim gospodarskim kretanjima na nacionalnoj razini što je rezultiralo prelijevanjem negativnih kretanja na lokalna gospodarstva. Zadarska županija u tom je razdoblju zabilježila negativne rezultate BDP-a po stanovniku, s padom od 4,2% (2009: 64.632 kn; 2013: 61.899 kn). Kretanje ukupnih prihoda gospodarstva Zadarske županije karakterizira pad i stagnacija u razdoblju od 2008. do 2012. godine. Najveći pad prihoda zabilježen je u 2009. godini kada su se ukupni prihodi smanjili za 11,9% u odnosu na prethodnu 2008. godinu. Hrvatska je tada osjetila najveći udar gospodarske krize. Od 2013. godine ukupne prihode gospodarstva karakterizira

pozitivan trend i približavanje vrijednostima iz pretkriznog razdoblja, prikazano u Grafu 2.

Relativno jači središnji položaj i gravitacijsko značenje Zadra kao regionalnog centra u odnosu na ostale regionalne centre Jadranske Hrvatske nije se odrazio u značajno većem udjelu u nacionalnom BDP-u.

FINANCIJSKI REZULTATI

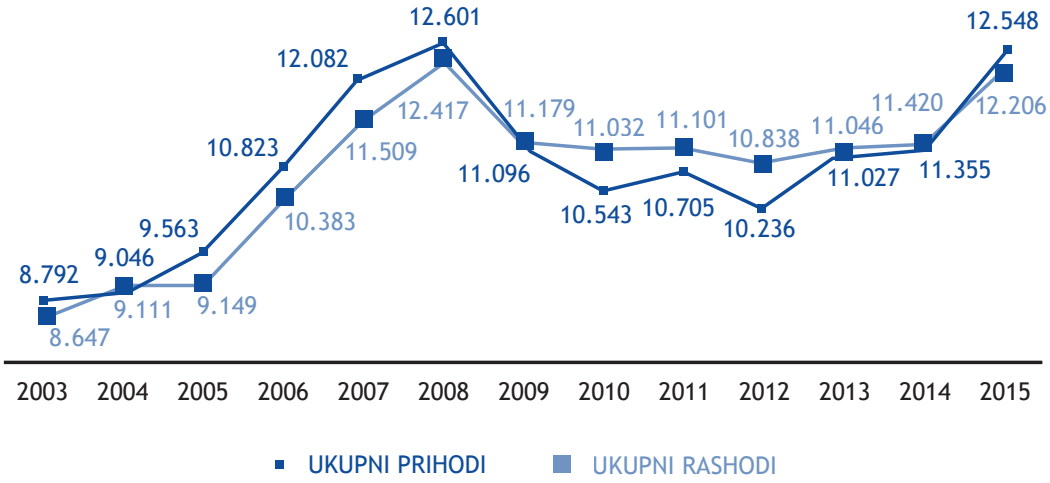

Graf 2: Kretanje ukupnih prihoda i rashoda gospodarstva Zadarske županije od 2003.-2015. godine (mil. kn)

Izvor: HGK – Županijska komora Zadar

U 2015. godini došlo je do zaokreta višegodišnjih uglavnom negativnih trendova gospodarstva Zadarske županije. Pravne osobe ostvarile su ukupne prihode u iznosu od 12.547,9 mil. kn, što je za 13% više nego u prethodnoj 2014. godini, te je najveći rast prihoda ostvaren kod velikih poduzetnika. Ukupni rashodi su iznosili 12.206,2 mil. kn. te su rasli sporije od ukupnih prihoda, tj. veći su za 9,1% u odnosu na 2014. godini. Time je prvi put nakon šest godina gospodarstvo Zadarske županije ostvarilo agregiranu dobit prije oporezivanja i to u iznosu od 341,7 mil.kn. Tvrtke koje su iskazale dobit imale su povećanje dobiti za 45% u odnosu na ukupnu dobit tvrtki koje su u 2014. godini iskazale dobit poslovanja. I u 2015. godini bilo je poduzetnika koji su ostvarili gubitak te ukupni gubitak iznosi 586,7 mil. kn. i bio je za 18,7% manji od cjelokupnog gubitka poduzetnika iskazanog u 2014. godini. U 2015. godini porastom gospodarske aktivnosti rasli su prihodi od prodaje u zemlji za 8,5%, prihodi od prodaje u inozemstvu za 23,2,%, vrijednost aktive za 5,9% a vrijednost kapitala i rezervi za 8,4% u odnosu na prethodnu 2014. godinu. Najveći skok zabilježen je u iznosu ostvarenih investicija, koje su porasle za 115,5% u usporedbi s 2014.

Po navedenim pokazateljima u 2015. godini, tradicionalno u sektorskoj strukturi gospodarstva Zadarske županije najveći udio u prihodima i rashodima pripada djelatnosti trgovine (22,5% ukupnih prihoda i 22,6% ukupnih rashoda) i prerađivačkoj industriji (22,4% ukupnih prihoda i 22,9% ukupnih rashoda) koje zajedno sudjeluju u gotovo polovici svih ukupnih prihoda i rashoda Zadarske županije. Na trećem mjestu nalazi se djelatnost prijevoza i skladištenja s 13% u ukupnim prihodima i 12,9% u ukupnim rashodima, kao što je vidljivo u Grafu 3.

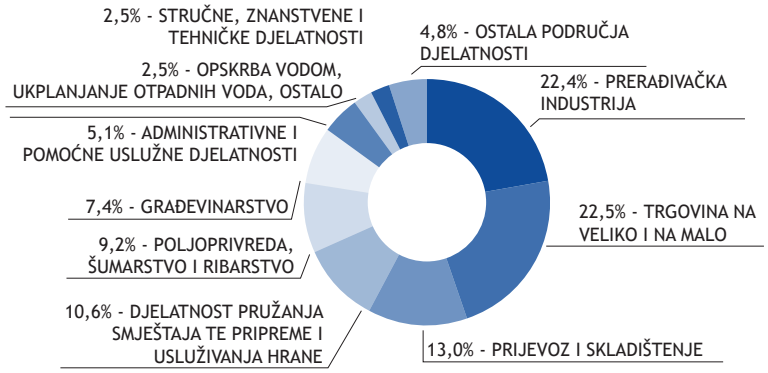

Graf 3:
Struktura ukupnih prihoda gospodarstva Zadarske županije u 2015. po područjima djelatnosti

Izvor:
FINA, Obrada: ZADRA NOVA

Prerađivačka industrija je najvažniji segment sektora industrije, te je dugi niz godina po ostvarenim prihodima i broju zaposlenih na drugom mjestu, iza sektora Trgovine, u gospodarstvu Zadarske županije.

U apsolutnim iznosima najveći rast ukupnih prihoda pojedinih sektora gospodarstva Zadarske županije zabilježen je u području Prijevoza i skladištenja i to u iznosu od 472,8 mil. kn, najviše zbog poslovnih rezultata tvrtke Tankerska Next Generation d.d. te Prerađivačke industrije u iznosu od 390,9 mil. kn, gdje prednjači odsjek Proizvodnje metala s rastom prihoda od 306,8 mil. kn, prvenstveno radi povećanja izvoza, s najznačajnijim predstavnicima Aluflexpack novi d.o.o. Murvica i LTH Metalni lijev d.o.o.

Proizvodnja prehrambenih proizvoda druga je tradicionalno važna industrijska grana u Zadarskoj županiji, te zauzima udjel od 23,4% ostvarenih prihoda u ukupno ostvarenim prihodima prerađivačke industrije.

Glavni predstavnici ovog odjeljka vezani su uz preradu sirovina iz mora (Ostrea d.o.o. Stankovci, Mardešić d.o.o. Sali), proizvodnju pekarskih proizvoda (Tvornica kruha Zadar d.d. Zadar), proizvodnju sira (Sirana Gligora d.o.o Kolan).

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku[2] Zadarska županija je u 2015. godini imala 10.463 registriranih pravnih osoba od kojih je 6.137 bilo aktivno. U razdoblju od 2010. do 2015. godine Zadarska županija bilježi trend rasta broja aktivnih pravnih osoba, s izuzetkom 2011. godine, kada je broj aktivnih osoba u odnosu na prethodnu godinu smanjen za 10%.

Za razliku od pozitivnog trenda u porastu broja pravnih osoba, tokom godina zabilježen je negativan trend u broju fizičkih osoba, što obuhvaća obrte i slobodna zanimanja. U 2015. godini bilo je 4.258 registriranih obrta (broj obrta je smanjen za 14,03% u odnosu na 2010. godinu). Negativan trend je u skladu s negativnim kretanjima na nacionalnoj razini, gdje se u razdoblju od 2010. do 2015. godine broj obrta smanjio za 15,16%. Obrtništvo u Zadarskoj županiji, osim kontinuiranog smanjenja broja obrtnika tijekom godina, karakterizira uslužno obrtništvo s niskom dodanom vrijednosti.

Prostorna raspodjela poduzeća u Zadarskoj županiji ukazuje na povećanu koncentraciju poduzeća na području i oko Grada Zadra. Najveći broj poduzetnika u 2015. godini zabilježen je u Gradu Zadru (58,83%), koji su zapošljavali 60,8%

2/ Priopćenje DZS-a, Broj i struktura poslovnih subjekata, po županijama (2010. - 2015.)

svih zaposlenih u gospodarstvu Zadarske županije, ostvarili 55,4% ukupnog županijskog prihoda te čak 63,8% ukupne županijske aktive, što ukazuje na značajnu centralizaciju gospodarstva.

VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA

Gospodarstvo Zadarske županije ostvaruje pozitivnu bilancu robne razmjene u kriznom razdoblju sve od 2009. godine, što se uvelike razlikuje od nacionalne razine, gdje je zabilježen deficit vanjskotrgovinske razmjene u svim promatranim godinama. Dodatno, u odnosu na ukupnu hrvatsku robnu razmjenu, izvoz Zadarske županije zauzima 2% udjela u nacionalnom robnom izvozu (što predstavlja povećanje od 0,8% u odnosu na 2014. godinu), dok robni uvoz zauzima 1,3% udjela u nacionalnom robnom uvozu.

Vanjskotrgovinsku razmjenu Zadarske županije karakterizira visok udjel izvoza usluga u prihodima od prodaje u inozemstvu, s ukupnim udjelom od 43,3% u 2015. godini. Međutim, bilježi se smanjenje udjela nerobnog izvoza u ukupnom izvozu Zadarske županije, što je vidljivo iz podatka kako je u 2010. godini nerobni izvoz zauzimao 57,2% ukupnog izvoza, dok u 2015. godini 43,3% izvoza Zadarske županije otpada na nerobni izvoz. Smanjenje udjela nerobnog izvoza nije posljedica pada nerobnog izvoza, već značajnog povećanja robnog izvoza Zadarske županije, prvenstveno radi rasta izvoznih aktivnosti prerađivačke industrije.

U strukturi izvoza Zadarske županije po djelatnostima u 2015. godini najveći udio zauzimaju sektori prerađivačka industrija sa 37,5%, prijevoz i skladištenje sa 28,49%, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo sa 35,63% te djelatnost pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sa 10,03%. Izvoz usluga u prvom redu otpada na brodske vozarine tvrtke Tankerska plovidba d.d. i TNG d.d. te turističke usluge fakturirane stranim kupcima.

U strukturi uvoza u 2015. godini po djelatnostima najzastupljeniji su sektori prerađivačka industrija (59,01%), poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo (21,15%) te trgovina na veliko i malo (12,78%).

1.2.1.2. MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO

U gospodarstvu Zadarske županije svojom brojnošću dominiraju male tvrtke, njih ukupno 3.555 u 2015. godini, što predstavlja 98,83% od ukupnog broja tvrtki. Srednje velikih tvrtki je bilo 35 (0,97%), a velikih tvrtki svega 7 (0,19%). Broj poduzetnika u Zadarskoj županiji je rastao u posljednjih pet godina (2011. – 2015.). Najveći rast je ostvaren u broju malih poduzetnika, čiji broj je uvećan za 15,76% u navedenom razdoblju.

Prema uzorku poduzeća, odnosno podacima dostavljenim u FINA-u do kraja ožujka 2016. godine, u 2015. godini mala i srednja poduzeća zapošljavala su 18.511 radnika, što ukupno predstavlja 87,75% od ukupnog broja zaposlenih osoba u županiji, od čega su mala poduzeća zapošljavala 13.630 osoba (64,61%) te srednja poduzeća 4.881 osoba (23,13%). Iz ovog proizlazi da je 12,25% osoba zaposleno u 7 velikih poduzeća, koji su zastupljeni sa 0,19% u ukupnom broju poduzetnika u županiji. Ujedno, mala i srednja poduzeća su ostvarila ukupno 9,3 mlrd. kn prihoda (74,29%)

te 9,2 mlrd. kn rashoda (75,58%). Najveći rast ukupnih prihoda (3,2 mlrd. kn) ostvaren je kod velikih poduzetnika, bio je čak 28,5% veći nego u 2014. godini.
Mali i srednji poduzetnici iz Zadarske županije ostvaruju slabije rezultate od nacionalnog prosjeka, što uzrokuje nedovoljno ulaganja u dugotrajnu imovinu te posljedično nedovoljnu konkurentnost tvrtki te slabe izvozne rezultate. Nedovoljna konkurentnost je uzrokovana i nedostatkom inovacija i ulaganja u istraživanje i razvoj te nedovoljnim aktivnostima umrežavanja. Mala i srednja poduzeća u Zadarskoj županiji, ali i na nacionalnoj razini, nisu spremna za izlazak na zahtjevno i dinamično EU i globalno tržište.
Ako se promatraju pravni subjekti u Zadarskoj županiji, u 2014. godini žene su bile zastupljene sa 15,40% vlasništva u ukupnom broju tvrtki. Usporedno s nacionalnom razinom, Zadarska županija bilježi manju uključenost žena u poduzetništvo, s obzirom da je na nacionalnoj razini 19,44% svih tvrtki u vlasništvu žena. Na razini RH u 2015. godini žene su bile zastupljene s 32,8% kao vlasnice obrta, dok su na razini Zadarske županije bile zastupljene s 30,7%, što je manje za 2,1% u odnosu na nacionalnu razinu.

TRŽIŠTE RADA

Promatrajući **razdoblje od 2011. do 2015. godine stopa nezaposlenosti** na županijskoj razini je manja u odnosu na nacionalni prosjek, te se u 2014. godini u Zadarskoj županiji ostvaruje stopa nezaposlenosti od 16,3%, što je za 3,3% manja stopa u odnosu na državni prosjek. Trend smanjenja stope nezaposlenosti se nastavlja i u 2015. godini, kada je Zadarska županija (14,3%) imala nižu stopu od prosječne državne (RH 17,40) za 3,1%.
Radni kontingent Zadarske županije čine 111.652 osobe te prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, ekonomski aktivnog stanovništva na području Zadarske županije bilo je 45,24%, a ekonomski neaktivnog stanovništva bilo je 54,76%. Kao što je slučaj na nacionalnoj razini, u strukturi nezaposlenosti po spolu veći je broj žena, te je u svibnju 2016. godine stopa nezaposlenosti ženske populacije bila veća za 13,64% u odnosu na stopu nezaposlenosti muške populacije.
U **strukturi nezaposlenosti po razini obrazovanja** krajem svibnja 2016. godine registrirano je najviše nezaposlenih osoba sa završenom srednjom školom za zanimanja u trajanju od 3 godine i škola za KV i VKV radnike (1.818), potom slijede osobe za završenom srednjom školom za zanimanja u trajanju od 4 i više godina (1.607), osnovna škola (1.306), fakulteti, stručni studij i viša škola, akademije, magisteriji i doktorati (1.068), gimnazija (229) i bez škole i sa nezavršenom osnovnom školom (221).
Struktura zaposlenosti po djelatnostima pokazuje da je gospodarstvo Zadarske županije okrenuto radno intenzivnim djelatnostima uslužnog i sezonskog tipa poput turizma i ugostiteljstva, trgovine, te javnom sektoru. Gospodarstvo Županije u velikoj mjeri ovisi o turizmu stoga je potrebno jačanje ljudskih potencijala za obavljanje turističkih djelatnosti koji zapravo čine osnovu Županijskog gospodarstva. Zabrinjavajući je podatak da je u sektoru prerađivačke industrije zaposleno 8,8% svih zaposlenih, što je ispodprosječni rezultat u odnosu

na nacionalni prosjek koji iznosi 17,6%, što ukazuje kako je prerađivački sektor slabije zastupljen u gospodarskoj strukturi Zadarske županije. Međutim, potrebno je napomenuti kako ovih 8,8% zaposlenih ostvaruje skoro petinu ukupnog prihoda gospodarstva Zadarske županije (22,2%), što znači da je radna snaga u tom sektoru produktivnija u odnosu na ostale sektore.

Tablica 2: Zaposlenost po područjima djelatnosti u Zadarskoj županiji i RH stanje 31. ožujka 2015. godine

	ZADARSKA ŽUPANIJA		ŽENE	REPUBLIKA HRVATSKA		ŽENE
	N	%		N	%	
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO, RIBARSTVO	1.216	3,5%	304	21.841	1,9%	5.855
RUDARSTVO I VAĐENJE	263	0,8%	43	4.960	0,4%	620
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	3.039	8,8%	962	198.744	17,6%	70.448
OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJA	412	1,2%	64	14.578	1,3%	3.145
OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA, GOSPODARENJE OTPADOM TE DJELAT. SANACIJE OKOLIŠA	1.106	3,2%	186	21.072	1,9%	4.190
GRAĐEVINARSTVO	1.737	5,0%	249	68.753	6,1%	7.603
TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO	5.487	15,8%	3.402	173.874	15,4%	93.358
PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	1.622	4,7%	488	58.056	5,2%	14.389
DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJE HRANE	2.031	5,6%	987	46.155	4,1%	24.497
INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	313	0,9%	105	33.106	2,9%	12.613
FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	1.062	3,1%	738	36.243	3,2%	24.874
POSLOVANJE NEKRETNINAMA	185	0,6%	63	6.762	0,6%	3.146
STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	1.275	3,7%	576	58.862	5,2%	28.370
ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	1.893	5,5%	758	39.575	3,5%	16.506
JAVNA UPRAVA I OBRANA; OBVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE	4.078	11,8%	1.601	102.061	9,1%	46.811
OBRAZOVANJE	4.496	13,0%	3.473	112.432	9,9%	87.037
DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I SOCIJALNE SKRBI	3.079	8,9%	2.411	91.392	8,1%	71.637
UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	916	2,6%	432	21.738	1,9%	11.914
OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	450	1,3%	244	16.847	1,5%	9.727
TOTAL	**34.660**		**17.086**	**1.127.051**		**536.740**

Izvor: Državni zavod za statistiku

Unatoč postojanju različitih zanimanja na tržištu rada na području Županije, potražnji za određenim zanimanjima bilo je nemoguće udovoljiti u mjeri u kojima je za njima postojala potražnja na tržištu rada. Razlog takvog stanja jest u nepovezanosti obrazovnog sustava s tržištem rada te nepostojanje kontinuiranog planskog i sistematskog osposobljavanja postojeće neadekvatne kvalifikacijske strukture zaposlenih kao trajnog načina poboljšanja ponude radne snage.

1.2.1.3. KONKURENTNOST REGIONALNOG GOSPODARSTVA

Na razini Hrvatske, Zadarska županija se od 2007. godine, kada se prvi put mjerila razina konkurentnosti, sa 9. pomakla na 6. mjesto. Bolje rezultate ostvarile su već tradicionalno najrazvijenije županije, a to su Grad Zagreb, Varaždinska, Istarska, Međimurska i Primorsko-goranska županija, dok Zadarska županija zauzima prvo mjesto među dalmatinskim županijama.

U 2013. godini, ako se promatra razvijenost poslovnog okruženja, Zadarska

županija zauzima visoko 3. mjesto, prvenstveno radi lokacijskih prednosti (privlačnost zemljopisnog položaja županije za ulagače, klimatski uvjeti, itd.) te razvijenosti fizičke infrastrukture (lučki objekti i vodeni putovi, zrakoplovna povezanost). Prostor za napredak postoji u području razvijenosti poslovne infrastrukture, s obzirom da po broju poduzetničkih zona po stanovniku koji iznosi 12,9 u 2013. Zadarska županija zauzima osmo mjesto u Hrvatskoj. U 2015. godini od 90 registriranih zona svega 27,78% je aktivno djelovalo.

Ako se promatra razvijenost poslovnog sektora Zadarska županija je u 2013. godini zauzela 8. mjesto. Dobre rezultate županija ostvaruje već godinama u području porasta broja registriranih pravnih osoba. Promatrajući rezultate ostvarenih investicija u dugotrajnu imovinu po županijama Zadarska županija ostvaruje pozitivne rezultate u razdoblju od 2008. - 2015. godinu te u 2015. godini s iznosom investicija od 1.69 mlrd. kn sudjeluje s 4,4% u ukupnim investicijama na području Hrvatske koje su iznosile 38,4 mlrd. kn. To Zadarsku županiju svrstava na visoko peto mjesto u državi po udjelu ostvarenih investicija.

Poduzetnici u Zadarskoj županiji su ostvarili slabije rezultate od nacionalnog prosjeka kad se promatra pokazatelj produktivnosti, i to mjeren ukupnim prihodom po zaposlenom te po ostvarenoj neto dobiti razdoblja po zaposlenom. U 2015. godini ukupni prihodi poduzetnika po zaposlenom iznosili su 594.824 kn što je za 28,23% manje u odnosu na nacionalnu razinu (762.771 kn prihoda po zaposlenom), što svrstava Zadarsku županiju na 7. mjesto u odnosu na ostale županije. Slabe rezultate u 2015. godini poduzetnici su ostvarili u mjerenju ukupne ekonomičnosti poslovanja, gdje se nalaze na 12. mjestu u odnosu na poduzetnike u ostalim županijama

Jedan od problema s kojima se susreće gospodarstvo Zadarske županije je nedostatak proizvoda visoke dodane vrijednosti i zastarjelost proizvodne opreme što je potvrdila analiza napravljena u sklopu Regionalnog indeksa konkurentnosti 2013. godine.

1.2.2. ISTRAŽIVANJE, TEHNOLOŠKI RAZVOJ I INOVACIJE

Regionalni indeks konkurentnosti mjeren u 2013. godini pokazuje da tvrtke u Zadarskoj županiji nisu konkurentne u odnosu na ostale županije u pogledu inovativnosti i korištenja novih tehnologija, s obzirom da se po ulaganjima poduzeća u istraživanje i razvoj tvrtke iz Zadarske županije nalaze na 9. mjestu u odnosu na ostale županije, po samostalnosti i spremnosti u kreiranju ukupnog izvoznog proizvoda (inovativnost u pogledu dizajna proizvoda i marketinga) nalaze na 13. mjestu te po tehnološkom razvoju temeljenom na vlastitom istraživanju na 8. mjestu. Tvrtke u Zadarskoj županiji su za razvojne aktivnosti u 2015. godini izdvojili jedva primjetnih 0,17% te u 2014. godini 0,20% od ukupno ostvarenih prihoda gospodarstva. Trend nedovoljnih ulaganja u aktivnosti istraživanja i razvoja je prisutan i na nacionalnoj razini, gdje su poduzetnici u 2015. godini izdvojili 0,16% za razvojne aktivnosti.

Jedno od ključnih objašnjenja za slabe rezultate privatnog sektora na području

istraživanja i razvoja nalazi se u nedovoljnoj razvijenosti veza između poslovnog sektora i sustava obrazovanja i istraživanja.

1.2.3. TURIZAM

1.2.3.1. ANALIZA TURISTIČKIH POKAZATELJA ZADARSKE ŽUPANIJE

Turistički sektor, odnosno Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, u Zadarskoj županiji od 2008. godine bilježi stalan rast fizičkih pokazatelja poslovanja (broj turističkih dolazaka i noćenja), stalan rast broja zaposlenih te rast prihoda. Glavnina turističkog prometa Republike Hrvatske koncentrirana je na sedam primorskih županija, i to: Primorsko-goransku, Ličko-senjsku, Zadarsku, Šibensko-kninsku, Splitsko-dalmatinsku, Istarsku i Dubrovačko-neretvansku županiju. Ove su županije u 2015. godini ostvarile ukupno 76.790.043 noćenja, što čini čak 95,97% turističkog prometa RH. U Zadarskoj županiji u 2015. godini zabilježeno je 10.716.935 noćenja, što ju svrstava na četvrto mjesto u odnosu na ostale primorske županije. Na vodećem mjestu nalazi se Istarska županija sa 23.600.908 noćenja, a slijede Splitsko-dalmatinska županija sa 14.647.619 te Primorsko-goranska županija sa 13.210.999 noćenja.
U razdoblju od 2011. do 2015. godine, Zadarska županija bilježi rast u broju turističkih dolazaka, kao i u **broju noćenja** (Graf 4). Prema podacima DZS-a, stopa rasta broja noćenja u promatranom razdoblju za Zadarsku županiju iznosi 4,9%, što ju svrstava na peto mjesto u odnosu na ostale primorske županije. Ukupna stopa rasta broja noćenja za sve primorske županije iznosi 4,2%, što ukazuje da su **rezultati koje Zadarska županija ostvaruje nešto veći od prosječnih**.

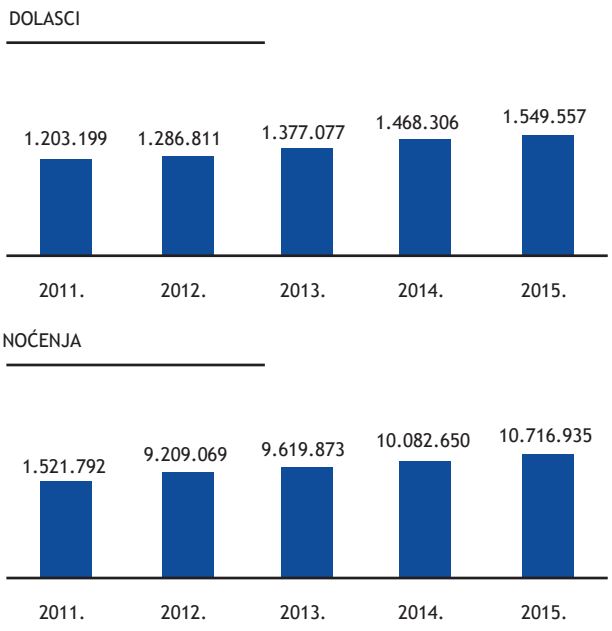

Graf 4:
Dolasci i noćenja u Zadarskoj županiji za razdoblje 2011.-2015.

Izvor: Turistička zajednica Zadarske županije

Mjesečna dinamika turističkog prometa ukazuje na izrazitu sezonalnost turizma Zadarske županije, sukladno čemu u ukupnom broju dolazaka i noćenja Zadarske županije najviše sudjeluju mjeseci srpanj i kolovoz. Razmještaj turističkih dolazaka i noćenja nije ravnomjeran što ukazuju na najveću koncentriranost turističkih aktivnosti na priobalju Zadarske županije, za razliku od ostalih prostorno-razvojnih cjelina. Područje zadarske rivijere bilježi najveći broj dolazaka i noćenja, no ukoliko se promatraju podaci o turističkoj, najveći broj noćenja po km2 ima područje Rivijere Biograd. Ovakav razmještaj turističkih aktivnosti proizlazi iz usmjerenosti dosadašnjeg turističkog razvoja Zadarske županije na kupališni turizam s obzirom da je primarni motiv dolaska turista u županiju upravo sunce, more i plaža. Gradovi Zadar i Biograd na Moru najveća su urbana središta Zadarske županije stoga je najveća koncentracija turističkih dolazaka i noćenja zabilježena upravo na ovom području.

U ukupnom broju gostiju u 2015. godini najveći udio u strukturi svih dolazaka pripada hrvatskim državljanima koji sudjeluju sa 15,5% u ukupnim dolascima i 20,1% u ukupnim noćenjima. Od stranih gostiju u 2015. godini prevladavaju njemački državljani s ukupno 221.375 dolazaka, slijede gosti iz Slovenije (181.426), Austrije (112.970) i Češke (105.624). Promatrajući trend dolazaka stranih gostiju u razdoblju 2011. do 2015. godine, najveće stope rasta bilježi dolazak njemačkih gostiju sa stopom rasta od prosječno 8,3% godišnje.

Prosječna duljina boravka gostiju u 2015. godini iznosila je 6,9 dana. Domaći gosti ostaju dulje u destinaciji u odnosu na strane goste. Od stranih gostiju najdulje u destinaciji ostaju gosti iz Njemačke (8,3 dana), Slovenije (7,9 dana) te Nizozemske, Slovačke i Češke (7,4 dana). Prema istraživanju Instituta za turizam (TOMAS Ljeto 2014.), prosječna dnevna potrošnja turista u 2014. godini na području Zadarske županije iznosila je 78 eura, dok je prosjek dnevnih izdataka turista u svih sedam primorskih županija iznosio 66 eura.

Prihodi od turizma u Zadarskoj županiji su u 2008. godini iznosili 497,2 mil. kuna, dok su se u 2013. popeli na čak 1.268,1 mil. kuna.[3] Sa 3,9% ukupnih prihoda u strukturi gospodarstva Zadarske županije 2008. godine, ova djelatnost je narasla na 10,6% u 2015. godini. Sve navedeno predstavlja objektivne pokazatelje turizma kao jednog od glavnih pokretača razvoja ovog područja.

3/ Izvor: FINA, Obrada: HGK Županijska komora Zadar (Gospodarska kretanja Zadarske županije br. 32)

Na području Zadarske županije 2015. godine registrirano je ukupno 27.143 smještajnih objekata, odnosno 130.577 kreveta/mjesta u kampovima. U strukturi smještajnih objekata prevladava privatni smještaj s čak 98,69% registriranih smještajnih objekata, odnosno 57,48% kreveta.

U strukturi hotelskih smještajnih kapaciteta prevladavaju hoteli s tri zvjezdice. Općenito, najveći udio u svim vrstama smještajnih kapaciteta imaju smještajni objekti s tri zvjezdice, a iznimka su kampovi u kojima su najbrojniji kapaciteti s jednom zvjezdicom.

Prema podacima DZS-a o kapacitetima i poslovanju luka nautičkog turizma u 2015. na datum 31. prosinca 2015. u RH se nalazila 121 luka nautičkog turizma, od kojih se najveći broj (36) nalazio u Zadarskoj županiji, zatim 27 u Primorsko-goranskoj, 20 u Splitsko-dalmatinskoj, 17 u Šibensko-kninskoj, 14 u Istarskoj i 7 u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Zadarska županija ima najveći kapacitet

luka nautičkog turizma, s ukupnom površinom akvatorija od 1.015.499 m² i ukupnim brojem vezova 3.820. Prema istom izvoru, u Zadarskoj županiji posluju četiri suhe marine, četiri marine druge kategorije i četiri marine treće kategorije.[4]

Razmatrajući strukturu dolazaka i noćenja u 2015. godini, zabilježeno je kako je najveći broj istih u privatnom smještaju, gdje je ostvareno ukupno 41,39% svih noćenja. U kampovima je zabilježeno 18,23% svih noćenja, a u hotelskom smještaju 14,5% dok je u vikendicama ostvareno 18,72% ukupnih noćenja. Kad se promatra iskorištenost kapaciteta u smještajnim objektima na području Zadarske županije, najveća je ostvarena u hotelima i turističkim naseljima sa 188 dana, zatim slijede kampovi s iskorištenošću od 81 dan, dok je privatni smještaj na posljednjem mjestu sa 58 dana iskorištenosti kapaciteta.

Na području Zadarske županije na dan 27. studenoga 2015. godine pri Uredu državne uprave u Zadarskoj županiji registrirana su ukupno 1.883 ugostiteljska objekta iz skupine restorani, barovi, catering objekti i objekti jednostavnih usluga. Najviše ugostiteljskih objekata iz ove skupine registrirano je na području Zadra, odnosno čak 67,05%, zatim na području Biograda na Moru sa 20% te Paga sa 10% registriranih objekata. U ukupnom broju registriranih objekata prevladavaju objekti iz skupine barovi sa 50,85%, a slijede restorani sa 35,73%. Značajno je istaknuti relativno visok udjel registriranih objekata brze prehrane (fastfood) u ukupnom broju registriranih objekata iz skupine restoran. Navedeni udio iznosi čak 42,44%.

4/ Prema Pravilniku o razvrstavanju i kategorizaciji luka nautičkog turizma (NN 142/99, 47/00, 121/00, 45/01 i 108/01) u Zadarskoj županiji posluje pet marina druge kategorije koje raspolažu sa 4.625 vezova (1.300 suhih i 3.325 vezova u moru) te tri marine treće kategorije koje raspolažu sa 423 veza (od toga 100 suhih i 323 veza u moru).

1.2.3.2. ATRAKCIJSKA OSNOVA TURIZMA U ZADARSKOJ ŽUPANIJI

Najznačajnije vrste turističkih atrakcija u Zadarskoj županiji su:

- **vode**
- **geomorfološke značajke prostora**
- **zaštićena prirodna baština**

NACIONALNI PARK:

- **NP Paklenica**, po proglašenju drugi nacionalni park u Hrvatskoj, proglašen je još 1949. godine. Godišnje ga posjeti više od 110.000 posjetitelja te je po posjećenosti na četvrtom mjestu u RH. Od 2010. godine broj posjetitelja kreće se od 112 do 122 tisuće, s godišnjim oscilacijama do 6,7% u dolascima

TRI PARKA PRIRODE:

- **PP Velebit** - najznačajnije endemsko čvorište flore i kopnene faune u Hrvatskoj
- **PP Vransko jezero** - najveće prirodno jezero u Hrvatskoj
- **PP Telašćica** sa svoja tri temeljna fenomena: uvala Telašćica - najveća i najsigurnija prirodna jadranska luka, strmci Dugoga Otoka – uzdižu se do 200 m nad morem i spuštaju u dubinu od 90 m te slano jezero Mir, ljekovitih svojstava)

- **kulturna baština** - Zadarska županija bogata je kulturno-povijesnom baštinom te arheološkim lokalitetima i spomenicima. Neki od najpoznatijih spomenika različitih povijesnih vremena i kultura su crkva sv. Donata, Forum, Katedrala sv. Stošije u Zadru, Crkva sv. Križa u Ninu, poznatija kao najmanja katedrala na svijetu, a uz to

postoji mnoštvo drugih vjerskih građevina i ostataka koji mogu privući veliki broj turista. Veliki potencijal leži i u tradicijama koje se poštuju i njeguju, kao što su procesije Gospi od Zečeva u Ninu te Gospi od Sniga u Kukljici. Kulturnu baštinu u Zadru predstavljaju i najvažniji zadarski muzeji

■ **kultura života i rada** - atraktivnosti temeljene na kulturi života i rada također su velik potencijal za produženje turističke sezone, tradicijska gradnja, obrti, vinogradarstvo i gastronomija predstavljaju mogućnosti za daljnje razvijanje turističkih aktivnosti tijekom i izvan sezone

■ **manifestacije**

■ **prirodna lječilišta**

Prema navedenim analizama turističkih pokazatelja, objekata, infrastrukture, atrakcija te stavova i profila turista, nameče se zaključak kako potencijali razvoja turizma postoje u sljedećim oblicima turizma:

■ **ruralni turizam** s njegovim pripadajućim specifičnim oblicima – Zadarska županija iznimno je bogata resursima za razvoj tog oblika turizma. Kako bi se ti potencijali ostvarili, potrebna su ulaganja, marketing, usavršavanja i ostale aktivnosti koje će unaprijediti kvalitetu ruralnog turizma.

■ **kulturni turizam** - kulturna ponuda u Zadarskoj županiji vrlo je dobro razvijena, kako tzv. opipljiva kultura (muzeji, galerije, povijesni lokaliteti) tako i neopipljiva (običaji, tradicije, manifestacije), ali još uvijek nije dovoljno implementirana u turistički proizvod. Kulturni resursi u Zadarskoj županiji su odličan temelj za još bolji razvoj kulturnog turizma, kojim turisti naposljetku konzumiraju i sam način življenja destinacije.

■ **gastro turizam** - sastavni je dio kulturnog turizma i može pridonijeti revitalizaciji i diverzifikaciji turizma te promociji lokalnog gospodarskog razvoja. Daljnji razvoj i promocija Cesta maslinovog ulja, vina, sira, maraške i pršuta te poticanje posluživanja autohtonih jela i pića dovest će do stvaranja zasebnog turističkog proizvoda, ali i do poboljšanja ponude ostalih.

■ **cikloturizam** - oblik turizma koji bilježi pozitivan trend već dugi niz godina. Zadarska županija ima vrlo atraktivan pejzaž koji ima iznimne komparativne prednosti za razvoj ciklo turizma.

■ **MICE turizam**[5] - ovaj oblik turizma ima slab sezonski utjecaj te vrlo povoljno utječe na produženje turističke sezone, a pozitivan efekt ogleda se i u razvoju ostalih oblika turizma. Za razvoj MICE turizma potrebna je nadalje suradnja svih subjekata koji djeluju u okviru tog turizma te jedinstvenost ponude županije.

■ **speleo turizam** - područje Južnog Velebita poznato je po mnogim krškim fenomenima poput špilja i jama, a veliki broj raznih špilja i jama nalazi se i na prostoru Ravnih kotara. Velika pažnja se pritom mora usmjeriti i na zaštitu od posljedica ljudskog djelovanja.

■ **ronilački turizam** - ronilački turizam svoj procvat je doživio sredinom 90-ih godina prošlog stoljeća. Otvorilo se niz ronilačkih centara i škola duž cijelog Jadrana. U Zadarskoj županiji postoji značajan broj ronilačkih centara.

■ **avanturistički turizam**

■ **vjerski turizam**

■ **nautički turizam** - poželjni arhipelag za plov, već poprilično razvijen u Zadarskoj županiji također ima potencijala za daljnje razvijanje. Prije svega u podizanju kvalitete marina, a i razvoju novih.

5/ MICE (Meetings, Incentives, Congresses and Exibitions/Events) je selektivna vrsta turizma bazirana na poslovnim sastancima, insentivnim (poticajnim) putovanjima, kongresima i izložbama, odnosno specifičnim događajima.

1.2.4. POLJOPRIVREDA

Struktura poljoprivrednih površina Zadarske županije pokazuje da najveću površinu od 15.281,67 ha, što je oko 53% od ukupne poljoprivredne površine ZŽ, zauzimaju krški pašnjaci. Zatim slijede oranice na koje otpada 4.929,16 ha ili 17% ukupne poljoprivredne površine, maslinici koji se prostiru na 2.970,07 ha površina ili 10% te livade koje zauzimaju 2.171,44 ha ili 7% ukupne poljoprivredne površine. Bitne značajke strukture poljoprivrednog prostora su male površine vinograda, svega 1.533,86 ha ili 5% od ukupne poljoprivredne površine, voćnih vrsta (1.427,58 ha ili 5%) te mješovitih trajnih nasada koji se prostiru na samo 158,25 ha što je 1% od ukupnog poljoprivrednog zemljišta.

STRUKTURA POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA

Na području Zadarske županije krajem 2015. godine u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava bilo je upisano ukupno 7.548 poljoprivrednih gospodarstava (PG). Od ukupnog broja PG-a u 2015. godini, 98 % su obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG).

Tablica 3: Broj gospodarstava prema tipu na području Zadarske županije u razdoblju od 2011. do 2015. g

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 2015. godina; Obrada: ZADRA NOVA

Tip PG-a	Broj PG-a				
	31.12.2011.	31.12.2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	23.11.2015.
OBITELJSKO GOSPODARSTVO	7.514	7.307	7.407	7.523	7.380
OBRT	79	84	87	87	58
TRGOVAČKO DRUŠTVO	49	50	59	65	69
ZADRUGA	27	29	32	35	31
OSTALI	9	9	10	10	10
UKUPNO	7.678	7.479	7.595	7.720	7.548

Prosječna površina po poljoprivrednom gospodarstvu u Zadarskoj županiji je 3,91 ha što je svrstava na četvrto mjesto ukoliko promatramo stanje samo u županijama Jadranske Hrvatske. U usporedbi s prosječnom površinom (ha) po PG-u na nivou RH (7,38 ha), sve županije Jadranske Hrvatske su ispod državnog prosjeka.

Što se tiče prosječnog broja parcela po PG-u, Zadarska županija je, s prosječnim brojem parcela po PG-u od 7,08, na trećem mjestu u Jadranskoj Hrvatskoj. Ovakav prosječan broj u skladu je sa stanjem na razini Jadranske Hrvatske (7,09) i nešto je niži od prosječnog broja parcela po PG-u na razini RH (8,63).

Iz dostupnih podataka vidljivo je kako poljoprivredu Zadarske županije karakterizira mala prosječna veličina gospodarstva (3,91 ha) i usitnjenost posjeda (u prosjeku 7 parcela). Nadalje, detaljnom računicom dolazimo do prosječne površine parcele po PG-u od svega 0,55 ha.

Prema podacima iz Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju za 2015. godinu, preko 70% ukupnih nositelja OPG-a u Zadarskoj županiji starosne su dobi iznad 55 godina. U starosnu skupinu iznad 65 godina ulazi čak 44% nositelja OPG-a. To je čak i iznad prosjeka za RH gdje udio ukupnih nositelja OPG-a sa 65 i više godina iznosi 37%.

STRUKTURA DRŽAVNOG POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA NA PODRUČJU ZADARSKE ŽUPANIJE

Prema podacima Agencije za poljoprivredno zemljište (APZ), ukupna površina poljoprivrednog zemljišta u RH iznosi 2.695.037 ha od čega RH raspolaže sa 738.125,52 ha površine što je oko 27% ukupnih površina. Od ukupnih površina poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu RH, otprilike 10%, odnosno 73.510,58 ha, nalazi se na području Zadarske županije. Od toga je veliki dio, čak 85% ili 62.315,14 ha površina poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu RH u Zadarskoj županiji, slobodan za raspolaganje. Državnim poljoprivrednim zemljištem može se raspolagati na nekoliko načina: zakupom i zakupom za ribnjake, prodajom izravnom pogodbom, zakupom zajedničkih pašnjaka, privremenim raspolaganjem, zamjenom, davanjem na korištenje bez javnog poziva, pravom služnosti i promjenom namjene.

1.2.4.1. BILJNA PROIZVODNJA

POVRĆARSTVO

Prema podacima APPRR-a za 2015. godinu, ukupne površine u Zadarskoj županiji na kojima se uzgajaju različite povrtne kulture iznose 1.063 ha što je svega 5% u odnosu na ukupne poljoprivredne površine, od kojih je 90% u vlasništvu obiteljskih gospodarstava.

U uzgoju povrća na području Zadarske županije, prema ukupnim površinama na kojima se uzgajaju, zastupljene su sljedeće povrtne kulture: krumpir, lubenice, mrkva kupus, luk, rajčica, tikvice, dinje i drugo.

Veliki problem za sadašnje i buduće proizvođače predstavlja nepostojanje adekvatnih prodajno-doradbenih i skladišnih kapaciteta.

VOĆARSTVO

Prema strukturi poljoprivrednih površina registriranih u ARKOD sustavu za Zadarsku županiju, ukupne poljoprivredne površine na kojima se uzgajaju voćne vrste iznose 1.260,70 ha što je oko 6% od ukupno obradivih poljoprivrednih površina.

Na području županije najzastupljenije voćne vrste, prema površinama u ha na kojima se uzgajaju, jesu višnja, koja se uzgaja na 27% ukupnih površina pod voćnim nasadima, zatim trešnja koja se uzgaja na 15% površina, badem koji zauzima 13% površina, breskve koje zauzimaju 10% ukupnih površina, smokve koje se prostiru na 8% ukupnih površina i miješani nasadi voćnih vrsta na koje otpada 7% ukupnih površina.

Za područje Zadarske županije izrazito važna voćna vrsta je višnja maraska koja je i osnovna sirovina za proizvodnju likera Maraschino, voćnih sirupa, sokova i alkoholnih pića. Važnost ove voćne kulture dokazuje i pothvat tvrtke Maraska d.d. koja je na lokaciji u Vlačinama, kod mjesta Zemunik donji, na oko 200 ha podigla velik nasad višnje maraske s 95.000 stabala (Faričić, 2014.).

Prema podacima dostupnim iz APPRR-a, od ukupnih površina pod voćnim kulturama, 64% je u vlasništvu obiteljskih gospodarstava, dok je čak 27% u vlasništvu trgovačkih društava.

Vinogradarstvo u Zadarskoj županiji ima dugu tradiciju i predstavlja važnu granu poljoprivredne proizvodnje. Zadarska županija ima velike mogućnosti u proizvodnji vina, a osim proizvodnje vinskog grožđa, smatra se da je ovo područje najpogodnije za proizvodnju stolnog grožđa u Hrvatskoj. Osim toga, Zadarsko područje izuzetno je bogato autohtonim sortama.

Iz analize podataka Vinogradarskog registra za 2015. godinu proizlazi kako ukupne površine poljoprivrednog zemljišta pod vinogradima u Jadranskoj Hrvatskoj (JH) čine čak 48% svih površina pod vinogradima Republike Hrvatske. Od ukupnih površina pod vinogradima Jadranske Hrvatske, 13% otpada na površine na području Zadarske županije. U apsolutnoj vrijednosti, na području Zadarske županije, pod nasadima vinograda upisano je 1.343,49 ha što svrstava Zadarsku županiju na 4. mjesto u usporedbi s ostalim županijama JH. Također, u Vinogradarski registar, u koji se upisuje svaka fizička ili pravna osoba koja koristi vinograd, proizvodi grožđe, mošt i/ili vino ili obavlja djelatnost punjenja, u 2015. godini upisano je ukupno 2.654 poljoprivrednih gospodarstva s područja Zadarske županije. Prosječna površina vinograda po PG-u u Zadarskoj županiji je 0,51 ha, dok je prosječan broj parcela po PG-u 1,47. Iz toga se, nadalje, može izračunati kako je prosječna površina parcele vinograda po PG-u 0,35 ha.

Što se tiče vlasničke strukture vinograda, 79% površina vinograda Zadarske županije je u vlasništvu obiteljskih gospodarstava. U Vinogradarskom registru je u 2015. godini, nadalje, registriran svega 21 obrt, 15 trgovačkih društava i 2 zadruge. Prema podacima dostupnima iz Vinogradarskog registra, u Zadarskoj županiji na dan 14.4.2016. zabilježena je ukupna proizvodnja od 7.558,95 hl vina što čini svega 3% ukupne proizvodnje u JH. Od ukupne proizvodnje vina u Zadarskoj županiji do 14.4.2016., 63% otpalo je na crne sorte vina, a 37% na bijele sorte.

Tradicija maslinarstva u ovim krajevima duga je preko 2.000 godina o čemu nam govore i ostaci uređaja za preradu u mjestu Muline na otoku Ugljanu. Prema evidenciji u ARKOD sustavu za 2015. godinu, pod nasadima maslina u Zadarskoj županiji upisano je 2.121,73 ha što je svrstava na treće mjesto u usporedbi s ostalim županijama Jadranske Hrvatske. Od toga 2.090 ha, odnosno 99% otpada na maslinike, a svega 31 ha otpada na mješovite godišnje nasade.

Graf 5: Površine u ha po županijama na kojima se uzgajaju masline

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, 2015. godina; Obrada: ZADRA NOVA

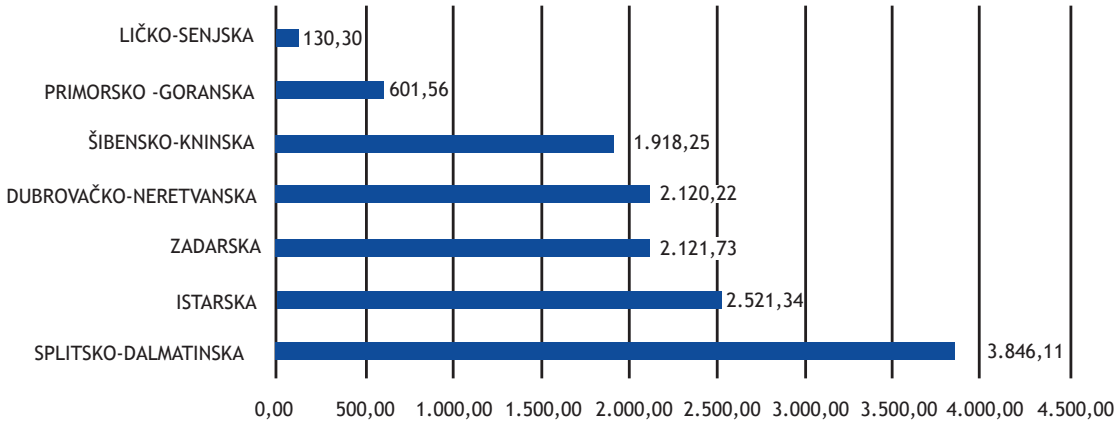

Prema podacima iz APPRR-a za 2015. godinu, broj stabala maslina na području Zadarske županije iznosi 586.875, što čini maslinu ujedno i najbrojnijom voćkom u županiji.
Dominantna sorta masline na području Zadarske županije je oblica, a u ostatku sortimenta zastupljenije sorte masline su drobnica, oštrica, leccino, ascolanatenera i pendolino. Od ukupnih površina pod maslinama na području Zadarske županije, 84% u vlasništvu je OPG-ova.

1.2.4.2. EKOLOŠKA I INTEGRIRANA POLJOPRIVREDA

Na području Zadarske županije u 2015. godini registriran je 121 ekološki proizvođač, a prisutan je i trend porasta ekoloških proizvođača u posljednjih 5 godina. Prema podacima iz APPRR-a za 2015. godinu, na području Zadarske županije registrirano 1.677 ha površina pod ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom što čini 13% ukupno korištenog poljoprivrednog zemljišta. Od ukupnih poljoprivrednih površina pod ekološkom proizvodnjom u 2015. godini, najveći dio (27%) otpada na površine pod maslinama. Na 17% od ukupnih ekoloških površina uzgajaju se žitarice, dok krški pašnjaci čine 14%, ukupnih površina. Površine pod ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom na kojima se uzgaja plemenita vinova loza čine 13% ukupnih površina.
Integriranom poljoprivrednom proizvodnjom u Zadarskoj županiji bave se 23 proizvođača, a od ukupnih površina pod integriranom poljoprivrednom proizvodnjom 67% otpada na uzgoj voćnih vrsta.

1.2.4.3. STOČARSTVO

Na području Zadarske županije dominantne grane stočarstva jesu ovčarstvo i kozarstvo. Prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije iz 2016. godine, u Zadarskoj županiji najviše se uzgaja ovaca i koza, čak 119.626 jedinki. Uzgojem ovaca i koza bavi se i najveći broj uzgajivača (2.023), a prosječna veličina stada po uzgajivaču jest 59 jedinki.
Ukupan broj uzgojno valjanih koza koje se uzgajaju na ovom području iznosi 653. Uzgojem uzgojno valjanih ovaca u Zadarskoj županiji bave se 62 uzgajivača, dok se uzgojem uzgojno valjanih koza bavi svega 7 uzgajivača. Najveći broj uzgojno valjanih ovaca u 2015. godini uzgajao se upravo u Zadarskoj županiji (7.755 grla).
Šumarstvo
Prema podacima iz Programa ruralnog razvoja Zadarske županije 2012. – 2014., ukupna površina šuma i šumskog zemljišta na području Zadarske županije u državnom vlasništvu je 194.334,55 ha, što u odnosu na ukupnu površinu Zadarske županije (364.300,00 ha) iznosi 53%. Šume i šumsko zemljište u državnom vlasništvu na području Zadarske županije ustrojene su u gospodarske jedinice te su izrađeni programi gospodarenja za iste.
Prema podacima iz Uprave šuma Podružnice Split, ukupna površina privatnih šuma na području Zadarske županije iznosi 28.167,12 ha, što u odnosu na ukupnu površinu Županije iznosi 8%.

1.2.4.4. LOVSTVO

Od 1.087 lovišta u Republici Hrvatskoj, koliko je evidentirano prema Ministarstvu poljoprivrede, na području Zadarske županije formirano je 55 lovišta od čega se 19 lovišta nalazi na otocima. Ukupna površina lovišta Zadarske županije iznosi 363.429 ha od čega 84% otpada na kontinentalna lovišta, a 16% na otočna.
Što se vlasničke strukture lovišta tiče, a prema podacima iz Programa razvoja lovstva Zadarske županije 2013. – 2016., od ukupnog broja lovišta 20 je državnih lovišta i ona se prostiru na 141.978 ha (38,98%) dok je 35 zajedničkih lovišta ukupne površine od 222.277 ha (61,02%).
Najzastupljenija glavna vrsta krupne divljači je svinja divlja kojom se gospodari na 18 lovišta u Zadarskoj županiji, dok je srna obična glavna vrsta na 11 lovišta, a najzastupljeniji je zec obični koji je glavna vrsta na čak 38 lovišta.
Najvećim površinama lovišta od 142.853 ha ili 39% od ukupne površine lovišta gospodare trgovačka društva. Lovačka društva gospodare lovištima ukupne površine od 106.558 ha, a lovačke udruge gospodare lovištima površina od ukupno 85.170 ha.

1.2.4.5. POLJOPRIVREDNE ZADRUGE

Prema podacima Evidencije zadruga i zadružnih saveza Hrvatskog centra za zadružno poduzetništvo za 2015. godinu, na području Zadarske županije najveći broj zadruga, njih 39, pripada upravo sektoru poljoprivrede i šumarstva. Slična situacija prisutna je i na državnoj razini gdje zadruge iz ovog sektora čine 41 % ukupnog broja zadruga. Iako su zadruge u djelatnosti poljoprivrede i šumarstva najbrojnije, one ostvaruju svega 3 % od ukupnih prihoda zadruga Zadarske županije. Prosječan broj zadrugara po zadruzi na razini Županije iznosi 17,5.

1.2.4.6. ZAŠTITA AUTOHTONIH PROIZVODA ZADARSKE ŽUPANIJE

Na nacionalnoj razini, od ukupno 10 proizvoda čiji su nazivi zaštićeni oznakom izvornosti samo je jedan s područja Zadarske županije, a to je Paška janjetina.
Osim Paške janjetine koja već ima rješenje o prijelaznoj nacionalnoj zaštiti, a Zahtjev za registracijom na razini EU objavljen je u Službenom listu EU, potrebno je još navesti Pašku sol (Paški solni cvijet) koja je u postupku zaštite naziva oznakom izvornosti na nacionalnoj razini. Identificirane ključne autohtone namirnice s područja ZŽ su: višnja maraska, plava riba (u zadarskom akvatoriju), maslinovo ulje, Ninska sol, šokol, janjetina i jaretina, med, češnjak, crno vino i prošek, dagnja (Novigradska dagnja) i smokva.

1.2.4.7. GOSPODARSKA ANALIZA SEKTORA POLJOPRIVREDE

Prema podacima iz Gospodarskih kretanja Zadarske županije br. 32. (biljna i stočarska proizvodnja, lovstvo i uslužne djelatnosti povezane s njima) čini oko 1,3% ukupnih prihoda, 1,7% ukupnog broja zaposlenih i 0,1% ukupnih prihoda od prodaje u inozemstvu Zadarske županije.

1.2.5. RIBARSTVO

Ribarstvo je svakako jedan od najvažnijih sektora Zadarske županije. Ono predstavlja tradicionalnu djelatnost zadarske obale i otoka, ali i djelatnost koja je jedna od najznačajnijih u strukturi gospodarstva ne samo Zadarske županije, već i puno šire. U sektoru ribarstva Zadarska županija u mnogočemu predstavlja najznačajniju županiju u RH, a posebno u ribolovu i marikulturi. U prilog tomu idu i podaci iznijeti u nastavku analize ovog sektora, a koji pokazuju kako ribari Zadarske županije ostvaruju i do 47 % ukupnog ulova ribe i drugih morskih organizama u Republici Hrvatskoj. Isto tako, prikupljeni podaci pokazuju kako se u Zadarskoj županiji obavlja iskrcaj preko 30 % od ukupnog ulova ribe u Hrvatskoj, a po pitanju marikulture, Zadarska županija sudjeluje s oko 60 % u Hrvatskoj. Zbog svega navedenog, ovaj sektor prepoznat je kao jedan od prioritetnih sektora, ali i kao sektor koji ima značajan potencijal za daljnji razvoj.

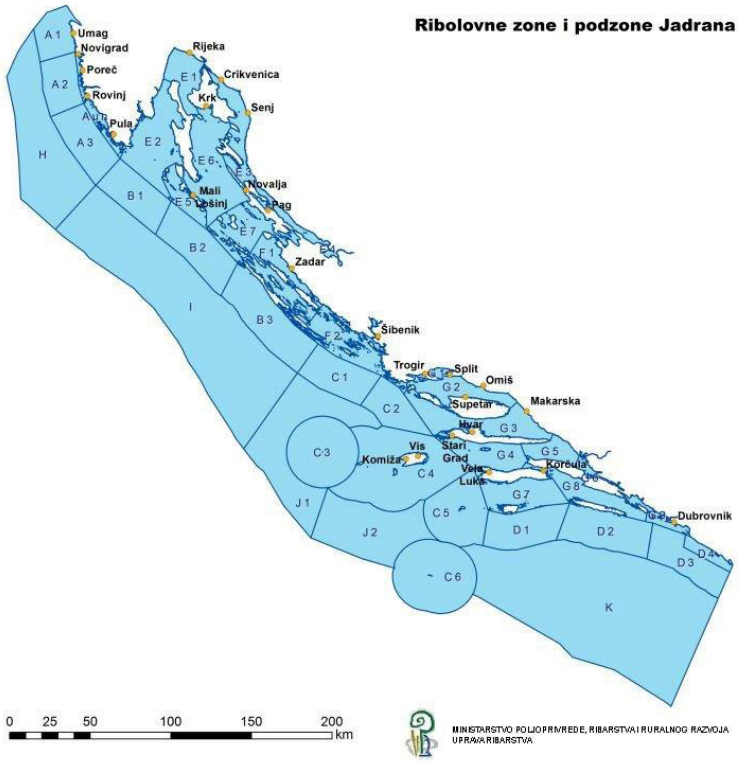

Slika 1:
Ribolovne zone i podzone na području Republike Hrvatske

Izvor:
Ministarstvo poljoprivrede – Uprava ribarstva

Ribolovne zone kojima gravitiraju ribari Zadarske županije su ribolovna područja koja su Pravilnikom o granicama u ribolovnom moru Republike Hrvatske označene kao ribolovne zone B, E i F. Unutrašnje ribolovne zone u kojima se obavlja ribolov (E i F zona) karakteriziraju plića kanalska područja, Novigradsko more je mrjestilište i rastilište mnogih vrsta riba, dok su u ribolovnoj zoni B veće dubine pogodne za pelagijske vrste.

1.2.5.1. KARAKTERISTIKE RIBOLOVNE FLOTE I STATISTIKA MORSKOG ULOVA ZADARSKE ŽUPANIJE

Danas ribolovna flota ZŽ čini 20,7% od ukupnog ribolovnog napora izraženih u kW, 29,6% od ukupne tonaže i 14,7% od ukupnog broja ribarskih plovila u RH. Što se tiče strukture plovila, najveći postotak (77%) čine plovila manja od 12 metara duljine. Ipak, od ukupnog broja brodova većih od 24 m na RH razini, njih 41,5% nalazi se upravo u ZŽ.

Najveći broj plovila u Zadarskoj županiji registriran je kao višenamjenska plovila (73,1%). Ova plovila tipična su za mediteranski oblik ribolova, u kojemu najčešće nema ciljanih vrsta i u kojemu ribari često mijenjaju alat tijekom godine. Plivičari čine 15,6% ribolovne flote u Zadarskoj županiji i skoro 33% ribolovne flote u RH, dok plovila za koćarski ribolov čine oko 11% ribolovne flote u Zadarskoj županiji.

U periodu od 2010. do 2015. godine najveći ulov u ZŽ zabilježen je 2013. godine kada je činio čak 47% ukupnog morskog ulova RH. U promatranom razdoblju porast ulova u 2013. godini, a nastavno i u 2014. posljedica je povećanog ulova male plave ribe (srdela i inćun) plivaricom za malu plavu ribu. U 2015. godini zabilježen je pad ulova u odnosu na 2014. godini, a koji je posljedica negativnih trendova posebno u stokovima male plave ribe, zbog čega je Republika Hrvatska u 2014. godini započela s provedbom značajnih mjera regulacije ribolova.

Graf 6: Ukupan ulov u Republici Hrvatskoj i Zadarskoj županiji u periodu od 2010. do 2015. godine

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Uprava ribarstva, Obrada: ZADRA NOVA

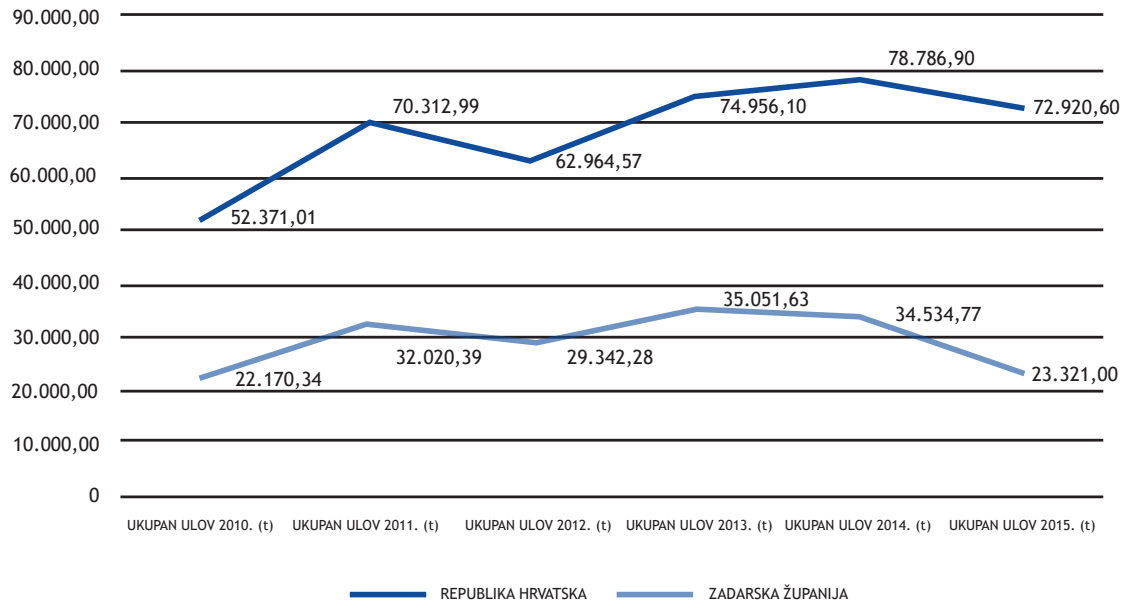

Na području Zadarske županije u 2015. godini plivaricama je ostvareno preko 97% morskog ulova, povlačnim alatima ostvareno je svega oko 1,3% ulova dok je ulov ostalim ribolovnim alatima zanemariv.

Unatoč mjerama regulacije ribolova male plave ribe, u 2015. godini ulov ove vrste iznosio je čak 97,6% ukupnog ulova u ZŽ, dok je ulov bijele ribe činio svega

1,4% ukupnog ulova. Slična situacija prisutna je i na državnoj razini. Ulov male plave ribe u 2015. godini u Zadarskoj županiji čini 35% ukupnog morskog ulova ove vrste na razini RH.
Od ukupnog broja iskrcajnih mjesta u RH, 43 se nalaze u Zadarskoj županiji što je još uvijek premali broj iskrcajnih mjesta u odnosu na potrebe ribolovne flote Zadarske županije. Od ukupno 43 iskrcajna mjesta u ZŽ, 29 se nalazi na otocima. Na otočnim iskrcajnim mjestima u 2015. godini obavilo se 43% ukupnog iskrcaja morskog ulova ZŽ, a 57% ukupnog iskrcaja obavilo se u iskrcajnim mjestima na kopnu.

1.2.5.2. AKVAKULTURA

Na razini Republike Hrvatske u 2014. godine registriran je ukupno 171 uzgajivač morske ribe od čega je na području Zadarske županije registriran 31 uzgajivač. Ukupan broj uzgajališta u Republici Hrvatskoj je 344, a u Zadarskoj županiji nalazi se ukupno 56 uzgajališta. Od ukupnog broja uzgajivača u Županiji, najviše njih bavi se uzgojem školjkaša i bijele ribe, dok se uzgojem tune bave tri uzgajivača od sveukupno 4 registrirana na državnoj razini. Na području županije, nalazi se i jedno mrjestilište, odnosno jedan uzgajivač koji se bavi uzgojem riblje mlađi.
Koncesionirane površine na pomorskom dobru Zadarske županije za uzgoj ribe i drugih morskih organizama iznose ukupno 15.511.346 m2 od čega 5.900.000 m2 za uzgoj tuna, 8.395.346 m2 za uzgoj bijele ribe i 1.216.000 m2 za uzgoj školjkaša.
Uzgajališta ribe se nalaze na području otoka Pašmana, Ugljana, Iža, Vrgade i Dugog otoka, a u Ninu se nalazi najveće mrjestilište bijele ribe u RH, ukupnog proizvodnog kapaciteta 20.000.000 komada mlađi. U Zadarskoj županiji nalazi se svega jedan uzgajivač slatkovodne ribe.
Promatrajući trendove uzgoja na području Zadarske Županije u razdoblju od 2011. do 2014. godine može se zaključiti kako proizvodnja bijele ribe i školjaka raste, dok proizvodnja u uzgoju tuna pada, jednako kao i na razini RH. U uzgoju školjkaša na državnoj razini, Zadarska županija u 2014. godini sudjelovala je tek sa 7%.

1.2.5.3. RIBARSKE ZADRUGE

U Evidenciji zadruga i zadružnih saveza Hrvatskog centra za zadružno poduzetništvo za 2015. godinu, na području Zadarske županije upisano je 7 ribarskih zadruga, 83 zadrugara i 74 zaposlenih u ribarskim zadrugama.
Karakteristika ribarstva u Zadarskoj županije je dobra organiziranost i gospodarska aktivnost ribara kroz zadruge, a što je utvrđeno pregledom ukupnog broja zadruga na županijskom području, u kojem ribarske zadruge doprinose s visokih 70 % u ukupnim prihodima zadrugarstva.

1.3. ODRŽIV RAST

1.3.1. ZAŠTITA OKOLIŠA

PRIRODNA BAŠTINA

Bioraznolikost, georaznolikost i krajobrazna raznolikost te njihova očuvanost definiraju prostor Županije i čine ga prepoznatljivim.

Zadarsku županiju karakterizira i velika raznolikost staništa. Njen biogeografski položaj, reljefna i klimatska varijabilnost omogućili su nastanak velikog broja različitih stanišnih tipova[6]. Na relativno malom području nalazimo planinska, obalna, morska i nizinska staništa koja uvjetuju veliku raznolikost biljnih i životinjskih vrsta sa znatnim brojem endema.

Jedan od najvećih razloga ugroženosti bioraznolikosti su gubitak i degradacija staništa. Ona su prvenstveno ugrožena antropogenim djelovanjem i to na razne načine: nelegalna gradnja, preinake prirodnih ekosustava, zagađenje voda, tla i zraka, prekomjerno iskorištavanje bioloških resursa, unos stranih vrsta, intenzivna poljoprivreda, turizam i dr.

Ugradnja uvjeta i mjera zaštite prirode u prostorne planove, planove razvoja turizma, lovno gospodarske osnove i sl. te planovi upravljanja i ostali dokumenti potrebni za kvalitetno upravljanje zaštićenim područjima i područjima Natura 2000, koji koriste principe prilagodljivog upravljanja, su relevantni mehanizmi za osiguravanje očuvanja prirode te je potrebno osigurati uvjete za njihovu kvalitetnu izradu i provedbu.

Park prirode Vransko jezero obitavalište je više od 240 vrsta ptica.

6/ Stanište je jedinstvena funkcionalna jedinica ekološkog sustava, određena zemljopisnim, biotičkim i abiotičkim svojstvima, neovisno o tome je li prirodno ili doprirodno (Zakon o zaštiti prirode NN 80/13).

VODE

Glavne tekućice su: Zrmanja i njen pritok Krupa, Una, Ričica, Otuča, Miljašić Jaruga, Bašćica, Karišnica, Kličevica i Kotarka. Najduža i najznačajnija je Zrmanja, koja izvire u području Zrmanja vrela, te nakon 69 km toka s visinskim padom od 327 m, utječe u Novigradsko more 10 km nizvodno od Obrovca. Uz Zrmanju postoji i niz izvora (Vrilina, Ledenik, Dozinovac) koji se koriste za vodoopskrbu okolnih naselja. Izvor na području sela Muškovci (podnožje Velebita, SI od Obrovca) preko crpne stanice Dolac opskrbljuje regionalni vodovod sjeverne Dalmacije. Ričica, Otuča i Opsenica teku Gračačkom visoravni, a njihove vode se energetski koriste u RHE Obrovac.

Park prirode Vransko jezero, smješten paralelno s morskom obalom, JI od Biograda n/M, najveće je prirodno jezero u RH (300 ha) i najznačajnija stajaćica na području Zadarske županije. Većina močvarnih površina i blata (Vransko polje, Bokanjačko i Nadinsko blato, Trolokve) isušivanjem su pretvorena u poljoprivredne površine.

Na javni vodoopskrbni sustav priključeno je oko 94% stanovništva Zadarske županije, što je više nego prosjek RH koji iznosi 87,7% stanovništva[7]. Na sustav odvodnje u Zadarskoj županiji priključeno je 45% stanovništva što je u rangu priključaka u RH koji iznosi 43-47%. Zadarska županija bilježi i jedan od najvećih gubitaka vode, iako je ujedno i jedna od vodom najbogatijih.

7/ Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2015. godinu, str. 341.

Tijekom prijenosa vode od izvora do krajnjeg potrošača gubi se od 30% do 80% (županijski prosjek je oko 60%) vode.
Permanentna i kvalitetna opskrba otoka sa vodom predstavlja značajan izazov te se rješava bilo dopremom vode sa kopna, vodonoscima (vodonosac Zrmanja zapremnine 950 kubika), sakupljanjem kišnice iz cisterne te najrjeđe opskrbom iz vlastitih izvora.
Analiza stanja i mogućnosti poljoprivredne proizvodnje na području Zadarske županije navodi navodnjavanje kao jednu od temeljnih uvjeta za razvoj poljoprivrede na području Ravnih kotara.

MORE

Oko 22% duljine obalnog područja RH nalazi se u Zadarskoj županiji.

Zadarska županija ima duljinu obale od oko 1.350 km (oko 22% duljine obalne crte RH), preko 3.600 kvadratnih kilometara akvatorija te više od 120 otoka i otočnih skupina.
Prema istraživanjima Europske agencije za okoliš, u 2015. godini kakvoća mora u Republici Hrvatskoj je bila ocijenjena odličnom na 96,6% mjesta za kupanje te se nalazimo na 5. mjestu po kakvoći mora u Europskoj Uniji[8].
Praćenjem biološke kakvoće mora na više točaka dijelom Županije utvrđeno je da je ekološko stanje akvatorija ocjenjeno najvišim, vrlo dobrim stupnjem, što je ujedno u korelaciji s izuzetnom kakvoćom mora na plažama diljem županije.

8/ Izvor: Europeanbathingwaterqualityin 2015, EEA Report, 9/2016.

TLO

Tla Zadarske županije vrlo su raznolika u pogledu fizikalnih svojstava, dominira smeđe tlo na vapnencu, rasprostranjeno na čak 33,3 % površine, zatim crvenica na 12,3 % površine, a treći po zastupljenosti je kamenjar s 9,5 % udjela u ukupnoj površini[9].
Specifični oblik zagađenja tla na području Zadarske županije, ali i Republike Hrvatske, predstavljaju minski sumnjiva područja. U Zadarskoj županiji bilježi se trend konstantnog smanjenja te je 2014. godine minski sumnjivo područje umanjeno sa 51,76 km^2 na 45,89 km^2 dok je na dan 28. lipnja 2016. minama zagađeno područje od 39,4 km^2.
Prema planu protuminskog djelovanja, u 2016. godini se u Zadarskoj županiji planira smanjiti veličina minsko sumnjivih područja za daljnjih 7,8 km^2, što predstavlja 19% ukupnog preostalog minsko sumnjivog područja u Zadarskoj županiji[10]. Također je bitno što će se u cijelosti razminirati poljoprivredno zemljište površine 715.034 m^2.

9/ Izvješće o stanju okoliša Zadarske županije, 2011.

Minski sumnjivo područje unutar zadnjih 5 godina smanjeno je sa 65,26 km^2 na 39 km^2.

10/ Ibidem.

ZRAK

Primarni zagađivači su prometnice, posebice tijekom turističke sezone kad se broj vozila na županijskim, gradskim i lokalnim prometnicama umnogostručuje. Kvaliteta zraka na području Grada Zadra mjerila se u razdoblju 2003.-2014. godine kad je bila uspostavljena lokalna mreža praćenja kvalitete zraka, a tijekom 2015. Odvodnja je obavila dodatna pojedinačna mjerenja. Sva mjerenja pokazala su da je zrak bio I kategorije stoga nije bilo daljnje potrebe za opsežnim praćenjem kakvoće zraka i uspostave lokalne mreže.

ZAŠTIĆENA PODRUČJA I NATURA 2000

Na području Zadarske županije može se naći 20 zaštićenih područja kojima upravljaju javne ustanove (Natura Jadera sa 13). To su Nacionalni park Paklenica, parkovi prirode Vransko jezero, Telašćica i Velebit, pet posebnih rezervata, četiri spomenika prirode te pet značajnih krajobraza i dva spomenika parkovne arhitekture. Površina zaštićenih područja u Zadarskoj županiji obuhvaća 79.091,59 ha što iznosi 10,53% teritorija.

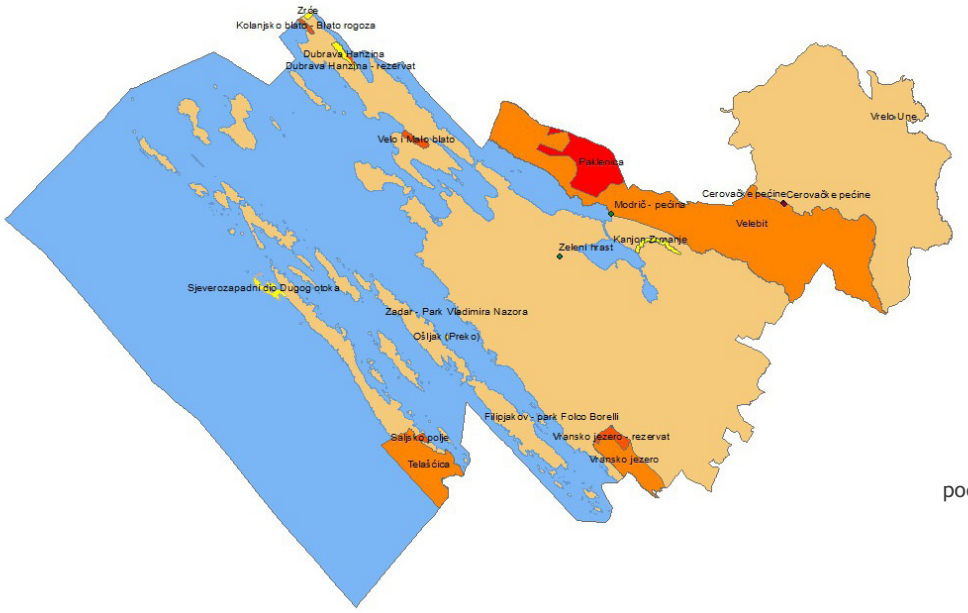

Slika 2:
Karta zaštićenih područja na području Zadarske županije

Izvor:
Natura Jadera

Osim kroz mehanizam zaštićenih područja, vrste i staništa se čuvaju i mrežom Natura 2000. To je mreža međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki značajnih područja važnih za očuvanje ugroženih vrsta i stanišnih tipova Europske unije, koja značajno pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti. Udio kopnenog teritorija u ekološkoj mreži Natura 2000 u Zadarskoj županiji čak 50,33%, dok je analizom preklapanja područja i obuhvatom cijele županije (kopno, more, otoci), taj postotak nešto manji i iznosi 34,75%.

1.3.1.1. PROCJENA UGROŽENOSTI STANOVNIŠTVA, MATERIJALNIH I KULTURNIH DOBARA TE OKOLIŠA OD KATASTROFA I VELIKIH NESREĆA

POŽARI

Meteorološki indeks opasnosti od šumskih požara za Zadarsku županiju tijekom četiriju najtoplijih mjeseci pokazuje visoku i vrlo visoku potencijalnu opasnost za mjesece lipanj i rujan te ekstremnu za srpanj i kolovoz.
Prostor Zadarske županije podijeljen je na 47 požarnih područja i 43 požarne zone. Grad Zadar podijeljen je na 8 požarnih područja i 33 požarne zone,

a grad Pag na 10 požarnih zona. Ostali gradovi i općine podijeljene su na požarna područja prema mogućnosti djelovanja vatrogasnih postrojbi u vremenu od 15 minuta.
Tijekom proteklog desetgodišnjeg razdoblja, na području Zadarske županije zabilježeno je 6.632 požara što usporedno sa 7.434 požara zabilježena od 1995. - 2005. pokazuje na trend smanjenja pojavnosti uslijed kvalitetnije prevencije.
Prema podacima s popisa stanovništva 2011. godine, u Zadarskoj županiji evidentirano je 4.703 djelatnika obučena prema Pravilniku o programu i načinu osposobljavanja pučanstva za provedbu preventivnih mjera zaštite od požara, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom (NN 61/94).

POTRESI

Zadarska županija pripada epicentralnom području srednjeg Jadrana. Područje jadranskog podmorja seizmotektonski je vrlo aktivno, s čestim potresima. Magnituda potresa rijetko prelazi 5,0 stupnjeva po Richteru. Najveći broj potresa imao je magnitudu M<3,0 do M=4,0.
Prema Karti potresnih područja RH s usporednim vršnim ubrzanjem tla tipa A uz vjerojatnost premašaja od 10% u 50 godina za povratna razdoblja od 95 i 475 godina na području Zadarske županije za **povratno razdoblje od 95 godina** pri seizmičkom udaru može očekivati maksimalno ubrzanje tla od agR = 0,10 g, **s intenzitetom potresa Io = VII°MCS.**

PODIZANJE RAZINE MORA I POVEĆANJE SALINITETA

Peto nacionalno izvješće Republike Hrvatske prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o klimatskoj promjeni navodi kako je jedna od najozbiljnijih i najskupljih posljedica klimatskih promjena porast razine mora. Zbog porasta razine mora višestruko će se povećati učestalost i intenzitet poplavljivanja obalnih područja. Poplavljivanje će imati utjecaj na ljudske djelatnosti u obalnom području kao i na sigurnost i zdravlje ljudi te stabilnost obalnih, stambenih i drugih građevina u obalnom području. Više razine mora i s tim u vezi obalnih podzemnih voda utjecat će na gradsku infrastrukturu, njenu održivost i rad, a posebice će otežati rad sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda.
Jedna od negativnih posljedica klimatskih promjena je i porast saliniteta do kojeg dolazi smanjenjem riječkih dotoka i oborina te pojačanom evaporacijom na površini mora. U budućnosti će se salinitet ljeti povećavati a zimi smanjivati u odnosu na današnje stanje. Povećanje saliniteta negativno će utjecati na vodocrpilišta na otocima što dovodi do ugrožavanja pitke vode.

POPLAVE

Prostornim planom Zadarske županije te planovima gradova i općina u sastavu Županije utvrđene su osnove mjera i uređenja prostora kao i smjernice u

građenju na područjima ugroženim poplavama. Zabrane i ograničenja prava vlasnika i zemljoposjednika te posebne mjere radi održavanja vodnog režima propisane su važećim Zakonom o vodama (NN 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14).

SUŠE

S obzirom na dobro razvijeni vodoopskrbni sustav, sušna razdoblja neće dovesti u pitanje funkcioniranje većeg dijela Županije, stoga se u Zadarskoj županiji ne očekuju učinci suše s obilježjem katastrofe ili velike nesreće, izuzev u slučaju velikog požara otvorenog prostora. Negativne posljedice suše mogu se umanjiti unapređenjem postojećeg sustava navodnjavanja i vodoopskrbe.

OLUJNO ILI ORKANSKO NEVRIJEME I JAK VJETAR

Najugroženijim područjem od olujnog i orkanskog nevremena smatra se masleničko područje te područje Paškog mosta. Elektrodistribucijska mreža je direktno ugrožena zapusima vjetra, što može imati za posljedicu lokalne prekide opskrbe električnom energijom. U pomorskom prometu može doći do oštećenja plovila ili potonuća, što bi moglo dovesti do izlijevanja opasnih tvari u more kao i pogibije ljudi.

Ne očekuju se učinci olujnog ili orkanskog, te jakog vjetra sa obilježjem katastrofe ili velike nesreće za područje Županije, iako su moguće velike nesreće na razini jedinice lokalne samouprave.

Tehničko-tehnološke katastrofe i velike nesreće izazvane nesrećama u gospodarskim objektima i prometu

Tehničko – tehnološke nesreće i akcidenti u najvećoj mjeri mogući su u industrijskim pogonima u kojima se koristi, skladišti ili proizvodi opasna tvar. Posebnu pozornost po ovom pitanju treba obratiti na radnu zonu u Gaženici, koja s obzirom na vrstu i količinu opasnih tvari kojima se prometuje u ovom području te blizinu stanovništva predstavlja najopasniju zonu po pitanju tehničko tehnoloških nesreća u Zadarskoj županiji ali i na poslovne zone Benkovac, Stankovci, Poličnik i Bibinje.

POSTOJEĆI KAPACITETI I SNAGE ZAŠTITE SPAŠAVANJA

U akcijama na zaštiti i spašavanju za potrebe Zadarske županije prvenstveno bi se angažirale pravne osobe i službe koje se u okviru svoje djelatnosti bave određenim vidovima zaštite i spašavanja s materijalno – tehničkim sredstvima i opremom kojom raspolažu.

U okviru svojih redovnih djelatnosti zaštitom i spašavanjem se bave:

- Stožer zaštite i spašavanja Zadarske županije
- Vatrogasna zajednica Zadarske županije
- Zavod za hitnu medicinu Zadarske županije
- Opća bolnica Zadar
- Ljekarna Zadar
- Hrvatska gorska služba spašavanja (HGSS), Stanica Zadar

■ Veterinarska stanica Zadar

Na osnovu evidentiranih ugroza, nesreća kao i njihovih posljedica u proteklom razdoblju, te uzevši u obzir sve ugroženosti i posljedice s kojima se Zadarska županija može susresti, kao i analizu raspoloživih ljudskih i materijalnih resursa, može se zaključiti kako Zadarska županija uglavnom raspolaže dovoljnim snagama i kapacitetima za provedbu najvećeg dijela mjera zaštite i spašavanja.

1.3.2. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

VODNO GOSPODARSTVO TE ODVODNJA OTPADNIH VODA

Krševitost priobalja Zadarske županije dovodi do problema sa vodoopskrbom, unatoč bogatoj hidrografiji podzemlja. Nedovoljan je broj rijeka, jezera i drugih površinskih voda da bi se optimalno namirile potrebe potrošača. Ljetna oskudica vodom na otocima, te u Kotarima i Bukovici nije rijetkost. U navedenim slučajevima voda se na otoke prevozi brodovima cisternama, a u mjesta na kopnu autocisternama.

Dosad izgrađeni vodovodi, od kojih je najznačajniji vodovodni sustav regionalnog značenja s rijeke Zrmanje koji opskrbljuje Zadar, te dijelove Ravnih kotara i Bukovice pitkom vodom, tek djelomice namiruju potrebe Županije.

Posebne vodoopskrbne sustave imaju Biograd na Moru s okolnim mjestima, zatim Novigrad, Ražanac, Gračac, Srb, Bruvno i Mazin. Biograd na Moru osim posebnog vodoopskrbnog sustava ima i dodatne lokalne vodovode, kao i okolica Zadra i Nina, Posedarje te Starigrad-Paklenica. Isto tako izgrađen je i spoj regionalnog sustava s vodoopskrbnim sustavom Šibensko-kninske županije. Otok Pag opskrbljuje se vodom spojem na vodovod Hrvatskog primorja (južni ogranak), te iz nekoliko manjih lokalnih izvorišta.

Broj priključaka na vodovodnu mrežu tijekom prošle 2015. godine iznosio je 42.539, a ukupno je dostavljeno 9.866.043,65 kubična metra vode.

Postojeći i planirani sustavi za navodnjavanje su: Baštica 1 (akumulacija Grabovac), Baštica 2 (akumulacija Vlačine), Kožlovačko - Morpolačko polje (akumulacija Kulina), Kulsko - Korlatsko polje (akumulacija Kotao), Povljana (akumulacija), Škabrnja (akumulacija), Vransko polje (akumulacije u skladu sa studijom), Oko (izvor Oko), Zaton (izvori: Vrulj, Dražnik), Ljubač (izvor Greb), Žegarsko polje (rijeka Zrmanja), Muškovci (rijeka Zrmanja), Krupa (rijeka Zrmanja), Rašinovac (akumulacija Boljkovac), te Lišane (akumulacija).

Odvodnja otpadnih voda je organizirana na razini pojedinačnih lokalnih uprava, ali se teži izgradnji zajedničkih sustava odvodnje za veću aglomeraciju. Najveća tvrtka za upravljanje sustavima odvodnje je Odvodnja d.o.o. Zadar. S obzirom na izgrađenost i razvijenost naselja Zadarske županije u pojedinim je područjima uočljiva neadekvatna izgrađenost sustava odvodnje potrebnih za pravilno sakupljanje, pročišćavanje i dispoziciju otpadnih voda.

GOSPODARENJE OTPADOM

Na području Zadarske županije među jedinicama lokalne samouprave sustavom organiziranog upravljanja otpadom pokriveno je 100% kućanstava, izuzev općina Gračac (19%), Obrovac (67%) i Vir (95%). Diljem Županije aktivno djeluju 22 komunalna poduzeća koja sakupljaju komunalni otpad i odvoze ga na jedno od 9 službenih neusklađenih odlagališta[11].

Usprkos brojnim komunalnim poduzećima, ilegalno odlaganje otpada prisutno je i danas. Naročito vrijedi za otpad nastao rušenjem objekta, bijela tehnika te građevni otpad. Na području županije nalaze se 142 lokacije divljih odlagališta otpada.

Na odlagalište otpada „Diklo“ (po količini odloženog otpada spada među četiri najveća odlagališta u Hrvatskoj) još se redovito dovozi i odlaže 70% ukupnih količina otpada nastalog na području Zadarske županije, iako je u fazi sanacije sa perspektivom zatvaranja nakon uspostave Centra za gospodarenje otpadom.[12]

Prema Planu gospodarenja otpadom za Zadarsku županiju cjeloviti sustav gospodarenja otpadom sastoji se od tri međusobno povezana projekta: izgradnja i upravljanje Županijskim centrom za gospodarenje otpadom; izgradnja i organiziranje sustava za sakupljanje i recikliranja otpada (četiri pretovarne stanice i trinaest mini-pretovarnih stanica- uglavnom na otocima), nabava vozila za prijevoz otpada od pretovarnih stanica do ZCGO, te uspostava sustava odvojenog sakupljanja i recikliranja otpada u pretovarnim stanicama i sanacija te zatvaranje preostalih odlagališta komunalnog otpada u Zadarskoj županiji.

Otpad se trenutno odlaže na 11 odlagališta za komunalni otpad, za koja su u tijeku projekti sanacije i zatvaranja odlagališta.

11/ Neusklađeno odlagalište je odlagalište koje ne ispunjava uvjete određene pravilnikom iz Članka 104. Zakona o održivom otpadu (NN 94/13)

12/ Centar za gospodarenje otpadom u Biljanima Donjim projekt je vrijednosti 685 milijuna kuna, a za čiju će se realizaciju iz EU fondova i Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost osigurati 90% sredstava dok preostalih 10% iz sredstava lokalne samouprave. Centrom će upravljati Eko d.o.o., trgovačko društvo za gospodarenje otpadom, obnovljivim izvorima energije i energetsku učinkovitost Zadarske županije, a trebao bi biti otvoren u prosincu 2018.

POŠTA I ELEKTRONIČKE KOMUNIKACIJE

Na području Zadarske županije djeluje 57 poštanskih ureda Hrvatske pošte, od toga najviše u gradu Zadru (6). Mreža poštanskih ureda na području Zadarske županije u potpunosti je izgrađena i optimalna u odnosu na razmještaj stanovništva i potrebe specifičnog područja te je važno napomenuti kako osim Hrvatske pošte na području Zadarske županije djeluju i drugi davatelji poštanskih usluga putem kojih je moguće obavljati određene poštanske usluge.

Uvidom u podatke dostavljene od strane operatera elektroničkih komunikacija na području Zadarske županije utvrđena je pokrivenost županije signalom mreža pokretnih komunikacija (govornim i podatkovnim) na razini od 98%.

Porast broja priključaka na širokopojasni internet u 2015. godini je 4%, što prati trend porasta na državnoj razini. Nadalje, gustoća širokopojasnih priključaka u županiji gotovo je istovjetna onoj koju ostvaruje državna mreža te iznosi oko 22%.

Elektroničko komunikacijska mreža je na iznimno zadovoljavajućoj razini sa pokrivenošću od oko 98% županije signalom mreža pokretnih komunikacija, te dostupnim osnovnim priključkom za internet.

1.3.3. ENERGETSKA UČINKOVITOST

Pretežni dio potreba za energijom podmiruje se tekućim gorivima (59%), potom slijede električna energija (21,3%) i ogrjevno drvo s relativno visokim udjelom od 16,9%. Ostalo je plin. Dakle, značajan dio energetskih potreba namiruje se iz naftnih derivata, no prisutno je, iako zasad malim dijelom, korištenje obnovljivih izvora energije.

Od 2011. godine na prostoru Zadarske županije se u zgrade javne namjene provodi sustavno gospodarenje energijom te se za 101 zgradu javne namjene unose podaci o potrošnji energije, energenata i vode na mjesečnoj bazi. Zadarska županija je 2011. godine osnovala Solarni edukacijski centar koji je opremljen najsuvremenijom tehnologijom s ciljem podizanja svijesti o energetskoj učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije.

PLINOFIKACIJA I OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

Strateški projekt plinofikacije Zadarske županije s ciljem smanjenja zagađenja okoliša, ekonomičnijih troškova grijanja te povećanjem kvalitete usluge dostigao je gotovo polovicu predviđene izgradnje plinske mreže. Naime, do prvog dana 2015. godine izgrađeno je 40,355 metara plinske mreže (35,853 srednjeg tlaka te 4500 metara visokotlačne), a od toga zaplinjeno je 36,019 metara plinske mreže (31,519 srednjeg tlaka i 4500 visokog tlaka).[13] Do kraja koncesijskog razdoblja planira se izgraditi još 55,147 metara plinske mreže srednjeg tlaka. U konačnici, to znači da će se područje Zadarske županije u potpunosti opskrbljivati plinom iz magistralnog plinovoda Bosiljevo-Split, odnosno regionalnih ogranaka prema Gračacu, Obrovcu te Benkovcu i Zadru.

13/ EVN, statističko izvješće

Zadarska županija, kao jedina u Hrvatskoj, izradila je Atlas vjetra.

Područje Zadarske županije ima značajne potencijale za korištenje obnovljivih izvora energije – biomase, vjetra, sunca i vode- no pretežno se koristi energija vjetra. U svrhu privlačenja potencijalnih ulagača, Zadarska županija kao jedina u Hrvatskoj izradila je Atlas vjetra- temeljite resursne podloge za korištenje energije vjetra na razini županije koja uključuje bazu izmjerenih i obrađenih podataka te karte vjetra u prostornoj rezoluciji od 200 m. Atlas sadrži podatke sumirane iz višegodišnjih promatranja kretanja vjetra (turbulencije, vertikalni profili, brzine i snage i sl.)

Na području Zadarske županije prisutne su solarne elektrane, zatim hidroelektrana te vjetroelektrane. U postupku priključenja na distribucijsku mrežu u prosincu 2016. zabilježeno je ukupno 170 elektrana, od kojih 157 sunčanih, osam hidro, dvije vjetro, dvije na bioplin te jedna elektrana na biomasu.

Obnovljivim izvorom energije smatraju se i geotermalne dizalice topline[14] čijom primjenom je moguće iskoristiti energiju pohranjenu u moru za potrebe grijanja i hlađenja.

14/ Indirektni plitki geotermalni resursi uz uvjet da imaju minimalni toplinski množitelj (COP) koji je nužno postići kako bi se iskorištena energija mogla smatrati obnovljivom

1.3.4. PROMETNA INFRASTRUKTURA

Zadarska županija zbog svojeg geografskog položaja te geomorfoloških osobina posebnu pozornost usmjerava na prometnu povezanost. Izgradnjom autoceste kvalitetnije je povezan takozvani Lički dio Zadarske županije s primorskim, dok je modernizacijom pomorskih luka omogućeno lakše povezivanje naseljenih otoka s kopnom. Primjerenim razvojnim projektima, poticanjem malog poduzetništva, otvaranjem poduzetničkih zona i inkubatora s prometnom povezanošću nastoji se prekinuti trend depopulacije ruralnih područja i uspostaviti izjednačavanje standarda ljudi koji žive u gradskim cjelinama sa standardom ljudi u ruralnom dijelu.

CESTOVNI PROMETNI SUSTAV

Postojeću cestovnu mrežu na području Zadarske županije čine razdjelni i transverzalni pravci. Najvažniji cestovni pravci su: Zagreb-Lika-Zadar-Split, Rijeka-Zadar-Split i Zadar-Benkovac-Knin. Ceste koje prolaze ovim koridorima povezuju mnoga naselja između kojih se odvija intenzivan državni, županijski i lokalni promet. Izgradnjom autoceste A1 Zagreb-Split-Dubrovnik omogućeno je optimalno povezivanje Zadarske županije i uključivanje u europske prometne koridore. Ona predstavlja važan generator gospodarskog i demografskog razvoja.

Slika 3: Cestovna infrastruktura Zadarske županije

Izvor: Županijska uprava za ceste

Sve državne ceste na području županije su asfaltirane, uređene i opremljene te postoji potreba izgradnje i uređenja biciklističkih staza u zaštitnom pojasu prometnica. Kod županijskih i lokalnih cesta stanje je takvo da postoje neasfaltirane dionice tzv. makadami i to 48,60 km županijskih, te 181,97 km lokalnih cesta.

Na većini otoka izgrađena je cestovna mreža koja je ujedno i osnovni preduvjet za povezivanje svih naselja svakog otoka u homogenu prostornu i gospodarsku cjelinu. Otoci Ugljan i Pašman međusobno su spojeni mostom, a otoke Vir i Pag most povezuje s kopnom.

Okosnicu županijske cestovne mreže na kopnenom dijelu Zadarske županije čine prometnice koje povezuju najveća naselja Županije; Zadar, Nin, Pag, Biograd na Moru, Benkovac, Obrovac i Gračac, međusobno i s najvećim naseljima susjednih županija. Navedenim prometnicama odvija se i vrlo intenzivan lokalni promet koji proizlazi iz potreba stanovništva i razmještaja naselja pripadajućeg prostora.

Prema podacima za 2015. godinu, na području Zadarske županije ukupna duljina razvrstanih prometnica iznosi kako slijedi: kroz Zadarsku županiju prolazi autocesta A1 tzv. Dalmatina, u dužini od 73 km sa 5 čvorišta/izlaza s autoputa; duljina državnih cesta na području Zadarske županije iznosi 562,09 km u 18 cesta sa 114 dionica; duljina županijskih cesta iznosi 565,92 km, a lokalnih cesta 638,79 km.

Za bolju prometnu povezanost nužno je bolje unutarnje regionalno povezivanje što se postiže izgradnjom brzih cesta. Makadamske ceste potrebno je urediti i opremiti kako bi se sigurnost i cestovna povezanost podigla na višu razinu.

Cestovni promet na području Županije čini autobusni prijevoz te prijevoz osobnim i komercijalnim vozilima. Na području Zadarske županije autobusni javni prijevoz putnika obavljaju koncesionari od kojih je najznačajniji Liburnija d.o.o. s ukupno 80 autobusa. Osim Liburnije d.o.o. ostali značajniji prijevoznici na području županije su Čazmatrans Promet s 44 autobusa, Antonio Tours koji prometuje sa 16 autobusa, Stari Velim d.o.o. sa 6 autobusa i 2 kombija te Lišane Transturist sa 4 autobusa.

Na području grada Zadra vidljiva je potreba izgradnje zaobilaznice koja bi rasteretila gradske prometnice, posebno opterećene tijekom turističke sezone. U tijeku je i priprema projekta inteligentnog upravljanja gradskim prometom za čiju realizaciju je nužna financijska potpora Županije.

ZRAČNI PROMET

Infrastrukturu zračnog prometa u Zadarskoj županiji čine jedna zračna luka, Zračna luka Zadar 4E kategorije, na kojoj je smješten i stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u zračnom prometu te jedno zračno pristanište. Planirana su i zračna pristaništa na Pagu, Dugom otoku, Ugljanu, Tomingaju, Šepurinama i Stankovcima, od kojih je pristanište u Stankovcima 2014. godine dobilo i građevinsku dozvolu.

Zračna luka Zadar jedna je od devet zračnih luka u Hrvatskoj, utemeljena je 1968. godine u blizini naselja Zemunik Donji 7 km istočno od Zadra. Zračna

luka Zadar se nalazi na nadmorskoj visini od 88m te je važan čimbenik u povezivanju sjeverne Dalmacije i Like s ostalim dijelovima Hrvatske i svijeta i najveći je zrakoplovni centar u Hrvatskoj. Zbog dvije poletno-sletne staze (u okomitim odnosima) u mogućnosti je prihvaćati zrakoplove bez obzira na vremenske uvjete.

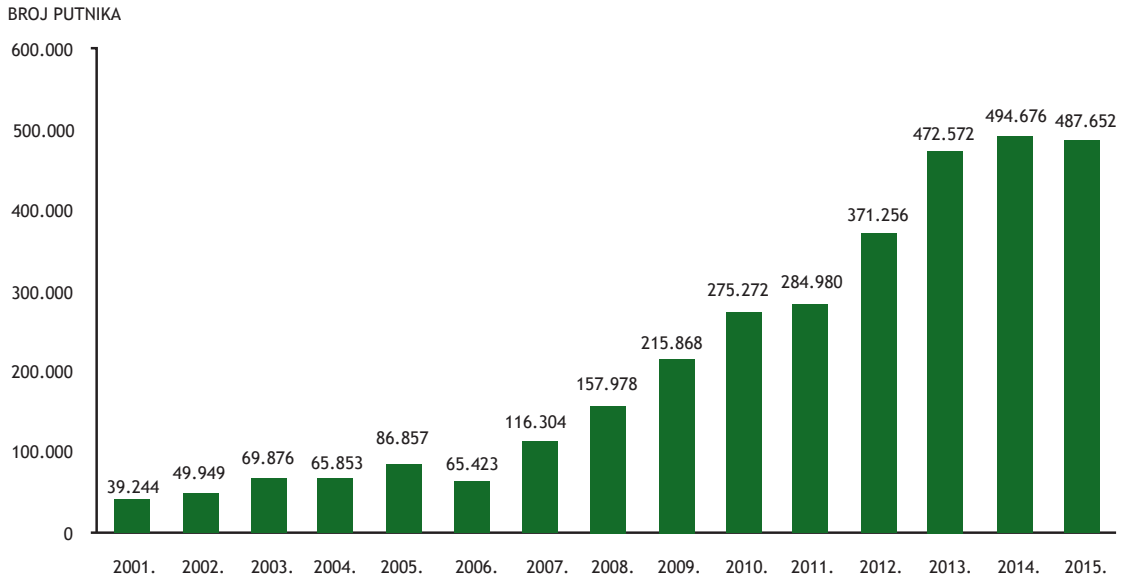

Graf 7:
Broj putnika Zračne luke Zadar u razdoblju 2001. - 2015. godine

Izvor: Zračna luka Zadar

Zračna luka Zadar mora nužno povećati manipulativni prostor s ciljem povećanja broja međunarodnih letova. Produženjem postojećih, odnosno izgradnjom nove poletno-sletne staze omogućio bi se prihvat većih zrakoplova, te bi u tom slučaju Zračna luka Zadar bila interesantna pri ostvarivanju prekooceanskih letova.

ŽELJEZNIČKI PROMET

Područjem Zadarske županije prolazi tzv. "Lička" željeznička pruga kojom su preko Knina povezani najveći gradski centri Dalmacije (Zadar, Šibenik, Split) sa središnjom Hrvatskom. Prema kategorizaciji pruga, Zadar – Knin ima karakter pomoćne magistralne željezničke pruge.
Na željezničkoj pruzi Zadar-Knin je izvršen remont pruge, te je opet u prometnom režimu, a teretni željeznički promet njome se odvija po potrebi. Putnički promet je i dalje u prekidu do daljnjega. Za daljnji razvoj željezničkog prometa u Zadarskoj županiji obnova ove dionice pruge je nužnost, kao i elektrifikacija iste. O stanju pruge ponajviše ovisi Luka Zadar, koja sa svojim teretnim i putničkim terminalima može iskoristiti dodatne pravce roba i putnika, ponajviše s naglaskom na „Unsku" prugu kojom se spaja središnja Hrvatska sa BiH. Očekuje se da će do kraja razdoblja obuhvaćenog Županijskom razvojnom strategijom započeti planiranje prilagodbe željezničkog prometa stvarnim potrebama gospodarstva,

te razdijeliti teretni promet lociran u Gaženici od putničkog vezanog za postojeći željeznički kolodvor.

POMORSKI PROMET

Lukama javnog prometa županijskog i lokalnog značaja (ukupno 76) upravlja Županijska lučka uprava,čiji je osnivač Zadarska županija, dok Lukom Zadar upravlja Lučka uprava Zadar.

Županijska lučka uprava upravlja sa 17 trajektnih pristaništa koja su namijenjena povezivanju otočnih mjesta s gradom Zadrom i okolnih otoka koji se nalaze na ruti istih trajektnih linija. Trajektna pristaništa su u: Preku, Tkonu, Biogradu, Ižu – Bršanj, Brbinju, Salima, Istu, Olibu, Premudi, Rivnju, Sestrunju, Molatu, Ravi, Maloj Ravi, Zverincu, Brguljama i Zapuntelu. Sva trajektna pristaništa su odgovarajuća za pristajanje trajekata, a Županijska lučka uprava je proteklih godina investirala u sanaciju i dogradnju većine trajektnih pristaništa. Sukladno Uredbi Ministarstva mora, prometa i infrastrukture[15], luke na području Zadarske županije razvrstavaju se prema veličini i značaju za Republiku Hrvatsku na: luke osobitog (međunarodnog) gospodarskog interesa za Republiku Hrvatsku kojih ima 3 od kojih je jedna putnička, jedna teretna i jedna ribarska; luke županijskog značaja, kojih ima 8; te luke lokalnog značaja kojih ima 68. Na području Zadarske županije postoji velik broj Luka posebne namjene i to: Luke nautičkog turizma, Sportske luke, vojne luke te ribarske luke. U tom smislu postoji 7 luka nautičkog turizma sa po više od 200 vezova dok ih je planirano još 9. U Zadarskoj županiji, na području općine Sukošan i Bibinje, nalazi se najveća nautička luka na Jadranu D Marin, koja se prostire na površini od 35 ha. Opremljena je sa preko 1200 vezova u moru i preko 500 vezova na kopnu. Sportskih luka ima dvije, dok postoji i osam vojnih luka. Ribarskih luka ima dvije.

Problemi pomorskog prometa vezani su za nedovoljnu opremljenost luka županijskog i lokalnog značaja, te nedostatni broj brodskih linija. Izgradnja putničke luke Gaženica pridonijela je rasterećenju prometa u centru grada Zadra, a navodi se izazov razvoja teretnog prometa za koji je osnovni uvjet kvalitetnija željeznička infrastruktura i povezanost te potreba međuotočnog povezivanja.

15/ Naredba o razvrstaju luka otvorenih za javni promet na području Zadarske županije (NN 29/13, 49/13 i 135/14)

LUKA GAŽENICA

Novoizgrađena putnička luka Gaženica sa pripadajućom infrastrukturom (interne prometnice i priključak na autocestu, terminal, autobusna stanica, te gatovi dubine gaza do 15 metara) omogućila je uvjete za istovremeni ukrcaj i iskrcaj putnika i automobila i to za šest trajekata na lokalnim linijama dužine od 50-150 metara, tri broda u međunarodnoj plovidbi dužine 150-200 metara, te tri broda na kružnim putovanjima dužine od 250-400 metara, kao i mogućnost prihvata RO-RO brodova na istim gatovima.

Luka Gaženica povezana je s autocestom preko državne ceste D 424 cesti Zadar koja se spaja na izlaz Zadar II. Kao rezultat toga, luka Gaženica je jedina luka na Jadranu koja može iskrcati i isporučiti do prometnica specijalne terete (baze

i propeleri za turbine vjetroelektrana).

Luka Gaženica donosi nove mogućnosti širenja, rasta i razvoja Zadarske županije kao i otvaranja novih radnih mjesta. Značajna prednost Luke Gaženica je izuzetna infrastrukturna povezanost, odnosno blizina aerodroma (10 km) te priključak s autocestom i željeznicom.

Očekuje se i povećanje kapaciteta i korištenja teretne luke Gaženica koja je zadnjih godina u trendu drastičnog opadanja prometa zbog prekida u teretnom željezničkom prometu te globalne gospodarske krize kao i krize u brodskom robnom prijevozu.

Graf 8:
Ukupni promet teretne luke Gaženica po godinama

Izvor: Lučka uprava Zadar

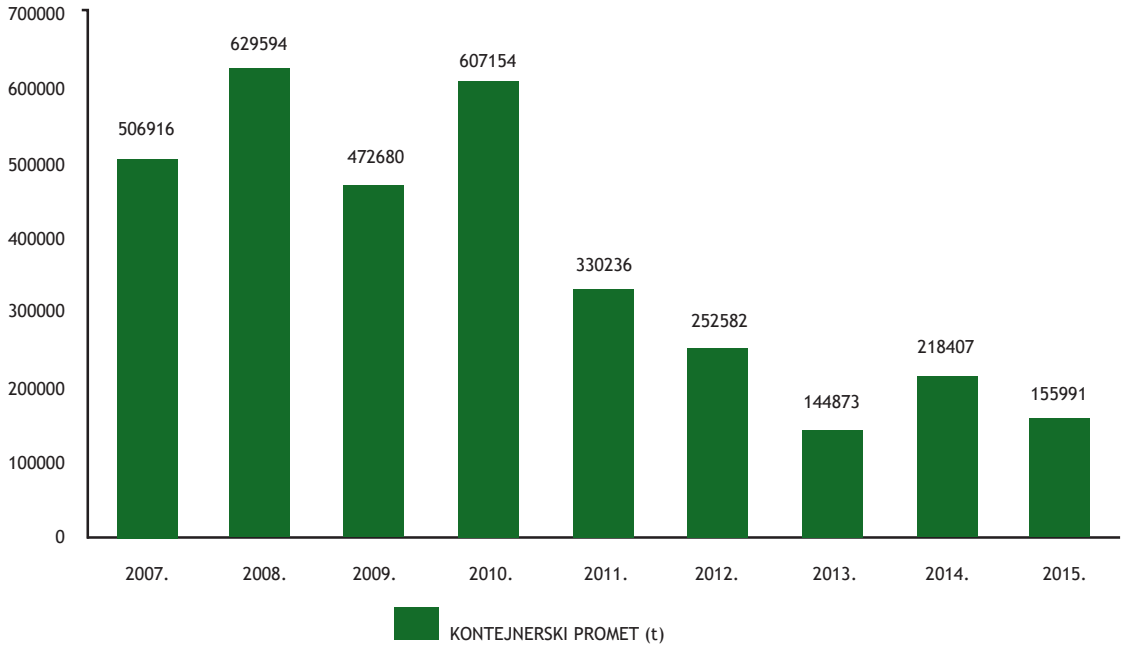

Državne plovidbene[16] linije za prijevoz putnika u Zadarskoj županiji se dijele na trajektne linije, klasične brodske linije te brzobrodske linije. Trajektnih linija ima šest, klasičnih brodskih linija za prijevoz putnika četiri te brzobrodskih pet. Najveći pomorski promet u Zadarskoj županiji odvija se putem poduzeća Jadrolinija dok onaj ostalih koncesionara ne prelazi 5% prometa.

16/ Agencija za obalni linijski pomorski promet, http://www.agencija-zolpp.hr/Brodskelinije/tabid/3844/Default.aspx

1.4. UKLJUČIV RAST

1.4.1. OBRAZOVANJE

Odgoj i obrazovanje je ključan element gospodarskog i društvenog razvoja, čija važnost u suvremenom društvu sve više raste. Adekvatno obrazovana radna snaga više je nego ikad nužna pretpostavka za postizanje željenog rasta i razvoja određenog područja. Ustav Republike Hrvatske člankom 66. definira da je obrazovanje u Hrvatskoj dostupno svakome, pod jednakim uvjetima, u skladu s njegovim sposobnostima.

1.4.1.1. PREDŠKOLSKI ODGOJ

Prema podacima Ministarstva znanosti, obrazovanja u pedagoškoj godini 2015./2016. na području Zadarske županije djeluje ukupno 80 dječjih vrtića. U odnosu na 46, koliko ih je djelovalo u 2005./2006., to je povećanje od 73,9%. Jedinice lokalne samouprave su osnivači 55 dječjih vrtića s područnim objektima, 22 vrtića su u privatnom vlasništvu, 2 u vlasništvu vjerskih zajednica, dok je 1 vrtić druga pravna osoba koja ostvaruje programe predškolskog odgoja.
U 2015./2016. godini u vrtićima je bilo zaposleno 408 odgojitelja koji su brinuli o ukupno 4.818 djece od kojih je najviše bilo one stare od 5 do 7 godina i više. Upravo ta skupina je najbrojnija i čini 53,6% sveukupne djece u dječjim vrtićima. Osoblje zaposleno u predškolskim ustanovama, pored odgojitelja i nastavnika, čine još zdravstveno i tehničko osoblje.

U Zadarskoj županiji najveći prosječan broj djece po programu je u Gradu Zadru (77,2). Važan problem koji je uočen je nedostatak dječjih vrtića na otocima te pojedinim općinama, čime su roditelji i djeca deprivirani ostvarivanju jedne od ključnih socijalnih usluga.

Unutar Sveučilišta u Zadru djeluje stručni studij za odgojitelje koji omogućuje kvalitetnu izobrazbu učitelja i odgojitelja.

1.4.1.2. OSNOVNOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

Osnovnoškolsko obrazovanje na području Zadarske županije organizirano je u 38 osnovnih škola te 79 područnih škola ili područnih objekata. Zadarska županija osnovala je 27 osnovnih škola, Grad Zadar 9, privatna osoba osnovala je jednu osnovnu školu, dok je vjerska zajednica osnivač osnovne glazbene škole. Zadarska županija i Grad Zadar suosnivači su osnovne glazbene škole Blagoja Berse.
U školsku godinu 2015./2016. upisano je ukupno 13.589 učenika, dok je zaposleno 1.380 učitelja. Najveći broj učenika imaju škole kojima je osnivač Grad Zadar i to 6.646 učenika (48,9% svih učenika u Županiji u 9 škola). Najveći broj učenika zabilježen je u osnovnoj školi Šimuna Kožičića Benje (1.156 učenika), a najmanji u privatnoj zadarskoj OŠ Nova (63 učenika).

Prosječan broj učenika po školi u Zadarskoj županiji u školskoj godini 2015./2016. iznosio je 358, a po školi na području grada Zadra 671. U ostalim školama na području Zadarske županije prosjek je 257 učenika. Od školske godine 2005./2006. do 2015./2016. bilježi se kontinuirani pad broja učenika u osnovnim školama za sveukupno 14%, no stopa smanjenja broja učenika se smanjuje te u zadnjoj godini iznosi 0,4%.

Jedina ustanova na području Zadarske županije koja provodi poseban osnovnoškolski program za učenike s većim teškoćama u razvoju je Osnovna škola Voštarnica u Zadru. U gradu Zadru djeluju i dvije umjetničke škole: Glazbena škola Blagoja Berse (s područnim odjelom Preko) te Osnovna glazbena škola sv. Benedikt.

1.4.1.3. SREDNJOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

Na području Zadarske županije djeluje 21 srednja škola sa 331 razrednim odjelom te 1 srednjoškolski đački dom, dakle 22 srednjoškolske ustanove. Zadarska županija osnivač je 19 srednjih škola dok je jedna škola privatna škola s pravom javnosti, a jedna u vlasništvu vjerske zajednice. U gradu Zadru nalazi se 16 škola, a u gradovima Biogradu na Moru, Benkovcu, Obrovcu, Pagu i općini Gračac po jedna. Srednja škola Bartul Kašić u Pagu jedina je otočna srednja škola u Zadarskoj županiji.

Početkom 2015./2016. godine u srednje škole se upisalo 7.275 učenika, od kojih su 3.564 muškog spola, 3.711 ženskog spola te 247 učenika s teškoćama u razvoju. Na županijskoj razini zabilježen je blagi pad broja učenika u odnosu na prethodnu godinu.

Graf 9: Sveukupni broj učenika u srednjim školama te broj učenika koji su završili srednju školu u Zadarskoj županiji na kraju školske godine u razdoblju 2003./'04. - 2014./'15. godine

Izvor: Državni zavod za statistiku

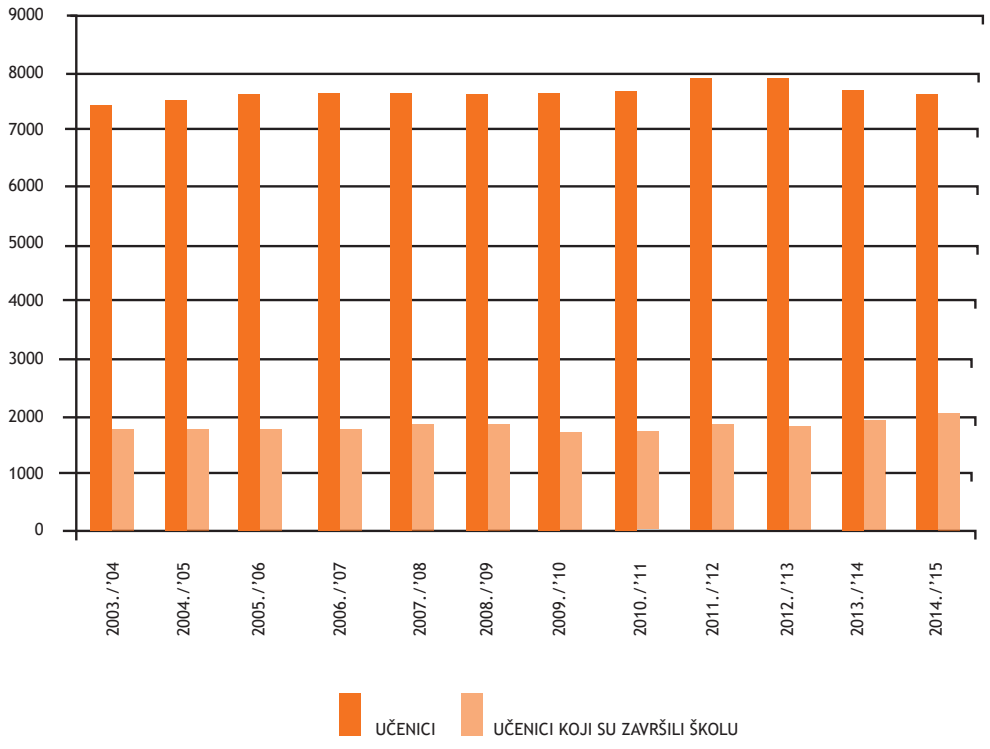

Osnovno obilježje organizacije srednjoškolskog obrazovanja je velika koncentracija u Gradu Zadru. Veliki broj učenika iz šireg zadarskog područja, usmjereno je na putovanje ili privremeno preseljenje u Zadar radi srednjeg školovanja. Tako od ukupnog broja upisanih učenika u školsku godinu 2015./2016. u Zadarskoj županiji, čak 6.322 učenika (86,9%) srednju školu u navedenoj školskoj godini pohađalo je na području grada Zadra, dok je ukupan broj učenika koji pohađaju neku od preostalih 5 srednjih škola s područja Zadarske županije 953 (13,1%).

Od ukupno 92 odjela, 24 odjela odnose se na gimnazijske programe, 3 na programe za učenike s teškoćama u razvoju, a ostalo su odjeli sa strukovnim programima (38 petogodišnjih i četverogodišnjih strukovnih, 6 umjetničkih i 21 trogodišnji strukovni). Od ukupnog broja upisanih učenika u 2015./2016. godini, 76,02% pohađa četverogodišnji program, dok trogodišnji program pohađa 23,98% učenika.

Promatrajući pojedinačno srednje strukovne škole Zadarske županije, kontinuirani pozitivan trend povećanja broja programa strukovnog obrazovanja u analiziranim godinama bilježi Medicinska škola dok trend smanjenja programa u konstanti imaju Strukovna škola Vice Vlatkovića i Poljoprivredno prehrambena i veterinarska škola što je opet usko povezano s potrebama na tržištu rada.
Za učenike srednjih škola s prebivalištem izvan Grada Zadra organiziran je smještaj u mješovitom učenikom domu. Srednjoškolski đački dom u Zadru raspolaže sa 294 mjesta, od čega 180 muških i 114 ženskih. Isti dom zapošljava 37 osoba, od čega je 10 odgojitelja.

1.4.1.4. VISOKO OBRAZOVANJE

Na području Zadarske županije djeluje jedno sveučilište, Sveučilište u Zadru. Ono raspolaže sa širokim izborom studijskih programa na preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj razini, uz dva studija koja se izvode kao integrirani preddiplomski i diplomski studij. Studijski programi uređeni su prema načelima Bolonjskog procesa.

Sveučilište u Zadru u svom sastavu ima 25 odjela, 4 znanstveno-istraživačka centra i dva centra za nastavni rad. Na sveučilišnim studijima tijekom akademske godine studira oko 6000 studenata, a Sveučilište zapošljava ukupno 588 djelatnika, od toga u nastavi 413 (287 doktora znanosti i 22 magistara znanosti). U službama Sveučilišta zaposleno je 175 djelatnika, a u Poslovnom centru Sveučilišta u Zadru 38 djelatnika[17].
U akademskoj godini 2015./2016. izvode se 32 preddiplomska sveučilišna studija, 41 diplomski studij, 2 integrirana preddiplomska i diplomska studija te 7 doktorskih studija[18].

17/ http://www.unizd.hr/Onama/tabid/55/Default.aspx, 20.06.2016

18/ http://mozvag.srce.hr/preglednik/pregled/hr/pretrazivanje/prikazi.html?tipvrsta=1&_tipvrsta=on&tipvrsta=2&_tipvrsta=on&tipvrsta=3&_tipvrsta=on&tipvrsta=4&_tipvrsta=on&tipvrsta=5&_tipvrsta=on&tipvrsta=6&_tipvrsta=on&tipvrsta=7&_tipvrsta=on&tipvrsta=8&_tipvrsta=on&nositelj=269&izvodjac=0&podrucje=0&polje=0&mjesto=0, 20.06.2016.

Broj prvostupnika u 2015. godini na Sveučilištu u Zadru	
Preddiplomski jednopredmetni sveučilišni studij	302
Preddiplomski jednopredmetni stručni studij	115
Dvopredmetni preddiplomski sveučilišni studij	153
UKUPNO	570
Broj magistara u 2015. godini na Sveučilištu u Zadru	
Integrirani jednopredmetni preddiplomski i diplomski studij	74
Jednopredmetni diplomski sveučilišni studij	238
Dvopredmetni diplomski sveučilišni studij	100
UKUPNO	412
Broj doktora znanosti u 2015. godini na Sveučilištu u Zadru	
Poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studij	22
SVEUKUPNO	1.004

Tablica 4: Broj prvostupnika, magistara i doktora znanosti na Zadarskom sveučilištu u 2015. godini

Izvor: Sveučilište u Zadru

Od studijskih programa na Sveučilištu koji bilježe najveći broj upisanih studenata prevladavaju oni iz područja društvenih i humanističkih znanosti, koji obuhvaćaju više od 90% studijskih programa. Međutim, podaci ukazuju na povećan interes za tehničke studije pa se, primjerice, na studiju nautike i brodogradnje od 2009.-2015. godine, broj upisanih studenata utrostručio.

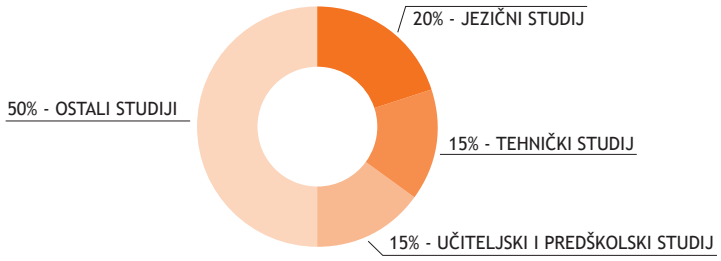

Graf 10: Struktura upisanih studenata po vrstama studijskih programa na preddiplomskom studiju 2015./2016. godine[19]

Izvor: Sveučilište u Zadru

19/ Odnosi se na sve vrste preddiplomskog studija (jednopredmetni, dvopredmetni, jednopredmetni stručni, integrirani jednopredmetni preddiplomski i diplomski)

U 2015. godini najmanje popularni programi i na preddiplomskoj i na diplomskoj razini bili su programi klasičnih jezika, etnologije i antropologije te povijesti umjetnosti pri čemu neki od njih nisu imali nijednog diplomiranog studenta.
Najveći relativni porast udjela broja studenata u ukupnom broju studenata preddiplomskog studija zabilježili su brodostrojarstvo i tehnologija pomorskog prometa i psihologija.
Prvi doktorski studij prema načelima Bolonjskog procesa započeo je akademske godine 2007./2008.. Tijekom godina osnivali su se novi programi te je u 2016./2017. godini doktorsku razinu studija na Sveučilištu u Zadru moguće upisati na sedam različitih studijskih programa (Arheologija istočnog Jadrana, Društvo znanja i prijenos informacija, Humanističke znanosti, Jadran – poveznica među kontinentima, Kvaliteta u odgoju i obrazovanju, Međunarodni odnosi, Sociologija regionalnog i lokalnog razvoja)[20]. Usporedno s povećanim brojem doktorskih studija, porastao je i broj studenata i nastavnika te su u akademskoj godini 2015./2016. upisana 284 studenta, a doktorsku disertaciju u istoj akademskoj godini obranilo je 19 studenata. Rast broja doktorskih studijskih programa i povećan angažman nastavnika ukazuje na rastući fokus Sveučilišta u Zadru na razvoj institucionalnog okvira najviše razine obrazovanja.

20/Sveučilište u Zadru

Studenti se mogu prijaviti i za smještaj u Studentskom domu koji raspolaže s 94 sobe od čega 18 trokrevetnih i 76 dvokrevetnih te može prihvatiti 206 studenata[21]. Smještajni kapaciteti sveučilišta, namijenjeni studentima, ispod su očekivanog prosjeka. Ukupan broj studenata (redovitih i izvanrednih) upisanih na Sveučilište u Zadru u akademskoj godini 2015./2016. bio je 5.616 studenata, od kojih 2.759 ima prebivalište izvan sjedišta visokog učilišta. Udio raspoloživih ležajeva u odnosu na ukupan broj studenata koji imaju pravo zatražiti smještaj iznosi samo 7,5%.

21/ Sveučilište u Zadru

Sveučilište u Zadru usvojilo je 2011. godine Strategiju Sveučilišta u Zadru 2011.-2017. kao temeljni strateški dokument razvoja. Tim dokumentom definiran je plan razvoja Sveučilišta s obzirom na postojeće stanje kao i smjer u kojem se Sveučilište želi razvijati. Ono što se želi dostići u navedenom razdoblju je otvaranje novih studijskih programa prirodnih, tehničkih, biotehničkih i biomedicinskih znanosti čime bi se uskladila ponuda i potražnja na lokalnom tržištu rada.

1.4.1.5. CJELOŽIVOTNO UČENJE

U Zadarskoj županiji postoji 16 ustanova u kojima se obavlja formalno i neformalno cjeloživotno obrazovanje, a to su: 9 srednjih škola u Zadru, 1 srednja škola u Benkovcu, 5 otvorenih pučkih učilišta te 1 otvoreno učilište.

Od osoba na području Republike Hrvatske, koje su nakon redovnog školovanja pohađale dodatan oblik obrazovanja, 52% istaknulo je kako to čini iz osobnog interesa, dok se 38% anketiranih osoba dodatno obrazovalo za potrebe postojećeg zanimanja[22]. Najčešći oblik dodatnog obrazovanja jesu dugotrajni obrazovni programi u trajanju duljem od dvije godine (39%), 30% pohađanih obrazovnih programa je u trajanju od 7 do 12 mjeseci, dok je 13,8% pohađanih obrazovnih programa u trajanju od 4 do 6 mjeseci. 20,5% je u trajanju kraćem od tjedan dana.

22/ Istraživanje provedeno 2011. godine u Republici Hrvatskoj

Glavna prepreka veće uključenosti odraslih u obrazovanje jest činjenica da je cijena obrazovanja odraslih često previsoka kako za zaposlene osobe, tako i za nezaposlene osobe koji su jedna od glavnih ciljanih skupina za pohađanje tih programa. Uz to, stanovnici često nisu informirani o postojanju tih programa pa je i to jedan od razloga njihove nedovoljne iskorištenosti, premda su nezaposlene osobe generalno najzainteresiraniji i najaktivniji polaznici programa za obrazovanje odraslih budući da obrazovanje i prekvalifikacija čine ključne kanale njihove reintegracije na tržište rada.

1.4.2. KULTURA I SPORT

1.4.2.1. KULTURNA BAŠTINA

Kulturno-povijesna baština Zadarske županije nezaobilazni je element identiteta županije kao i njezinog održivog razvoja. Kulturnu baštinu čine materijalna i

nematerijalna kulturna dobra od umjetničkog, povijesnog, paleontološkog, arheološkog, antropološkog i znanstvenog značenja.

Na području Zadarske županije nalazi se 445 kulturnih dobara i ona čine 5,43% u ukupnom broju kulturnih dobara Republike Hrvatske. U ukupnom broju kulturnih dobara Zadarske županije najveći udio pripada nepokretnim materijalnim kulturnim dobrima (62,25%), a najmanje nematerijalnim kulturnim dobrima – tek 2,25%.

Među najznačajnija nepokretna materijalna kulturna dobra spadaju:

■ **Crkva Sv. Donata** – Nekadašnja crkva sv. Donata najpoznatiji je spomenik Zadarske županije. Bila je posvećena sv. Trojstvu, a sadašnje ime nosi po biskupu Donatu iz početka 9. st koji ju je prema predaji dao sagraditi.

■ **Katedrala Sv. Stošije** - Zadarska je katedrala posvećena sv. Stošiji (Anastaziji). Na mjestu starokršćanske bazilike, sagrađena je kao trobrodno zdanje u romaničkom stilu, u dva navrata, u 12. i 13. st. Sarkofag u kojemu se čuvaju zemni ostatci sv. Stošije, dao je izraditi zadarski biskup Donat, i čuva se u katedrali na oltaru u sjevernoj apsidi.

■ **Benediktinski samostan i crkva Sv. Marije** - Crkva pripada ženskom benediktinskom samostanu, koji je 1066. godine osnovala zadarska plemkinja Čika.

■ **Crkva sv. Krševana** - Nekad je pripadala muškom benediktinskom samostanu, ukinutom 1807. godine. Sagrađena je u romaničkom stilu i posvećena 1175. godine.

■ **Crkva sv. Šimuna** - Crkva sv. Šimuna pregrađena je stara crkva sv. Stjepana. Na glavnom oltaru crkve Sv. Šimuna u Zadru nalazi se škrinja Sv. Šimuna, najvrjednije djelo srednjovjekovne zlatarske umjetnosti u Hrvatskoj, u kojoj je sačuvano mumificirano tijelo Sv. Šimuna, zadarskog sveca zaštitnika. Službeno je proglašena spomenikom kulture nulte kategorije.

■ **Rimski forum** - Ispod temelja crkve sv. Donata i biskupske palače polaže se pločnik glavnog gradskog trga iz rimskih vremena – forum. Počeci mu sežu u 1. st. prije Krista, a potpuno je uređen u 3. st. poslije Krista.

■ **Narodni trg s Gradskom ložom i stražom** - U srednjem se vijeku nazivao „Veliki trg“ (Platea Magna) i tu se odvijao sav javni život grada.

■ **Kneževa i Providurova palača** - Kneževa palača, zajedno sa susjednom Providurovom, čini monumentalni građevinski sklop u istočnom dijelu poluotoka. To su bile državne zgrade što su se postupno gradile, Kneževa od 13., a Providurova od 17. stoljeća.

■ **Ostatci crkve Stomorica** – Vrlo vrijedni spomenik arhitekture ranog srednjeg vijeka. Ima tlocrt šesterolista, a ulazni dio joj je pravokutnog izduženog oblika. Srušena je i zasuta sredinom 16.st. kad su sagrađene nove gradske zidine.

■ **Crkva Sv. Križa u Ninu** - Najmanja katedrala na svijetu. Nepromijenjena od 9. stoljeća i vremena starohrvatske srednjovjekovne države.

Otoci Zadarske županije također obiluju vrijednom pokretnom i nepokretnom te tradicijskom kulturno-povijesnom baštinom. Sačuvane su brojne crkve, samostani, tradicijske kuće i naselja, suhozidi, ostaci utvrda, kula te brojni svjetionici. Ipak, između svih otoka posebno se ističe baština otoka Paga. Otok Pag, prepoznatljiv po tradiciji proizvodnje soli,sira, baškotina i tradicionalnom vezu – paškom čipkom, zajedno s vrijednom spomeničkom i umjetničkom baštinom privlači brojne turiste te znatno doprinosi turističkom razvoju Zadarske županije. Iako, manje turistički

valorizirana, ruralna područja Zadarske županije (Ravni kotari, Bukovica, Velebit te ličko-pounsko područje) obiluju materijalnom i nematerijalnom baštinom koja predstavlja vrijedan resurs za razvoj održivih oblika turizma. Brojne su utvrde, stare gradine, kule i crkve od kojih se posebno ističu antička gradina Asserija, Templarska gradina u Vrani, Han Jusufa Maškovića, Kula Kličevića, Kaštel Benković, franjevački samostan u Karinu, Kula Stojana Jankovića, manastir Krupa, Mirila – pogrebna spomen obilježja, te brojne tradicijske građevine. Svi ovi kulturno-povijesni spomenici zajedno s bogatstvom etnološke baštine predstavljaju iznimno vrijedan resurs.

Republika Hrvatska ima 131 upisano zaštićeno nematerijalno dobro u Registru kulturnih dobara, a sa zadarskog područja to su: govor zadarskih Arbanasa, Tovareća mužika iz Sali, ojkanje ili orzanje, glagoljaško pjevanje, paška čipka, paški teg, pivanje na kanat na otoku Pagu, tradicionalna proizvodnja paškog sira, tradicijsko lončarstvo otoka Iža, umijeće gradnje suhozida, posmrtni običaji vezani uz mirila ili počivala, priprema sira iz mješine s područja Dalmatinske zagore, Velebita i Like, priprema tradicijskog ličkog sira škripavca, svetkovina Gospe od Zečeva iz Nina, umijeće izrade ukrasnog veza građa/četverokuka na području zapadnog dijela Dinarida u Hrvatskoj te klapsko pjevanje na razini RH, dok mnoga i nisu upisana ili se tek upisuju na popise.

1.3.2.2. MUZEJSKA DJELATNOST

Prema Registru muzeja, galerija i zbirki u RH[23], na području Zadarske županije djeluje ukupno 15 muzeja i to dva državna muzeja, četiri regionalna i devet lokalnih muzeja. Od toga pet je općih muzeja (jedan nacionalni i četiri zavičajna muzeja), dok ih je devet specijaliziranih (tri arheološka, jedan pomorski, četiri etnografske muzejske zbirke i jedna zavičajna muzejska zbirka).

Muzej obuhvaća uzorke iz prirodnih znanosti, starina, te narodne i industrijske djelatnosti. Danas su najznačajniji muzeji Zadarske županije:

■ **Narodni muzej** - u svom sastavu ima različite odjele: Izložbeni paviljon Gradska loža Gradska straža - Etnološki odjel, Odjel Muzej grada Zadra, Prirodoslovni odjel, Galerija umjetnina, Područna etnografska zbirka Veli Iž, Područna kulturno-povijesna zbirka Mali Iž. Narodni muzej su u 2015. godini posjetila 38.492 posjetitelja.

■ **Arheološki muzej Zadar**- utemeljen je 1832. godine kao dio općeg muzeja te gotovo punih 200 godina predstavlja čuvara identiteta prostora i zajednice s kojom i unutar koje djeluje. U sastavu Muzeja se nalaze i Muzej ninskih starina te sklop bivšeg samostana sv. Nikole, a unutar Muzeja djeluje više odjela: odjel za prapovijesnu, antičku, srednjovjekovnu arheologiju, odjel za podmorska arheološka istraživanja, odjel za pedagoško-andragošku djelatnost, konzervatorsko-restauratorski odjel, knjižnica i suvenirnica. Arheološki muzej skrbi i o rotondi sv. Donata, u kojoj je Muzej ranije bio smješten, a u kojoj se zadnjih pedesetak godina održavaju Glazbene večeri Sv. Donatu koje promiču ranu glazbu svjetskih i hrvatskih majstora. U 2015. godini Muzej je posjetilo

23/ Registar vodi Muzejski dokumentacijski centar, dostupan je isključivo online

90.106 posjetitelja

■ **Stalna izložba crkvene umjetnosti** - formirana je u građevnom sklopu crkve i samostana sv. Marije 1972. godine, a u sklopu nje i stalni postav jedne od najvrjednijih izložbi u Hrvatskoj, popularno nazvane "Zlato i srebro Zadra".

■ **Muzej antičkog stakla** - jedinstvena je kulturna institucija ne samo u Hrvatskoj već i u svijetu. Muzej je specijaliziran sa svojim postavom i predstavlja jedinstvenu zbirku od oko 2000 različitih staklenih predmeta iz doba antike, nađenih na lokalitetima u Zadru, Ninu, Starigradu podno Velebita i Asseriji kod Benkovca. Muzej antičkog stakla u 2015. godini primio je 41.470 posjetitelja.

NAZIV	STATUS	DJELOKRG	VRSTA
Arheološki muzej Zadar	A	regionalni	specijalizirani muzej - arheološki
Arheološki muzej Zadar - Muzej ninskih starina	A	lokalni	specijalizirani muzej - arheološki
Etnografska zbirka Bibinje	C	lokalni	muzejska zbirka - etnografski
Etnografska zbirka Kolan	C	lokalni	muzejska zbirka - etnografski
Kula Stojana Jankovića	C	regionalni	opći muzej - zavičajni
Muzej antičkog stakla u Zadru	A	državni	specijalizirani muzej - arheološki
Narodni muzej Zadar	A	regionalni	opći muzej - nacionalni
Narodni muzej Zadar - Područna etnografska zbirka Veli Iž	A	lokalni	muzejska zbirka - etnografski
Narodni muzej Zadar - Područna kulturno-povijesna zbirka Mali Iž	A	lokalni	muzejska zbirka - etnografski
Pomorsko-povijesna zbirka Zavoda za povijesne znanosti HAZU	B	regionalni	specijalizirani muzej - pomorski
Stalna izložba crkvene umjetnosti (SICU)	A	državni	specijalizirani muzej - umjetnički
Zavičajni muzej Benkovac	A	lokalni	opći muzej - zavičajni
Zavičajni muzej Biograd na Moru	A	lokalni	opći muzej - zavičajni
Zavičajni muzej Novigrad	C	lokalni	muzejska zbirka - zavičajni
Zavičajni muzej Obrovac	A	lokalni	opći muzej - zavičajni

Tablica 5: Pregled muzeja Zadarske županije

Izvor: Registar muzeja, galerija i zbirki u RH, obrada ZADRA NOVA

U Registru muzeja, zbirki i riznica u vlasništvu vjerskih zajednica vodi se 171 zbirka, od čega je njih 14, odnosno 8,18% na području Zadarske županije. Njih 11 nalazi se u sklopu katoličkih crkava i samostana, dok se u sklopu pravoslavnih crkava i manastira nalaze tri zbirke

1.4.2.3. KAZALIŠNA DJELATNOST

U Očevidniku kazališta Republike Hrvatske[24] registrirana su ukupno 4 profesionalna kazališta na području Zadarske županije:

24/ Definiran je Pravilnikom o očevidniku kazališta (NN 35/07) a vodi se u Ministarstvu kulture. Sadrži temeljne podatke o svim javnim i privatnim kazalištima, kazališnim družinama i kazališnim kućama u Republici Hrvatskoj

■ Hrvatsko narodno kazalište Zadar
■ Kazalište lutaka Zadar
■ Teatar "Teatro Verrdi"
■ Umjetnička organizacija "Dragon Teatar".

HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE ZADAR

Program HNK Zadar danas se sastoji od dramske i koncertne pretplate, programa

izvan pretplate (produkcije Glumačke radionice i ansambla HNK Zadar, glazbenih ciklusa Bersa, Mladi zadarski glazbenici, ciklus Zadarskog komornog orkestra) u trajanju od listopada do lipnja, Zadarskog kazališnog ljeta u trajanju od lipnja do kolovoza, Glazbenih večeri u Sv. Donatu u trajanju od srpnja do kolovoza te Međunarodnog natjecanja pjevačkih zborova koje se održava bienalno u svibnju. U dramskoj sezoni 2015./2016. HNK Zadar imalo je 12 naslova u pretplati od čega su 3 iz vlastite dramske produkcije te još niz naslova izvan pretplate. U programu 21. Zadarskog kazališnog ljeta održano je ukupno 15 programa, 11 dramskih i 4 glazbena

Sveukupne kazališne programe u sezoni 2015./2016., zimske i ljetne, posjetilo je 24.364 gledatelja a tom broju mogu se pridodati i posjetitelji programa koji su se održavali bez prodaje ulaznica pa se ukupan broj posjetitelja penje i do 25.500. Posjećenost programa zadržala se na prošlogodišnjoj razini i ona iznosi 86,2%.

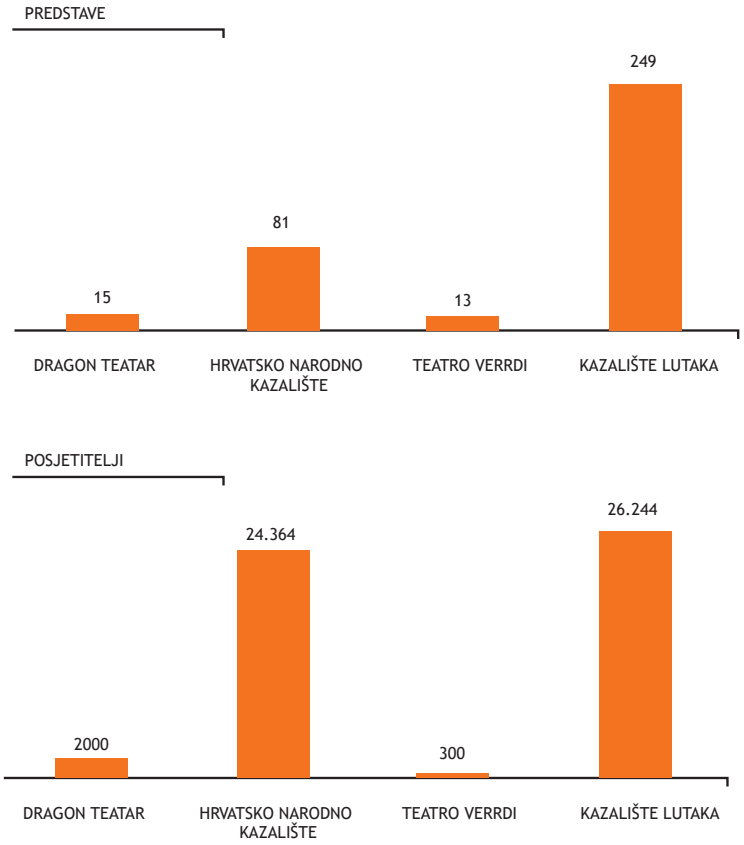

Graf 11:
Pregled broja posjetitelja i predstava kazališta Zadarske županije 2015./2016. godine

Izvor:
HNK Zadar, Kazalište lutaka Zadar, Teatro Verrdi, Dragon teatar;obrada ZADRA NOVA

KAZALIŠTE LUTAKA ZADAR

U više od šezdeset godina svog profesionalnog rada Kazalište lutaka Zadar ostavilo je trajan pečat u hrvatskom lutkarstvu. Njeguju se raznovrsni tipovi lutkarskih tehnika, kao i kazalište „živog“ glumca, a posebna pozornost posvećena je produkciji lutkarskih predstava za odrasle nastalih prema djelima starije hrvatske baštine.

U ukupnom broju održanih predstava na području Zadarske županije u sezoni 2015./2016., više od 69% predstava održano je od strane Kazališta lutaka Zadar. Kazalište lutaka Zadar imalo je i najveći broj posjetitelja – 26.244 od ukupno 52.908 posjetitelja kazališnih predstava u sezoni 2015./2016.
Najveći broj zaposlenih ima Kazalište lutaka Zadar (ukupno 28), a slijedi ga Hrvatsko narodno kazalište sa 18 zaposlenih. Kazališta Dragon teatar i Teatar Verrdi nemaju stalno zaposlenog osoblja.

1.4.2.4. KNJIŽNIČNA I ARHIVSKA DJELATNOST

Na području Zadarske županije nalazi se jedna županijska knjižnica(Gradska knjižnica Zadar), 4 gradske (Biograd, Benkovac, Pag i Obrovac) te 6 općinskih knjižnica (Sali, Kali, Gračac, Novigrad, Ražanac, Kolan). Na području županije djeluju i Sveučilišna knjižnica koja je u sastavu Sveučilišta u Zadru te Znanstvena knjižnica Zadar.
Gradska knjižnica Zadar i Znanstvena knjižnica funkcioniraju kao polivalentna kulturna i znanstvena središta. Gradska knjižnica Zadar javna je institucija koja postoji od 1949. godine.
Organizirana su dva bibliobusa u dvije smjene koja pristaju na 78 stajališta u gradu i okolici te radnim organizacijama. Bogatim fondom od oko 65 000 svezaka, korisnicima nudi dječju literaturu, beletristike domaćih i stranih autora te popularno znanstvena djela.
Znanstvena knjižnica Zadar je pravni slijednik više knjižnica, a među njima je najvažnija Biblioteca Comunale Paravia kpja je osnovana 1855. godine, a sa radom je započela 1857. godine. Po knjižničkom fondu je druga po veličini u Republici Hrvatskoj, odmah nakon Nacionalne i Sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Treba napomenuti da je znanstvena knjižnica Zadar jedna od petnaest knjižnica u Republici Hrvatskoj koja ima implementiranu knjižničku uslugu za slijepe i slabovidne osobe, te uz Hrvatsku knjižnicu za slijepe u Zagrebu, jedina koja ima studio i opremu za snimanje zvučnih knjiga.

1.4.2.5. KULTURNE I KREATIVNE INDUSTRIJE

Dok se kulturne industrije odnose na stvaranje kulturnih proizvoda u određenom kulturnom sektoru, kreativne industrije kao širi termin obuhvaćaju i aktivnosti poput stvaranja softvera, marketinšku djelatnost, odnose s javnošću i slične aktivnosti koje su bitne za stvaranje kreativnih proizvoda i usluga.
Na području Zadarske županije valja istaknuti inicijativu za osnutak Centra kreativne industrije zasad u vidu planiranog projektnog prijedloga. Projekt Centar kreativne industrije pokrenut je iz razloga što je sektor kreativne industrije prepoznat kao sektor koji ima znatan potencijal za razvoj u Zadarskoj županiji i Republici Hrvatskoj. Opći cilj projekta je uspostaviti specijalizirani poslovni inkubator za kreativnu industriju s težištem na filmskoj industriji i IT industriji koji će omogućavanjem razvoja i transfera znanja podići konkurentnost navedenog sektora gospodarstva i povećati zaposlenost. Centar će istodobno obrazovati radnu

snagu sukladno zahtjevima tržišta rada te kapitalizirati sinergije tehnološke platforme kreativne industrije RH i EU. Projektom je planirana uspostava centra za kreativnu industriju: Izgradnja i opremanje objekta, koji će služiti kao alat za regionalni gospodarski razvoj i podršku razvoju tehnologija, obrazovanja i poduzetništva u sektoru kreativne industrije.

1.4.2.6. CIVILNI SEKTOR

Civilni sektor Zadarske županije čini 1.719 udruga te 4 zaklade. Od 1.719 udruga, njih 20% je registrirano na području sportskih djelatnosti, 8% udruga registrirano je na području kulturnih djelatnosti, a u okviru gospodarskih djelatnosti 3%. Od 4 zaklade dvije su na području kulture, jedna je u području socijalne skrbi, a jedna u području zdravstva.

Kao važnog dionika civilnog sektora valja istaknuti Volonterski centar, koji djeluje na području Zadarske županije od 2013. godine. Osnovan je od strane Udruge socijalnih radnika Zadar u svrhu promicanja volonterskog rada u lokalnoj zajednici, povezivanja zainteresiranih za volontiranje i organizacija kojima su volonteri potrebni te poboljšanja kvalitete života korisnika uslugama volonterskog rada.

Od iznimnog značaja za scenu nezavisne kulture je zajednica udruga „Centar nezavisne kulture“, osnovana 2013. godine u svrhu povećavanja aktivnosti, kvalitete i utjecaja nezavisnog kulturnog sektora u gradu Zadru i Zadarskoj županiji. Unutar Zajednice djeluju udruga za razvoj nezavisne kulture „Šigureca“, udruga za promicanje urbane kulture „Zdanje”, udruga „Mala Filozofija”, udruga za promicanje ekološke proizvodnje hrane, zaštite okoliša i održivog razvoja „Eko-Zadar“ te prijateljske organizacije Teatar Dragon i TeatroVeRRdi.

1.4.2.7. ŠPORTSKE DJELATNOSTI

Krovno tijelo sustava športa u Zadarskoj županiji je Športska zajednica Zadarske županije. U djelatnosti športa na području Zadarske županije registrirano je 612 pravnih osoba s registriranim članstvom od približno 10.000 aktivnih športaša, tj. s povremenim športašima približno 15.000 sudionika u 57 olimpijskih i neolimpijskih športova i športskih grana.

U redovnom članstvu Športske zajednice Zadarske županije su:

- Dvije športske zajednice u jedinicama lokalne samouprave Zadarske županije (Športska zajednica Grada Biograda na Moru i Športska zajednica Grada Zadra)
- 18 športskih saveza Zadarske županije
- Tri ustanove i trgovačka društva od interesa za razvoj športa u Zadarskoj županiji (Ordinacija športske medicine i dva trgovačka društva za upravljanje športskim objektima).

Športaši iz klubova Zadarske županije osvojili su 119 naslova prvaka Hrvatske u 2015. godini.

Prema dobnoj strukturi športaša, seniori su osvojili 49 (42%), juniori 41 (34%) i kadeti 29 (24%) naslova prvaka Hrvatske.

U Grafu 12 prikazana je kategorizacija športaša Zadarske županije prema kojoj je najveći broj športaša III. kategorije. Športaši razvrstani u I., II., i III. kategoriju smatraju se vrhunskim športašima Republike Hrvatske, a športaši razvrstani u IV., V., i VI. kategoriju smatraju se vrsnim športašima.
Prema spolnoj zastupljenosti športašice su osvojile 65, a športaši 54 naslova prvaka što je također značajna razlika od trenda zastupljenosti rezultata prošlih godina.

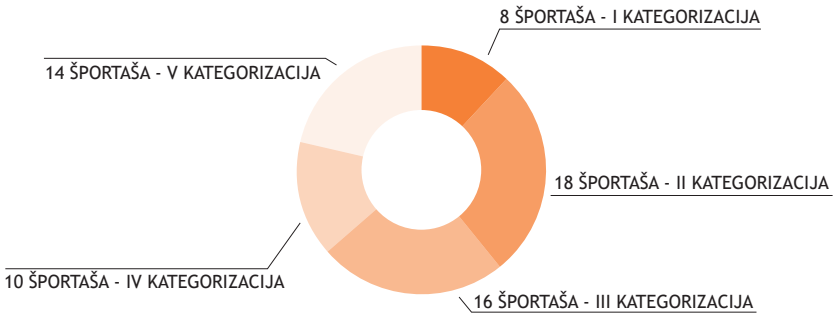

Graf 12: Broj kategoriziranih športaša Zadarske županije u 2015. godini

Izvor: Športska zajednica Zadarske županije

1.4.3. STRUKTURA OBILJEŽJA SUSTAVA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

1.4.3.1. STRUKTURNA OBILJEŽJA SUSTAVA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Sustav zdravstvene zaštite u Zadarskoj županiji je organiziran kroz sedam ustanova u kojima se obavlja javna zdravstvena djelatnost.

Tablica 6: Sustav zdravstvene zaštite u Zadarskoj županiji 2016. godine - javne ustanove u mrežama zdravstvenih djelatnosti

Razina zdravstvena zaštite	Ustanove	Zaposlenici		
		Zdravstveni	Nezdravstveni	Ukupno
Primarna	Dom zdravlja Zadarske županije	205	69	274
	Ljekarna Zadar	37	18	55
	Zavod za hitnu medicinu	152	15	167
Sekundarna zdravstvena zaštita	Opća bolnica Zadar	943	275	1209
	Specijalna bolnica za ortopediju Biograd na Moru	160	47	207
	Psihijatrijska bolnica Ugljan	184	83	267
Djelatnost zdravstvenih zavoda	Zavod za javno zdravstvo Zadar	97	26	123
Ukupno	7	1778	533	2302

Izvor: Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade

Svih sedam zdravstvenih ustanova osnivača Zadarske županije čine okosnicu prepoznatljivog, zadarskog zdravstva koje ima dugu povijest organizacije i stvaranja stručnih i znanstvenih kadrova koji su razvijali sustavnu zdravstvenu skrb za stanovništvo ovog područja[25].

Dom zdravlja Zadarske županije osnova je sustava zdravstvene zaštite na primarnoj razini zdravstvenih djelatnosti, a uključuje nekadašnje domove zdravlja: Zadar, Biograd, Benkovac, Pag, Obrovac i Gračac. Od 01.01.2004. godine postoji kao Dom Zdravlja Zadarske županije sa šest radnih jedinica. Od ukupno

25/ Jelić, R.: Zdravstvo u Zadru i njegovu području . Zadar (1978).

17 djelatnosti koje se provode na primarnoj razini zdravstvene zaštite Dom zdravlja u 2016. godini na 46 lokacija obavlja 11 djelatnosti, od kojih je osam djelatnost primarne razine, a tri djelatnosti ulaze u specijalističko konzilijarnu djelatnost koja se može obavljati i na bolničkoj razini zdravstvene zaštite.

Zavod za hitnu medicinu Zadarske županije najmlađa je zdravstvena ustanova na području Zadarske županije osnovana 2010. godine Odlukom Skupštine Zadarske županije kojom se djelatnost hitne medicine izdvojila iz Doma zdravlja Zadarske županije kao zasebna djelatnost. Osnivanje zavoda za hitnu medinu Zadarske županije dio je velikog projekta (Croatia - Development of Emergency Medical Services and Investment Planning Project).

Zavod se sastoji od slijedećih ispostava: Zadar, Biograd n/M, Benkovac, Poličnik, Pag, Gračac, Starigrad, Nin i Preko/Kali.

Opća bolnica Zadar najznačajnija je regionalna ustanova za zdravstvo na području Zadarske županije. U 2016. godini brojila je 21 medicinski odjel i 8 službi s ukupno 1.227 zaposlenih, od toga 941 zdravstveni djelatnik i 276 nezdravstvenih djelatnika[26].

26/ http://www.bolnica-zadar.hr/obolnici.html (30.06.2016.)

U razdoblju od 1994. do danas Bolnica je značajno osuvremenjena dijagnostičkom opremom i medicinskim uređajima, a uložena su i značajna sredstva u novu bolničku kuhinju te adaptaciju i rekonstrukciju postojeće infrastrukture, izgradnju odjela psihijatrije, neurologije te centralne bolničke sterilizacije čime su značajno podignuti standard i kvaliteta pružanja zdravstvenih usluga u Općoj bolnici Zadar.

Specijalna bolnica za ortopediju Biograd na Moru centralna je institucija u županiji za liječenje ortopedskih bolesti, a rad u bolnici odvija se kroz tri bolnička odjela (ortopedski odjel, odjel fizikalne medicine i rehabilitacije te odjel produženog liječenja) i kroz pet ambulanti. Kapacitet bolničkih kreveta je 150.

U svrhu širenja (razvoja) svoje osnovne djelatnosti prema tržištu i novim izvorima financiranja, razvila se ideja o pružanju usluga bolnice inozemnim i domaćim gostima/pacijentima u vidu postojećih usluga, ali i razvojem novih, komercijalno orijentiranih usluga iz područja zdravstvenog turizma. To se planira postići kroz obnovu i adaptaciju postojećeg objekta te razvoj novih usluga u sklopu starih objekata. Izgradnjom zdravstveno - turističkog centra Biograd kao potpuno funkcionalnog dijela na lokaciji uz bolnicu, predviđenog za pružanje zdravstveno – turističke usluge nadopunit će se primarno zdravstvena funkcija bolnice te će s njom činiti cjelinu.

Psihijatrijska bolnica Ugljan jedna je od dvije specijalizirane bolničke ustanove u Republici Hrvatskoj izgrađene na hrvatskim otocima. Bolnica ima bogato iskustvo i tradiciju u provođenju zdravstvene zaštite psihičkog zdravlja ljudi. Bolnica može obuhvatiti do 483 pacijenta dnevno.

U Zadarskoj županiji u 2015. godini u zdravstvenim ustanovama je bilo zaposleno[27]:

27/ Zavod za javno zdravstvo Zadar

- u državnim zdravstvenim ustanovama 344 liječnika na neodređeno i 37 na određeno vrijeme,
- u privatnim zdravstvenim ordinacijama i privatnim poliklinikama 115 liječnika.

R.br.	Ustanova	Broj doktora medicine	Broj kreveta	Broj kreveta po doktoru	Iskorištenost kapaciteta %	Prosječna dužina liječenja
1.	Opća bolnica Zadar					
1.1.	Stacionarna djelatnost	159	479	3,0	65,7	5,4
1.2.	Dnevna bolnica i hemodijaliza	15	104	6,9	89,9	1,1
2.	Specijalna bolnica za ortopediju Biograd n/M					
2.1.	Stacionarna djelatnost	32	150	4,7	78,3	13,0
2.2.	Dnevna bolnica	1	5	5,0	11,2	1,0
3.	Psihijatrijska bolnica Ugljan					
3.1.	Stacionarna djelatnost	16	424	26,5	87,4	123,3
3.2.	Dnevna bolnica	3	30	10,0	69,2	30,1

Tablica 7: Broj doktora, broj kreveta, broj kreveta po doktoru, iskorištenost kapaciteta i prosječna dužina liječenja u 2015. godini

Izvor: Godišnje izvješće o radu bolnice za 2015. godinu; Obrada: ZADRA NOVA

Zavod za javno zdravstvo Zadar provodi javno zdravstvenu djelatnost na području Zadarske županije. Javno zdravstvena djelatnost obuhvaća epidemiološke mjere nadzora i intervencije, praćenja i analize zaraznih i nezaraznih bolesti, nadzor nad zdravstvenom ispravnošću namirnica, vode i predmeta opće upotrebe, kontinuirani monitoring kvalitete zraka, javnozdravstvenu mikrobiološku djelatnost, analizu zdravstvenih pokazatelja i rada u zdravstvu, preventivne i specifične mjere zdravstvene zaštite školske djece i studenata te primarnu prevenciju i izvan bolničko liječenje bolesti ovisnosti. Ispostave zavoda su: Biograd n/M, Benkovac, Pag i Obrovac.

Prema podacima Zavoda za javno zdravstvo Zadar za 2014. godinu, osim zdravstvenih ustanova i privatnih zdravstvenih radnika koji djelatnost obavljaju u mrežama javnih zdravstvenih službi (imaju ugovor s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje o pružanju usluga iz osnovnog zdravstvenog osiguranja) na području Zadarske županije djeluje još 9 privatnih ordinacija različitih specijalnosti poput psihijatrije, dertmatovenerologije, interne, oftalmologije te 18 privatnih ustanova (centri, klinike i poliklinike) od kojih je većina na području Grada Zadra. Ove privatne ustanove i ordinacije nisu u mreži javne zdravstvene službe odnosno pružaju usluge po cijenama koje sami određuju.

Početkom 2011. godine u ukupnom broju ugovorenih timova opće/obiteljske medicine udio specijalističkih ordinacija je bio nešto više od 30%, točnije 30 specijalističkih ordinacija ili 32,20% ukupno ugovorenih timova opće/obiteljske medicine. Krajem 2013. godine zbog odlaska u mirovinu (ili smrti) 6 koncesionara, zastupljenost specijalističkih ordinacija pala je na 25% ili 24 spec. ordinacije. S obzirom da se u 2014. godini taj trend nastavlja s odlaskom 2 specijalista u mirovinu do 2021. godine gotovo svi trenutni specijalisti opće/obiteljske medicine će biti umirovljeni te će ostati samo 9 specijalističkih ordinacija u djelatnosti opće/obiteljske medicine. Na taj način u bitnome se smanjuje standardnom definirana kvaliteta zdravstvene zaštite mjerena kvantitativnim pokazateljem broja spec. ordinacija. u djelatnosti opće/obiteljske medicine.

Prema podacima Nacionalne strategije razvoja zdravstva 2012. – 2020. može se vidjeti kako postoji značajan deficit specijalističkih ordinacija opće/obiteljske medicine u Zadarskoj županiji u odnosu na razinu Republike Hrvatske.

Po podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Doma zdravlja Zadarske županije u akademskoj 2013./2014. godini na specijalizaciju iz opće obiteljske

medicine upućeno je pet (5) liječnika, od kojih su četiri (4) zaposlena u Domu zdravlja Zadarske županije te jedan (1) koncesionar.
Iz dostupnih podataka moguće je utvrditi kako bi za dostizanje polazne vrijednosti na razini Republike Hrvatske od 45 % specijalističkih ordinacija opće/obiteljske medicine u Zadarskoj županiji u ukupnom broju ugovorenih timova (94) umjesto trenutnih 24 potrebno bilo 47 specijalista.

1.4.3.2. STANJE ZDRAVLJA

Prema podacima Zavoda za javno zdravstvo Zadar za 2014. godinu u svim područjima Zadarske županije procijepljenost je veća od 96% što udovoljava zakonom propisanom obuhvatu.
Prema podacima iz 2014. godine, vodeći uzrok smrtnosti u Zadarskoj županiji jesu bolesti cirkulacijskog sustava (45%), na drugom mjestu su novotvorine (26%), potom slijede ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka (6%), bolesti probavnog sustava (5%) te bolesti dišnog sustava (4%). Stope smrtnosti od navedenih bolesti u Zadarskoj županiji su nešto niže od prosječnih stopa na razini RH.
U 2014. godini stopa smrtnosti dojenčadi u Zadarskoj županiji iznosi 3,1%. Manju stopu imaju jedino Dubrovačko-neretvanska i Požeško-slavonska županija.
Promatrajući razdoblje 2011. – 2013. godine u Zadarskoj županiji zabilježen je porast stope incidencije raka dojke i raka debelog crijeva kod žena, a raka mokraćnog mjehura kod muškaraca.
Prema podacima za 2014. godinu, najizraženiji problem zlouporabe opijata je u Zadarskoj županiji (broj ukupno liječenih na 100.000 stanovnika u dobi od 15-64 godine) sa stopom od 486,3. Potom slijede Istarska županija sa stopom od 474,9, Šibensko-kninska sa 394,0, te Primorsko-goranska sa 319,4.
Važno je istaknuti kako postoje specifične potrebe i mogućnosti ostvarivanja zdravstvene zaštite u Zadarskoj županiji, a to su: potreba za pojačanim brojem timova tijekom turističke sezone; potreba za sanitetskim prijevozom morem; potreba za popunjavanjem mreže javne zdravstvene službe na otocima i područjima posebne državne skrbi; potreba za popunjavanjem mreže javne zdravstvene službe u specijalističkim ordinacijama (pedijatrija, ginekologija, ortodoncija, oralna kirurgija, medicina rada, hitna medicina itd.) te potreba za organizacijom palijativne skrbi.

1.4.4. SOCIJALNO BLAGOSTANJE I SOCIJALNA SKRB

1.4.4.1. SOCIJALNI STATUS STANOVNIŠTVA

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine glavni izvori sredstava za život u Zadarskoj županiji su prihodi od stalnog rada te starosne mirovine.
Broj stanovnika, koji je u mirovini po bilo kojoj osnovi za ostvarenje mirovine, u Zadarskoj županiji u lipnju 2016. godine je 41.189, što je 24,23 % ukupnog stanovništva Zadarske županije. Od toga je njih 29.209 primalo starosnu,

3.787invalidsku i 8.193 osoba obiteljsku mirovinu. Za usporedbu u rujnu 2006. godine bilo je 32.489 umirovljenika, ili 19,11% stanovnika Zadarske županije.
Prosječna mirovina u Zadarskoj županiji 2016. godine bila je 2.246,51 kunu[28], dok je 2006. godine prosječna mirovina u Zadarskoj županiji bila 1.961,82 kuna[29], umanjena za porez i prirez.

28/ http://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/publikacije/statisticke_informacije/2016/2/Statisticke_informacijeHZMOa_2_2016_srpanj2016.pdf

29/ http://www.mirovinsko.hr/UserDocsImages/publikacije/statisticke_informacije/2006/3/StatistickeinformacijeHZMOa_broj3_2006_listopad2006.pdf

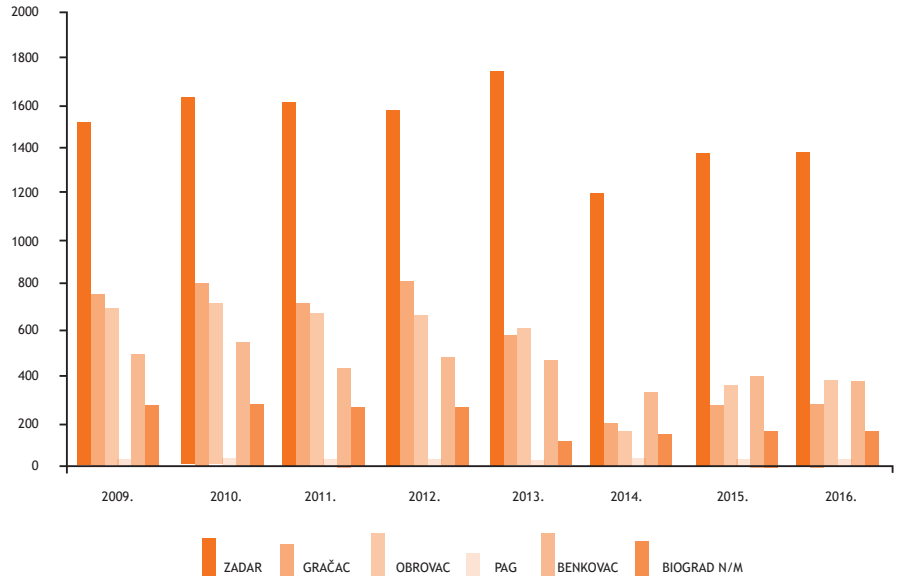

Graf 13: Broj osoba obuhvaćenih stalnom socijalnom pomoći po podružnicama u razdoblju 2009.-2016. godine

Izvor: Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

Promatrajući trend kretanja broja korisnika obuhvaćenih socijalnom skrbi (Graf 13), Zadarska županija bilježi izrazitiji pad u 2014. godini te ponovno povećanje broja korisnika u 2015. i 2016. godini. U razdoblju od 2008. do 2014. godine broj korisnika stalne socijalne pomoći na području Zadarske županije smanjio se za 28,5%, a najveći pad broja korisnika zabilježen je u Biogradu gdje se broj korisnika gotovo prepolovio. Najveći broj korisnika socijalne skrbi u 2016. zabilježen je u Zadru, dok je na drugom mjestu Benkovac zatim slijedi Obrovac, Gračac, Biograd n/M i Pag.

1.4.4.2. STANJE SOCIJALNE ZAŠTITE

Stanovništvo Zadarske županije u posljednjih 20 godina doživljava intenzivne promjene u smislu starenja stanovništva te povećanja broja stanovnika starijeg od 65 godina i smanjenja broja mladog stanovništva što može značajno utjecati na vrstu i oblike usluga socijalne zaštite potrebne stanovništvu.
U Zadarskoj županiji u 28 općina i 6 gradova prema popisu stanovništva iz 2011. godine živi 170.017 stanovnika, od kojih je 31.528 (18,5%) stanovništva starije od 65 godina i taj je broj u stalnom porastu, kako u čitavoj RH tako i u Zadarskoj županiji.
Najveći postotak starijeg stanovništva živi u demografski ugroženim područjima (otoci i rijetko naseljena područja), na 17 naseljenih otoka Zadarske županije (9

općina i jedan grad) živi 20.914 stanovnika od kojih je 27,2% starijih od 65 godina (5.707), što je za 10% više od prosjeka Hrvatske (17,7% stanovništva starijeg od 65 godina).

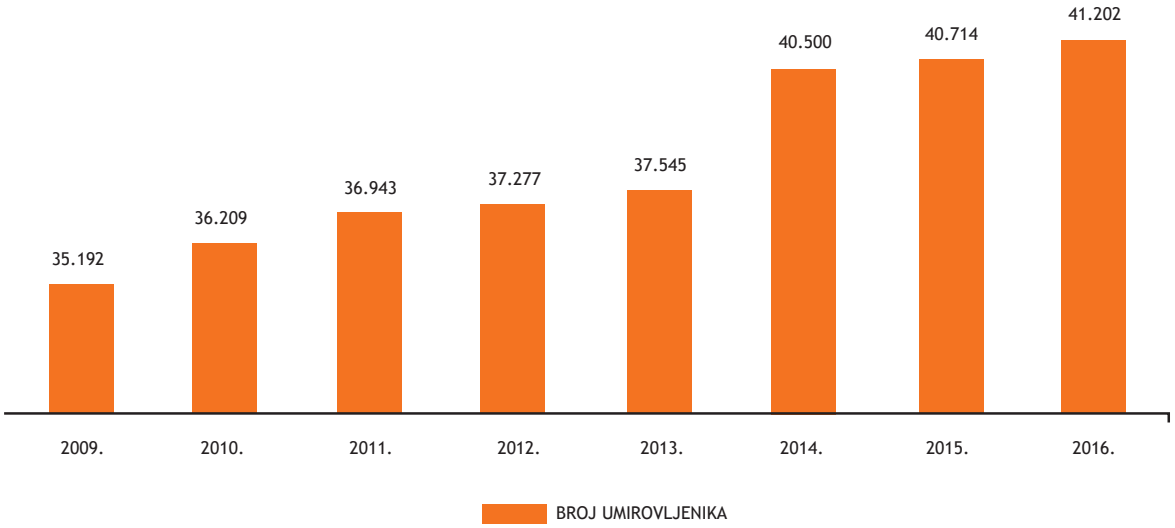

Graf 14: Kretanje broja umirovljenika u Zadarskoj županiji u razdoblju 2009. - 2016. godine

*podaci za 2016. godinu su iz travnja, dok su za ostale godine navedeni podaci iz listopada
Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (http://www.mirovinsko.hr/default.aspx?ID=723)

Različitim oblicima socijalne skrbi (institucionalne i izvaninstitucionalne) obuhvaćeno je 1.537 (4,8%) stanovnika starijih od 65 godina.
Za skrb stanovništva starije životne dobi na području županije brinu se ustanove socijalne skrbi od kojih je najveći Dom za starije i nemoćne Zadar, osnovan od strane Županije s kapacitetom za 331 osobu, novootvorena privatna ustanova Dom Ivan Pavao II u Biljanima Donjim s mogućnošću smještaja 134 osobe te brojni obiteljski domovi sa smještajnim kapacitetom za 282 korisnika.
Podaci o stanovništvu koji govore kako 29.509 stanovnika ima poteškoća u obavljanju svakodnevnih aktivnosti, te da ih 9.527 treba pomoć, a 7.996 koristi pomoć drugih osoba, su izuzetno važni radi planiranja procesa razvoja usluga u području zdravstva, obrazovanja i socijalne skrbi kako bi se u zajednici stvorili uvjeti za najbolju moguću integraciju u zajednicu.

1.4.4.3. STRUKTURNA OBILJEŽJA SUSTAVA SOCIJALNE SKRBI

U Zadarskoj županiji, u ustanovama socijalne skrbi, zaposleno je 430 osoba od kojih su značajan dio socijalni radnici koji djelatnost obavljaju sukladno prihvaćenim standardima. Često naglašavan problem od strane struke je nedovoljan broj socijalnih radnika koji je potreban za kvalitetno obavljanje poslova.
U prosjeku na jednog stručnog radnika, kojih je u centrima socijalne skrbi Zadarske županije u 2015. godini bilo ukupno 47, prosječno gravitira oko 3600 stanovnika. Prema podacima (procjenama) standard u EU zemljama u prosjeku se kreće u okviru 1 stručni radnik / 3000-4000 stanovnika.

Centar za socijalnu skrb	Lokacija	Socijalni radnici	Gravitirajući broj stanovnika
Zadar	Zadar	21	123.319
	Gračac	3	4.690
	Obrovac	3	4.323
	Pag	1	5.398
Biograd		4	17.141
Benkovac		4	15.146
UKUPNO		36	170.017

Tablica 8: Odnos gravitirajućeg broja stanovništva i socijalnih radnika zaposlenih u centrima (i podružnicama) socijalne skrbi ZŽ 2016. godine

Izvor: Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade Zadarske županije, CZSS Zadar, Biograd i Benkovac

Na području Zadarske županije razvijena je mreža centara socijalne skrbi (Tablica 8) koju čine Centar za socijalnu skrb Zadar s podružnicama: Gračac, Obrovac i Pag, Centar za socijalnu skrb Biograd n/M i Centar za socijalnu skrb Benkovac.
Osim centara socijalne skrbi djeluju i domovi socijalne skrbi koji se osnivaju kao javne ustanove za obavljanje socijalnih usluga, između ostalih i usluge smještaja (trajnog i privremenog). U Zadarskoj županiji ima šest domova socijalne skrbi koji pružaju i usluge smještaja korisnika:

- Dom za starije i nemoćne osobe Zadar
- Dom za psihički bolesne odrasle osobe Sv. Frane Zadar
- Dom za psihički bolesne odrasle osobe Zemunik
- Centar za rehabilitaciju Sv. Filip i Jakov
- Dom za odgoj djece i mladeži Zadar
- Dom za starije i nemoćne Ivan Pavao II, Biljane Donje, Grad Benkovac

Uslugom dugotrajnog (stalnog) smještaja obuhvaćeni su korisnici Doma za starije i nemoćne Zadar s dvije otočne podružnice na Ugljanu (podružnica Preko) i na Dugom otoku (podružnica Sali) gdje je trenutno smješteno 371 osoba ili 1,17% stanovništva od 65 i više godina. Za dostizanje nacionalnog prosjeka od 2, 38% stanovnika od ukupnog broja stanovništva od 65 godina i više (31.528) u Zadarskoj županiji potrebno je ukupno osigurati kapacitete za 750 korisnika u domovima socijalne skrbi. Zadarska županija stoga je, u Strategiji skrbi za starije i nemoćne, uvrštena među 13 županija u kojim je potrebno razvijati institucijsku skrb za starije i nemoćne.
Po podacima Doma za starije i nemoćne Zadar osobit problem predstavlja smještaj i skrb za korisnike oboljele od Alzheimerove i ostalih demencija što se može vidjeti po porastu zahtjeva za smještaj. Slijedom toga, u ustanovi smatraju da je prioritet osnovati specijalizirani odjel te osigurati infrastrukturne uvjete za siguran smještaj i primjerenu skrb za dementne osobe. Osnivanje Gerontološkog centra u Domu za starije i nemoćne također se nameće kao potreba budućeg razvoja različitih izvaninstitucionalnih usluga koje će posredno utjecati na što duže zadržavanje budućih korisnika u vlastitom domu.
Uz postojećih šest domova socijalne skrbi djeluje i jedan odjel za dugotrajni smještaj Psihijatrijske bolnice Ugljan koja je 2003. godine dobila rješenja za obavljanje usluge dugotrajnog smještaja za maksimalno 20 psihički bolesnih odraslih osoba. Uza sve navedene djeluju i Centar za pomoć i njegu u kući čiji je osnivač Grad Benkovac i Dnevni centar za starije osobe Arka u Sv. Filipu i Jakovu.

1.5. UPRAVLJANJE RAZVOJEM

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14) utvrđuje kako je jedinica područne (regionalne) samouprave nositelj razvoja na regionalnoj razini. Prilikom planiranja razvoja, jedinica regionalne samouprave surađuje s jedinicama lokalne samouprave sa svojeg područja. Uz jedinice regionalne i lokalne samouprave značajnu ulogu u upravljanju razvojem imaju i tijela državne uprave, institucije javnog, privatnog i civilnog sektora, regionalna razvojna agencija, lokalne specijalizirane agencije te lokalne akcijske grupe.

1) Struktura državne administracije

Ministarstva Republike Hrvatske su kako slijede:

1. Ministarstvo financija
2. Ministarstvo obrane
3. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
4. Ministarstvo unutarnjih poslova
5. Ministarstvo pravosuđa
6. Ministarstvo uprave
7. Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta
8. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
9. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku
10. Ministarstvo rada i mirovinskog sustava
11. Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
12. Ministarstvo poljoprivrede
13. Ministarstvo turizma
14. Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
15. Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja
16. Ministarstvo hrvatskih branitelja
17. Ministarstvo državne imovine
18. Ministarstvo zdravstva
19. Ministarstvo znanosti i obrazovanje
20. Ministarstvo kulture

Državni uredi su sljedeći:

1. Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje
2. Središnji državni ured za javnu nabavu
3. Središnji državni ured za šport
4. Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske
5. Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva

Državne upravne organizacije su kako slijede:

1. Državna geodetska uprava
2. Državni hidrometeorološki zavod
3. Državni zavod za intelektualno vlasništvo
4. Državni zavod za mjeriteljstvo
5. Državni zavod za statistiku

6. Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost
7. Državna uprava za zaštitu i spašavanje

2) Ured državne uprave u Zadarskoj županiji

3) Zadarska županija

Temeljem Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14), upravljanje razvojem na regionalnoj razini u nadležnosti je županije kao nositelja razvoja. Županija u svom samoupravnom djelokrugu obavlja poslove od područnog (regionalnog) značaja, a osobito poslove koji se odnose na:

- Obrazovanje
- Zdravstvo
- Prostorno i urbanističko planiranje
- Gospodarski razvoj
- Promet i prometnu infrastrukturu
- Održavanje javnih cesta
- Planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova
- Izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju te provedbu dokumenata prostornog uređenja za područje županije izvan područja velikoga grada
- Ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Tijela Zadarske županije su: Županijska skupština, Župan te upravni odjeli i službe. Za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga Zadarske županije, kao i poslova državne uprave prenijetih na Županiju, ustrojavaju se upravni odjeli i službe (upravna tijela), i to

4) Agencije za razvoj Zadarske županije

Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA

Temeljem Zakona o regionalnom razvoju (NN 147/14) ZADRA NOVA, kao regionalni koordinator Zadarske županije, ima za cilj učinkovito koordinirati i poticati regionalni razvoj za područje Županije. Sukladno Zakonu, aktivnosti ZADRE NOVE od općeg gospodarskog interesa za Zadarsku županiju su:

- koordinacija i sudjelovanje u izradi Županijske razvojne strategije i drugih strateških razvojnih dokumenata na području Županije,
- praćenje i poticanje provedbe Županijske razvojne strategije,
- koordinacija izrade Akcijskog plana za provedbu Županijske razvojne strategije,
- pripremanje i provođenje razvojnih projekata čiji su nositelji javnopravna tijela od interesa za županijski društveni i gospodarski razvoj, s naglaskom na Zadarsku županiju i Grad Zadar kao osnivače ZADRE NOVE,
- sudjelovanje u koordinaciji izrade i provedbe strategija razvoja jedinica lokalne samouprave s područja Županije,
- koordinacija poslova vezanih uz središnju bazu razvojnih projekata,
- sudjelovanje u poslovima poticanja urbanog razvoja,
- sudjelovanje u radu Županijskog partnerskog vijeća, Partnerskog vijeća za urbano područje Zadar te Partnerskog vijeća statističke regije Jadranske Hrvatske

AGENCIJA ZA RURALNI RAZVOJ ZADARSKE ŽUPANIJE AGRRA

Agencija za ruralni razvoj Zadarske županije AGRRA javna je ustanova registrirana pri Trgovačkom sudu u Zadru 18. siječnja 2013. godine. Osnivač AGRRA-e je Zadarska županija, a osnovana je s ciljem sistematičnog upravljanja i razvoja ruralnog dijela Županije.

USTANOVA ZA RAZVOJ KOMPETENCIJA, INOVACIJA I SPECIJALIZACIJE ZADARSKE ŽUPANIJE INOVACIJA

Ustanova za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske županije INOVAcija osnovana je 18. lipnja 2014. godine, a osnivač je Zadarska županija. INOVAcija obuhvaća poslove praćenja strategija nacionalne i EU razine te usklađivanja dokumenata regionalne i lokalne razine sa strategijama pametne specijalizacije, praćenja programa i akcijskih planova te jačanja financijskih i ljudskih resursa za provedbu politike i programa pametne regionalne specijalizacije.

5) Lokalne akcijske grupe Zadarske županije

6) Gradovi i općine

7) Privatni sektor

Privatni sektor u Zadarskoj županiji čine privatni gospodarski subjekti, koji su organizirani i djeluju kroz Županijsku komoru Zadar (u sklopu Hrvatske gospodarske komore) i Obrtničku komoru Zadarske županije (unutar koje djeluju udruženja obrtnika u Zadru, Benkovcu, Biogradu i Pagu).

8) Civilni sektor

9) Institucije javnog sektora i ostali subjekti

2. REZULTATI PROVOĐENJA PRIJAŠNJIH STRATEGIJA

2.1. REGIONALNI OPERATIVNI PROGRAM ZADARSKE ŽUPANIJE 2004. – 2010.

U Zadarskoj županiji početci formaliziranog strateškog planiranja, odnosno izrade prvih strateških dokumenata sežu u 2003. godinu. 2003. godine Zadarska županija je, uz tehničku potporu UNDP-a te u skladu s načelima i metodologijom koju preporučuju EK, izradila svoj prvi Regionalni operativni program (ROP). ROP spada u prvu generaciju sveobuhvatnih strateško razvojnih dokumenata županija u RH. Kao opći cilj ROP-a Zadarske županije istaknut je: **„smanjenje razlika u razini razvoja Zadarske županije i prosječnog razvoja u ostatku Hrvatske i zemljama članicama Europske unije, a u cilju poboljšanja ekonomske situacije i kvalitete života stanovništva."** Više je nego očita jasna poveznica Općeg cilja ROP-a Zadarske županije s temeljnim ciljem kohezijske politike koji podrazumijeva smanjenje teritorijalnih, socijalnih i ekonomskih razlika među različitim regijama Europske unije.
Izrada prvog programa trajala je od studenog 2002. do rujna 2003 godine. Prvi ROP je izrađen za razdoblje 2004. – 2010., a da se ažuriranju toga ROP – a pristupilo već 2005/2006. godine kada je ažuriran ROP za razdoblje 2007. – 2010. Pri ažuriranju ROP-a **nisu se mijenjale osnovne smjernice koje su zacrtane u ROP-u iz 2003. godine.** Razlog ažuriranja prve verzije ROP-a se iščitava iz poglavlja *„Strateški razvojni cilj Zadarske županije, prioriteti i mjere koje će se provesti unutar ROP-a"* u kojem se navodi: „Prvi je ROP uveo novi pristup programskom planiranju lokalnog razvoja. Međutim, imao je dvije slabe točke:

1. Sadržavao je previše prioriteta i
2. Temeljio se na nerealnim financijskim pretpostavkama."

ROP je izrađen kroz rad radnih skupina Regionalnog partnerstva. Regionalno partnerstvo se sastojalo od više od 30 stručnih predstavnika sa svih razina (državna, regionalna, lokalna razina, poslovna zajednica, sindikati, NGO, nacionalne manjine itd.). Održano je 16 sastanaka Partnerstva i više desetaka sastanaka radnih grupa s prosječnim odazivom većim od 70%. U radu Partnerstva i njegovih ad hoc odbora i radnih grupa sudjelovalo je više od 200 osoba. Iz svega navedenog evidentno je da su se u samim početcima formalnog strateškog planiranja u Zadarskoj županiji nastojali ispoštovati principi partnerstva, transparentnosti i konsenzusa, koji su do danas ostali temeljnim principima na kojima se zasniva izrada svih strateških dokumenata županije.
ROP Zadarske županije definirao je jedan strateški cilj koji je trebao biti izrealiziran kroz 5 prioriteta (Slika 16). Nadalje, ROP-om su definirane 24 mjere. Bitno je napomenuti da se devet mjera odnosilo na cijeli županijski prostor (prva dva prioriteta), dok je ostalih petnaest mjera raspodijeljeno na ostala tri prioriteta **(9 mjera za PPDS, 3 mjere za priobalje i 3 mjere za otoke)**.

POVEĆANJE SADAŠNJE STOPE RASTA ZA 25% GODIŠNJE

Pr. 1: Zaštita okoliša

Pr. 2: Unapređenje strateškog i operativnog kapaciteta javne administracije

Pr. 3: Potaknuti potencijal ratom pogođenih područja kroz unapređenje društveno - gospodarske infrastrukture

Pr. 4: Jačanje konkuretnosti turističkog sektora promocijom novih oblika turizma, promoviranje inovativnih usluga te ograničenje industriskog razvoja na postojeće poslovne zone i Gaženicu

Pr. 5: Jačanje konkuretnosti turističkog sektora

Slika 4: Shematski prikaz specifičnog cilja sa prioritetima Regionalnog operativnog programa Zadarske županije

Izvor: Agencija za razvoj zadarske županije, ZADRA NOVA

Strategija ROP-a je bila orijentirana na jačanje Područja od posebne državne skrbi (PPDS), pa je tako bilo čak 9 mjera koje su se direktno utjecale na PPDS. Tako postavljena strategija odgovara općem cilju ROP-a koji teži smanjenju regionalnih razlika. Prema financijskoj alokaciji bilo je evidentno da je, prioritet s najjačim utjecajem Prioritet 3. "Potaknuti potencijal ratom pogođenih područja kroz unaprjeđenje infrastrukture i jačanje društveno-gospodarske strukture". Na njega je otpadalo čak 38,7% planiranog budžeta. Također, sektorskom analizom mjera moglo se lako detektirati da se posebno jak fokus stavio na rješavanje problema infrastrukture i na jačanje poslovnog okruženja. Tako je 14 mjera, od ukupno 24, direktno povezanih s tim temama, dok je 7 mjera direktno povezano s ljudskim resursima.

Vrlo važan output nastao u procesu implementacije strategije je "interna" baza implementiranih projekata Zadarske županije od 2006.-2010. godine, koja je prikupljana i formirana od strane Upravnog odjela za razvoj i infrastrukturu Zadarske županije (koordinator ROP-a).

Prilikom mjerenja uspjeha strategije najveća pažnja se posvećuje analizi pokazatelja. Pokazatelji u ROP-u su podijeljeni u četiri temeljne skupine: pokazatelji utjecaja, materijalni pokazatelji rezultata, pokazatelji izlaznih rezultata i financijski pokazatelji. Gore spomenuta baza je u analizi poslužila za određivanje materijalnih, financijskih i izlaznih pokazatelja koji se u najvećoj mjeri temelje upravo na realiziranim projektima.

Kada se priča o analizi[76] prema materijalnim pokazateljima rezultata i pokazateljima izlaznih rezultata razmatraju se pokazatelji koji se odnose na izravne i trenutne učinke ROP-a (ostvarene kroz realizaciju projekata i programa). Treba naglasiti kako u tom razdoblju na razini županije nije postojao sustav prikupljanja podataka kod ostvarivanja lokalnih strategija, niti su postojale javno dostupne baze podataka koje bi olakšale analizu podataka potrebnih za mjerenje ostvarenosti ROP-a. Jedini objedinjeni podaci o ostvarenim projektima za sve mjere ROP-a rezultat su procesa monitoringa implementacije ROP-a, te

76/ Prilikom analize ostvarenosti ROP-a prema materijalnim pokazateljima i pokazateljima izlaznih rezultata koristit ćemo se analizom, napravljenom za potrebe magistarskog rada na temu Uloga strateškog planiranja u lokalnom razvoju (primjer Zadarske županije (Erlić, Š., 2010.)

su prikupljeni u formi baze ostvarenih projekata Zadarske županije. Projekti iz baze nisu svi projekti koji su se implementirali na području županije u razdoblju provedbe ROP-a 2006.-2010. No navedeni projekti, su svakako oni bitniji i relevantni su za ostvarenost svake pojedine mjere ROP-a.

Kako bi dobili pregled ostvarenosti materijalnih i pokazatelja izlaznih rezultata, pokazatelji su grupirani prema područjima. Svaka mjera (indikator) dobila je pripadajuće područje te je tako dobiveno ovih pet područja posebno bitnih za ostvarenost ROP-a: **1.** Osnovna infrastruktura, **2.** Poduzetništvo, turizam i poljoprivreda, **3.** Upravljanje razvojem, **4.** Kulturna i prirodna baština i **5.** Socijalna uključenost. Rezultati su prikazani u nastavku.

Tablica 9: Analiza ostvarenosti ROP-a prema materijalnim pokazateljima i pokazateljima izlaznih rezultata

Izvor: Regionalni operativni program ZŽ 2007.-2010. (2006) i Uloga strateškog planiranja u lokalnom razvoju (2012), Obrada: ZADRA NOVA

Naziv područja	INDIKATOR ROP-A	OSTVARENO
OSNOVNA INFRASTRUKTURA	**Materijalni pokazatelj rezultata**	**Materijalni pokazatelj rezultata**
	14.700 stanovnika priključenih na sustav kanalizacije*	2010. godine, 72% stanovnika Grada Zadra priključeno na kanalizacijski sustav; Od 2008-2011 izgrađeno je 14 km mreže odvodnje
	26.700 stanovnika priključenih na vodoopskrbni sustav	15% porasta broja priključaka (broja stanovnika) na sustav vodoopskrbe u Zadru
	X proizvedenih kilovata iz obnovljivih izvora energije	Nove količine proizvedenih kilovata električne energije iz 3 novoizgrađene vjetroelektrane
	18 ha uklonjenih odlagališta	22 sanirana odlagališta
	15 km² razminiranih površina	20 km² razminiranih površina
	Pokazatelji izlaznih rezultata	**Pokazatelji izlaznih rezultata**
	10 financiranih projekata za otpadne vode	44 financiranih projekata za otpadne vode
	7 financiranih projekata vodoopskrbe	59 financiranih projekata vodoopskrbe
	31 projekt obnovljivih izvora energije	30 projekta obnovljivih izvora energije
	12 saniranih odlagališta	22 saniranih odlagališta do 2010. god.
	1 regionalni centar za gospodarenje otpadom	regionalni centar za gospodarenje otpadom nije uspostavljen
	15 intervencija (rekonstrukcija, obnova) na školama, objektima zdravstvene zaštite, cestama i komunalnoj infrastrukturi u ZALEĐU i 10 na otocima	258 projekata/intervencija na društvenoj infrastrukturi
	1-11 aktivnosti u protuminskom djelovanju	11 aktivnosti u protuminskom djelovanju
	OSIGURANA FINANCIJSKA SREDSTVA	**OSTVARENA FINANCIJSKA SREDSTVA**
	81.326.000,00 €	**570.136.779,96 €**
Naziv područja	**INDIKATOR ROP-A**	**OSTVARENO**
PODUZETNIŠTVO, TURIZAM I POLJOPRIVREDA	**Materijalni pokazatelj rezultata**	**Materijalni pokazatelj rezultata**
	26 poduzeća smještenih u poslovnim zonama u zaleđu	68 poduzeća smještenih u poslovnim zonama u zaleđu
	13 poslovnih zona kojima je pružena asistencija	13 poslovnih zona kojima je pružena asistencija
	240 poduzetnika kojima je pružena asistencija u zaleđu i priobalju	614 poduzetnika kojima je pružena asistencija u vidu tehničke pomoći, savjetovanja i edukacija
	26.500.000,00 EUR generiranih investicija	21.326.833,65 EUR generiranih investicija
	Povećanje broja turista u svibnju, rujnu i listopadu	Broj turista u svibnju, rujnu i listopadu se smanjio
	4.8 m EUR generiranih investicija poljoprivrednika	8,9 mil EUR generiranih investicija poljoprivrednika
	300 poljoprivrenika koji imaju pristup sustavu navodnjavanja	600 ha poljoprivrednog zemljišta s ugrađenim sustavom navodnjavanja za poljoprivrednike
	Pokazatelji izlaznih rezultata	**Pokazatelji izlaznih rezultata**
	8 intervencija u poslovnim zonama u ZŽ	21 intervencija u poslovnim zonama u ZŽ
	14 tehničkih pomoći poduzećima	64 tehničke pomoći poduzetnicima
	24 treninga	34 poduzetnička treninga
	185 poduzetnika korisnika potpora	1.630 korisnika potpore
	1 studija i projekt za turizam u zaleđu	5 projekata usmjerenih na jačanje turizma u zaleđu
	275 poljoprivrednika koji primaju potporu	1.630 korisnika potpore
	2 projekta navodnjavanja za poljoprivrednike	6 projekata navodnjavanja pripremljenih za izgradnju i jedan projekt u potpunosti izgrađen
	Osigurana financijska sredstva	**Ostvarena financijska sredstva**
	70.528.000,00 EUR	**240.059.149,87 EUR**

Naziv područja	INDIKATOR ROP-A	OSTVARENO
UPRAVLJANJE RAZVOJEM	**Materijalni pokazatelj rezultata**	**Materijalni pokazatelj rezultata**
	60 osoba koje su prošle edukaciju za EU fondove	184 osobe koje su prošle edukacije za EU fondove
	10 novoizrađenih projekata prekogranične suradnje	13 izrađenih projekata prekogranične suradnje
	100 % riješenih zemljišnoknjižnih predmeta u odnosu na 2003. Godinu	Razina riješenih predmeta u odnosu na 2003. godinu podignuta je iznad 100%
	Pokazatelji izlaznih rezultata	**Pokazatelji izlaznih rezultata**
	Osnivanje razvojne agencije/br promoviranih marketinških aktivnosti za poduzetnike	Osnovana Razvojna agencija Zadarske županije
	Izvršeno 6 obuka za EU fondove	Izvršeno 8 obuka za EU fondove u organizaciji lokalnih stručnjaka
	20 uključenih partnera u projekte prekogranične suradnje	40 uključenih partnera na pripremi projekata za prekograničnu suradnju
	Uspostavljena veza između katastra i zemljišnika	u 11 od 63 katastarskih općina proveden proces usklađivanja katastra i zemljišnih knjiga
	Osigurana financijska sredstva	**Ostvarena financijska sredstva**
	3.417.700,00 EUR	**2.076.414,80 EUR**
Naziv područja	**INDIKATOR ROP-A**	**OSTVARENO**
BIOLOŠKA RAZNOLIKOST I ZAŠTITA KULTURNE BAŠTINE	**Materijalni pokazatelj rezultata**	**Materijalni pokazatelj rezultata**
	3 unaprijeđena zaštićena područja	14 unaprijeđenih zaštićenih područja
	X unaprijeđenih zaštićenih kulturnih spomenika	50 unaprijeđenih zaštićenih kulturnih spomenika
	Pokazatelji izlaznih rezultata	**Pokazatelji izlaznih rezultata**
	10 intervencija na unaprjeđenju zaštićenih područja	38 intervencija na unaprjeđenju zaštićenih područja
	10 zaštitnih intervencija na spomenicima u priobalju i otocima	204 zaštitnih intervencija na spomenicima u priobalju i otocima
	Osigurana financijska sredstva	**Ostvarena financijska sredstva**
	4.645.000,00 EUR	**9.123.627,34 EUR**
Naziv područja	**INDIKATOR ROP-A**	**OSTVARENO**
SOCIJALNA UKLJUČENOST	**Materijalni pokazatelj rezultata**	**Materijalni pokazatelj rezultata**
	Smanjenje broja korisnika soc pomoći i prava	Smanjenje broja korisnika soc pomoći i prava
	600 ljudi kojima je pružena usluga	621 osoba kojoj je pružena us**luga**
	Pokazatelji izlaznih rezultata	**Pokazatelji izlaznih rezultata**
	Realizirano 10 projekata socijalne uključenosti	Realizirano 11 projekata socijalne uključenosti
	Osigurana financijska sredstva	**Ostvarena financijska sredstva**
	574.000,00 EUR	**1.683.848,53 EUR**

Kao što je vidljivo iz Tablice 98 sva su područja ROP-a ostvarena prema planu i rijetko koji pokazatelj za navedena područja nije ostvaren. Velika većina ih znatno prelazi zacrtanu ciljnu vrijednost što možda ukazuje na činjenicu da je procjena pokazatelja ROP na ovom nivou postavljena oprezno, a za pojedine mjere čak i **prekonzervativno i neambiciozno**.

Sljedeći nivo pokazatelja uključen u istraživanje je analiza financijskih pokazatelja te pregled prioriteta prema broju projekata. U bazu su prikupljena 633 projekta ukupne vrijednosti **823,176,820.50 €**, što je i do 5 puta više od ROP-om planirane vrijednosti od **160.490.700 €.**

Prioritet	Predviđena sredstva ROP EUR	% ukupne alokacije	Ostvarena sredstva u EUR Realizirani projekti	% ukupne alokacije	Ostvareno DA/NE
1. Zaštita okoliša	51.941.000,00	32%	227.796.223,00	28%	Da
2. Unaprjeđenje strateškog i operativnog kapaciteta javne administracije	**3.417.700,00**	**2%**	**2.076.414,00**	**0%**	**Ne**
3. Potaknuti potencijal ratom pogođenih područja kroz unaprjeđenje infrastrukture i jačanje društveno -gospodarske strukture	63.714.000,00	40%	327.742.629,00	40%	Da
4. Jačanje konkurentnosti turističkog sektora promocijom novih oblika turizma, promoviranje inovativnih usluga te ograničenje industrijskog razvoja na postojeće poslovne zone i Gaženicu	30.478.000,00	19%	204.780.644,00	25%	Da
5 jačanje konkurentnosti turističkog sektora	10.940.000,00	7%	60.780.907,00	7%	Da
Ukupno	**160.490.700,00**		**823.176.817,00**		

Tablica 10: Ostvarenje financijskih pokazatelja po pojedinom prioritetu

Analiza financijske ostvarenosti ROP-a na razini prioriteta pokazuje kako se ROP ostvario u 4 od 5 prioriteta. Gledajući razmjere ostvarenosti vidi se kako je realizacija nadmašila plan kod svih prioriteta,osim kod prioriteta 2 koji se ostvario cca 60% od planiranog. Radi se o prioritetu u kojem su najmanje zastupljeni konkretni projekti, stoga je prioritet vjerojatno podcijenjen u odnosu na stvarno stanje.

Općenito može se zaključiti kako se plan ROP-a ostvario prema većini svojih mjera. Premda se utvrdilo kako ROP na razini učinka nije jednako ostvaren kao i na razini direktnih rezultata mjera, ipak zaključak je kako je ROP po velikoj većini postavljenih pokazatelja ostvaren. Gotovo svi planirani projekti iz ROP-a su ostvareni.

2.2. ŽUPANIJSKA RAZVOJNA STRATEGIJA 2011. – 2015.

Zadarska županija je, na temelju članka 13., stavka 2., Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14), Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (Narodne novine broj 53/10) i Strategiji regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2011. - 2013. (donesena na 59. sjednici Vlade Republike Hrvatske, 4. lipnja 2010.), izradila Županijsku razvojnu strategiju Zadarske županije (u daljnjem tekstu ŽRS) koja je usvojena odlukom Županijske skupštine Zadarske županije na sjednici održanoj 25. veljače 2011. godine te je istog dana stupila na snagu. Time je postala službeni razvojni dokument Zadarske županije i planski dokument politike regionalnog razvoja RH na najnižoj razini te tako i službeni razvojni dokument svih jedinica lokalne samouprave na području Zadarske

županije za razdoblje od 2011.- 2013. godine. Nadalje, 18. rujna 2014. godine Ministarstvo regionalnog razvoja je naputkom[78] predložilo produljenje trajanja županijskih razvojnih strategija tako da njihovo trajanje bude od 2011. – 2015. Potreba produljenja trajanja ŽRS uzrokovana je ne donošenjem na nacionalnoj razini novog Zakona o regionalnom razvoju RH, Strategije regionalnog razvoja RH i Operativnih programa za razdoblje 2014. – 2020., čime je onemogućena izrada ŽRS.

78/ KLASA:302-02/13-01/670, URBROJ:538-05-1/0120-14-7

U skladu sa ZRR RH radi učinkovitog praćenja i planiranja provedbe politike regionalnog razvoja , ustrojila se Središnja elektronička baza razvojnih projekata koju vodi MRREUF. Obaveznik upisa u Bazu za Zadarsku županiju ima ZADRA nova kao regionalni koordinator.

Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija, i to člankom 12., određeno je da Županija podnosi godišnje izvješće o rezultatima provedbe ŽRS-a Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije RH. Izvješće o provođenju županijske razvojne strategije izrađuje Agencija za razvoj Zadarske županije – ZADRA NOVA u koordinaciji s Upravnim odjelom za razvoj i europske procese Zadarske županije. Županija izvješće podnosi i Županijskom partnerskom vijeću.

Radi praćenja učinaka provedbe učinaka provedbe politike regionalnog razvoja, prate se sljedeće osnovne skupine pokazatelja:

- Stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva, prioriteta i mjera;
- Ostvarene učinke na razvoj, učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava;
- Sudjelovanje i doprinos partnerstva;
- Učinkovitost rukovođenja i organizacije provedbe;
- Vidljivost ŽRS-a u javnosti županije i jedinica lokalne samouprave s područja županije.

U nastavku daje se usporedba planiranih i realiziranih sredstava za provedbu mjera ŽRS Zadarske županije za razdoblje od 2011. do 2015. godine.

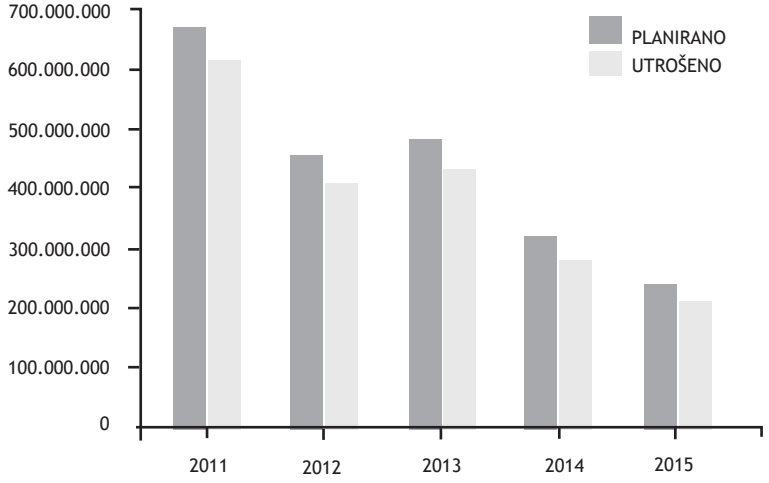

Graf 15: Usporedba planiranih i realiziranih sredstava za provedbu mjera ŽRS Zadarske županije za razdoblje od 2011. do 2015. godine

Izvor: Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA

Sredstva prikazana u grafu gore, prikazuju podatke prikupljene iz godišnjeg izvještaja o provedbi Županijske razvojne strategije za 2011., 2012., 2013., 2014. i 2015. godinu. Prikaz navedenih iznosa kroz godine, sadrži izvore financirane iz državnog, županijskog i lokalnog proračuna, kao i pomoći EU, javnih poduzeća te ostalih izvora.

Važno je naglasiti kako obuhvat podataka nije isti u svim izvješćima iz razloga što nisu sve, te nisu uvijek iste JLS dostavile podatke koji su bili traženi temeljem uputa za izradu izvješća županija o provedbi ŽRS-a koje je izradilo Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU. Zbog navedenog problema u izradi izvještaja i dostave podataka, navedeni nisu mjerljivi i usporedivi te stoga Graf 59. ne prikazuje metodološki ujednačene podatke, ali je i dalje relevantan i indikativan za ocjenu uspješnosti provedbe ŽRS.

Vidljivo je kako se bilježi godišnji pad u planiranim i utrošenim sredstvima, a jedan od najvećih razloga tomu je veliki infrastrukturni projekt Luka Gaženica koji je s godinama zahtijevao sve manje sredstava.
Od 2011. do 2013. godine najviše sredstava je planirano i utrošeno za provedbu mjera iz područja društvenih djelatnosti. U 2011. godini 45% planiranih i 47% ukupno utrošenih, u 2012. godini 38% planiranih i 40% utrošenih te u 2013. godini 41% planiranih i 43% utrošenih je odlazilo na navedeno područje. Kroz period od 2011. do 2013. godine, osim mjera iz područja društvenih djelatnosti, velik dio sredstava je išao i na mjere iz područja komunalne infrastrukture te institucija. Kroz navedeni period najmanje sredstava je bilo za mjere iz područja ljudskih potencijala, odnosno u 2011. planirano 0,4% i utrošeno 0,4% od ukupnog iznosa, u 2012. također je planirano 0,4% i utrošeno 0,4%, a u 2013. je postotak sredstava bio i manji, odnosno planirano 0,1% i utrošeno 0,1%.
U 2014. godini najviše ulaganja je planirano (43%) i utrošeno (47%) za mjere iz područja institucije. Slijede mjere iz područja komunalne infrastrukture te iz područja društvenih djelatnosti. Kao i prethodnih godina najmanji iznos ulaganja je planiran (0,2%) i realiziran (0,2%) za mjere iz područja ljudskih potencijala. U 2015. godini, kao u razdoblju od 2011. do 2013., najviše ulaganja je planirano (42%) i utrošeno (41%) za područje društvenih djelatnosti. Slijedi područje komunalne infrastrukture, zaštite okoliša, prostora i prirode te gospodarstva. Kao i svih prethodnih godina najmanje ulaganja je planirano (0,1%) i utrošeno (0,1%) za mjere iz područja ljudskih potencijala.

3. PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA

Analizom svih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja te njihovim sažimanjem u poglavlje Osnovne analize, dobio se temelj za kvalitetnu izradu ostalih dijelova strategije. Sljedeći logički korak u izradi dokumenta je točka identificiranja i sažimanja razvojnih potreba i potencijala Zadarske županije. Ovo poglavlje ima poseban značaj za svaki strateški dokument, jer predstavlja osnovicu izrade strateškog okvira strategije (sljedeće poglavlje), odnosno njezinog suštinskog dijela i zato se njegovoj izradi pristupilo krajnje detaljno. Do definiranih potreba i potencijala došlo se izradom SWOT analize. SWOT (Strengths = snage; Weaknesses = slabosti; Opportunities = prilike; Threats= prijetnje) analiza daje ocjenu snaga i slabosti te prilika i prijetnji bitnih za razvoj svakog od ključnih društveno-gospodarskih područja županije, kao i županije u cjelini. Snage su područja, resursi i sposobnosti unutar županije na koje se ona može osloniti u razvoju, s navedenim mogućnostima za uspjeh. Slabosti ukazuju koja područja, resursi i stanja unutar županije ograničavaju ili onemogućuju njezin razvoj. Prilike su područja, resursi i sposobnosti izvan županije koje bi županija mogla iskoristiti za svoj razvoj (povećati snage i/ili smanjiti slabosti). Prijetnje su područja, resursi i sposobnosti izvan županije koje mogu ugroziti njezin razvoj (smanjiti snage i/ili povećati slabosti).
Kako bi dobili što kvalitetnije ulazne podatke za izradu SWOT analize, osim izrađene opsežne Osnovne analize, koristili su se i inputi ključnih dionika; donosioca odluka, sektorskih stručnjaka, znanstvene zajednice i ostalih relevantnih predstavnika javnog, privatnog i civilnog sektora. Tako, s ciljem definiranja SWOT analize koja realno i vjerodostojno zrcali snage, slabosti, prilike i prijetnje na svim područjima Zadarske županije, Agencija za razvoj Zadarske županije oformila je 4 radne skupine.
Radne skupine (odnosno ključni razvojni sektori koji se u njima obrađuju) su tematski podijeljeni i vezani za prioritete strateškog dokumenta „Europa 2020“ (pametan, održiv i uključiv rast) te se kao zasebna radna skupina formirala ona tematski vezana za poljoprivredu, ribarstvo i ruralni razvoj.

1. I. Skupina (Pametan rast) – gospodarstvo, inovacije i turizam,
2. II. Skupina (Održiv rast) – okoliš, energetska efikasnost, promet i infrastruktura,
3. III. Skupina (Uključiv rast) – obrazovanje, kultura, socijalna uključenost i zdravstvo,
4. IV. Skupina – poljoprivreda, ribarstvo, ruralni razvoj.

Nadalje, kako bi se što dublje ušlo u problematiku svakog od pojedinih razvojnih sektora organizirale su se i uže tematske (fokus) skupine (njih 14), na kojima su prepoznati stručnjaci pojedinih sektora iz Zadarske županije bili pozvani da iznesu svoje viđenje razvoja Županije.
Sažeto, prilikom izrade ove SWOT analize koristili su se zaključci koje je nametnula osnovna analiza, zaključci do kojih se došlo konsenzusom sudionika radnih skupina i fokus grupa te su se kao dodatni inputi koristili podatci dobiveni analizom Upitnika. U neposrednoj izradi SWOT analize sudjelovalo

je u konačnici 281 sudionik. Iz svega navedenog evidentno je da je partnerski pristup u potpunosti ispoštovan i da SWOT analiza ne predstavlja mišljenje nekolicine, već realnu sliku stanja Županije oko koje se složio veliki broj dionika. U nastavku dokumenta nalazi se SWOT analiza kako slijedi:

3.1. SWOT

SWOT 1. PAMETAN RAST

SNAGE	SLABOSTI
GOSPODARSTVO	GOSPODARSTVO
Duga tradicija prerađivačke industrije (posebice metalo-prerađivačke i prehrambene) te obrtništva	Niska razina poduzetničke aktivnosti, posebice u ruralnim područjima(otoci i unutrašnjost županije) - ispodprosječni prihodi poduzeća po stanovniku u odnosu na RH
Pomorska tradicija - najveći broj pomoraca u ukupnom broju stanovnika županije u odnosu na RH, te otvorena prva pomorska tvrtka osnovana u Zadru	Značajne unutar-županijske razlike u razvijenosti gospodarstva
Nautička tradicija	Propadanje obrtništva (23,58% manje obrtnika u 2014. u odnosu na 2010.)
Rast poduzetništva, kontinuiran uzlazni trend u otvaranju novih pravnih osoba (trgovačka društva)	Manjak proizvodne djelatnosti u korist uslužnih djelatnosti
Oporavak i rast prerađivačke industrije (rast prihoda, posebice prihoda od prodaje u inozemstvu, povećanje ulaganja u novu dugotrajnu imovinu)	Zastupljena tradicionalna proizvodnja, nedovoljno razvijeni sektori s proizvodima više dodane vrijednosti
Visoka razina produktivnosti rada u prerađivačkoj industriji (9,5% svih zaposlenih ostvaruje preko petine ukupnog prihoda gospodarstva)	Ne postoji međusektorska suradnja poduzetnika (inovativne tvrtke, proizvodni MSP, marketinške tvrtke) koji bi plasirali na tržište cjelovite finalne proizvode visoke kvalitete
Održavanje tržišta rada - konstantno održavanje zaposlenosti u kriznom razdoblju (porast broja zaposlenih od 1,1% u 2014.u odnosu na 2010.)	Mali broj zaposlenih u ICT sektoru u odnosu na ostale županije (temelj za razvoj ostalih djelatnosti)
Suficit u vanjskotrgovinskoj razmjeni županije, uz kontinuiran rast robnog izvoza	Nedostatak kvalitetnih i educiranih kadrova u svim sektorima za potrebe gospodarstva
Dobro razvijena mreža organizacija za poslovnu podršku (poduzetničke potporne institucije)	Visok udio mladih(do 29 godina)u ukupnom broju nezaposlenih osoba u Zadarskoj županiji
Uslužno obrtništvo bilježi iznadprosječne rezultate u odnosu na ostatak RH	Strukturna nezaposlenost (teže zapošljive i dugotrajno nezaposlene osobe zbog zastarjelih vještina)
Iskusan kadar u metalo-prerađivačkoj i prehrambenoj industriji	Nedostatak inovacija u gospodarstvu te mali broj inovativnih proizvoda na tržištu
	Nedovoljna povezanost poduzetništva s istraživanjem i razvojem
	Nedovoljno korištenje suvremenog marketinga u poduzećima
	Mali broj tvrtki na području Zadarske županije koje udovoljavaju temeljnim kriterijima za povlačenje sredstava iz EU fondova
	Nedovoljna povezanost javnog i privatnog sektora
	Nedovoljno ulaganje u istraživanje i razvoj u odnosu na RH
TURIZAM	TURIZAM
Izuzetno dobra prometna povezanost (autocesta, zračna luka, pomorska luka)	Zadarska županija je prepoznata kao isključivo ljetna (sezonska) destinacija kupališnog turizma bez kvalitetnih turističkih sadržaja koji bi privukli goste izvan glavne sezone

Povezanost s velikim brojem europskih destinacija posredovanjem niskotarifnih aviokompanija	Nedostatak kvalitetnih turističkih sadržaja koji bi privukli goste u kontinentalno zaleđe Zadarske županije
Tradicija i razvojni potencijal nautičkog turizma i s njime povezanih djelatnosti	Loša struktura smještajnih kapaciteta s naglaskom na privatni smještaj
Trend jačanja Zadra kao kruzerske destinacije	Nedostatak kvalitetnih smještajnih kapaciteta, a osobito hotelskog smještaja u kategoriji 4 i 5 zvjezdica
Dugogodišnja tradicija u turizmu	Veliki broj ilegalnih kampova na području županije
Dobre mogućnosti za obrazovanje u turizmu i ugostiteljstvu (Hotelijersko - turistička i ugostiteljska škola i Sveučilište u Zadru, Odjel za turizam i komunikacijske znanosti)	Slaba koordiniranost turističkih dionika, javnog i privatnog sektora
Trend jačanja Zadra kao „city break“ destinacije	Slabo udruživanje u stvaranju zajedničke turističke ponude i promocije
Postojanje Glavnog plana razvoja turizma Zadarske županije	Ne postoji koordinacija aktivnosti u turizmu
	Nedostatak kvalificirane sezonske radne snage u turizmu
	Problem zagušenja prometne infrastrukture, vodoopskrbnog sustava i sustava odvodnje kao posljedica velikog broja gostiju u vrijeme glavne sezone
	Djelatnost turističkih zajednica u Zadarskoj županiji nije prilagođena stvarnim potrebama na terenu
	Gastronomska uniformiranost umjesto korištenja brojnih specifičnosti tradicionalne gastronomije
POLJOPRIVREDA	POLJOPRIVREDA
Tradicija bavljenja poljoprivredom u zaleđu i na otocima	Usitnjena poljoprivredna zemljišta i veliki broj parcela koji onemogućuju suvremenu i konkurentnu poljoprivrednu proizvodnju
Povećanje udjela površina pod trajnim nasadima vinove loze	Nedovoljno razvijen sustav navodnjavanja
Sve veći broj visokokvalitetnih domaćih vina	Nepovoljna starosna struktura nositelja OPG-a
Duga tradicija maslinarstva i visoka kvaliteta maslinovog ulja kao dobar temelj za registraciju oznaka izvornosti i zemljopisnog podrijetla proizvoda od masline	Nedovoljan plasman i promocija autohtonih poljoprivrednih proizvoda, njihovih finalnih proizvoda i prerađevina kroz turističku ponudu
Trend rasta broja poljoprivrednih proizvođača za ekološku poljoprivredu	Nedovoljan broj adekvatnih prodajno-doradbenih i skladišnih kapaciteta
Postojanje autohtonih proizvoda visoke kvalitete i dodane vrijednosti	Mala prosječna veličina stada koja ograničava ozbiljnu komercijalnu proizvodnju
Tradicija u povrćarstvu i voćarstvu	Nedovoljna znanja i vještine za razvoj konkurentne poljoprivrede
Uspostavljena poljoprivredna proizvodnja smilja	Slabo udruživanje poljoprivrednika
Maksimalna iskoristivost proizvoda ovčarstva i kozarstva (meso, mlijeko i sir) u određenim dijelovima županije (otok Pag)Uvođenje smilja u poljoprivrednu proizvodnju	Nizak prosječan broj zadrugara i zaposlenih u zadrugama te niski prihodi zadruga
Postojanje LAG-ova	Nedovoljna kontrola branja smilja
Moderne uljare	Autohtone sorte i pasmine nisu u dovoljnoj mjeri gospodarski valorizirane
Moderni objekti za ruralni turizam.	Nedostatak finalnih proizvoda u poljoprivredi i otežani plasman proizvoda (nedovoljno razrađeni kanali prodaje)
	Tradicija nerješavanja imovinsko -pravnih odnosa
	Neodržavani poljski putovi
	Nedostatak finalnih proizvoda u poljoprivredi i otežani plasman proizvoda (nedovoljno razrađeni kanali prodaje)
	Tradicija nerješavanja imovinsko -pravnih odnosa
	Neodržavani poljski putovi

	Slaba educiranost privatnih vlasnika o upravljanju šumskim resursima
	Sve veća prisutnost gradnje i nedozvoljenih aktivnosti na šumskom području na cijelom prostoru županije,
	Nepostojanje organizirane službe zaštite privatnih šuma
	Problem malih ribara koji se zakonskim aktima nepotrebno profesionaliziraju
	Neefikasnost sustava nadzora na moru s ciljem sustavne kontrole dionika, korištene opreme, količine i vrste ulova te prodaje morskih organizama
RIBARSTVO	RIBARSTVO
Tradicija u ribolovu, akvakulturi i preradi ribe i povezanost s drugim sektorima (turistički sektor, brodogradnja)	Nedovoljan broj iskrcajnih mjesta u odnosu na potrebe ribolovne flote ZŽ, a postojeća, u dobrom dijelu, sadržajno ili organizacijski, ne udovoljavaju stvarnim potrebama
Veliki GT ribarskih plovila čiji pogonski strojevi razvijaju veliku snagu pokazatelj su profesionalnosti, ozbiljnosti i gospodarskog značaja ribolovne flote ZŽ	Niska razina profitabilnosti u plivaričarskom ribolovu zbog nepovoljnog sastava ulova što vodi povećanju ribolovnog napora
Visok udio morskog ulova ZŽ u ukupnom morskom ulovu RH	Zastarjelost i nestanak dijela prerađivačkih kapaciteta za preradu sitne plave ribe
Područja za marikulturu uvrštena u prostorni plan ZŽ prema principima Integralnog upravljanja obalnim područjem	Degradacija kvalitete ribe zbog lošeg transporta i skladištenja, neprofesionalne manipulacije i nepravovremenog iskrcaja
Visok udio proizvodnje u marikulturi ZŽ u ukupnoj proizvodnji marikulture u RH	Problem nedostatka ribarske infrastrukture - manjak vezova
Postojanje snažnih ribarskih zadruga koje su dobar temelj za formiranje organizacije proizvođača	Nedostatak prostora na pomorskom dobru i na kopnu te nedostatak infrastrukture za potrebe razvoja akvakulture
Prva organizacija proizvođača nastala u ZŽ	Problem zbrinjavanja otpadnih voda ribopreradivačke industrije
Rast gotovo svih ekonomskih pokazatelja u sektoru	Nedovoljan broj finalnih zaštićenih autohtonih proizvoda u ribarstvu i marikulturi
Postojanje i primjena integralnog upravljanja obalnim područjem (kroz ŽPP, sustav koncesioniranja, registar koncesija)	Neusklađenost ulovnih i prerađivačkih kapaciteta
PRILIKE	PRIJETNJE
GOSPODARSTVO	GOSPODARSTVO
Gospodarstvo županije se oporavlja unatoč negativnim kretanjima gospodarstva na nacionalnoj razini (rast ukupnih prihoda, investicija i izvoza gospodarstva)	Neprovedivost strategija u praksu
Povoljan geografski položaj županije za razvoj gospodarstva (prometna povezanost - cestovna i zrakoplovna povezanost, klimatska obilježja, privlačnost zemljopisnog položaja županije za investitore)	Spori gospodarski oporavak na nacionalnoj razini
Mogućnost korištenja EU fondova za financiranje projekata malog i srednjeg poduzetništva	Loša nacionalna ekonomska politika koja ne potiče domaću proizvodnju i izvoz
Mapiranje Zadarske županije kao nosioca Specijaliziranog poduzetničkog inkubatora za metalo-prerađivačku industriju visokih tehnologija kao i Centra kompetencija za preradu ribe i voća	Nedovoljna potpora države razvojnim projektima županije
Postojanje poticaja za zapošljavanje	Složena zakonska regulativa i dugotrajni postupci za realizaciju kapitalnih ulaganja
Pojednostavljenje administrativnih procedura za osnivanje gospodarskog subjekta	Porast sive ekonomije
Razvoj luke Gaženica	Učestalo mijenjanje zakonskih propisa koja povećava poslovnu neizvjesnost

Unapređenje postojećih obrazovnih programa srednjih škola, u kojima će učenici steći teorijska i praktična znanja i vještine u skladu s potrebama poslodavaca	Iseljavanje visokoobrazovane radne snage (odljev mozgova), što dodatno pogoršava manjak kvalificiranih stručnjaka na tržištu rada
Poticanje međusektorskog povezivanja u svrhu kreiranja novih finalnih proizvoda i povećanja izvoza	Daljnja depopulacija ruralnog područja (otoci, zaleđe) što otežava gospodarski oporavak tih područja
Povezivanje turističkog sektora s prehrambeno-prerađivačkim sektorom	Složene zakonske procedure, sporost administracije i nedovoljna autonomija na lokalnoj razini koja bi omogućila bržu realizaciju investicija
Usvajanje Strategije pametne specijalizacije RH	Nepovoljni uvjeti financiranja gospodarskog sektora
Postojeći strateški (regionalne i lokalne razine) dokumenti kao temelj za osiguravanje usmjerenog razvoja	Slaba iskorištenost EU fondova namijenjenih privatnom sektoru
Mogućnost korištenja EU fondova za unaprjeđenje usluga i infrastrukture poduzetničkih potpornih institucija i poduzetničkih zona	
Postojanje Partnerstva za tržište rada i razvoj ljudskih potencijala - spremnost lokalnih partnera za suradnju i inicijative u području suradnje gospodarstva i obrazovnog sustava	
TURIZAM	**TURIZAM**
Dobar geostrateški položaj u odnosu na nacionalne parkove i druge važnije atrakcije	Nemogućnost financiranja javne turističke infrastrukture iz EU fondova
Bogata prirodna i kulturna baština, dobro očuvane prirodne plaže	Nepoticajno poduzetničko okruženje (visoke takse, porezi i nestalna porezna politika, slaba prilagođenost nacionalnih zakonskih okvira)
Razvedenost obale i veliki broj otoka kao vrijedna atrakcijska osnova	Zastarjela kategorizacija smještajnih objekata neprilagođena potrebama i zahtjevima suvremenog gosta (usmjerenost na površinu prostorije umjesto na kvalitetu sadržaja)
Prisutnost različitih tipova plaža uz naglasak na očuvanost prirodne komponente na plažama	Onečišćenje okoliša i povećanje buke kao posljedica nekontroliranog razvoja masovnog turizma
Mogućnosti ulaganja i privatne investicije u turistički sektor	Smanjenje autohtonosti destinacije i devastacija prostora („apartmanizacija“) kao posljedica nekontroliranog razvoja masovnog turizma
Korištenje EU fondova i drugih izvora financiranja turističkih projekata	Smanjenje turističke potražnje kao posljedica mogućih ratnih sukoba, pojave epidemija ili ekološke katastrofe u bližem okruženju
Trend u turističkoj potražnji zasnovan na 3-E principu: zabava, uzbuđenje i obrazovanje („Entertainment, Excitement, Education“) te razvoj selektivnih vrsta turizma kao potencijal za smanjenje sezonalnosti turizma	Ovisnost o jednoj niskotarifnoj aviokompaniji
Razvoj novih tehnologija u funkciji unaprjeđenja poslovanja i promocije hotelijerstva, nautičkog i drugih vrsta turizma	
Bolje povezivanje turizma sa drugim sektorima (primjerice razvoj i integriranje poljoprivredne proizvodnje - ekološke) u turizam	
Prirodni resursi kao platforma za razvoj selektivnih oblika turizma	
Različita dobna struktura gostiju kao dobra osnova za razvoj različitih vrsta selektivnog turizma	
POLJOPRIVREDA	**POLJOPRIVREDA**
Plodne i nezagađene poljoprivredne površine te povoljni klimatski uvjeti za razvoj poljoprivrede	Sporo i teško okrupnjavanje posjeda
Povoljni uvjeti za razvoj ekološke poljoprivrede	Pritisak uvoznih proizvoda i nelojalne konkurencije (jeftin uvoz)

Dostupna sredstva iz strukturnih EU fondova za jačanje sektora poljoprivrede i šumarstva(razvoj infrastrukture u poljoprivredi, edukacija kadra , razvoj dopunskih djelatnosti, poticanje proizvodnje i prerade, skraćivanje lanaca opskrbe)	Neorganiziranost tržišta za poljoprivredne proizvode zbog čega su proizvođači prepušteni sami sebi
Rastući trendovi u industriji zdrave hrane i ekološke poljoprivrede u svijetu	Složen, dugotrajan i financijski zahtjevan proces zaštite i registracije naziva proizvoda zaštićenom oznakom izvornosti
Primjena novih tehnoloških dostignuća i okrupnjavanje posjeda kao temelj poticanja konkurentnije poljoprivrede	Neprilagođeni kriteriji za povlačenje EU sredstava iz programa ruralnog područja
Udruživanje poljoprivrednika kao jedan od načina koji omogućuju konkurentniju proizvodnju	Klimatske promjene (suše, poplava, itd.)
Nacionalne i regionalne potpore u umrežavanju i povezivanju proizvođača i prerađivača u zadruge i klastere	Nepostojanje tržnog reda (pravila trgovanja primarnim poljoprivrednim proizvodima) i nepostojanje burzi
Idealni klimatski i pedološki uvjeti za intenzivniju konkurentniju proizvodnju voća i povrća	Nedovoljna kontrola bioresursa
Mogućnost korištenja lovstva u turističke svrhe	Nedovoljna educiranost potrošača i prepoznatljivost
Visok stupanj bioraznolikosti zbog strukture prirodnih šuma	Neriješeni imovinsko-pravni odnosi
Šumska područja s velikim potencijalom za razvoj lovnog turizma i ostalih rekreativnih aktivnosti	Šumski požari i posljedično erozija tla
Udruživanje šumoposjednika	
RIBARSTVO	**RIBARSTVO**
Otvaranje EU tržišta za proizvode marikulture može dovesti do značajnijih zaokreta u načinu uzgoja, a koji podrazumijeva primjenu modernijih i zahtjevnijih tehnologija	Veličina sektora i razvojne potrebe ograničene nacionalnom razinom upravljanja biološkim resursima
Mogućnost uzgoja školjkaša u polikulturi s ribom	Kapaciteti flote ograničeni su na vrijednost koju je RH unijela u trenutku pristupanja EU i smije se samo smanjivati
Diversifikacije proizvodnje kroz uzgoj novih vrsta i razvoj novih proizvoda i tehnologija te povezivanje sa sektorom prerade	Stroge restrikcije ulova i uzgoja od strane Međunarodne organizacije za zaštitu i upravljanje tunama (ICCAT)
Razvoj ekološkog uzgoja ribe	Nestabilnost tržišta tuna u pogledu potražnje i otkupnih cijena
Državne potpore koje Republika Hrvatska isplaćuje u cilju omogućavanja održivog razvoja sektora ribarstva	Konkurencija ribolovnih flota drugih država
Dostupnost EU fondova za sektor ribarstva	Ekološke katastrofe
Korištenje EU fondova za razvoj ribarske infrastrukture (u ribarskim lukama i na iskrcajnim mjestima)	Upliv invazivnih vrsta
Rastući interes za selektivnim oblicima turizma (ribolovni turizam)	Nedovoljna kontrola bioresursa
Rast interesa sektora za školovanjem stručnog kadra	Niska potrošnja proizvoda ribarstva i marikulture per capita
Osnivanje FLAG-ova	Nepostojanje adekvatnih remontnih brodogradilišta i neadekvatna logistička podrška za opskrbu ribarskih plovila gorivom
Bogatstvo prirodnih resursa	
Povoljni okolišni uvjeti, kakvoća mora i velika raznolikost morskog staništa koja utječe na iznimnu kvalitetu proizvoda ribarstva	
Velika bioraznolikost ekonomski značajnih vrsta i raznolikost ribolova	
Blizina velikih tržišta i postojanje turističkih tržišta	

SWOT 2. ODRŽIV RAST

SNAGE	SLABOSTI
ZAŠTITA OKOLIŠA	ZAŠTITA OKOLIŠA
Uspostavljen sustav skrbi o zaštićenim dijelovima prirode (NP, PP-i, Natura Jadera)	Nepostojanje baze podataka krajobrazne raznolikosti, što onemogućava detaljno utvrđivanje stanja
Uključenost akademske zajednice u znanstvena istraživanja s ciljem inventarizacije i zaštite prirodne baštine	Snažna gospodarska aktivnost vrši dodatni pritisak na ograničene morske resurse
	Neuspostavljen sustav za praćenje kvalitete tla u Zadarskoj županiji
	Zbog poljoprivrednih aktivnosti se nepovratno mijenja tlo (melioracija krša)
	Nespremnost sustava da reagira na nepogode
KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	KOMUNALNA INFRASTUKTURA
Organizirani odvoz komunalnog otpada u svim općinama	Nedovoljan broj stanovnika priključen na sustav odvodnje (45%)
Organiziran odvoz komunalnog otpada s otoka	Nedovoljno izgrađena vodovodna mreža u odnosu na potrebe stanovništva za pitkom vodom te preopterećenost komunalne infrastrukture tijekom ljetnih mjeseci
Pokrivenost naselja s posudama za odlaganje otpada 100%	Veliki gubici vode u vodoopskrbnom sustavu
Kontinuirana provedba sanacije divljih odlagališta	Neadekvatno riješen sustav vodoopskrbe na otocima
Sanirana odlagališta otpada na otocima	Postojanje divljih odlagališta otpada
Izgrađen Magistralni plinovod kao preduvjet daljnjoj plinofikaciji	Postojeći način zbrinjavanja otpadnih voda u pojedinim dijelovima županije (septičke jame) su prijetnja za okoliš
Mreža poštanskih ureda u potpunosti izgrađena i optimalna u odnosu na razmještaj stanovnika	Neriješena odvodnja otpadnih voda na otocima
Pokrivenost 98% županije s mobilnim signalom te dostupan osnovni priključak na Internet	Neriješeni imovinsko-pravni odnosi
Visoki stupanj pripremljenosti projekta centra za gospodarenje otpadom	Nespremnost sustava da reagira na ekološke incidente
Izgrađen uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Zadra	Nedostatak detaljnih hidroloških istraživanja
GOSPODARENJE IZVORIMA ENERGIJE	GOSPODARENJE IZVORIMA ENERGIJE
Razvijen sustav praćenja i gospodarenja energijom javnih zgrada	Nedovoljna primjena postojećeg strateškog okvira (razina: lokalna, regionalna)
Uspostavljen sustav informiranja javnosti o energetskoj učinkovitosti i OiE kroz EE urede (gradski i županijski)	Nedostatak znanja i educiranosti gospodarstva vezano uz korištenje obnovljivih izvora energije
Iskustvo u pripremi i provedbi projekata energetske učinkovitosti	Veliki broj energetski neučinkovitih zgrada
U odnosu na ostale dijelove RH iznadprosječno iskorištenje obnovljivih izvora energije	
PROMETNA INFRASTRUKTURA	PROMETNA INFRASTRUKTURA
Dobro stanje postojeće cestovne prometne mreže kod cesta visoke uslužnosti	Neriješeni imovinsko pravni poslovi za izgradnju novih i rekonstrukciju postojećih cestovnih objekata
Županija je autocestom povezana s ostalim dijelovima Hrvatske	Neadekvatna prometna infrastruktura na području Grada Zadra (nije izgrađena više-tračna obilaznica)
Postojanje moderno opremljene zračne luke	Nedovoljna opremljenost pomorskih luka sitnom komunalnom infrastrukturom (WC, koš za otpatke, info panoi i sl.)
Obnovljene luke i pristaništa na otocima	Ovisnost zračne luke o jednoj pristupnoj cesti
Novoizgrađena putnička luka Gaženica s pripadajućom infrastrukturom (interne prometnice, priključak na autocestu, terminal, autobusna stanica te gatovi dubine gaza do 15m)	Dotrajalost zrakoplovnih operativnih površina Zračne luke Zadar

	Nedostatak parkirališta i vezova za brodice u urbanim cjelinama
	Nerazvijena mreža biciklističkih staza
	Cestovna infrastruktura nije prilagođena osobama s posebnim potrebama
	Nedovoljna povezanost jedinica lokalne samouprave u ruralnim područjima autobusnim linijama
	Pješačke zone s izuzetkom užih gradskih središta nisu formirane ni lako dostupne(nepovezane)
PROSTORNA OBILJEŽJA	PROSTORNA OBILJEŽJA
Uspostavljen sustav znanstvenih istraživanja prostornih obilježja županije (Sveučilište u Zadru i druge znanstvene ustanove)	Nedovoljno iskorišten geoprometni i geopolitički položaj kao resurs za razvoj
Uspostavljena koordinacija lokalne i županijske samouprave s akademskom zajednicom s ciljem prepoznavanja i vrednovanja prostornih resursa	Nedovoljna iskorištenost krajobrazne raznolikosti i prirodne baštine županije
	Nejednaka teritorijalna razvijenost županije
PRILIKE	**PRIJETNJE**
ZAŠTITA OKOLIŠA	ZAŠTITA OKOLIŠA
Znatna nacionalna i EU sredstva financiranja, za područje zaštite okoliša	Krški teren u kojem lako može doći do onečišćenja podzemnih vodotoka
Veliki dio Zadarske županije je pod Natura 2000 područjem	Opasnost od onečišćenja mora uslijed havarije ili drugog ekološkog incidenta (nepostojanje plana intervencija za područje Jadrana)
Nastojanje EU za očuvanjem biološke raznolikosti	Naseljavanje invazivnih vrsta, posebice morskih - prenesene balastnim vodama ili uslijed migracija
Visok stupanj bioraznolikosti zbog geomorfoloških i klimatskih značajki županije te mnoge rijetke zaštićene vrste životinja	Klimatske promjene i nekoordinirana urbanizacija uslijed kojih može doći do nestajanja karakterističnih i endemskih vrsta flore i faune
Veliki broj zaštićenih područja (1 nacionalni te 3 parka prirode, itd.), čime se štiti okoliš u izvornom obliku	Postojanje minski sumnjivih područja (39,4 km^2 u 2016. godini)
Otpornost mora na manja incidentna onečišćenja zbog geomorfoloških osobina obale i otoka	Neutvrđenost nosivih kapaciteta Nacionalnog parka i parkova priprode
More izvrsne kakvoće (od testiranih 890 uzoraka 98,54% je ocijenjeno kao more izvrsne kakvoće)	Nepostojanje standarda u zaštiti nepoljoprivrednih zemljišta
Visoka sačuvanost obalnog pojasa u izvornom obliku	
Nepostojanje velikih onečišćivača zraka i okoliša	
KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	KOMUNALNA INFRASTUKTURA
Visok stupanj nezagađenosti podzemnih voda što ne zahtijeva posebnu obradu na vodocrpilištima	Daljnji rast razine mora što će negativno utjecati na podzemne vodotoke i sustav odvodnje
Mogućnosti izgradnje desalinizatora i projekata male komunalne infrastrukture koji mogu olakšati rad i život na otocima (Grad Zadar)	Ekološki incidenti - nespremnost sustava da reagira na ekološke incidente
Dostupnost nacionalnih i EU izvora financiranja za infrastrukturne projekte	Visoka cijena plina
GOSPODARENJE IZVORIMA ENERGIJE	GOSPODARENJE IZVORIMA ENERGIJE
Visoki potencijal korištenja obnovljivih izvora energije zbog postojećih prirodnih resursa	Rast potrošnje energije (uslijed jeftine energije)
Očekivano spuštanje na regionalnu razinu nadležnosti vezanih za realizaciju projekata iz područja energetske učinkovitosti	Složena zakonska regulativa za ulaganje u OiE

Porast zainteresiranosti ulagača u pojedine izvore energije i energetsku učinkovitost	Dug povrat investicije
Uspostavljanje institucionalnih uvjeta za uspostavu klastera proizvođača električne energije	Nedostatak kadra
Postojanje stimulativnih subvencija u području OiE i EnU	Neriješeni imovinsko-pravni odnosi
Trend smanjenja troškova energetske obnove	
PROMETNA INFRASTRUKTURA	PROMETNA INFRASTRUKTURA
Postojanje planova i zemljišta za proširenje Zračne luke	Veliki utjecaj turističke sezone na stanje u cestovnom, pomorskom i zračnom prometu
Gaženica kao homeport za kružna putovanja	Terorizam - globalni rast terorizma može znatno utjecati na prometna kretanja
Povoljni geoprometni položaj	Loša željeznička infrastruktura (npr. neelektrificirana pruga Zadar - Knin, željeznički kolodvori u iznimno lošem stanju)
	Nepostojanje željezničkog putničkog prometa
	Zbog usitnjenosti i raspršenosti otoka, veliki zahtjevi za prometno povezivanje brodskim i trajektnim linijama otoka s kopnom te otoka međusobno
PROSTORNA OBILJEŽJA	PROSTORNA OBILJEŽJA
Značajan geoprometni i geostrateški položaj (određena svojim središnjim prirodnim položajem, Zadarska županija ima veliki značaj i ulogu u prometnom povezivanju sjevera i juga Hrvatske)	Prirodne nepogode (poplave, suše, podizanje razine mora)
Karakterističan kontrast prostora Zadarske županije s obzirom na prirodno-geografska obilježja (razvedena obala s brojnim otocima, ravničarsko područje Ravnih kotara, planinsko područje Velebitskog masiva)	Ekološke katastrofe i onečišćenja
Visoka kakvoća i ugodna temperatura morske vode(pogodna za razvoj kupališnog turizma)	Globalno zatopljenje i promjena klimatskih obilježja
Mediteranska klima	Minski sumnjiva područja (loša kvaliteta života stanovništva u blizini miniranih područja, nemogućnost razvoja poljoprivrede i turizma na minama zagađenim područjima)
Veliki broj sunčanih sati	
Velika mogućnost za razvoj raznih gospodarskih grana zbog diferenciranosti prostora Zadarske županije s obzirom na prirodno-geografska obilježja	
Mogućnost ulaganja u obnovljive izvore energije (pogodna klima s velikim brojem sunčanih dana te pogodnim strujanjima zraka)	
Značajno vodno bogatstvo Zadarske županije (velik broj izvorišta i rezervi pitke vode, atraktivnost tekućica i stajaćih voda kao što su rijeke Una i Zrmanja odnosno Vransko jezero)	

SWOT 3. UKLJUČIV RAST

SNAGE	SLABOSTI
OBRAZOVANJE	**OBRAZOVANJE**
Zadar - sveučilišni grad s dugom akademskom tradicijom	Neujednačena dostupnost usluga predškolskog obrazovanja na području Zadarske županije
Raznolika mreža odgojno-obrazovnih institucija i programa, dostupnost srednjoškolskog obrazovanja za sve	Nedovoljni infrastrukturni kapaciteti školskih ustanova, dotrajalost pojedinih postojećih objekata i školske opreme u osnovnim i srednjim školama
Kvalitetan postojeći kadar u predškolskom obrazovanju	Slaba iskorištenost programa cjeloživotnog učenja
Postojanje Sveučilišta u Zadru u ekspanziji	Neusklađenost upisa u srednje škole i pojedine smjerove Sveučilišta sa potrebama tržišta rada
Postojanje centra za informiranje i savjetovanje u karijeri	Slaba povezanost sektora istraživanja, obrazovanja i tržišta rada
Dostupnost velikog broja programa u srednjim školama (pokrivanje svih područja)	Slabo korištenje programa cjeloživotnog učenja zbog visoke cijene i neusklađenosti s potrebama gospodarstva
Stipendije za učenike i studente	Nedostatak profesorskog kadra na području prirodnih znanosti
Zadovoljavajući broj pomoćnika u nastavi	Nedovoljan broj stručnih suradnika (psiholog, pedagog) te edukacijsko - rehabilitacijskog profila u osnovnim i srednjim školama
Postojanje Strategije ljudskih potencijala Zadarske županije	Nezadovoljavajuća dostupnost izvannastavnih aktivnosti
Portal za tržište rada, razvoj gospodarstva i mjere aktivnog zapošljavanja - POTRAGA	Neprihvatljiv rad u više smjena u pojedinim osnovnim školama poglavito u urbanim cjelinama
Educirani kadar za rad sa različitim kategorijama invalidnih osoba financiranih iz EU	Nepostojanje uvjeta za organiziranje cjelodnevne nastave
Dostupnost svih razina obrazovanja osobama s invaliditetom	Nedovoljna dostupnost srednjoškolskog obrazovanja učenicima ruralnog područja zbog loše prometne povezanosti
Postojanje adekvatnog učeničkog doma	Slaba razvijenost neformalnog i informalnog obrazovanja
	Nepostojanje uvjeta za organiziranje prehrane učenicima u pojedinim osnovnim školama
	Nedovoljan broj privatnih osnovnih i srednjih škola
	Nedostatak profesorskog kadra na području prirodnih znanosti i pojedinih glazbenih instrumenata
KULTURA I SPORT	**KULTURA I SPORT**
Dostupnost knjižničarskih usluga cijeloj županiji (u mjestima bez stacionirane knjižnice, Bibliobus donosi knjižničnu građu)	Nedovoljna sredstva za financiranje postojećih i novih kulturnih sadržaja
Iznimna vrijednost nematerijalne kulturne baštine (paško čipkarstvo, klapsko pjevanje te mediteranski način ishrane, iško lončarstvo i četverokuka, tradicijske vještine u ribolovu, brodogradnji i dr.)	Nedovoljna zaštićenost i valoriziranost kulturne baštine
Dostupnost kulturno-povijesne arhivske baštine	Nepovoljan razmještaj kulturnih dionika
Usmjerenost nezavisne kulturne scene na suvremenu umjetnost što obogaćuje raznovrsnost kulturne i turističke ponude ZŽ	Nedovoljna promocija kulturne baštine kroz turizam
Iznimna posjećenost kulturnih manifestacija tijekom sezone (s fokus grupe)	Nedovoljna povezanost kulturnog sektora s turističkim sektorom
Iznimna intelektualna tradicija (prvo hrvatsko sveučilište utemeljeno u Zadru, bogata arhivska i knjižna građa)	Nema strateškog planiranja razvoja kulture
Implementirani projekti revitalizacije i turističke valorizacije kulturne baštine (HERA, Palača Cedulin, Kneževa palača)	Iznimna ovisnost o vanjskom financiranju

Dovoljan broj institucija u kulturi i dobra njihova međusobna suradnja	Nedovoljna zainteresiranost obrazovnih institucija za kulturnu ponudu u gradu Zadru
Brend KK Zadar	Centraliziranost i koncentriranost kulture u županiji (preko 90% kulturnog sadržaja u gradu Zadru)
Zastupljenost gotovo svih sportova diljem županije	Nedovoljna iskorištenost školskih knjižnica za odgoj i obrazovanje učenika i za stvaranje i promociju kulturnih sadržaja na lokalnoj razini
Veliki broj aktivnih i nadarenih sportaša (119 naslova prvaka Hrvatske u 2015. godini)	Niska iskorištenost mogućnosti međunarodnih suradnji i koprodukcija
Osnovan Filmski ured Zadar (Zadar film commission) - prvi filmski ured u RH	Nerazvijenost alternativnog glazbenog izričaja
	Nedovoljna promocija glagoljaške baštine
	Mala baza konzumenta kulturnog sadržaja (s fokus grupe)
	Neadekvatni uvjeti za sportaše sa invaliditetom (pristupi borilištima, grijanje)
	Nedostatna dostupnost športskih sadržaja na otocima i manjim sredinama
	Nedovoljan broj športskih dvorana za srednje škole u gradu Zadru
	Neadekvatna specijalizacija športskih objekata
	Nedovoljno razvijena sportska infrastruktura i sustav potpora na lokalnoj razini za ravnomjeran razvoj športa
ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA SKRB	**ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA SKRB**
Zadovoljavajuća popunjenost mreže javno-zdravstvene službe	Neusklađenost stanja objekata i opreme u zdravstvu sa standardima kvalitete
Postojanje razvojnih i strateških planova u zdravstvu i socijalnoj skrbi	Ograničena dostupnost palijativne skrbi
Opća bolnica Zadar koja kvalitetom medicinskog osoblja, opremom i uslugama nadilazi županijski značaj	Nedovoljna spremnost Opće bolnice na povećano opterećenje tijekom turističke sezone
Postojanje specijaliziranih bolnica izvan županijskog središta (Biograd i Ugljan)	Nedovoljan broj stručnih radnika u sustavu zdravstvene i socijalne skrbi
Uspostavljen i aktivan Volonterski centar	Nedovoljna dostupnost usluga zdravstvene skrbi (ruralno stanovništvo)
Postojanje i razvoj nove zdravstvene i socijalne usluge (HALO program)	Otežano popunjavanje mreže javno zdravstvenog sustava u ruralnom području
Djelovanje Kabineta za ranu intervenciju	Nedostatni kapaciteti za pružanje usluga izvan institucionalne skrbi za starije i nemoćne
Otvorenost domova socijalne skrbi prema zajednici	Nedostatni kapaciteti dnevnih boravaka izvaninstitucionalne skrbi (dnevni boravci za osobe sa invaliditetom)
Iznimna aktivnost dobrovoljnog darivanja krvi	Nezainteresiranost za udomiteljstvo
Osnovan studij Sestrinstva	Nedostupnost pojedinih zdravstvenih usluga osobama sa invaliditetom (dentalne, ginekološke itd.)
Razvijen nadstandard socijalne i zdravstvene skrbi	
Postojanje programa „Pomoć u kući“	
Razvijen civilni sektor na području zdravstva i socijalne skrbi	
UPRAVLJANJE RAZVOJEM	**UPRAVLJANJE RAZVOJEM**
Iskustvo radnog kadra u tijelima regionalne samouprave i potpornim institucijama u pisanju i provođenju projekata	Nedovoljna financijska sredstva Županije za realizaciju zacrtanih strateških ciljeva

Dobra pokrivenost županije prostorno-planskim dokumentima.	Ograničeno iskustvo postojećeg radnog kadra u provođenju i pisanju projekata u tijelima lokalne samouprave
	Otežano novo zapošljavanje zbog zakonodavnih i pravnih okvira
	Nedovoljan broj ljudi koji radi na projektima
	Nedovoljna koordiniranost i preklapanje institucija na regionalnoj i lokalnoj razini
STANOVNIŠTVO	STANOVNIŠTVO
Većina gradova Zadarske županije bilježi porast broja stanovnika	Visok postotak starije populacije u ukupnom broju stanovnika
Vitalni indeks Županije pokazuje bolje rezultate u usporedbi s vitalnim indeksom na razini Republike Hrvatske	Gustoća naseljenosti u Zadarskoj županiji je ispod prosjeka Republike Hrvatske
Očekivano trajanje života u kontinuiranom porastu	Negativan migracijski saldo
	Neuravnotežena naseljenost Županije
	Nizak postotak stanovnika sa završenim višim i visokim obrazovanjem
	Nedostatak adekvatnih obrazovnih programa za osobe s invaliditetom
PRILIKE	PRIJETNJE
OBRAZOVANJE	OBRAZOVANJE
Postojanje sustava profesionalnog usmjeravanja HZZ-a	Neodgovarajući sustav obrazovanja koji nije usklađen sa zahtjevima društva
Decentralizacija srednjoškolskog obrazovnog sustava; vezano uz kreiranje nastavnih programa i utvrđivanje upisnih kvota	Opterećenost minimalnog financijskog standarda osnovnih škola troškovima prijevoza učenika
E-učenje (prilika za učenje na daljinu, npr. na udaljenim otocima)	Nezainteresiranost poslodavaca za daljnja usavršavanja njihovih zaposlenika u cilju stjecanja novih znanja i vještina
Razvoj novih kurikuluma kroz dostupna sredstva iz EU fondova	Nedovoljno razvijeno gospodarstvo bez jasnih programa koji bi vodili ka poboljšanju obrazovnog sustava
Priprema studijskih programa iz STEM područja na Sveučilištu u Zadru	Nedovoljna uključenost poslodavaca u proces obrazovanja
	Smanjivanje izdvajanja za školstvo može onemogućiti održavanje minimuma standarda prostora, opreme, kadrova i programa
	Slaba motiviranost učenika za trogodišnje strukovne škole
	Nedostatak financijskih sredstava za realizaciju kapitalne investicije u školstvu
	Nedovoljan utjecaj osnivača na izbor upravljačkog tijela škola
	Nepostojanje konkretnih kriterija za poticanje izvrsnosti
	Nedostatna financijska izdvajanja i organizacijski problemi sa nacionalne razine
	Neuspostavljen zakonodavni okvir za regulaciju tržišta privatnih instrukcija
KULTURA I SPORT	KULTURA I SPORT
Razvoj kreativnih industrija u kontekstu očuvanja kulturne baštine	Nesigurnost izvora financiranja
Težnja EU za očuvanjem kulturnih bogatstava i poticanjem aktivnosti stanovništva	Nedovoljna educiranost stručnog kadra u športu
Potreba filmske industrije za novim lokacijama	Preuranjeno stavljanje arheoloških lokaliteta u ekonomsku eksploataciju

Zainteresiranost stranih turističkih agencija za specifičnu kulturnu ponudu	Veliki rizik od gubitka nematerijalne kulturne baštine
Sportsko rekreativni turizam kao rastuća gospodarska grana u svijetu	Osjetljivost spomeničke baštine na moguće elementarne nepogode
	Trend sjedilačkog načina života utječe na motiviranost stanovništva za bavljenje športom
ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA SKRB	**ZDRAVSTVENA I SOCIJALNA SKRB**
Socijalno poduzetništvo (novi model partnerstva javnog i privatnog sektora)	Nedovoljan broj specijalista u zdravstvu i socijalnih radnika na poslovima socijalne skrbi (logopedi, socijalni radnici)
Povećanje tržišta za zdravstveni i medicinski turizam	Odljev zdravstvenih djelatnika po pristupanju Hrvatske EU-u
Jačanje konkurencije na tržištu zdravstvene zaštite i moguća izravna ulaganja u zdravstveni sektor	Dodatni pritisak stranih gostiju u Zadarskoj županiji tijekom turističke sezone čime se povećava potražnja službe hitne medicinske pomoći i bolnice tijekom turističke sezone
Prijenos znanja i najbolje prakse kroz intenzivniju komunikaciju i suradnju s europskim stručnjacima	
Potencijal za osnivanje Centra za ranu intervenciju	
UPRAVLJANJE RAZVOJEM	**UPRAVLJANJE RAZVOJEM**
Mogućnost korištenja financijskih sredstava na nacionalnoj i europskoj razini namijenjenih regionalnom razvoju	Česte izmjene i neprilagođenost zakona koja se tiču organizacije regionalne i lokalne samouprave
Modernizacija sadašnjeg IT sustava na novi, fleksibilan sustav uz korištenje otvorenih rješenja i manje troškove	Reorganizacija teritorijalnih jedinica koja pretpostavlja ukidanje županija i općina
Zapošljavanje mladih obrazovanih osoba kroz program stručnog osposobljavanja	Prevelika centralizacija ovlasti središnje državne uprave
	Otežano novo zapošljavanje zbog zakonodavnih i pravnih okvira
STANOVNIŠTVO	**STANOVNIŠTVO**
Razvoj i sudjelovanje u programima i mjerama kojima će se spriječiti depopulacija i pridonijeti povećanju stope nataliteta	Demografska kretanja; daljnja depopulacija i starenje stanovništva
Mogućnosti korištenja dostupnih sredstava iz raspoloživih EU izvora za unapređenje ljudskih potencijala na području Zadarske županije	Pad broja i iseljavanje visokoobrazovne populacije
Ekonomski i društveni potencijali Županije kao osnova za buduća pozitivna demografska kretanja	Zakonske regulative koji mogu doprinijeti stvaranju nepovoljnog okruženja za život
	Povećanje cijena uzrokovano povećanom potražnjom u turističkoj destinaciji

4. STRATEŠKI OKVIR

CILJ	PRIORITET	MJERA
Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija		
	1.1. Povećana konkurentnost i zastupljenost proizvodnog sektora u gospodarstvu Zadarske županije	1.1.1. Poboljšanje poslovnog okruženja za razvoj prerađivačke industrije visokih tehnologija
		1.1.2. Poticanje novih investicija u proizvodnom sektoru
	1.2. Ojačano malo i srednje poduzetništvo i unaprijeđeno poduzetničko okruženje	1.2.1. Jačanje kapaciteta poduzetničkih potpornih institucija, uz razvoj novih usluga i infrastrukture
		1.2.2. Daljnji razvoj postojećih poduzetničkih zona te stvaranje povoljne klime za ulaganja
		1.2.3. Poboljšanje pristupa malih i srednjih poduzetnika financijskim sredstvima
		1.2.4. Stvaranje uvjeta za očuvanje tradicijskih i umjetničkih obrta
		1.2.5. Poticanje međusektorskog povezivanja radi kreiranja novih finalnih proizvoda i organiziranog nastupa na tržištu
		1.2.6. Poticanje izvoznih aktivnosti malih i srednjih poduzetnika
		1.2.7. Razvoj socijalnog poduzetništva
		1.2.8. Razvoj kreativne industrije Zadarske županije
	1.3. Povećana uloga istraživanja i razvoja u gospodarstvu Zadarske županije	1.3.1. Jačanje razvojno-istraživačke dimenzije poslovnog sektora
		1.3.2. Poboljšanje kapaciteta Sveučilišta u Zadru kao jednog od nositelja gospodarskog razvoja
		1.3.3. Poticanje primjene znanja i razvoja inovacija u gospodarstvu
	1.4. Smanjena sezonalnost turizma te povećana kvaliteta turističkih sadržaja	1.4.1. Razvoj sustava upravljanja destinacijom
		1.4.2. Razvoj turističke infrastrukture
		1.4.3. Razvoj specifičnih oblika turizma
	1.5. Unaprijeđena konkurentnost poljoprivrednog sektora i poboljšana kvaliteta proizvodnje i trženja poljoprivrednih proizvoda	1.5.1. Potpora povećanju poljoprivredne proizvodnje u zaštićenim prostorima
		1.5.2. Poticanje razvoja ruralnog turizma i turističke ponude na poljoprivrednim gospodarstvima
		1.5.3. Poticanje proizvođačkih organizacija i zadružnog povezivanja poljoprivrednih gospodarstava
		1.5.4. Poticanje ekološke poljoprivrede i razvoj zelenog poduzetništva
		1.5.5. Poticanje i potpora komasaciji (okrupnjavanju) poljoprivrednog zemljišta
		1.5.6. Razvoj infrastrukture za potrebe poljoprivredne proizvodnje
		1.5.7. Poticanje zaštite autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina
		1.5.8. Potpora promicanju znanja i inovacija u poljoprivredi
		1.5.9. Potpora gospodarskom vrednovanju i iskorištavanju šumskog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju, projektima i udrugama šumoposjednika
		1.5.10. Potpora za razvoj i unaprjeđenje lovstva
		1.5.11. Potpora očuvanju i proširenju stočnog fonda
	1.6. Ojačana konkurentnost ribarstva i razvijena ribarska infrastruktura	1.6.1. Razvoj infrastrukture za potrebe sektora ribarstva i marikulture sukladno EU standardima
		1.6.2. Daljnje poticanje udruživanja u sektoru ribarstva i potpora proizvođačkim organizacijama
		1.6.3. Poticanje povećanja potrošnje ribe
		1.6.4. Unaprjeđenje marketinga, certificiranja, označavanja i brendiranja proizvoda ribarstva i marikulture

CILJ	PRIORITET	MJERA
Resursno učinkovita Zadarska županija	2.1. Unaprijeđen sustav zaštite okoliša i prirode	2.1.1. Poticanje zaštite, povećanje kvalitete i unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša (more, voda, tlo, zrak) i prirode (vrste i staništa)
		2.1.2. Održivo korištenje i valorizacija prirodne baštine
		2.1.3. Integralno upravljanje obalnim područjem
		2.1.4. Podizanje svijesti o zaštiti okoliša i očuvanju prirode
		2.1.5. Potpora očuvanju Natura 2000 vrsta i staništa
	2.2. Unaprijeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije	2.2.1. Unaprjeđenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda sukladno razvoju Županije
		2.2.2. Razvoj i povećanje učinkovitosti vodoopskrbnog sustava Županije
		2.2.3. Poticanje razvoja i unaprjeđenja elektroenergetske i elektroničko komunikacijske mreže sukladno razvojnim potrebama Županije
		2.2.4. Implementacija plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes
		2.2.5. Poticanje plinofikacije županije
		2.2.6. Sanacija divljih odlagališta, sanacija i zatvaranje neusklađenih odlagališta, izgradnja Centra za gospodarenje otpadom te unaprjeđenje sustava za gospodarenje otpadom
		2.2.7. Razvoj male komunalne infrastrukture
	2.3. Povećano korištenje OiE i povećana energetska učinkovitost	2.3.1. Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u sektoru industrije
		2.3.2. Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije za sektor prometa
		2.3.3. Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u sektoru opće potrošnje
		2.3.4. Povećanje i modernizacija energetske učinkovitosti javne rasvjete
		2.3.5. Poticanje implementacije mjera iz strateških dokumenata Zadarske županije i grada Zadra na temu energetske učinkovitosti
	2.4. Unaprijeđena prometna mreža i povećana intermodalnost	2.4.1. Poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju te cestovne mreže i unaprjeđenje sustava za upravljanje i nadzor prometom
		2.4.2. Unaprjeđenje sustava javnoga prijevoza i stvaranje preduvjeta za razvoj intermodalnog prijevoza
		2.4.3. Razvoj zračnog prometa kroz razvoj Zračne luke Zadar i mreže helidroma
		2.4.4. Razvoj pomorske infrastrukture i usluga te potpora projektu luke Gaženica kao luke od međunarodnog značaja
		2.4.5. Promocija i razvoj biciklističkog prometa

CILJ	PRIORITET	MJERA
Povećana i uravnotežena kvaliteta života stanovništva Zadarske županije	3.1. Razvijena društvena infrastruktura i usluge	3.1.1. Poboljšanje uvjeta rada odgojno-obrazovnih ustanova
		3.1.2. Održivo korištenje i učinkovito upravljanje kulturnom baštinom Zadarske županije
		3.1.3. Unaprijeđena infrastruktura u kulturi, ojačani kulturni programi i poboljšana koordinacija između institucija u kulturi
		3.1.4. Razvijena sportska infrastruktura i unaprijeđen sustav potpora za ravnomjeran razvoj sporta
		3.1.5. Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav zdravstva na području Zadarske županije
		3.1.6. Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav socijalne skrbi na području Zadarske županije
		3.1.7. Razvoj ostale društvene infrastrukture
		3.1.8. Unaprjeđenje sustava civilne zaštite, jačanja svijesti i ukazivanje na moguće posljedice izazvane klimatskim promjenama
	3.2. Povećana efikasnost i veća koordinacija institucija za upravljanje razvojem	3.2.1. Povećanje razine kompetencija i vještina djelatnika institucija u području upravljanja razvojem
		3.2.2. Povećanje razine osposobljenosti zaposlenika institucija u području pripreme i provedbe projekata sufinanciranih sredstvima Europske unije i ostalim dostupnim sredstvima
		3.2.3. Poboljšanje koordinacije i umreženost dionika u sustavu upravljanja lokalnim razvojem
		3.2.4. Unaprjeđenje rada Županijskog partnerskog vijeća i procesa donošenja odluka o integriranom razvoju Zadarske županije
		3.2.5. Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u javnom upravljanju i poboljšanju javnih usluga
		3.2.6. Obnova katastra i zemljišnih knjiga na području Zadarske županije - uspostava katastra nekretnina
		3.2.7. Stvoreni preduvjeti za zajedničku koordinaciju i suradnju institucija odgovornih za područje planiranja i upravljanja razvojem
		3.2.8. Učinkovito upravljanje nekretninama Županije, ustanova i trgovačkih društava čiji je Županija osnivač
	3.3. Jačanje kapaciteta civilnog sektora	3.3.1. Potpora izgradnji civilnog društva te jačanje socijalnog i civilnog dijaloga
		3.3.2. Razvoj partnerstva između javnog, civilnog i gospodarskog sektora
	3.4. Potaknut razvoj ljudskih potencijala	3.4.1 Promicanje uključivanja ranjivih skupina na tržište rada i olakšavanje pristupa obrazovanju ranjivim skupinama
		3.4.2. Jačanje kapaciteta lokalnog partnerstva za zapošljavanje Zadarske županije te poticanje implementacije mjera SRLJPZŽ
		3.4.3. Prevencija dugotrajne nezaposlenosti kroz jačanje sustava profesionalnog usmjeravanja
		3.4.4. Promovirano cjeloživotno učenje i njegovi programi

4.1. VIZIJA

Vizija razvoja županije je sažeta i jasna zamisao o željenom i predvidljivom postignuću u razvoju županije. Definirana je na osnovu rezultata osnovne analize, SWOT analize, razvojnih trendova u užem i širem okruženju te idejama o budućnosti županije. Vizija razvoja Zadarske županije za razdoblje 2016.-2020. godine, identificirana konsenzusom, usvojena unutar četiri radne skupine i Partnerskog vijeća Zadarske županije:

Zadarska županija je privlačna i gospodarski konkurentna regija uravnoteženog i održivog razvoja, prepoznatljive kulturne i prirodne baštine te visoke kvalitete života.

Kao prva razina konkretizacije vizije predložena su sljedeća tri strateška cilja:

STRATEŠKI CILJ 1
Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija
STRATEŠKI CILJ 2
Resursno učinkovita Zadarska županija
STRATEŠKI CILJ 3
Povećana i uravnotežena kvaliteta života stanovništva Zadarske županije

Tablica 11:
Strateški ciljevi

Izvor: ZADRA NOVA

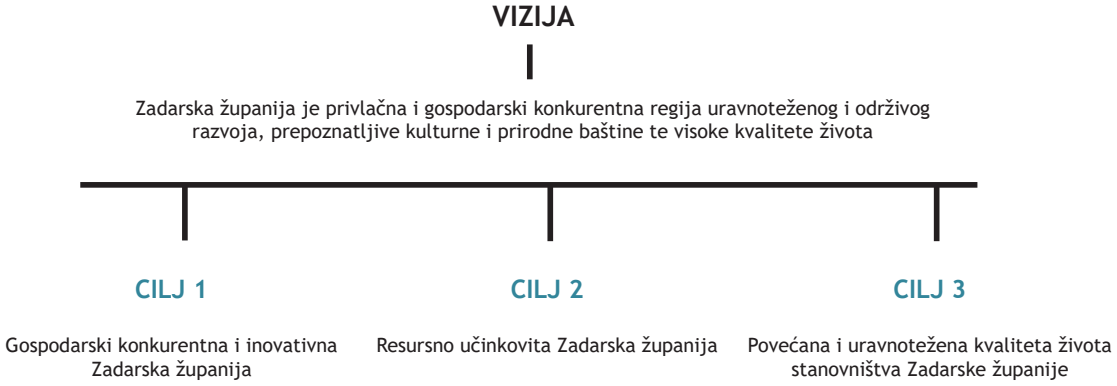

4.2. CILJEVI

Županijskom razvojnom strategijom do 2020. godine utvrđena su tri temeljna stupa razvoja ZŽ koji su strogo usklađeni sa prioritetima EU 2020. Tri cilja ŽRS su:

1. Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija
Odgovara prioritetu Strategije „Europa 2020“- pametan rast te pokriva područja gospodarstva i inovacija, turizma, poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja.

2. Resursno učinkovita Zadarska županija

Odgovara prioritetu Strategije „Europa 2020"- održiv rast te pokriva područja: zaštite okoliša, prometne i komunalne infrastrukture, područje gospodarenja energijom.

3. Povećana i uravnotežena kvaliteta života stanovništva zadarske županije

Odgovara prioritetu Strategije „Europa 2020"- uključiv rast te pokriva područja: obrazovanja, socijalne i zdravstvene zaštite, kulture i sporta, razvoja civilnog društva i jačanja ljudskih kapaciteta.

Ciljevi su međusobno povezani. Primjerice, povećanje razine obrazovanja povećava zapošljivost, a jačanje kapaciteta za istraživanje, razvoj i inovacije u svim sektorima gospodarstva, skupa s povećanom učinkovitošću korištenja resursa, pridonose rastu konkurentnosti i olakšavaju otvaranje novih radnih mjesta. Povećana konkurentnost gospodarstva omogućava veća ulaganja u obrazovanje, socijalne i zdravstvene usluge, komunalnu i prometnu infrastrukturu te posljedično utječe na povećanje kvalitete života stanovništva ZŽ.

CILJ 1: GOSPODARSKI KONKURENTNA I INOVATIVNA ZADARSKA ŽUPANIJA

RELEVANTNOST

Cilj „Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija" naslanja se na prioritet Europe 2020 koji govori o gospodarstvu utemeljenom na znanju i inovacijama. Takav rast podrazumijeva jačanje znanja i inovacija kao pokretača budućeg rasta. Zahtijeva podizanje kvalitete obrazovanja, jačanje učinka istraživanja, promicanje transfera inovacija i znanja, bolje korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija te osiguravanje pretvaranja inovativnih ideja u nove proizvode i usluge koje rezultiraju rastom i kvalitetnim poslovima. Zadarska županija okarakterizirana kao županija sa dugom tradicijom prerađivačke industrije i obrtništva, pomorskom i nautičkom tradicijom. Nadalje, okarakterizirana je kao županija koja bilježi, kontinuiran uzlazni trend u otvaranju novih pravnih osoba (trgovačka društva), trend oporavaka i rasta prerađivačke industrije, suficit u vanjskotrgovinskoj razmjeni uz kontinuiran rast robnog izvoza, te županija koja je lider RH u sektoru ribarstva. Međutim, analizom su utvrđene i brojne slabosti poput niske razine poduzetničke aktivnosti, manjka proizvodnih djelatnosti u korist uslužnih djelatnosti, nedostatak inovacija u gospodarstvu, malog broja inovativnih proizvoda na tržištu, problema u plasmanu poljoprivrednih proizvoda itd. Nadalje premda Zadarska županija bilježi iznimno dobre turističke rezultate posljednjih godina, još uvijek izražen problem turističke sezonalnosti.

Evidentno je da gospodarski potencijali u Zadarskoj županiji još uvijek nisu dostatno iskorišteni. Potrebno je potaknuti gospodarski razvoj koji će se temeljiti na međusobnoj suradnji svih sektora, te snažnijem razvoju industrijske proizvodnje s naglaskom na transfer znanja u gospodarstvo. Samim time povećat će se konkurentnost gospodarstva što će osigurati daljnji gospodarski rast, a povezano s time smanjit će se stopa nezaposlenosti te će se posredno povećati cjelokupna kvaliteta života.

OČEKIVANI NAČINI OSTVARENJA

Povećanje konkurentnosti gospodarstva nužno pretpostavlja poboljšanje poslovnog okruženja za razvoj prerađivačke industrije, kao i poticanje novih investicija u proizvodnom sektoru, nadalje podrazumijeva jačanje opće i potporne poduzetničke infrastrukture, ulaganja u istraživanja i transfer rezultata u poslovni sektor, diversifikaciju turističke ponude u svrhu smanjenja sezonalnosti, jačanje poljoprivrednog sektora kao i poboljšan plasman poljoprivrednih proizvoda (povezivanje poljoprivrede sa turizmom) i daljnje razvijanje ribarske infrastrukture kako bi se održala/ojačala već postojeća visoka konkurentnost sektora. Usporedno sa svim tim procesima nužna je podrška prilagodbe obrazovnih programa potrebama na tržištu rada kako bi se stvorili uvjeti za provedbu i razvoj modernizacije gospodarstva, kao i snažna podrška jačanju kapaciteta Sveučilišta u Zadru kao jednog od nositelja gospodarskog razvoja ZŽ.

Konačni rezultat trebalo bi biti konkurentno gospodarstvo temeljeno na međusobno povezanim gospodarskim sektorima (industrija, turizam, poljoprivreda, ribarstvo i obrtništvo) i primjeni istraživanja u poslovanju. Očekivani učinci ostvarenja ovoga cilja bit će povećana zaposljivost stanovništva i smanjena nezaposlenost te posljedično i bolji životni standard.

DOSLJEDNOST

Povećanje zaposlenosti, ulaganja u istraživanje i razvoj, a posredno smanjenje siromaštva, smanjenje stakleničkih plinova i uključenosti u (tercijarno) obrazovanje učinci su koji direktno doprinose ostvarenju ciljeva strategije Europa 2020. Nadalje, nastojanja utvrđena ovim ciljem u skladu su i s ciljevima unaprjeđenja poduzetničkog sektora kroz potporu malom i srednjem poduzetništvu, razvoju ljudskih potencijala i ulaganjima u istraživanje i razvoj u Strategiji razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.-2020.. Ciljevi vezani uz razvoj turizma usklađeni su i širi od ciljeva postavljenih u Strategiji razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine. Sve navedeno je u potpunosti u skladu s Ciljem 2: „Povećanje konkurentnosti regionalnog gospodarstva i zaposlenosti“ Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2016.-2020..

CILJ 2: RESURSNO UČINKOVITA ZADARSKA ŽUPANIJA

RELEVANTNOST

Cilj „Resursno učinkovita ZŽ“ naslanja se na prioritet Europe 2020 koji govori o promicanju zelenijeg, konkurentnijeg gospodarstva temeljenog na učinkovitom korištenju resursa. Sukladno navedenom, realizacijom ovoga cilja nastojati će se postići održivi razvoj Županije u svim segmentima. Održiv razvoj Zadarske županije podrazumijeva izgradnju održivog i konkurentnog gospodarstva koje učinkovito iskorištava resurse, razvija nove procese i tehnologije, uključujući i zelene tehnologije; nadalje podrazumijeva pomno isplaniran i učinkovit razvoj osnovne ali i prometne infrastrukture, maksimalno iskorištavanje informacijskih i komunikacijskih tehnologija uz istovremeno unaprjeđenje brige o okolišu i povećanje energetske učinkovitosti. Ovakav pristup će pomoći ZŽ da napreduje u

svijetu s malom emisijom ugljikovog dioksida i ograničenih resursa, istovremeno sprječavajući uništavanje okoliša, gubitak biološke raznolikosti te neodrživo iskorištavanje resursa.

Premda je u proteklom razdoblju bilo značajnih ulaganja u osnovnu infrastrukturu u Zadarskoj županiji analiza stanja ŽRS-a ukazala je na određene probleme u vodoopskrbnoj, plinoopskrbnoj, kanalizacijskoj i internetskoj infrastrukturi naročito u otočnim općinama, i pojedinim mjestima u zaleđu. Nadalje, u nadolazećem periodu potrebno je napraviti veći iskorak prema energetskoj neovisnosti Županije kroz povećanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora te značajnijom energetskom učinkovitosti zgrada u privatnom i javnom vlasništvu. Također, uzimajući u obzir činjenicu da se budućnost prometa zasniva na pametnom kombiniranju svih transportnih sredstava, rasterećenju cesta i smanjenju emisije CO2, pažnja će se u nadolazećem periodu usmjeriti na razvoj intermodalnosti, ali i na urbanu dimenziju prijevoza gdje dolazi do najvećeg dijela zagušenja i emisije plinova. U cilju osiguravanja ujednačenog razvoja ovaj cilj se orijentira i na osiguravanje širokopojasnog pristupa internetu područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes teleoperatera, što u Zadarskoj županiji znači otoke i ruralna područja.

OČEKIVANI NAČINI OSTVARENJA

Održivo gospodarenje prostornim resursima uz poboljšanu kvalitetu okoliša ključna je dimenzija teritorijalnog upravljanja i gospodarenja. S obzirom da se radi o širokom, ali međusobno povezanom razvojnom području potreban je integralni planski pristup razvoju infrastrukture, unaprjeđenju sustava zaštite okoliša i prirode, povećanju obnovljivih izvora energije i povećanju energetske učinkovitosti. Posebnu ulogu u ostvarenju navedenih prioriteta i transformaciji Zadarske županije u „održivu“ Županiju će imati realizacija kapitalnih projekata kao što su projekti: Centra za gospodarenje otpadom u Biljanima donjim, Izgradnja vodovodne i kanalizacijske mreže za mjesta Nin, Privlaka, Vrsi i Vir, Razvoj inteligentnog prometnog sustava velikog urbanog područja Zadar, projekt Nabave i osuvremenjivanja putničkog voznog parka s nižom emisijom CO 2, projekt izgradnje biciklističkih staza i primjene inovativnih IT rješenja u prometu, projekti energetske obnove zgrada u javnom vlasništvu, kao i završetak projekta luke Gaženica.

DOSLJEDNOST

Zaštita i unaprjeđenje kvalitete okoliša kao i kvalitete života kroz unaprjeđenje prometnog i komunalnog infrastrukturnog sustava te zaštitu i valorizaciju prirodne baštine i vrijednosti cilj je koji ŽRS dijeli sa Strategijom regionalnog razvoja RH 2016.-2020. Nastojanje uvođenja okolišno prihvatljivih praksi u gospodarenje prostornim resursima, prije svega u industriji i prometu definirano je i u strategiji Europa 2020. ŽRS kao i Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2030. godine teži poboljšanju i modernizaciji prometnog sustava uz osnaženje funkcije javnog prometa.

CILJ 3: POVEĆANA I URAVNOTEŽENA KVALITETA ŽIVOTA STANOVNIŠTVA ZADARSKE ŽUPANIJE

RELEVANTNOST

Društveni razvoj izravan je čimbenik životnog standarda, a kvalitetni i dostupni društveni sadržaji i usluge preduvjet su za osobni razvoj pojedinca i funkcioniranje društvenih zajednica. Osnovne socijalne potrebe podrazumijevaju mogućnosti zaposlenja (odnosno rada) te kvalitetne stambene uvjete i socijalne usluge (uključujući zdravstvene, obrazovne, kulturne i sportsko-rekreacijske).

Analiza stanja pokazala je nedostatnu razvijenost društvene infrastrukture i usluga u gotovo svim dijelovima Zadarske županije uz izuzetak grada Zadra. Takva je razvojna potreba u kombinaciji s konstantnom potrebom za osuvremenjivanjem i diversifikacijom društvenih sadržaja i usluga kao i potreba za jačanjem civilnog društva temeljni su razlozi za formiranje ovakvog razvojnog cilja. Unaprjeđenje obrazovnog sustava na svim razinama predstavlja preduvjet za razvoj gospodarski relevantnih obrazovnih programa koji se nastoje razviti kroz prethodni cilj.

OČEKIVANI NAČINI OSTVARENJA

Razvoj kvalitetnih društvenih sadržaja i usluga složen je i višeslojan proces koji zahtijeva djelovanje u različitim sektorima: obrazovanju, zdravstvu, socijalnoj skrbi, stanovanju, kulturi, sportu i rekreaciji. Kako se Zadarska županija sastoji od morfološki različitih cjelina koje obuhvaćaju priobalje, zaleđe i otoke, dostupnost različitih društvenih sadržaja i usluga varira ovisno o mjestu života i stoga je ključno omogućiti jednako kvalitetne i visokodostupne sadržaje i usluge stanovništvu ruralnih dijelova kao i malih i otočnih naselja kakvi su dostupni stanovništvu većih, centralnih naselja. Konačni bi učinci ovog cilja trebali biti: unaprjeđena kvaliteta obrazovnog procesa na svim razinama, kao i zdravstvenih i usluga socijalne skrbi, smanjena socijalna isključenost ranjivih skupina stanovništva (posebice u ruralnim područjima i na otocima), poboljšane mogućnosti korištenja sportsko-rekreativnih sadržaja, veća uključenost u kulturne aktivnosti te smanjen broj NEET osoba i bolja zapošljivost svih ranjivih skupina. Ojačano civilno društvo kao i efikasnije institucije za upravljanje razvojem trebale bi doprinijeti realizaciji brojnih prioriteta i mjera ovog cilja.

DOSLJEDNOST

Visokokvalitetne odgojno-obrazovne usluge i infrastruktura zajedničko je nastojanje ove i Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije temeljeno na unaprjeđenju kvalitete opreme, nastavnih sadržaja i kompetencija odgojno-obrazovnih djelatnika. Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020. nastoji unaprijediti sve aspekte zdravstva: infrastrukturu, opremu, kompetencije djelatnika te kvalitetu i dostupnost zdravstvenih usluga što je i nastojanje ove Strategije. Posebna je pozornost posvećena borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti što je i ključni cilj Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj 2014.-2020. Smanjenje osoba u opasnosti od siromaštva, onih koji napuštaju školovanje prije završetka kao i visoke nezaposlenosti, zajednički su ciljevi ŽRS-a i strategije Europa 2020.

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina	vrijednost	godina		
1.	Rast broja poslovnih subjekata	broj	Broj poslovnih subjekata na 1.000 stanovnika	35,8	2015.	43	2023.	godišnje	FINA
1.	Smanjenje stope nezaposlenosti	%	Udio nezaposlenih u ukupnom broju radno aktivnog stanovništva	14,3	2015.	12,6	2023.	godišnje	HZZ - Područni ured Zadar
1.	Porast broja projekata transfera znanja, tehnologija i inovacija u poslovni sektor	broj	Broj projekata transfera znanja, tehnologija i inovacija u poslovni sektor	3	2015.	20	2023.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta
1.	Podržane organizacije za poslovnu podršku	broj	Broj podržanih organizacija za poslovnu podršku	1	2015.	6	2023.	godišnje	
2.	Unaprijeđena komunalna infrastruktura	broj	Broj projekata unaprjeđenja komunalne infrastrukture	0	2015.	108	2023.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta
3.	Povećanje broja obnovljenih i opremljenih društvenih ustanova	broj	Broj obnovljenih i opremljenih društvenih ustanova	0	2015.	286	2023.	godišnje	JLS-i
3.	Povećanje broja novih usluga u području obrazovanja, zdravstva, socijalne skrbi, kulture, sporta i rekreacije	broj	Broj novih usluga u području zdravstva, socijalne skrbi, kulture, sporta i rekreacije	0	2015.	20	2023.	godišnje	Izvješća o provedbi projekta
3.	Implementirana rješenja digitalizacije u javnoj upravi	broj	Broj implementiranih rješenja digitalizacije u javnoj upravi	4	2015.	14	2023.	godišnje	JLS-i
3.	Uspješnost provedbe projekata od strane organizacija civilnog društva	broj	Broj uspješno provedenih projekata od strane organizacija civilnog društva	498	2015.	4.000	2023.	godišnje	OCD-i

Tablica 12: Pokazatelji ishoda za ciljeve Županijske razvojne strategije Zadarske županije do 2020.

4.3. RAZVOJNI PRIORITETI I MJERE

4.3.1. PRIORITETI RAZVOJA ŽUPANIJE

1.1. POVEĆANA KONKURENTNOST I ZASTUPLJENOST PROIZVODNOG SEKTORA U GOSPODARSTVU ZADARSKE ŽUPANIJE

CILJ

Povećanje udjela proizvodnih djelatnosti u ukupnom gospodarstvu Zadarske županije te povećanje konkurentnosti proizvodnog sektora Zadarske županije kroz poticanje proizvodnje, prerade i plasmana proizvoda visoke dodane vrijednosti.

OPRAVDANJE

U strukturi proizvodnog sektora Zadarske županije dominira prerađivačka industrija s najprominentnijim predstavnicima u metaloprerađivačkoj i prehrambenoj industriji. Značaj ove gospodarske grane na ukupno gospodarstvo Zadarske županije ogleda se u ostvarenim prihodima te broju zaposlenih gdje prerađivačka industrija tradicionalno zauzima drugo mjesto u odnosu na ostale gospodarske djelatnosti. Važnost prerađivačke industrije za jačanje i revitalizaciju gospodarstva Zadarske županije vidljiva je i iz strukture izvoza gdje prerađivačka industrija zauzima najveći udio s najvišim stopama rasta. S druge strane analiza ovog sektora gospodarstva pokazala je kako prerađivačku industriju Zadarske županije karakterizira visoka zastupljenost tradicionalne proizvodnje te nedovoljno razvijeni sektori s proizvodima visoke dodane vrijednosti. Kako bi se omogućio daljnji rast i razvoj prerađivačke industrije ključno je stvaranje povoljnijih uvjeta za nove kapitalne investicije usmjerene povećanju produktivnosti tradicionalnih grana prerađivačke industrije te razvoju novih proizvodnih grana visokih tehnologija.

OPIS

Za potrebe povećanja konkurentnosti i zastupljenosti proizvodnog sektora u gospodarstvu Zadarske županije kreirane su dvije mjere. Prva mjera usmjerena je ka poboljšanju poslovnog okruženja za razvoj proizvodnih djelatnosti Zadarske županije kroz identifikaciju ključnih elemenata i faktora razvoja industrije s naglaskom na prerađivačku industriju te razvoj sustava za praćenje i koordinaciju aktivnosti i projekata od važnosti za industrijski razvoj Zadarske županije. Drugom mjerom osigurat će se sustavna podrška privlačenju i poticanju novih investicija u proizvodnom sektoru za izgradnju i proširenje proizvodnih kapaciteta te nabavu novih tehnologija postojećim proizvodnim tvrtkama te poticati privlačenje proizvodnih tvrtki i osnivanje novih proizvodnih tvrtki s novim investicijama u proizvodnju u postojećim poduzetničkim zonama

MJERE

- Poboljšanje poslovnog okruženja za razvoj prerađivačke industrije visokih tehnologija
- Poticanje novih investicija u proizvodnom sektoru

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Udio proizvodnog sektora u strukturi BDP-a	%	Udio proizvodnog sektora u strukturi BDP-a	15	2023.	godišnje	FINA
Udio prerađivačke industrije u strukturi izvoza	%	Udio prerađivačke industrije u strukturi izvoza	42,5	2023.	godišnje	FINA

Tablica 13: Pokazatelji ishoda za prioritet: 1.1. Povećana konkurentnost i zastupljenost proizvodnog sektora u gospodarstvu ZŽ

1.2. OJAČANO MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO I UNAPRIJEĐENO PODUZETNIČKO OKRUŽENJE

CILJ

Podizanje razine konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva stvaranjem poticajnog poduzetničkog okruženja.

OPRAVDANJE

Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske identificirala je malo i srednje poduzetništvo kao jedan od ključnih čimbenika razvoja gospodarstva. Snaga malog i srednjeg poduzetništva u gospodarstvu Zadarske županije očituje se udjelom MSP-a većem od 87% u ukupnom broju zaposlenih te udjelom od približno 75% u ukupnim prihodima i rashodima gospodarstva Zadarske županije. Međutim, jedna od značajnijih karakteristika MSP u gospodarstvu Zadarske županije je njihova slaba izvozna orijentiranost kao izravna posljedica nedovoljne konkurentnosti samih poduzeća te njihovih proizvoda. Niska razina konkurentnosti uzrokovana je nedostatkom inovacija i ulaganja u istraživanje i razvoj te nedovoljnim aktivnostima umrežavanja u proizvodne klastere. Loši rezultati poduzetnika ostvareni su i u korištenju suvremenog menadžmenta i marketinga, a zabrinjavajući je i podatak da je konsolidirana dobit, prije oporezivanja po zaposlenom, negativna. Gospodarstvo Zadarske županije karakterizira duga tradicija obrtništva, ali i kontinuirano smanjenje broja obrtnika tijekom posljednjih godina. S druge strane posljednjih je godina zabilježen pozitivan trend jačanja socijalnog poduzetništva te razvoj kreativne industrije. Ovi su segmenti poduzetničkog djelovanja još uvijek u svojim početcima zbog čega je potrebno aktivno djelovati u smjeru daljnjeg stvaranja pozitivnog okruženja za njihov budući razvoj.

Analizom razvijenosti poslovnog okruženja Zadarske županije utvrđeno je kako Zadarska županija ima povoljne uvjete za jačanje poslovnog sektora koji se ogledaju u povoljnom geoprometnom položaju te razvijenosti fizičke infrastrukture, dok prostor za napredak postoji u području razvijenosti poduzetničke infrastrukture. Trenutno je na području Zadarske županije evidentirano ukupno 90 poduzetničkih zona od kojih su tek 24 u funkciji, a svega dvije su u potpunosti popunjene. Dodatan je problem što mnoge zone nisu dostatno infrastrukturno opremljene te ne raspolažu kapacitetima za pružanje popratnih usluga zainteresiranim tvrtkama.

Jedan od najlošije ocijenjenih elemenata poslovnog okruženja u gospodarstvu

Zadarske županije je nerazvijeno financijsko tržište gdje se Zadarska županija po dostupnosti različitih izvora financiranja nalazi na 15. mjestu, dok se po dostupnosti kredita za inovativno i rizično poslovanje nalazi na posljednjem 21. mjestu u odnosu na ostale županije u RH, što ukazuje na to da poduzetnici teško dolaze do financijskih sredstava za financiranje svojih ulaganja i likvidnost.

OPIS

Osnovnom analizom gospodarstva Zadarske županije identificirana su uska grla koja usporavaju rast i razvoj malog i srednjeg poduzetništva. Mjere unutar ovog prioriteta kreirane su u svrhu adresiranja identificiranih problema s ciljem stvaranja poticajnog poduzetničkog okruženja kao temelja za jačanje poduzeća te, naposljetku, unapređenja njihove konkurentnosti. Ovaj prioritet obuhvaća ukupno osam mjera usmjerenih kreiranju, jačanju i provedbi različitih mehanizama potpore poduzetništvu. Prvom mjerom unaprijedit će se i ojačati kapaciteti postojećih potpornih institucija te stvoriti uvjeti za razvoj nove i proširenje postojeće poslovne infrastrukture radi sustavne i kvalitetne podrške malom i srednjem poduzetništvu u svim fazama poslovanja. Druga mjera uključuje skup koordiniranih aktivnosti usmjerenih daljnjem razvoju postojećih poduzetničkih zona te stvaranju povoljne klime za ulaganja. Trećom mjerom nastoji se olakšati pristup financijskim sredstvima za MSP kroz aktivnosti informiranja i savjetovanja, subvencioniranja kamata, sufinanciranja troškova daljnjeg obrazovanja zaposlenika i izrade dokumentacije za EU i druge izvore financiranja. Četvrta mjera odnosi se na aktivnosti usmjerene ka očuvanju postojećih tradicijskih obrta poput brendiranja prepoznatljivih tradicijskih proizvoda te potpore marketinškim aktivnostima koje promoviraju autohtone proizvode. Mjere pet i šest obuhvaćaju promociju različitih oblika poduzetničkog udruživanja te prednosti zajedničkog nastupa na tržištu s posebnim naglaskom na izvozne aktivnosti. Društveno odgovorno poslovanje u fokusu poduzetnika predmet je promocije u okviru sedme mjere, dok se finalnom (osmom) mjerom nastoji potaknuti segment kreativne industrije kao jedan od perspektivnih segmenata gospodarstva Zadarske županije.

MJERE

- Jačanje kapaciteta poduzetničkih potpornih institucija, uz razvoj novih usluga i infrastrukture
- Daljnji razvoj postojećih poduzetničkih zona te stvaranje povoljne klime za ulaganja
- Poboljšanje pristupa malim i srednjim poduzetnicima financijskim sredstvima
- Stvaranje uvjeta za očuvanje tradicijskih i umjetničkih obrta
- Poticanje međusektorskog povezivanja radi kreiranja novih finalnih proizvoda i organiziranog nastupa na tržištu
- Poticanje izvoznih aktivnosti malih i srednjih poduzetnika
- Razvoj socijalnog poduzetništva
- Razvoj kreativne industrije Zadarske županije

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Ukupni prihod MSP-a u ukupnom prihodu županije	%	Ukupni prihod MSP-a u ukupnom prihodu županije	80	2023.	godišnje	FINA
Udio MSP-a u strukturi izvoza	%	Udio MSP-a u strukturi izvoza Zadarske županije	42	2023.	godišnje	FINA
Zaposlenost u subjektima MSP	broj	Godišnji broj novozaposlenih u subjektima MSP-a	20.756	2023.	godišnje	HZZ

Tablica 13: Pokazatelji ishoda za prioritet: 1.2. Ojačano malo i srednje poduzetništvo i unaprijeđeno poduzetničko okruženje

1.3. POVEĆANA ULOGA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA U GOSPODARSTVU ZADARSKE ŽUPANIJE

CILJ

Unapređenje okvirnih uvjeta za poticanje i primjenu istraživanja i inovacija u gospodarstvu Zadarske županije poboljšanjem kapaciteta i jačanjem suradnje između sveučilišta, istraživačkih centara i poslovnih subjekata s ciljem transformacije inovativnih ideja u proizvode i usluge koje stvaraju rast i radna mjesta.

OPRAVDANJE

Gospodarstvo Zadarske županije karakteriziraju slabi rezultati poduzetnika u području istraživanja i razvoja te nedovoljna povezanost poslovnog sektora i znanstveno-istraživačkih institucija. Tvrtke s područja Zadarske županije su za razvojne aktivnosti u 2014. godini izdvojile svega 0,18% od ukupnih prihoda, registrirale 22 žiga, dva industrijska dizajna te podnijele jednu prijavu patenta koja nije urodila registracijom. Jedno od ključnih objašnjenja za slabe rezultate privatnog sektora na području istraživanja i razvoja nalazi se upravo u nedovoljnoj razvijenosti veza između poslovnog sektora i sustava obrazovanja i istraživanja te nedovoljno razvijenoj istraživačkoj i inovacijskoj infrastrukturi. S druge strane Zadarska županija raspolaže potrebnim razvojnim resursima i potencijalima za razvoj konkurentnog gospodarstva temeljenog na znanju i inovacijama. Među navedenim razvojnim potencijalima najistaknutiju ulogu imaju Sveučilište u Zadru te industrije - metaloprerađivačka, prehrambena i kreativna. Ovim prioritetom nastoji se unaprijediti uvjete za poticanje i primjenu istraživanja i inovacija u gospodarstvu jačanjem kapaciteta Sveučilišta u Zadru za daljnju provedbu znanstveno-istraživačkih aktivnosti u području društvenih i humanističkih znanosti te širenje istraživačkih aktivnosti Sveučilišta na područja tehničkih, biotehničkih i informacijskih znanosti. Osobito se nastoji potaknuti suradnja obrazovnog, znanstveno-istraživačkog sektora s poslovnim sektorom te pružiti podrška daljnjem razvoju inovacijske infrastrukture s posebnim naglaskom na centre kompetencija i specijalizirane poduzetničke inkubatore.

OPIS

Unapređenje okvirnih uvjeta za poticanje i primjenu istraživanja i inovacija u gospodarstvu Zadarske županije provest će se kroz tri mjere. Prvom mjerom

nastoji se ojačati znanstveno-istraživačka dimenzija poslovnog sektora razvojem specijaliziranih poslovnih inkubatora i centara kompetencija s naglaskom na tradicionalno zastupljene sektore u Zadarskoj županiji (Centar novih tehnologija – s fokusom na metaloprerađivačku industriju, Plavo zeleni centar – centar kompetencija za preradu ribe i voća) te nove perspektivne sektore (Centar za kreativne Industrije Zadar). Druga mjera predviđa poboljšanje kapaciteta Sveučilišta u Zadru u pogledu znanstveno-istraživačkih aktivnosti, osobito u području tehničkih, biotehničkih i informacijskih znanosti te jačanje uloge Sveučilišta kao nositelja gospodarskog razvoja. Treća mjera uključuje poticanje primjene znanja i razvoja inovacija u gospodarstvu kroz aktivnosti edukacije i savjetovanja poduzetnika o aktivnostima istraživanja i razvoja, povezivanju poduzetnika s obrazovno-znanstvenom zajednicom te pružanju potpora poduzetnicima u uvođenju ICT, uvođenju aktivnosti istraživanja i razvoja u poslovanje te komercijalizaciji inovacija.

MJERE

- Jačanje razvojno-istraživačke dimenzije poslovnog sektora
- Poboljšanje kapaciteta Sveučilišta u Zadru kao jednog od nositelja gospodarskog razvoja
- Poticanje primjene znanja i razvoja inovacija u gospodarstvu

Tablica 14: Pokazatelji ishoda za prioritet: 1.3. Povećana uloga istraživanja i razvoja u gospodarstvu Zadarske županije

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Broj registriranih patenata	broj	Broj registriranih patenata na području Zadarske županije	4	2023.	godišnje	Državni zavod za intelektualno vlasništvo
Broj registriranih žigova	broj	Broj registriranih žigova na području Zadarske županije	10	2023.	godišnje	Državni zavod za intelektualno vlasništvo
Broj registriranih industrijskih dizajna	broj	Broj registriranih industrijskih dizajna na području Zadarske županije	6	2023.	godišnje	Državni zavod za intelektualno vlasništvo

1.4. SMANJENA SEZONALNOST TURIZMA TE POVEĆANA KVALITETA TURISTIČKIH SADRŽAJA

CILJ

Jačanje Zadarske županije kao globalno prepoznatljive turističke destinacije koja svoj razvoj temelji na cjelogodišnjoj turističkoj ponudi, specifičnim oblicima turizma te kvalitetnim turističkim sadržajima kreiranima u skladu s načelima održivog razvoja turizma.

OPRAVDANJE

Zadarska županija je turistička destinacija s dugom turističkom tradicijom koja kontinuirano bilježi porast broja turističkih dolazaka i noćenja, rast broja zaposlenih i stalan rast prihoda u turizmu. Glavnina turističke aktivnosti Zadarske

županije koncentrirana je na priobalje županije gdje po broju dolazaka i noćenja prednjače zadarska te biogradska rivijera. Najveći broj dolazaka i noćenja bilježi se u srpnju i kolovozu dok je u zimskim mjesecima razina turističke aktivnosti svedena na minimum i koncentrirana uglavnom u većim urbanim područjima. Ovakav prostorni razmještaj i izrazita sezonalnost turističke aktivnosti proizlaze iz dosadašnjeg turističkog razvoja Zadarske županije usmjerenog primarno na kupališni turizam. Zbog svog prirodnog položaja, dobre prometne povezanosti, vrijedne kulturno-povijesne i prirodne baštine te ostalih turističkih resursa, Zadarska županija raspolaže potrebnim preduvjetima za razvoj konkurentne turističke ponude temeljene na održivom razvoju, specifičnim oblicima turizma i kvalitetnim turističkim sadržajima koji bi utjecali na smanjenje sezonalnosti i stvaranje turističke destinacije izvrsnosti. Daljnji razvoj turizma Zadarska županija stoga treba graditi u smjeru stvaranja prepoznatljive turističke destinacije na europskom, ali i svjetskom tržištu.

OPIS

Jačanje Zadarske županije kao globalno prepoznatljive turističke destinacije predviđeno je kroz tri međusobno isprepletene mjere kojima se postavljaju preduvjeti za smanjenje sezonalnosti i poboljšanje kvalitete turističkih sadržaja. Prva mjera obuhvaća niz aktivnosti usmjerenih daljnjem razvoju i jačanju sustava za upravljanje destinacijom. Navedeno podrazumijeva širok spektar aktivnosti namijenjenih jačanju prepoznatljivosti destinacije uključujući umrežavanje ključnih dionika turističkog sustava, razvoj alata i programa za upravljanje destinacijom, umrežavanje marketinških aktivnosti, poticanje društvenih događanja u izvansezonskom periodu te druge slične aktivnosti.

Osobita pozornost u upravljanju destinacijom treba posvetiti promicanju održivog razvoja turizma stoga ova mjera podrazumijeva i stalno praćenje pokazatelja nosivosti kapaciteta i kvalitete okoliša, unaprjeđenje svijesti dionika turističke ponude i lokalnog stanovništva o potrebi zaštite okoliša te unaprjeđenje sustava sigurnosti u županiji. Druga mjera u okviru ovog prioriteta odgovara na potrebu unapređenja kvalitete opće i smještajne turističke infrastrukture identificiranu kroz SWOT analizu turizma Zadarske županije. Ova mjera obuhvaća razvoj i podizanje kvalitete smještajnih objekata u funkciji razvoja turizma, podizanje razine kvalitete plaža, razvoj sustava turističkih informativnih centara te razvoj infrastrukture namijenjene specifičnim oblicima turizma. Nastavno na prethodne dvije mjere, treća mjera predviđa razvoj turističke ponude temeljene na specifičnim oblicima turizma sukladno komparativnim prednostima i resursima pojedine prostorno-razvojne cjeline Zadarske županije. Tako ovisno o postojećoj atrakcijskoj osnovi te drugim dostupnim resursima na području Zadarske županije predviđa se razvoj kulturnog turizma, gastro turizma, cikloturizma, MICE turizma, avanturističkog turizma, speleoturizma, agroturizma, nautičkog turizma, ronilačkog turizma te ostalih oblika turizma. Sinergijom ovih triju mjera nastoji se produljiti turistička sezona na zimski period godine te potaknuti uravnotežen razvoj cjelokupne županije, a ne samo njenog priobalja koje je turistički najkorišteniji resurs.

MJERE

- Razvoj sustava upravljanja destinacijom
- Razvoj turističke infrastrukture
- Razvoj specifičnih oblika turizma

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Turistička potražnja izvan sezone	broj	Broj gostiju registriranih u Zadarskoj županiji u razdoblju od rujna do svibnja	497.768	2023.	godišnje	TZ Zadarske županije
Cjelogodišnja zaposlenost u sektoru turizma	broj	Godišnji broj nesezonskih zaposlenika u turističkom sektoru	5.400	2023.	godišnje	HZZ

Tablica 15: Pokazatelji ishoda za prioritet: 1.4. Smanjena sezonalnost turizma te povećana kvaliteta turističkih sadržaja

1.5. UNAPRIJEĐENA KONKURENTNOST POLJOPRIVREDNOG SEKTORA I POBOLJŠANA KVALITETA PROIZVODNJE I TRŽENJA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

CILJ

Povećanje konkurentnosti poljoprivrednog sektora Zadarske županije kroz poticanje proizvodnje i plasmana poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda visoke kvalitete i autohtonosti s naglaskom na održivi razvoj i primjenu okolišno prihvatljivih praksi.

OPRAVDANJE

Poljoprivreda ima istaknutu ulogu u strateškom razvoju Zadarske županije zbog svog gospodarskog, ekološkog i socijalnog značaja. Prostor Zadarske županije, a posebice prostor Ravnih kotara prepoznat je kao prostor produktivnih tala s idealnim klimatskim i pedološkim uvjetima za biljnu proizvodnju te se kao takav danas smatra jednim od najvažnijih poljoprivrednih područja Jadranske Hrvatske. Duga tradicija poljoprivredne proizvodnje i stočarstva (ovčarstvo i kozarstvo), bogatstvo poljoprivrednih kultura, bioraznolikost te bogatstvo autohtonih sorti i pasmina predstavljaju temelj za razvoj konkurentnog poljoprivrednog sektora Zadarske županije. S druge strane, klimatske promjene te suvremeni uvjeti poslovanja na tržištu zahtijevaju nužno uvođenje novih praksi u proizvodne procese i plasman poljoprivrednih proizvoda. Među najznačajnijim problemima sektora istaknuti su usitnjenost zemljišta i tradicionalna proizvodnja bez sustava navodnjavanja te druge potrebne infrastrukture i opreme. Identificirane probleme potrebno je adresirati i uspostaviti održivu i sigurnu proizvodnju poljoprivrednih proizvoda te jačanjem konkurentnosti subjekata u poljoprivredi, šumarstvu i lovnom gospodarstvu, povećati njihovo sudjelovanje u županijskom BDP-u. Postojeći resursi s jedne strane te sektor turizma kao potencijalno značajno tržište za visokokvalitetne

proizvode (izvorne, autohtone te ekološki uzgojene proizvode) s druge strane, uvjeti su koji izvjesno omogućuju daljnji uspješni razvoj poljoprivrede i njezinih pratećih djelatnosti kao značajnih elementa cjelokupnog održivog razvoja na području Zadarske županije.

OPIS

Podizanje razine konkurentnosti poljoprivrednog sektora Zadarske županije planirano je kroz 11 mjera kojima se nastoji omogućiti djelotvornija te kvalitetnija proizvodnja i plasman poljoprivrednih proizvoda. Djelotvornija proizvodnja poticat će se kroz četiri mjere koje obuhvaćaju: 1. potporu okrupnjavanju posjeda i razvoju korištenja neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta, 2. uspostavu sustava navodnjavanja te ostale adekvatne poljoprivredne infrastrukture, 3. promicanje poljoprivredne proizvodnje u zaštićenim prostorima (staklenicima, plastenicima) te 4. primjenu znanja i novih tehnologija u procesu proizvodnje. Nastavno na ove četiri mjere, petom mjerom nastoji se potaknuti formiranje i daljnji razvoj proizvođačkih organizacija i zadružno povezivanje kako bi se doprinijelo učinkovitijoj proizvodnji te zajedničkom plasmanu poljoprivrednih proizvoda na tržištu. Šesta i sedma mjera obuhvaćaju poticanje zaštite autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda te promociju ekološke poljoprivrede i proizvodnje koje, osim očiglednih pozitivnih utjecaja na okoliš, omogućavaju poljoprivrednim proizvođačima izlazak i plasman vlastitih visoko kvalitetnih prepoznatljivih proizvoda na novim tržištima. Osmom mjerom nastoji se povećati broj poljoprivrednih gospodarstava uključenih u razvoj ruralnog turizma u svrhu direktnog trženja njihovih proizvoda i obogaćivanja turističke ponude Zadarske županije. Deveta mjera usmjerena je osiguravanju potpora za pravilno gospodarenje, ulaganje i razvoj šumskih područja kako bi se povećala njihova gospodarska korist. Deseta mjera obuhvaća potpore za razvoj i unaprjeđenje lovstva, a jedanaesta mjera potpore za očuvanje i proširenje stočnog fonda.

MJERE

- Potpora povećanju poljoprivredne proizvodnje u zaštićenim područjima
- Poticanje razvoja ruralnog turizma i turističke ponude na poljoprivrednim gospodarstvima
- Poticanje proizvođačkih organizacija i zadružnog povezivanja poljoprivrednih gospodarstava
- Poticanje ekološke poljoprivrede i razvoj zelenog poduzetništva
- Poticanje i potpora komasaciji (okrupnjavanju) poljoprivrednog zemljišta
- Razvoj infrastrukture za potrebe poljoprivredne proizvodnje
- Poticanje zaštite autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina
- Potpora promicanju znanja i inovacija u poljoprivredi
- Potpora gospodarskom vrednovanju i iskorištavanju šumskog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju, projektima i udrugama šumoposjednika
- Potpora za razvoj i unapređenje lovstva
- Potpora očuvanju i proširenju stočnog fonda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Ukupan godišnji prihod poljoprivrednog sektora	HRK	Rast konkurentnosti poljoprivrednog sektora mjeren ukupnim prihodima	300.000.000	2023.	godišnje	HGK

Tablica 16: Pokazatelji ishoda za prioritet: 1.5. Unaprijeđena konkurentnost poljoprivrednog sektora te poboljšana kvaliteta proizvodnje i trženja poljoprivrednih proizvoda

1.6. OJAČANA KONKURENTNOST RIBARSTVA I RAZVIJENA RIBARSKA INFRASTRUKTURA

CILJ

Povećanje konkurentnosti ribarstva i marikulture kroz razvoj suvremene infrastrukture i plasmana ribljih proizvoda visoke kvalitete u skladu sa standardima EU.

OPRAVDANJE

Zadarska županija nositelj je sektora ribarstva i marikulture Republike Hrvatske. Svoju vodeću poziciju u ovom sektoru Zadarska županija temelji na udjelu od gotovo 50% u ukupnom ulovu ribe i drugih morskih organizama u RH te na udjelu od preko 60% u ukupnoj proizvodnji marikulture. Karakteristika ribarstva Zadarske županije je i dobra organiziranost i gospodarska aktivnost ribara kroz zadruge što je 2014. godine dodatno osnaženo osnivanjem prve hrvatske lokalne akcijske grupe za sektor ribarstva (LAGUR Lostura). Njihovu djelatnost treba i dalje poticati te dati podršku za daljnji rast i razvoj kroz ulaganja u izgradnju lučke infrastrukture i suprastrukture u ribarskim lukama te izgradnju i rekonstrukciju pogona za uzgoj i preradu proizvoda ribarstva te ostale potrebne infrastrukture. Daljnji rast i razvoj sektora ribarstva i marikulture potrebno je ojačati prethodno spomenutim ulaganjima u novu infrastrukturu i suprastrukturu, uvođenjem novih tehnologija u proizvodne procese, ali i unapređenjem marketinških aktivnosti koje su ocijenjene kao nedostatne za potrebe konkurentnog razvoja sektora u skladu sa suvremenim zahtjevima tržišta.

OPIS

Podizanje razine konkurentnosti sektora ribarstva i marikulture Zadarske županije ostvarit će se kroz četiri mjere. Prva mjera odgovara na nužnost daljnjeg razvoja i izgradnje suvremene infrastrukture i suprastrukture sukladno potrebama sektora i EU standardima, uključivši i nabavu potrebne opreme. Drugom mjerom nastoji se potaknuti daljnje udruživanje u sektoru ribarstva te pružiti daljnja potpora proizvođačkim organizacijama kako bi se osigurala bolja pregovaračka pozicija na tržištu te osigurali bolji uvjeti za povlačenje raspoloživih sredstava kroz nacionalne i EU izvore financiranja. Treća mjera usmjerena je edukaciji i promotivnim aktivnostima potrošača o prednostima konzumacije ribe i ribljih proizvoda s obzirom da je potrošnja ribe na području Zadarske županije daleko ispod prosjeka potrošnje u zemljama EU. Nastavno

na treću mjeru četvrtom se mjerom nastoje promovirati lokalni riblji proizvodi te sve prednosti njihove konzumacije kroz marketinške aktivnosti te aktivnosti certificiranja, označavanja i brendiranja ribarskih proizvoda Zadarske županije.

MJERE

- Razvoj infrastrukture za potrebe sektora ribarstva i marikulture sukladno EU standardima
- Daljnje poticanje udruživanja u sektoru ribarstva i potpora proizvođačkim organizacijama
- Poticanje povećanja potrošnje ribe
- Unapređenje marketinga, certificiranja, označivanja i brendiranja proizvoda ribarstva i marikulture

Tablica 17: Pokazatelji ishoda za prioritet: 1.6. Ojačana konkurentnost ribarstva i razvijena ribarska infrastruktura

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Ukupan godišnji prihod sektora ribarstva i marikulture	HRK	Rast konkurentnosti sektora ribarstva i marikulture mjeren ukupnim prihodima	1.200.000.000	2023.	godišnje	HGK

2.1. UNAPRIJEĐEN SUSTAV ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE

CILJ

Očuvanje visoke razine kvalitete okoliša i bogatstva prirodne baštine Zadarske županije uspostavom učinkovitog sustava za zaštitu, upravljanje i valorizaciju okoliša (mora, vode, tla i zraka) i prirode (vrsta i staništa).

OPRAVDANJE

Raznolikost prirodne baštine Zadarske županije ogleda su u velikoj krajobraznoj, biološkoj i geološkoj raznolikosti tj. razvedenosti obale, brojnim otocima, plodnim nizinskim područjima, krševitim brdsko-planinskim područjima i velikom prirodnom bogatstvu voda te biljnih i životinjskih vrsta. O izuzetnom bogatstvu prirodne baštine na području županije svjedoči i podatak da se unutar granica županije nalazi 1 nacionalni park (Paklenica), 3 parka prirode (Telašćica, Velebit i Vransko jezero), 5 posebnih rezervata, 2 spomenika parkove arhitekture, 4 spomenika prirode te 5 značajnih krajobraza dok je čak 50,33% kopnene površine Zadarske županije uključeno u ekološku mrežu RH Natura 2000. Desetljeća ljudske aktivnosti utjecala su negativno na stanje okoliša te pridonijele nestanku mnogih biljnih i životinjskih vrsta. Izgradnja velikih infrastrukturnih objekata (autocesta i brzih cesta, plinovodnih trasa, energetskih objekata, urbanizacije prostora) u kombinaciji s prirodnom erozijom i korištenjem teške mehanizacije tijekom poljoprivrednih

zahvata dovela je do trajnog narušavanja zemljišnog pokrova i tla. Na kvalitetu zraka te povećanje buke najznačajniji utjecaj ima cestovni promet, posebice tijekom turističke sezone kad se broj vozila na prometnicama umnogostručuje. Lošu praksu u sustavu zaštite okoliša predstavlja nepostojanje sustava mjerenja kvalitete tla, zraka te mjerenja razine buke, kao ni evaluacije istih na zdravlje ljudi i životinja.

Praćenjem kakvoće mora utvrđeno je da je ekološko stanje akvatorija Zadarske županije ocijenjeno najvišim, vrlo dobrom stupnjem, dok se mali dio nezadovoljavajućih nalaza odnosio na povremena onečišćenja ekscesnog obilježja (povremeni izljevi u lukama i lučicama, odbacivanje s brodova ubacivanje u sustav odvodnje nedozvoljenih tvari te nekontrolirano nasipavanje obale). Zbog izražene litoralizacije te snažnih gospodarskih aktivnosti koje koriste ograničene morske resurse (ribarstvo, pomorski promet, turizam, brodogradnja, marikultura, industrija) morski sustav na području Zadarske županije je ugrožen.

Kako bi se uspostavila ravnoteža između aktivnosti očuvanja okoliša Zadarske županije i omogućavanja provedbe gospodarskih projekata, potrebno je odrediti nosivost kapaciteta okoliša, uspostaviti sustav za praćenje kakvoće svih sastavnica okoliša i prirodne baštine te poduzeti niz aktivnosti usmjerenih promociji koncepta održivog razvoja te podizanju svijesti stanovništva županije o potrebi zaštite okoliša i prirodne baštine.

OPIS

Prioritet će se ostvariti kroz 5 mjera. Prva mjera u fokus stavlja provedbu županijskog Programa zaštite okoliša kojim su definirani ciljevi, uvjeti i mjere zaštite okoliša (more, voda, tlo, zrak) i prirode (vrsta i staništa) Zadarske županije. Osobit naglasak u provedbi ove mjere stavljen je na izgradnju sustava zaštite, povećanja kvalitete i unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće svih sastavnica okoliša i prirode s obzirom da se na području Zadarske županije trenutno ne provode ispitivanja kakvoće tla, zraka i buke. Druga mjera obuhvaća unapređenje i očuvanje zaštićenih dijelova prirode i ostalih vrijednih dijelova prirodne baštine kroz prilagodljivo upravljanje, njihovo održivo korištenje i valorizaciju. Aktivnosti u okviru ove mjere obuhvaćaju uspostavu zelenog katastra JLS-a Zadarske županije, izradu i provedbu dokumenata upravljanja prirodnim vrijednostima te podizanje svijesti o prirodnoj baštini kroz ulaganje u objekte i infrastrukturu za obrazovanje o prirodi za posjetitelje zaštićenih područja. U fokusu treće mjere nalazi se uspostava integralnog upravljanja obalnim područjem, a u skladu sa Studijom korištenja i zaštite mora i podmorja Zadarske županije. Navedeno obuhvaća unaprjeđenje sustava planiranja i upravljanja obalnim područjem te postizanje održivog razvoja obalnog područja županije. Četvrtom mjerom nastoji se uključiti cjelokupno stanovništvo u proces zaštite okoliša kroz podizanje svijesti o važnosti razvrstavanja otpada, očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti kao preduvjeta zdravog i sigurnog života. Posljednjom mjerom ostvaruje se potpora očuvanju Natura 2000 vrsta i staništa čime se nastoji održati postojeće stanje vrsta i staništa te nastaviti s odvijanjem održivih djelatnosti unutar Natura područja.

MJERE

- Poticanje zaštite, povećanje kvalitete i unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša (mora, voda, tlo, zrak) i prirode (vrste i staništa)
- Održivo korištenje i valorizacija prirodne baštine
- Integralno upravljanje obalnim područjem
- Podizanje svijesti o zaštiti okoliša i očuvanju prirode
- Potpora očuvanju Natura 2000 vrsta i staništa

Tablica 18: Pokazatelji ishoda za prioritet: 2.1. Unaprjeđen sustav zaštite okoliša i prirode

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Kretanje investicija u zaštitu okoliša i prirodne baštine u Zadarskoj županiji	HRK	Kretanje investicija u zaštitu okoliša i prirodne baštine u Zadarskoj županiji	150.522.270	2023.	godišnje	JL(R)S, ministarstva, ostale institucije
Uveden geoprostorni sustav za prikazivanja podataka o stanju okoliša i prirode	Da/ne	Uveden geoprostorni sustav za prikazivanja podataka o stanju okoliša i prirode	Da	2023.	Jednom na kraju razdoblja	Zadarska županija

2.2. UNAPRJEĐEN I RAZVIJEN INFRASTRUKTURNI SUSTAV ZADARSKE ŽUPANIJE

CILJ

Razvoj i unapređenje infrastrukturnih sustava (odvodnje, vodoopskrbe, energetskog i telekomunikacijskog sustava te sustava gospodarenja otpadom) Zadarske županije sustavnim planiranjem, modernizacijom i uvođenjem novih tehnologija s ciljem učinkovitijeg gospodarenja prirodnim resursima Zadarske županije te povećanjem kvalitete života žitelja Zadarske županije.

OPRAVDANJE

Komunalni infrastrukturni sustavi nužan su preduvjet za razvoj konkurentnog gospodarstva, očuvanje okoliša i povećanje razine kvalitete življenja stanovništva nekog područja. Pokrivenost Zadarske županije komunalnim infrastrukturnim sustavima još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini pri čemu se kao problemska područja javljaju ruralni krajevi te područje otoka gdje organizacija i uspostava ovih sustava zahtijeva dodatne napore. S obzirom na osjetljivost ekosustava Zadarske županije nužno je održavati visoku kvalitetu komunalnih infrastrukturnih sustava kako bi se doprinijelo zaštiti okoliša i prirodnog bogatstva Zadarske županije te osigurala adekvatna opskrbljenost žitelja županije u skladu s načelima održivog razvoja.

Stanje vodoopskrbnog sustava Zadarske županije nije tehnički zadovoljavajuće zbog iznimno visokih gubitaka u sustavu. Krševitost priobalja županije dovodi do problema s vodoopskrbom, unatoč bogatoj hidrografiji podzemlja. Osobiti problemi javljaju se tijekom ljetne sezone zbog veće potrošnje uslijed povećanog broja turista te sušnih razdoblja. S obzirom da postojeći infrastrukturni sustav opskrbe pitkom vodom tek djelomice namiruje potrebe županije u planu su

brojne aktivnosti i projekti izgradnje, rekonstrukcije i nadogradnje javne vodoopskrbne infrastrukture u cilju povećanja opskrbljenosti stanovništva pitkom vodom.

Stanje sustava za odvodnju otpadnih voda na pojedinim područjima Zadarske županije nije adekvatno s obzirom na postojeću izgrađenost i razvijenost naselja. Prema posljednjim dostupnim podacima je oko 45% kućanstava i gospodarskih subjekata Zadarske županije priključeno na sustav odvodnje otpadnih voda, dok preostala kućanstva za dispoziciju otpadnih voda koriste septičke jame koje zbog propusnosti krškog terena i osjetljivosti ekosustava Zadarske županije ne zadovoljavaju suvremene standarde zaštite okoliša.

Sustav za gospodarenje otpadom Zadarske županije trenutno čine 22 komunalna društva koja sakupljaju otpad i odvoze ga na jedno od 8 neusklađenih odlagališta otpada. Većina otpada nastalog na području Zadarske županije (gotovo 70% od ukupnih količina otpada) odlaže se na odlagalište otpada „Diklo“ koje je u fazi sanacije s perspektivom zatvaranja. Izgradnjom i uspostavom Centra za gospodarenje otpadom planira se adresirati problem gospodarenja otpadom na području Zadarske županije čime bi se sanirala sva odlagališta otpada na ovom području što je osobito važno za prethodno spomenuto odlagalište „Diklo“ koje podnosi veliko opterećenje, a nalazi se u blizini naselja te turističke zone.

Cijelo područje Zadarske županije pokriveno je elektroenergetskom mrežom s relativno zadovoljavajućom gustoćom mreže i sigurnošću opskrbe, no u nekim dijelovima županije infrastruktura za opskrbu el. energijom je dotrajala te posljedično tijekom nevremena dolazi do prekida u elektroopskrbi. Strateški projekt plinofikacije Zadarske županije dostigao je gotovo polovicu predviđene izgradnje plinske mreže te se u sljedećem periodu predviđa nastavak izgradnje te priključenje kućanstava na plinovodnu mrežu.

U pogledu stanja elektroničkih komunikacija na području Zadarske županije utvrđena je pokrivenost od 98% signalom mreža pokretnih komunikacija, dok je najslabija opskrbljenost stanovnika županije u području širokopojasne infrastrukture.

OPIS

Za unapređenje i razvoj infrastrukturnih sustava Zadarske županije predviđeno je sedam mjera. Prva mjera odnosi se na razvoj i unapređenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Provedba ove mjere uključuje aktivnosti rekonstrukcije postojećih i izgradnje novih dijelova mreže, širenje sekundarne mreže, izgradnju, obnovu i nadogradnju postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda te obradu mulja te povezane aktivnosti u skladu s Planom upravljanja vodnim područjima 2016. - 2020. te Planom provedbe vodno-komunalnih direktiva. Druga mjera u okviru ovog prioriteta odnosi se na unapređenje i širenje vodoopskrbnog sustava Zadarske županije, a fokus mjere stavlja se na nadogradnju i modernizaciju sustava s ciljem povećanja opskrbljenosti stanovništva pitkom vodom te sanaciju gubitaka u distribucijskoj mreži. Treća i četvrta mjera obuhvaćaju aktivnosti povezane s razvojem i unapređenjem elektroenergetske i telekomunikacijske mreže te povećanje dostupnosti širokopojasnog Interneta sukladno dinamici i potrebama gospodarstva i žitelja

Zadarske županije. Petom mjerom nastoji se podržati daljnja provedba projekta plinofikacije Zadarske županije. Šesta mjera obuhvaća daljnji razvoj i jačanje sustava gospodarenja otpadom izgradnjom Centra za gospodarenje otpadom, sanacijom divljih i zatvaranjem te sanacijom neusklađenih odlagališta na području Zadarske županije. Posljednjom mjerom nastoji se staviti naglasak na razvoj male komunalne infrastrukture za ruralna područja kroz koju se planira izgradnja nerazvrstanih cesta, sustava vodoopskrbe i odvodnje, sustava za toplinsku energiju dobivenu iz bio mase, uređenje poljskih i šumskih putova.

MJERE

- Unaprjeđenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda sukladno razvoju županije
- Razvoj i povećanje učinkovitosti vodoopskrbnog sustava županije
- Poticanje razvoja i unapređenja elektroenergetske i elektroničko komunikacijske mreže sukladno razvojnim potrebama županije
- Implementacija plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes
- Poticanje plinofikacije županije
- Sanacija divljih odlagališta, sanacija i zatvaranje neusklađenih odlagališta, izgradnja Centra za gospodarenje otpadom te unaprjeđenje sustava za gospodarenje otpadom
- Razvoj male komunalne infrastrukture

Tablica 19: Pokazatelji ishoda za prioritet: 2.2. Unaprjeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Priključenost na sustav odvodnje otpadnih voda	%	Pokrivenost područja Zadarske županije sustavom za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda izražena u % vrijednostima	60	2023.	godišnje	Komunalna društva
Pokrivenost vodoopskrbnom mrežom	%	Pokrivenost područja Zadarske županije vodoopskrbnom mrežom izražena u % vrijednostima	100	2023.	godišnje	Vodovod d.o.o.
Pokrivenost elektroenergetskom i elektroničko komunikacijskom mrežom	%	Pokrivenost područja Zadarske županije elektroenergetskom i elektroničko komunikacijskom izražena u % vrijednostima	100	2023.	godišnje	HEP, HAKOM
Pokrivenost područja plinovodnom mrežom	%	Pokrivenost područja Zadarske županije plinovodnom mrežom izražena u % vrijednostima	5	2023.	godišnje	EVN Croatia Plin
Broj saniranih neusklađenih odlagališta otpada	broj	Broj saniranih neusklađenih odlagališta otpada	8	2023.	jednom na kraju razdoblja	Komunalna društva
Izgrađen centar za gospodarenje otpadom	Da/ne	Izgrađen centar za gospodarenje otpadom	DA	2023.	jednom na kraju razdoblja	Zadarska županija
Uspostavljen sustav odvajanja i transportiranja otpada na otocima ZŽ	Da/ne	Uspostavljen sustav odvajanja i transportiranja otpada na otocima ZŽ	DA	2023.	jednom na kraju razdoblja	Komunalna društva
Ulaganja u malu komunalnu infrastrukturu	HRK	Kretanje investicija u malu komunalnu infrastrukturu izražena u HRK	210.265.301	2023.	godišnje	JLRS

2.3. POVEĆANO KORIŠTENJE OIE I POVEĆANA ENERGETSKA UČINKOVITOST

CILJ

Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u javnom i privatnom sektoru Zadarske županije unapređenjem sustava gospodarenja energijom te poticanjem investicija u energetsku učinkovitost i OIE u području industrije, prometa, rasvjetnih sustava i opće potrošnje.

OPRAVDANJE

Poboljšanje efikasnosti potrošnje energije jedan je od najvažnijih stupova razvojne politike Europske unije definiran Europskom strategijom za pametan, održiv i uključiv rast. Ulaganje u energetsku učinkovitost i obnovljive izvore energije ključ je za postizanje energetske sigurnosti i postizanja značajnih financijskih ušteda istovremeno sprječavajući uništavanje okoliša. Na području Zadarske županije potrebe za energijom se i dalje u najvećoj mjeri podmiruju iz naftnih derivata (59%), a potom i električne energije (21,3%), dok se pozitivni pomaci uočavaju u kontinuiranom povećanju udjela obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije. Od obnovljivih izvora energije na području Zadarske županije najčešće se koristi energija vjetra dok se potencijali koje pružaju sunce, voda i biomasa nedovoljno koriste. Za potrebe eksploatacije energije vjetra u Zadarskoj županiji izrađen je prvi Atlas vjetra u Republici Hrvatskoj, no ni ovaj izvor energije još uvijek nije iskorišten u dovoljnoj mjeri. Elektro i toplinska postrojenja koja koriste sunčevu energiju sve su prisutnija u kućanstvima i turističkim objektima, ali se nedovoljno koriste u javnom sektoru. Na prostoru Županije postoji nekoliko projekata značajnijih fotonaponskih elektrana koji su u fazi razvoja i implementacija, međutim do sada se realiziralo tek nešto više od 10% predviđenih projekata. Velik broj implementiranih sustava za iskorištenje toplinskog potencijala mora u značajnim turističkim kompleksima nagovješćuje povećanje korištenja toplinskih pumpi te ujedno trend povećanja korištenja OIE. Svi pokazatelji potrošnje energije ukazuju na trend smanjenja potrošnje energije u kućanstvima što je jednim dijelom rezultat rada EE info centra i ureda koji savjetovanjima pridonose podizanju svijesti o aktivnostima i radnjama s ciljem smanjenja potrošnje energije. Energetska politika Republike Hrvatske upravo u kućanstvima vidi najveću perspektivu smanjenja potrošnje te se velik dio financijskih sredstava usmjeruje upravo u ovaj sektor potrošnje. Sukladno energetskoj bilanci Zadarske županije, sektor Prometa generira najveću potrošnju energije. Aktivnostima koje su vezane na aktivno inteligentno upravljanje prometom, izgradnjom specijaliziranih punionica (stlačeni prirodni plin, brze elektro punionice i sl.) te povećanjem lokacija obalnih pumpnih postaja za ukrcaj goriva značajno bi se doprinijelo smanjenju potrošnje energije odnosno smanjenju emisije CO2.

OPIS

Povećanje energetske učinkovitosti i primjene obnovljivih izvora energije u Zadarskoj županiji predviđeno je kroz pet mjera. Prve tri mjere usmjerene su

na povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u neposrednoj potrošnji, tj. u sektoru industrije, prometa te opće potrošnje. Prva mjera odnosi se na aktivnosti povećanja energetske učinkovitosti i korištenja OIE u sektoru industrije te obuhvaća pružanje podrške provođenju energetskih pregleda i gospodarenju energijom, uspostavljanje struktura za upravljanje i nadzor potrošnje energije te organizaciju edukativnih aktivnosti namijenjenih obrazovanju energetskih upravitelja u sektoru industrije. Drugom mjerom nastoji se doprinijeti povećanju energetske učinkovitosti i korištenju OIE u sektoru prometa. Ova mjera realizirat će se uvođenjem sustava za inteligentno upravljanje u prometu, promicanjem integriranog prometnog sustava u Zadarskoj županiji, izgradnjom potrebne infrastrukture (prije svega brzih elektropunionica, solarnih elektropunionica, punionica za hibridna vozila i punionica vozila za stlačeni prirodni plin) te poticanjem uporabe energetski učinkovitijih vozila. U okviru treće mjere realizirat će se aktivnosti namijenjene povećanju energetske učinkovitosti i OIE u sektoru opće potrošnje. Aktivnosti u okviru ove mjere usmjerene su poticanju energetske obnove obiteljskih kuća, višestambenih objekata te zgrada javne namjene. Četvrtom mjerom realizirat će se energetska obnova i modernizacija javne rasvjete čime će se generirati značajne uštede (od 40 do 80% ovisno o vrsti rasvjetnih tijela koje se ugrađuju). Ova mjera realizirat će se kroz aktivnosti sufinanciranja energetskih pregleda javne rasvjete te projekata zamjene rasvjetnih tijela. Petom mjerom će se doprinijeti osiguranju provedbe mjera i aktivnosti iz Akcijskog plana energetske učinkovitosti Zadarske županije i Akcijskog plana energetski održivog razvitka (SEAP) Grada Zadra čijom će se implementacijom doprinijeti povećanju energetske učinkovitosti i korištenju obnovljivih izvora energije na području Zadarske županije. Ova mjera obuhvaća uspostavu mehanizma poticanja provedbe mjera iz navedenih strateških dokumenata, uspostavu tijela za kontrolu provedbe mjera te nadzor.

MJERE

- Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u sektoru industrije
- Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije za sektor prometa
- Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u sektor opće potrošnje
- Povećanje i modernizacija energetske učinkovitosti javne rasvjete
- Poticanje implementacije mjera iz strateških dokumenata Zadarske županije i grada Zadra na temu energetske učinkovitosti

2.4. UNAPRIJEĐENA PROMETNA MREŽA I POVEĆANA INTERMODALNOST

CILJ

Poboljšanje prometne povezanosti svih dijelova Zadarske županije unapređenjem i razvojem regionalnog prometnog sustava.

OPRAVDANJE

Zadarska županija zbog svojeg geografskog položaja te geomorfoloških osobina posebnu pozornost usmjerava na uspostavu kvalitetnog prometnog sustava. Osobit se naglasak stavlja na podizanje kvalitete prometne infrastrukture i poboljšanje prometne povezanosti obzirom da je kvalitetna prometna povezanost ključna za ujednačen gospodarski i društveni razvitak Zadarske županije. Okosnicu prometnog sustava unutar područja Zadarske županije čini cestovni promet. Prema podacima za 2015. godinu ukupna duljina razvrstanih prometnica na području županije iznosi preko 1.830 km. Osnovni problemi cestovnog prometa proizlaze iz zastarjelosti cestovnih prometnica te neriješenih imovinsko pravnih odnosa koji ograničavaju rekonstrukciju starih i izgradnju novih cestovnih objekata. Za bolju prometnu povezanost nužno je bolje unutarnje regionalno povezivanje izgradnjom brzih cesta te izgradnja zaobilaznice na području grada Zadra koja bi rasteretila gradske prometnice, posebice tijekom ljetnih mjeseci kada se zbog turističke sezone broj vozila višestruko povećava. Za razvoj turizma osobito je važan razvoj zračnog prometa. U posljednjih nekoliko godina Zračna luka Zadar bilježi konstantan porast broja putnika zbog čega je potreban njen daljnji razvoj kroz ulaganje u rekonstrukciju postojećih poletno-sletnih staza te izgradnju nove suvremene staze čime bi se omogućio prihvat većih zrakoplova prekooceanskih letova. Kod pomorskog prometa ključni problem je nedovoljna opremljenost luka županijskog i lokalnog značaja, ali i nedostatan broj brodskih linija. Izgradnjom putničke luke Gaženica rasteretio se promet u centru grada Zadra, dok je za razvoj teretnog prometa potrebno uspostaviti kvalitetnu željezničku infrastrukturu na području županije. Zbog izrazite infrastrukturne povezanosti, luka Gaženica donosi nove mogućnosti razvoja Zadarske županije uz potrebu većeg ulaganja u razvoj intermodalnog prijevoza tereta i putnika.

OPIS

Poboljšanje prometne povezanosti Zadarske županije te unapređenje prometnog sustava planirano je kroz 5 povezanih mjera. Prva mjera usmjerena je na poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju kroz poboljšanje postojeće i izgradnju nove cestovne mreže i popratne infrastrukture sukladno najvišim pravilima prometne struke. Drugom mjerom nastoji se unaprijediti sustav javnog prijevoza kroz modernizaciju cjelokupnog sustava te podići učinkovitost putničkog i teretnog prijevoza uvođenjem intermodalnog prijevoza tereta i putnika. Treća mjera obuhvaća aktivnosti usmjerene na rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih poletno-sletnih staza Zračne luke Zadar te planiranje i razvoj mreže helidroma čime će se doprinijeti

daljnjem razvoju turizma, ali i osigurati brzo djelovanje u slučaju potrebe za hitnim medicinskim i sličnim intervencijama. Četvrta mjera usmjerena je na izgradnju i rekonstrukciju lučke infrastrukture i suprastrukture, jačanje integralnog upravljanja lučkim sustavom na županijskoj razini, ostvarivanje preduvjeta za poboljšanje povezanosti otoka sa sjedištem županije te otoka međusobno, uključujući i ostvarivanje preduvjeta za prometno povezivanje kopnenog dijela županije i otoka cestovnom infrastrukturom. Posljednja, peta mjera stavlja naglasak na nužnost promocije i razvoja biciklističkih staza čime se nastoji rasteretiti cestovni promet, osobito tijekom ljetnih mjeseci.

MJERE

- Poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju te cestovne mreže i unaprjeđenje sustava za upravljanje i nadzor prometom
- Unaprjeđenje sustava javnog prijevoza i stvaranje preduvjeta za razvoj intermodalnog prijevoza
- Razvoj zračnog prometa kroz razvoj Zračne luke Zadar i mreže helidroma
- Razvoj pomorske infrastrukture i usluga te potpora projektu luke Gaženica kao luke od međunarodnog značaja
- Promocija i razvoj biciklističkog prometa

Tablica 20: Pokazatelji ishoda za prioritet: 2.4.Unaprijeđena prometna mreža i povećana intermodalnost

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Investicije u dugotrajnu imovinu u sektoru prometa	HRK	Kretanje ostvarenih investicija u novu dugotrajnu imovinu u cestovnom, zračnom, pomorskom te željezničkom prometu	315.196.250	2023.	godišnje	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, JLRS
Uspostava intermodalnog transportnog sustava	Da/ne	Uspostava intermodalnog transportnog sustava	DA	2023.	jednom na kraju razdoblja	Izvješća o provedbi projekta

3.1. RAZVIJENA DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA I USLUGE

CILJ

Poboljšanje kvalitete i dostupnosti društvene infrastrukture i pratećih usluga svim žiteljima Zadarske županije unapređenjem sustava odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi te razvojem kulturnih i sportskih djelatnosti.

OPRAVDANJE

Društvenu infrastrukturu Zadarske županije čine sustavi odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi te kulturnih i sportskih djelatnosti. Zajednička karakteristika svih navedenih sustava je neravnomjerna raspoređenost te izrazita koncentracija njihove infrastrukture i ponude usluga na veća urbana područja, a osobito na područje grada Zadra, što značajno utječe na kvalitetu života stanovništva u ruralnim krajevima Zadarske županije te pogoduje njihovoj daljnjoj depopulaciji. U pogledu stanja fizičke infrastrukture i objekata te opremljenosti i kapaciteta svih navedenih sustava, analiza stanja ukazala je na značajnu potrebu za ulaganjem u rekonstrukciju postojećih objekata te izgradnju novih dodatnih kapaciteta. Problemi se javljaju i po pitanju nedostatne i neadekvatne opremljenosti, posebice u sektorima zdravstva i socijalne skrbi te u sektoru obrazovanja. Važno je istaknuti i nedostatak stručnog kadra kao prepreku kvalitetnijem razvoju sustava društvene infrastrukture i pratećih usluga. Nedostatak potrebnih ljudskih resursa posebice se javlja u zdravstvu te u pojedinim područjima odgojno-obrazovnog sustava.

OPIS

Stanje društvene infrastrukture i dostupnost pratećih usluga na području Zadarske županije planira se unaprijediti kroz 8 različitih mjera. Prva mjera u okviru ovog prioriteta odnosi se na unapređenje stanja odgojno-obrazovnog sustava Zadarske županije. Navedeno se posebice odnosi na provedbu aktivnosti obnove postojeće fizičke infrastrukture te izgradnje novih objekata odgojno-obrazovnih ustanova kroz koje bi se osigurali kvalitetni uvjeti za rad ovih ustanova te poboljšali uvjeti za rad sa djecom s invaliditetom i poteškoćama u razvoju. Druge dvije mjere obuhvaćaju aktivnosti unapređenja infrastrukture u kulturi, razvoja kulturnih programa, poboljšanje koordinacije institucija i održivo korištenje te učinkovito upravljanje materijalnom i nematerijalnom kulturnom baštinom Zadarske županije. Poseban naglasak u okviru ovih mjera stavlja se na potrebu korištenja napretka u znanosti i tehnologiji za kvalitetniju zaštitu i prezentaciju kulturne baštine te iskorištavanje mogućnosti povezivanja kulturnog i turističkog sektora. Uz potrebe dodatnog ulaganja u kulturnu infrastrukturu javlja se i potreba značajnijih ulaganja u obnovu postojeće te razvoj nove sportske infrastrukture. Četvrtom se mjerom stoga potiče izgradnja sportskih objekata sukladno potrebama zajednice i poboljšanje uvjeta rada za sportaše s invaliditetom.

Aktivnosti usmjerene poboljšanju sustava zdravstva i socijalne skrbi Zadarske županije u fokusu su pete i šeste mjere, a naglasak je stavljen na provedbu aktivnosti obnove postojeće i ulaganja u novu infrastrukturu, daljnji razvoj mreže

zdravstvenih i usluga socijalne skrbi te razvoj sustava promicanja zdravlja i prevencije bolesti. Neravnomjerna distribucija društvene infrastrukture s centralizacijom većine ustanova u Zadru i ostalim gradovima rezultirala je značajnim nedostatkom društvene infrastrukture u ruralnom području Zadarske županije. Sedmom mjerom nastoji se potaknuti razvoj ostale društvene infrastrukture na otocima i u zaleđu županije. Ovom mjerom obuhvaćen je razvoj društvenih i vatrogasnih domova te ostale društvene infrastrukture koja nije obuhvaćena prethodnim mjerama u okviru ovog prioriteta. Posljednja, osma mjera usmjerena je na unapređenje sustava zaštite i spašavanja te prilagodbe klimatskim promjenama, a posebice na unapređenje sustava intervencija kod iznenadnih onečišćenja okoliša, prirodnih nepogoda i akcidenata. Aktivnosti u okviru ove mjere uključuju izradu planova praćenja, prevencije i intervencije u slučaju svih vrsta rizika, organizaciju upravljanja uključujući sustav ranog upozoravanja, mjere planiranja i poboljšanja sustava za obranu, nabavu opreme i naprednih tehnologija za prevenciju i sanaciju onečišćenja te aktivnosti informiranja i edukacije javnosti za postupanje u slučaju rizika.

MJERE

- Poboljšanje uvjeta rada odgojno-obrazovnih ustanova
- Održivo korištenje i učinkovito upravljanje kulturnom baštinom Zadarske županije
- Unaprijeđena infrastruktura u kulturi, ojačani kulturni programi i poboljšana koordinacija između institucija u kulturi
- Razvijena sportska infrastruktura i unaprijeđen sustav potpora za ravnomjeran razvoj sporta
- Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav zdravstva na području Zadarske županije
- Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav socijalne skrbi na području Zadarske županije
- Razvoj ostale društvene infrastrukture
- Unaprjeđenje sustava civilne zaštite, jačanje svijesti i ukazivanje na moguće posljedice izazvane klimatskim promjenama

Tablica 21: Pokazatelji ishoda za prioritet: 3.1. Razvijena društvena infrastruktura i usluge

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Kretanje investicija u dugotrajnu imovinu	HRK	Kretanje investicija u dugotrajnu imovinu u području odgoja i obrazovanja, kulture, kulturnu baštinu, sporta, zdravstva i socijalne skrbi i sustava zaštite i spašavanja	1.030.991.343	2023.	godišnje	Relevantna ministarstva, JLRS

3.2. POVEĆANA EFIKASNOST I VEĆA KOORDINACIJA INSTITUCIJA ZA UPRAVLJANJE RAZVOJEM

CILJ

Unapređenje poslovanja i uspostava moderne javne uprave koja odgovorno i transparentno upravlja razvojnim potencijalom Zadarske županije, uz poštovanje i primjenu participativnog pristupa u kreiranju i provedbi razvojnih aktivnosti i javnih politika iz svog djelokruga.

OPRAVDANJE

Sustav upravljanja razvojem čini Zadarska županija kao nadležna jedinica područne (regionalne) samouprave te 34 jedinice lokalne samouprave koje sudjeluju u planiranju, donošenju i provedbi razvojnih aktivnosti i politika na regionalnoj i lokalnoj razini. Uz jedinice regionalne i lokalne samouprave značajnu ulogu u upravljanju razvojem imaju i druge institucije poput razvojnih agencija čija uloga obuhvaća operativnu pripremu i provedbu razvojnih aktivnosti i projekata. Pri kreiranju i provedbi razvojnih procesa navedene institucije susreću se s otegotnim okolnostima koje su utvrđene analizom stanja sustava javne uprave. Najznačajniji interni problemi koje su dionici pri tom istaknuli jesu nedostatna financijska sredstva uzrokovana smanjenjem predviđenih budžeta za radove i investicije, nedostatak stručnog kadra za osmišljavanje i provođenje razvojnih projekata te neadekvatna organizacijska struktura u kojoj zaposlenici unutar županijskih odjela zaduženih za planiranje projekata, tj. pripremu projektne ideje, imaju prevelik opseg posla koji se mora obavljati, pored propisanog svakodnevnog posla. Također, ističe se kako ima prostora i za poboljšanje suradnje i interakcije s drugim važnim dionicima s područja županije u kreiranju i provedbi razvojnih procesa. Razina koordinacije i suradnje dionika odgovornih za donošenje odluka u sustavu planiranja i upravljanja razvojem je veoma niska, dijelom radi neadekvatne infrastrukture te prostorne odijeljenosti što otežava komunikacijsko-prostornu koheziju i suradnju. Provedbom ovog prioriteta namjerava se unaprijediti institucionalne kapacitete za upravljanje razvojem i strateško planiranje kroz osnaživanje ljudskih resursa, uvođenjem novih tehnologija u rad javne uprave s naglaskom na primjenu suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija, unapređenjem sustava za gospodarenje nekretninama te poboljšanjem koordinacije i komunikacije svih dionika koji sudjeluju u upravljanju razvojem.

OPIS

Za ostvarenje prioriteta predviđeno je 8 mjera. Prve dvije mjere u okviru prioriteta usmjerene su povećanju razine kompetencija i vještina djelatnika zaposlenih na poslovima upravljanja razvojem i pripreme i provedbe projekata sufinanciranim sredstvima Europske unije i ostalim dostupnim sredstvima. Trećom mjerom nastoji se kreirati mreža dionika koji djeluju u području upravljanja lokalnim razvojem s ciljem poboljšanja prolaznosti lokalnih projekata na svim otvorenim natječajima i programima dostupnim dionicima s područja Zadarske županije. Aktivnostima u okviru četvrte mjere nastoji se unaprijediti rad Županijskog partnerskog vijeća te

poboljšati proces donošenja odluka o integriranom razvoju Zadarske županije. Petom mjerom obuhvaćene su aktivnosti informatizacije javne uprave uvođenjem informacijskih i komunikacijskih tehnologija te GIS sustava u svrhu postizanja učinkovitosti i kvalitete i transparentnosti javne uprave. Šestom mjerom daje se potpora obnovi katastra i zemljišnih knjiga na području Zadarske županije te uspostavi katastra nekretnina. Sedma mjera nastoji obuhvatiti problem nedovoljne koordinacije i suradnje institucija odgovornih za područje planiranja i upravljanja razvojem kroz obnovu postojeće infrastrukture u vlasništvu Zadarske županije potrebne te smještanjem svih relevantnih institucija na jedinstvenu lokaciju. Nastavno na sedmu mjeru, posljednjom se mjerom u okviru ovog prioriteta nastoji izgraditi učinkovit sustav za gospodarenje nekretninama u vlasništvu Županije te ustanova i trgovačkih društava kojima je Županija osnivač.

MJERE

- Povećanje razine kompetencija i vještina djelatnika institucija u području upravljanja razvojem
- Povećanje razine osposobljenosti zaposlenika institucija u području pripreme i provedbe projekata sufinanciranih sredstvima Europske unije i ostalim dostupnim sredstvima
- Poboljšanje koordinacije i umreženost svih dionika u sustavu upravljanja lokalnim razvojem
- Unaprjeđenje rada Županijskog partnersko vijeća i proces donošenja odluka o integriranom razvoju Zadarske županije
- Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u javnom upravljanju i poboljšanju javnih usluga
- Obnavljanje katastra i zemljišnih knjiga na području zadarske županije - uspostavljanje katastra nekretnina
- Stvoreni preduvjeti za zajedničku koordinaciju i suradnju institucija odgovornih za područje planiranja i upravljanja razvojem
- Učinkovito upravljanje nekretninama Županije, ustanova i trgovačkih društava čiji je Županija osnivač

Tablica 22: Pokazatelji ishoda za prioritet: 3.2. Povećana efikasnost i veća koordinacija institucija za upravljanje razvojem

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Ukupna vrijednost projekata	HRK	Ukupna vrijednost projekata JLRS i pripadajućih institucija sufinanciranih sredstvima EU i drugih dostupnih izvora financiranja	3.953.932.248	2023.	godišnje	JLRS
Uspostavljen informacijski sustav javne uprave	DA/NE	Uveden IKT sustav za poboljšanje učinkovitosti javne uprave	DA	2023.	godišnje	Izvješće o provedbi projekta

3.3. JAČANJE KAPACITETA CIVILNOG SEKTORA

CILJ

Unapređenje kapaciteta civilnog sektora kako bi se osnažilo sudjelovanje civilnog društva u donošenju odluka od javnog značaja za Zadarsku županiju.

OPRAVDANJE

Djelovanje udruga, gledano u cjelini, doprinosi poboljšanju upravljanja razvojem Zadarske županije. Već dugi niz godina Zadarska županija, ali i ostale jedinice lokalne samouprave s područja Zadarske županije, potiču razvoj i suradnju civilnog društva te financiraju projekte, programe i aktivnosti organizacija civilnog društva koji se smatraju od interesa za opće dobro u Zadarskoj županiji. Osnivanjem Volonterskog centra Zadar te aktivnostima u okviru projekta B. Hive kapaciteti udruga na području Zadarske županije značajno su osnaženi, no i dalje se kao najveći problemi ističu nedovoljni kapaciteti organizacija civilnog društva za sudjelovanje u pripremi, donošenju i provedbi lokalnih razvojnih politika i projekata te slaba međusobna suradnja te suradnja s drugim institucijama i organizacijama javne uprave. Ovim prioritetom nastoji se unaprijediti kapaciteti civilnog društva te potaknuti sudjelovanje ovih organizacija u razvoju lokalnih politika i projekata.

OPIS

Ostvarenje prioriteta predviđeno je kroz dvije mjere. Prvom mjerom nastoje se unaprijediti kapaciteti civilnog društva te ojačati socijalni i civilni dijalog kroz aktivnosti izrade analize stanja i učinkovitosti organizacija civilnog društva poticanje osnivanja novih organizacija te jačanje djelovanja postojećih, pružanjem potpora za provedbu programa, projekata i aktivnosti od interesa za opće dobro Zadarske županije, jačanje upravljačkih i stručnih kapaciteta za pripremu i provedbu projekata financiranih nacionalnim, EU i međunarodnim sredstvima te jačanjem svijesti građana o važnosti i mogućosti djelovanja organizacija civilnog društva. Druga mjera političke razvoj partnerstva javnog, civilnog i gospodarskog sektora kako bi se unaprijedila priprema, donošenje i provođenje javnih politika od interesa za razvoj županije. Navedeno se planira ostvariti poticanjem organizacije tribina, okruglih stolova i tematskih sastanaka o aktualnim javnim temama, poticanjem partnerstva organizacija civilnog društva, gospodarskog i javnog sektora u svrhu pripreme i provedbe EU projekata te drugih projekata od interesa za opće dobro Zadarske županije.

MJERE

- Potpora izgradnji civilnog društva te jačanje socijalnog i civilnog dijaloga
- Razvoj partnerstva između javnog, civilnog i gospodarskog sektora

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Broj nominiranih i provedenih projekata organizacija civilnog društva	broj	Jačanje kapaciteta civilnog društva mjeren brojem pripremljenih i provedenih projekata organizacija civilnog društva koji se financira/ sufinancira iz JLRS	4.000	2023.	godišnje	JLRS

Tablica 23: Pokazatelji ishoda za prioritet: 3.3. Jačanje kapaciteta civilnog sektora

3.4. POTAKNUT RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

CILJ

Povećanje zapošljivosti svih skupina radno sposobnog stanovništva u Zadarskoj županiji, a posebice osoba u nepovoljnom položaju, kroz razvoj modernog tržišta rada i povećanje usklađenosti obrazovnih programa s potrebama gospodarstva i strateškim smjerom sveukupnog razvoja županije.

OPRAVDANJE

Trend kretanja stope i broja zaposlenih i nezaposlenih na području Zadarske županije u promatranom razdoblju od 2011. do 2015. godine upućuje na polagani oporavak tržišta rada, no bez značajnijih promjena u pogledu karakteristika samog tržišta kojeg i dalje obilježavaju strukturalna nezaposlenost i sezonalnost potražnje. Analiza stanja ističe visok udio ekonomski neaktivnog stanovništva u radno sposobnom stanovništvu županije, visoku stopu nezaposlenosti mladih, kao i osoba s invaliditetom te drugih ranjivih društvenih skupina. Uočena je neodgovarajuća kvalifikacijska struktura dostupne radne snage s obzirom na potrebe tržišta te problem niske dostupnosti i prilagođenosti programa obrazovanja i osposobljavanja za osobe s invaliditetom i druge ranjive društvene skupine. U tom kontekstu ističe se važnost i potreba snažnijeg povezivanja ključnih dionika gospodarstva i obrazovnog sustava kako bi se obrazovni programi te upisne kvote prilagodile zahtjevima tržišta te uskladile sa strateškim smjerom sveukupnog razvoja Zadarske županije. Također, istaknuta je i potreba daljnjeg jačanja Partnerskog vijeća za tržište rada i razvoj ljudskih potencijala Zadarske županije te poticanje implementacije mjera Strategije razvoja ljudskih potencijala Zadarske županije.

OPIS

Ostvarenje prioriteta temelji se na četiri međusobno povezane mjere. Prvom mjerom nastoji se poboljšati zapošljivost osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada njihovim uključivanjem u različite edukativne aktivnosti, a posebice unaprjeđenjem informatičke pismenosti te podizanjem svijesti o potencijalima osoba koje spadaju u ranjive skupine. Druga mjera obuhvaća aktivnosti jačanja kapaciteta lokalnog partnerstva za zapošljavanje te provedbe mjera SRLJP ZŽ kroz potporu pripremi projekata registriranih u bazi projektnih ideja i izradu izvještaja o provedbi Strategije. Osobita važnost ovog partnerstva ističe se kroz umrežavanje dionika s tržišta rada i razvoj ljudskih potencijala čime se direktno doprinosi olakšanoj implementaciji ostalih mjera u okviru ovog

prioriteta. Trećom mjerom nastoji se odgovoriti na izazov prevencije dugotrajne nezaposlenosti kroz jačanje sustava profesionalnog usmjeravanja. Ovime će se povećati mogućnosti za kvalitetnije definiranje potreba za obrazovanjem pojedinca i uskladiti ih sa potrebama na tržištu rada. Nastavno na potrebu razvoja sustava profesionalnog usmjeravanja četvrtom se mjerom nastoji promovirati koncept cjeloživotnog učenja. Postojeća nezainteresiranost za uključivanje u sustav cjeloživotnog učenja nastoji se adresirati različitim promotivnim aktivnostima, ali i uspostavom centara te poboljšanjem kvalitete ustanova za cjeloživotno učenje.

MJERE

- Promicanje uključivanja ranjivih skupina na tržište rada i olakšavanje pristupa obrazovanju ranjivim skupinama
- Jačanje kapaciteta lokalnog partnerstva za zapošljavanje Zadarske županije te poticanje implementacije mjera Strategije razvoja ljudskih potencijala Zadarske županije
- Prevencija dugotrajne nezaposlenosti jačanjem sustava profesionalnog usmjeravanja
- Promovirano cjeloživotno učenje i njegovi programi

Tablica 24: Pokazatelji ishoda za prioritet: 3.4. Potaknut razvoj ljudskih potencijala

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
definicija	jedinica	opis	vrijednost	godina		
Kretanje stope nezaposlenosti	%	Kretanje stope nezaposlenosti	12,6	2023.	godišnje	HZZ

4.3.2. MJERE ZA RAZVOJ ŽUPANIJE

CILJ 1.	GOSPODARSKI KONKURENTNA I INOVATIVNA ZADARSKA ŽUPANIJA
PRIORITET 1.1.	**POVEĆANA KONKURENTNOST I ZASTUPLJENOST PROIZVODNOG SEKTORA U GOSPODARSTVU ZADARSKE ŽUPANIJE**
Mjera 1.1.1.	**Poboljšanje poslovnog okruženja za razvoj prerađivačke industrije visokih tehnologija**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je stvaranje povoljnijih uvjeta i dugoročno pomaganje i usmjeravanje razvoja prerađivačke industrije na temelju postojećih potencijala (tradicija prehrambene i metaloprerađivačke industrije) te zaštita postojeće proizvodnje u prioritetnim proizvodnim granama.
CILJ	Jačanje tradicionalnih grana prerađivačke industrije i stvaranje okruženja za razvoj novih proizvodnih grana visokih tehnologija.
OPIS	1.1.1.1. Identifikacija ključnih elemenata industrijskog razvoja i prepoznavanje ključnih faktora razvoja prerađivačke industrije 1.1.1.2. Sustavno planiranje, koordinacija i praćenje ostalih aktivnosti i projekata od važnosti za industrijski razvoj Zadarske županije, s naglaskom na specijalizaciji u prerađivačkoj industriji
REZULTAT	Identificirani ključni segmenti industrijskog razvoja te poboljšano poslovno okruženje za razvoj konkurentne prerađivačke industrije visokih tehnologija.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Postojeća i potencijalna trgovačka društva (tvrtke, obrti, zadruge) u proizvodnom sektoru
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj studija u kojima su identificirani ključni elementi industrijskog razvoja i ključni elementi razvoja prerađivačke industrije Broj izrađenih izvještaja/smjernica o stanju razvoja prerađivačkog sektora Zadarske županije
VRIJEME PROVEDBE	1.1.1.1. Tijekom jedne godine 1.1.1.2. Kontinuirano
Mjera 1.1.2.	**Poticanje novih investicija u proizvodnom sektoru**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je potaknuti postojeće tvrtke na ulaganja te stvoriti preduvjete za nove kapitalne investicije kao i potaknuti osnivanje novih proizvodnih tvrtki.
CILJ	Nove investicije u proizvodnom sektoru koje će doprinijeti rastu i povećanju konkurentnosti prerađivačke industrije.
OPIS	1.1.2.1. Potpora postojećim proizvodnim tvrtkama za izgradnju i proširenje proizvodnih kapaciteta te nabavu novih tehnologija 1.1.2.2. Poticanje osnivanja novih proizvodnih tvrtki 1.1.2.3. Privlačenje proizvodnih tvrtki i pružanja potpore novim investicijama u proizvodnju u postojećim poduzetničkim zonama
REZULTAT	Povećanje ulaganja prerađivačkih tvrtki u modernizaciju i širenje poslovanja.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Postojeća i potencijalna trgovačka društva (tvrtke, obrti, zadruge) u proizvodnom sektoru
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj postojećih proizvodnih tvrtki poduprtih za izgradnju i proširenje proizvodnih kapaciteta te nabavu novih tehnologija Iznosi financijskih sredstava uloženi za izgradnju i proširenje proizvodnih kapaciteta te nabavu novih tehnologija poduprtim postojećim proizvodnim tvrtkama Broj novih proizvodnih tvrtki koje će koristiti potpore (bespovratna sredstva, jamstveno-kreditne sheme) Broj privučenih poduzetnika u poduzetničkim zonama Broj inicijativa/programa usmjerenih privlačenju proizvodnih tvrtki u poduzetničke zone
VRIJEME PROVEDBE	1.1.2.1. - 1.1.2.3. Kontinuirano

PRIORITET 1.2.	**OJAČANO MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO I UNAPRIJEĐENO PODUZETNIČKO OKRUŽENJE**
Mjera 1.2.1.	**Jačanje kapaciteta poduzetničkih potpornih institucija, uz razvoj novih usluga i infrastrukture**

SVRHA MJERE	Svrha mjere je unaprijediti i ojačati kapacitete postojećih poduzetničkih potpornih institucija, stvoriti uvjete za razvoj nove i proširenje postojeće poslovne infrastrukture i uvođenje novih usluga.
CILJ	Ojačati kapacitete poduzetničkih potpornih institucija radi sustavne i kvalitetne podrške malim i srednjim poduzetnicima u svim fazama rasta.
OPIS	1.2.1.1. Uvođenje novih usluga poduzetničkih potpornih institucija (PPI) za potporu MSP u svim fazama poslovanja 1.2.1.2. Poboljšanje kompetencija zaposlenika poduzetničkih potpornih institucija (PPI) 1.2.1.3. Poboljšanje postojeće poslovne infrastrukture, opreme i povezanih poslovnih usluga koje se pružaju MSP-ovima 1.2.1.4. Stvaranje nove poslovne infrastrukture, opreme i povezanih poslovnih usluga, s naglaskom na područja gdje je dokazana potreba za proširenom/novom infrastrukturom
REZULTAT	Razvijena i poboljšana poslovna infrastruktura te osnaženi kapaciteti poduzetničkih potpornih institucija (PPI).
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, poduzetničke potporne institucije (PPI)
KORISNICI	Poduzetničke potporne institucije (PPI), postojeći i potencijalni mali i srednji poduzetnici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj MSP kojima je pružena podrška u vidu novih usluga od strane poduzetničkih potpornih institucija (PPI) Broj novih usluga koje pružaju poduzetničke potporne institucije (PPI) Broj dodatno educiranih zaposlenika Broj realiziranih projekata poboljšanja postojeće poslovne infrastrukture Broj MSP korisnika poboljšane poslovne infrastrukture Broj realiziranih projekata razvoja poslovne infrastrukture u područjima gdje je dokazana potreba za proširenom/novom infrastrukturom Broj postojećih MSP te početnika korisnika nove/proširene poslovne infrastrukture
VRIJEME PROVEDBE	1.2.1.1. - 1.2.1.4. Kontinuirano
Mjera 1.2.2.	**Daljnji razvoj postojećih poduzetničkih zona te stvaranje povoljne klime za ulaganja**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je unaprijediti postojeće poduzetničke zone u Zadarskoj županiji za usmjereni razvoj poduzetništva te koordiniranim djelovanjem svih dionika stvoriti preduvjete za poticajno i konkurentno poslovno okruženje za privlačenje novih ulaganja.
CILJ	Stvoriti povoljnu i konkurentnu poslovnu klimu za privlačenje novih ulaganja ulaganjem u poboljšanje postojećih poduzetničkih zona te sustavnim i koordiniranim radom na unapređenju uvjeta poslovanja u ZŽ.
OPIS	1.2.2.1. Analiza regionalnih i lokalnih prepreka za ulaganja 1.2.2.2. Unapređenje opremljenosti postojećih poduzetničkih zona 1.2.2.3. Poticanje razvoja infrastrukture do postojećih poduzetničkih zona 1.2.2.4. Podrška daljnjem radu „One stop service“ centra (u sklopu ZADRA –e NOVE) 1.2.2.5. Koordiniranim aktivnostima na daljnjem razvoju i unapređenju poduzetničkih zona, sustavom poticaja te marketinškim aktivnostima privući domaće i inozemne tvrtke da posluju u poduzetničkim zonama
REZULTAT	Postojeće poduzetničke zone opremljene i stavljene u funkciju; poboljšana poslovna klima u Zadarskoj županiji.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, ZADRA NOVA, jedinice lokalne samouprave
KORISNICI	Jedinice lokalne samouprave, mali i srednji poduzetnici, ZADRA NOVA, domaći i inozemni investitori
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Izrađena analiza regionalnih i lokalnih prepreka za ulaganja Broj postojećih poduzetničkih zona korisnika koje su dodatno opremljene Površina komunalno uređenih postojećih poduzetničkih zona Broj koordiniranih inicijativa/programa za daljnji razvoj i unaprjeđenje poduzetničkih zona Broj kilometara izgrađene infrastrukture do postojećih poduzetničkih zona (pristupne ceste, vodoopskrba, odvodnja, telekomunikacije, elektrifikacija) (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj investitora kojima je „One stop service centar“ (u sklopu ZADRA-e NOVE) pružio podršku Broj organiziranih događanja usmjerenih privlačenju domaćih i inozemnih investicija
VRIJEME PROVEDBE	1.2.2.1. Tijekom 2 godine 1.2.2.2. - 1.2.2.5. Kontinuirano
Mjera 1.2.3.	**Poboljšanje pristupa malih i srednjih poduzetnika financijskim sredstvima**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je olakšati pristup povoljnim financijskim instrumentima za male i srednje poduzetnike, kako početnika tako i tvrtki u razvoju.

CILJ	Povećana dostupnost povoljnih financijskih sredstava malim i srednjim poduzetnicima.
OPIS	1.2.3.1. Informiranje i savjetovanje MSP o mogućnostima i dostupnosti financijskih sredstava kroz stalne aktivnosti poduzetničkih potpornih institucija (PPI) 1.2.3.2. Sufinanciranje izrade projektne dokumentacije za EU i druge izvore financiranja 1.2.3.3. Daljnja provedba postojećih programa subvencioniranja kamata te odobravanja jamstava na poduzetničke kredite te razvoj financijskih instrumenata za MSP 1.2.3.4. Sufinanciranje troškova MSP za stručno osposobljavanje zaposlenika 1.2.3.5. Pružanje podrške osnivanju i širenju poslovanja MSP u vidu dodjele bespovratnih sredstava (za MSP koji nisu u proizvodnom sektoru)
REZULTAT	Razrađen sustav dodjele financijskih sredstava prilagođen potrebama malih i srednjih poduzetnika Zadarske županije.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, poduzetničke potporne institucije (PPI)
KORISNICI	Mali i srednji poduzetnici (tvrtke, obrti, zadruge)
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj MSP kojima je pružena savjetodavna podrška od strane poduzetničkih potpornih institucija (PPI) Broj organiziranih događanja od strane PPI-a radi informiranja MSP Broj MSP na organiziranim događanjima Broj poduzetnika kojima je sufinancirana izrada projektne dokumentacije za EU i druge izvore financiranja Broj dodijeljenih i realiziranih kredita i jamstava za MSP iz različitih programa podrške i razvijenih novih financijskih instrumenata Broj MSP korisnika potpore za sufinanciranje troškova za stručno osposobljavanje zaposlenika Broj novoosnovanih i postojećih MSP korisnika potpore u vidu bespovratnih sredstava za osnivanje i širenje poslovanja Broj novih financijskih instrumenata za MSP Broj poduzetnika korisnika novih financijskih instrumenata
VRIJEME PROVEDBE	1.2.3.1. - 1.2.3.5. Kontinuirano
Mjera 1.2.4.	**Stvaranje uvjeta za očuvanje tradicijskih i umjetničkih obrta**
SVRHA MJERE	Svrha mjere jest sačuvati postojeće tradicijske i umjetničke obrte te revitalizirati stare tradicijske i umjetničke zanate.
CILJ	Zaštititi tradicijske i umjetničke obrte te revitalizirati stare tradicijske i umjetničke zanate, što će doprinijeti očuvanju tradicije, rastu konkurentnosti gospodarstva i obogaćivanju turističke ponude.
OPIS	1.2.4.1. Podrška poboljšanju uvjeta rada postojećih tradicijskih i umjetničkih obrta 1.2.4.2. Informiranje postojećih i edukacija potencijalnih ponuđača i proizvođača tradicijskih i umjetničkih proizvoda 1.2.4.3. Revitalizacija izumrlih tradicijskih i umjetničkih zanata, s naglaskom na ruralna područja 1.2.4.4. Potpora promotivnim i marketinškim aktivnostima tradicijskih i umjetničkih obrta
REZULTAT	Sačuvani postojeći tradicijski i umjetnički obrti, revitalizirani stari tradicijski i umjetnički zanati.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Prepoznati tradicijski i umjetnički obrtnici i potencijalni novi tradicijski i umjetnički obrtnici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj podržanih inicijativa/programa za poboljšanje rada postojećih tradicijskih i umjetničkih obrta Broj obrtnika korisnika potpore za poboljšanje uvjeta rada Iznos financijskih sredstava dodijeljen tradicijskim i umjetničkim obrtima za poboljšanje uvjeta rada Broj organiziranih edukacija i savjetovanja za postojeće i potencijalne ponuđače i proizvođače tradicijskih i umjetničkih proizvoda Broj postojećih i potencijalnih proizvođača tradicijskih i umjetničkih proizvoda polaznika edukacije Broj inicijativa/programa revitalizacije izumrlih tradicijskih i umjetničkih zanata Broj revitaliziranih izumrlih tradicijskih i umjetničkih zanata Broj obrtnika korisnika potpore za promotivne i marketinške aktivnosti
VRIJEME PROVEDBE	1.2.4.1. - 1.2.4.4. Kontinuirano
Mjera 1.2.5.	**Poticanje međusektorskog povezivanja radi kreiranja novih finalnih proizvoda i organiziranog nastupa na tržištu**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je stvoriti preduvjete za snažnije međusektorsko povezivanje poduzetnika u ZŽ, s naglaskom na povezivanje „odozdo prema gore“ radi kreiranja cjelovitih finalnih proizvoda te organiziranog nastupa na tržištu.

CILJ	Razvijanje međusektorskog povezivanja što će dovesti do stvaranja novih finalnih konkurentnih proizvoda spremnih za plasiranje krajnjim potrošačima na tržištu.
OPIS	1.2.5.1. Promocija različitih oblika poduzetničkog udruživanja (s naglaskom udruživanja „odozdo prema gore“) 1.2.5.2. Identifikacija gospodarskih sektora i pojedinih poslovnih subjekata (potencijalnih članova udruženja) spremnih za međusektorsko udruživanje 1.2.5.3. Podizanje svijesti poduzetnika o prednostima udruživanja te zajedničkog nastupa na tržištu 1.2.5.4. Razvoj programa institucionalne potpore aktivnostima udruživanja poduzetnika
REZULTAT	Osnovana nova međusektorska udruženja i klasteri.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Mali i srednji poduzetnici (tvrtke, obrti, zadruge)
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj organiziranih događanja sa svrhom promoviranja različitih oblika poduzetničkog udruživanja Izrađena analiza potencijala međusektorskog udruživanja u Zadarskoj županiji Broj organiziranih radionica i informativnih dana radi podizanja svijesti poduzetnika o prednostima udruživanja i zajedničkog nastupa na tržištu Broj programa institucionalne potpore aktivnostima udruživanja poduzetnika Broj udruženja/klastera korisnika potpore
VRIJEME PROVEDBE	1.2.5.1. - 1.2.5.4. Kontinuirano
Mjera 1.2.6.	**Poticanje izvoznih aktivnosti malih i srednjih poduzetnika**
SVRHA MJERE	Svrha je primjenom različitih mehanizama podrške izvoznim aktivnostima poduzetnika povećati izvoz malih i srednjih poduzetnika ZŽ.
CILJ	Stvoriti povoljne uvjete za jačanje izvoznih aktivnosti malih i srednjih poduzetnika.
OPIS	1.2.6.1. Obrazovanje i savjetovanje poduzetnika o planiranju i provedbi izvoznih aktivnosti, nastupa na stranim tržištima, analizi stranih tržišta i sl.
	1.2.6.2. Podrška (savjetodavna, financijska) za nastup MSP i udruženja MSP na inozemnim sajmovima, izložbama i sličnim manifestacijama
	1.2.6.3. Podrška aktivnostima/projektima MSP orijentiranih na izvoz (informiranje o potencijalnim izvorima financiranja za izvozne aktivnosti, sufinanciranje izrade projektne dokumentacije, priprema strategija ulaska na tržišta skupinama MSP)
REZULTAT	Stvoreno povoljno okruženje za rast i razvoj izvozno orijentiranih malih i srednjih poduzetnika.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Izvozno orijentirane mikro, male i srednje tvrtke i obrti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj održanih radionica/informativnih dana o planiranju i provedbi izvoznih aktivnosti Broj poduzetnika uključenih u aktivnosti obrazovanja i savjetovanja o planiranju i provedbi izvoznih aktivnosti Broj korisnika potpore nastupa na inozemnim tržištima Broj nastupa na inozemnim sajmovima i sl. događanjima Broj poduzetnika kojima je pružena savjetodavna podrška u pronalaženju adekvatnog izvora financiranja Broj poduzetnika kojima je pružena tehnička podrška u izradi projektne dokumentacije te pripremi dokumentacije za ulazak na inozemna tržišta
VRIJEME PROVEDBE	1.2.6.1. - 1.2.6.3. Kontinuirano
Mjera 1.2.7.	**Razvoj socijalnog poduzetništva**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je poticanje razvoja socijalnog poduzetništva u ZŽ, odnosno poslovanja temeljenog na načelima društvene, okolišne i ekonomske održivosti, kod kojeg se stvorena dobit/višak prihoda u cijelosti ili većim dijelom ulaže za dobrobit zajednice.
CILJ	Uspostava poticajnog okruženja za promicanje i razvoj socijalnog poduzetništva u Zadarskoj županiji kako bi se osiguralo povećanje razine zaposlenosti, te pravednija raspodjela prihoda.
OPIS	1.2.7.1. Podrška prijenosu dobre prakse, razvoj i provedba neformalnog osposobljavanja, umrežavanje društvenih poduzetnika 1.2.7.2. Savjetodavna i tehnička podrška osnivanju socijalnih poduzeća 1.2.7.3. Potpora u pripremi projektnih prijedloga koji promiču socijalno poduzetništvo
REZULTAT	Povećan broj organizacija koje se bave socijalnim poduzetništvom.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, UO za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade

KORISNICI	Poduzetnici, zadruge, udruženja, udruge.
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj podržanih projekata dobre prakse, razvoja i provedbe neformalnog obrazovanja te umrežavanja društvenih poduzetnika• Broj održanih edukativnih aktivnosti za poslodavce o važnosti društveno odgovornog poslovanja Broj poduzetnika uključenih u podržane projekte Broj subjekata kojima je pružena savjetodavna pomoć prilikom osnivanja i rada socijalnih poduzeća Broj poduprtih projektnih prijedloga koji promoviraju socijalno poduzetništvo za prijavu na EU i nacionalne izvore financiranja
VRIJEME PROVEDBE	1.2.7.1. - 1.2.7.3. Kontinuirano
Mjera 1.2.8.	**Razvoj kreativne industrije Zadarske županije**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je stvoriti povoljno okruženje za razvoj kreativnih i kulturnih industrija u ZŽ, odnosno industrija koje se zasnivaju na kreativnosti, vještinama i talentu pojedinca, te svoj potencijal za stvaranje zaposlenosti i bogatstva baziraju na proizvodnji i eksploataciji intelektualnog vlasništva.
CILJ	Stvaranje povoljnog okruženja za razvoj kreativne industrije u Zadarskoj županiji.
OPIS	1.2.8.1. Analiza i identifikacija ključnih elemenata kreativne industrije u Zadarskoj županiji 1.2.8.2. Poticanje daljnjeg rada Filmskog ureda (Inovacija) 1.2.8.3. Jačanje kapaciteta u području kreativne industrije 1.2.8.4. Podrška pripremi projekata u području kreativne industrije za prijavu na EU fondove i druge izvore financiranja 1.2.8.5. Podrška razvoju specijaliziranog poduzetničkog inkubatora za kreativnu industriju
REZULTAT	Identificirani svi segmenti kreativne industrije i stvoreni preduvjeti za jačanje postojećih i razvoj novih kulturnih proizvoda Zadarske županije
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove te UO za obrazovanje, kulturu i šport
KORISNICI	Tvrtke, obrti i fizičke osobe (samostalni umjetnici i istaknuti pojedinci) koji su prepoznati kao dio kreativne industrije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Izrađena analiza i identificirani ključni elementi kreativne industrije ZŽ Broj realiziranih filmskih projekata preko Filmskog ureda Broj organiziranih događanja (edukacije, studijska putovanja) za jačanje kapaciteta u području upravljanja razvojem kreativne industrije Broj osposobljenih zaposlenika u području upravljanja razvojem kreativne industrije Broj projekata u području kreativne industrije kojima je pružena podrška u prijavi na EU fondove i druge izvore financiranja Osnovan specijalizirani poduzetnički inkubator za kreativnu industriju Broj privatnih subjekata koji djeluju u Inkubatoru za kreativne industrije
VRIJEME PROVEDBE	1.2.8.1. Tijekom 2 godine 1.2.8.2. - 1.2.8.4. Kontinuirano 1.2.8.5. Tijekom 3 godine

PRIORITET 1.3.	**POVEĆANA ULOGA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA U GOSPODARSTVU ZADARSKE ŽUPANIJE**
Mjera 1.3.1.	**Jačanje razvojno-istraživačke dimenzije poslovnog sektora**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je osnažiti ulogu istraživanja i razvoja u gospodarstvu Zadarske županije, te pružiti uslugu visoke poslovne razine prvenstveno osnivanjem specijaliziranih poslovnih inkubatora i centara kompetencije.
CILJ	Ojačati znanstveno-istraživačku dimenziju poslovnog sektora te pružiti usluge visoke poslovne razine osnivanjem specijaliziranih poslovnih inkubatora i centara kompetencije.
OPIS	1.3.1.1. Osnivanje i razvoj specijaliziranih poslovnih inkubatora i centara kompetencija (Centar novih tehnologija – s fokusom na metaloprerađivačku industriju visokih tehnologija, Plavo zeleni centar – centar kompetencija za preradu ribe i voća) 1.3.1.2. Razvoj i pružanje predinkubacijskih usluga od strane poduzetničkih potpornih institucija (PPI) za novoosnovana i inovativna mala i srednja poduzeća 1.3.1.3. Podrška u izradi projektne dokumentacije za infrastrukturne projekte u sektoru istraživanja, razvoja i inovacija
REZULTAT	Pružena adekvatna podrška razvoju specijaliziranih poslovnih inkubatora i centara kompetencija, uspješno razvijene i pružene predinkubacijske usluge od strane PPI-a novoosnovanim i inovativnim malim i srednjim poduzećima.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, INOVAcija

KORISNICI	Poduzetničke potporne institucije, Centri kompetencije, specijalizirani poduzetnički inkubatori, postojeći i potencijalni mali i srednji poduzetnici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj osnovanih Specijaliziranih poslovnih inkubatora i Centara kompetencije (Plavo zeleni centar) Broj poduzetničkih potpornih institucija (PPI) koje pružaju predinkubacijske usluge MSP Broj novoosnovanih i inovativnih MSP korisnika predinkubacijskih usluga Broj infrastrukturnih projekata u sektoru istraživanja, razvoja i inovacija kojima je pružena podrška u izradi projektne dokumentacije
VRIJEME PROVEDBE	1.3.1.1. Tijekom 4 godine 1.3.1.2. Kontinuirano 1.3.1.3. Kontinuirano
Mjera 1.3.2.	Poboljšanje kapaciteta Sveučilišta u Zadru kao jednog od nositelja gospodarskog razvoja
SVRHA MJERE	Svrha mjere je ojačati kapacitete Sveučilišta u Zadru s ciljem stvaranja istraživačkog sveučilišta okrenutog prioritetno prema svojem jadranskom okruženju, istraživačkoj izvrsnosti, kolaborativnim projektima povezanim s gospodarstvom i civilnim sektorom te povećanju znanstvene produkcije.
CILJ	Poboljšati kapacitete Sveučilišta u Zadru kao jednog od nositelja gospodarskog razvoja zasnovanog na znanstveno-istraživačkim aktivnostima.
OPIS	1.3.2.1. Jačanje infrastrukturnih kapaciteta Sveučilišta u Zadru 1.3.2.2.. Podrška projektima Ureda za znanost i provedba kompleksnih usluga transfera znanja i tehnologija 1.3.2.3. Podrška u razvoju STEM dimenzije Sveučilišta u Zadru (uspostava znanstveno-istraživačkih centara/zavoda/instituta te ulaganje u sveučilišne i stručne studije iz područja inženjerstva i informacijskih tehnologija)
REZULTAT	Ojačani i prošireni kapaciteti Sveučilišta u Zadru.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, Sveučilište u Zadru
KORISNICI	Sveučilište u Zadru, studenti, poduzetnici, jedinice lokalne i regionalne samouprave
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj izgrađenih/renoviranih objekata Sveučilišta u Zadru Ojačani infrastrukturni kapaciteti Sveučilišta u Zadru za znanstveno-tehnološka istraživanja Uspostavljen Ured za transfer tehnologija na Sveučilištu u Zadru Broj podržanih znanstveno-istraživačkih projekata generiranih na Sveučilištu u Zadru u suradnji sa županijom ili županijskom institucijom Broj projekata nastalih u međusobnoj suradnji Sveučilišta u Zadru i privatnog sektora u suradnji sa županijom ili županijskom institucijom Broj podržanih novih sveučilišnih i stručnih studija na Sveučilištu u Zadru iz područja inženjerstva i informacijskih tehnologija Broj podržanih uspostavljenih istraživačkih centara/zavoda/instituta
VRIJEME PROVEDBE	1.3.2.1. - 1.3.2.3. Kontinuirano
Mjera 1.3.3.	Poticanje primjene znanja i razvoja inovacija u gospodarstvu
SVRHA MJERE	Svrha mjere je poticanje intenzivnog i sustavnog korištenja znanja, razvoja tehnologije i inovacija u gospodarstvu kroz uvođenje i korištenje novih tehnologija i inovacija u poslovanju, poticanje komercijalizacije inovacija, te jačanje suradnje poslovnog sektora sa znanstveno-istraživačkim sektorom.
CILJ	Povećana primjena znanja te ostvaren razvoj inovacija u gospodarstvu.
OPIS	1.3.3.1. Potpora poduzetnicima u uvođenju informacijsko-komunikacijskih tehnologija, aktivnostima istraživanja i razvoja novih proizvoda i usluga, te u komercijalizaciji inovacija 1.3.3.2. Edukacija i savjetovanje poduzetnika o aktivnostima istraživanja, razvoja i inovacija 1.3.3.3. Podrška projektima malih i srednjih poduzetnika s obrazovno-znanstvenom zajednicom
	1.3.3.4. Podrška radu inovatora i udruženjima inovatora
REZULTAT	Ojačana veza između znanstvenoistraživačkih institucija i poslovnih subjekata, educirani poduzetnici te pružena podrška projektima istraživanja i razvoja inovacija malih i srednjih poduzetnika, povećano korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija u poduzećima.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, INOVAcija
KORISNICI	Mali i srednji poduzetnici, jedinice lokalne i regionalne samouprave, obrazovno-znanstvene institucije, fizičke osobe (inovatori), udruženja inovatora

INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj poduzetnika korisnika potpore (financijske) uvođenja informacijsko-komunikacijskih tehnologija i komercijalizacije inovacija Broj održanih edukacija i savjetovanja poduzetnika Broj poduzetnika polaznika edukativnih aktivnosti te savjetovanja Broj podržanih istraživačkih i razvojnih projekata malih i srednjih poduzetnika s obrazovno-znanstvenom zajednicom Broj podržanih programa dodjele sredstava inovatorima i udruženjima inovatora Iznos financijskih sredstava dodijeljen udruženju inovatora
VRIJEME PROVEDBE	1.3.3.1. - 1.3.3.4. Kontinuirano

PRIORITET 1.4.	SMANJENA SEZONALNOST TURIZMA TE POVEĆANA KVALITETA TURISTIČKIH SADRŽAJA
Mjera 1.4.1.	Razvoj sustava upravljanja destinacijom
SVRHA MJERE	Svrha mjere je unaprjeđenje sustava upravljanja turističkom ponudom ZŽ umrežavanjem dionika turističkog razvoja, efikasnijim i koordiniranim planiranjem turističkih aktivnosti, jačanjem ljudskih resursa u turizmu, učinkovitijim upravljanjem postojećom turističkom ponudom te poticanjem i jačanjem izvansezonske turističke ponude.
CILJ	Cilj mjere je postizanje boljih turističkih rezultata učinkovitijim upravljanjem postojećom turističkom ponudom ZŽ te produženje turističke sezone.
OPIS	1.4.1.1. Umrežavanje ključnih dionika turističkog sustava 1.4.1.2. Jačanje programa i alata razvoja za upravljanje destinacijom 1.4.1.3. Podrška unaprjeđenju kapaciteta za obrazovanje u turizmu i programa obrazovanja u turizmu 1.4.1.4. Unaprjeđenje sustava sigurnosti u Županiji 1.4.1.5. Stalno praćenje pokazatelja nosivog kapaciteta i kvalitete okoliša 1.4.1.6. Unaprjeđenje svijesti dionika turističke ponude i lokalnog stanovništva o potrebi zaštite okoliša 1.4.1.7. Unaprjeđenje komunikacije s turistima 1.4.1.8. Poticanje društvenih događanja u izvansezonskom periodu
REZULTAT	Razvijen sustav upravljanja destinacijom kroz zajedničko djelovanje ključnih interesno-utjecajnih dionika turizma Zadarske županije.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Turističke zajednice JRLS, JLS, gospodarski subjekti u turizmu, strukovne udruge u turizmu, lokalno stanovništvo, turisti.
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA) 79 / DMO (destinacijska menadžment organizacija) i DMK (destinacijska menadžment kompanija)	Broj organiziranih zajedničkih promotivnih aktivnosti Broj pripremljenih zajedničkih razvojnih programa i projekata Definiran godišnji kalendar ključnih turističkih događanja Broj razvijenih i primijenjenih alata Broj realiziranih programa Broj osnovanih DMO i DMK[79] organizacija Broj podržanih edukacija, radionica, seminara i obrazovnih programa Broj podržanih promotivnih akcija Stopa kriminaliteta Broj hitnih intervencija Broj lokaliteta s definiranim nosivim kapacitetom Broj planova upravljanja Broj provedenih mjera zaštite lokaliteta Broj održanih radionica o potrebi zaštite okoliša Broj turističkih računalnih i mobilnih aplikacija Broj turističkih brošura Broj turističkih sajmova Broj postavljenih znakova turističke signalizacije Broj informativnih panoa Broj organiziranih manifestacija (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj dolazaka i noćenja u izvansezonskom razdoblju
VRIJEME PROVEDBE	1.4.1.1. Prva godina 1.4.1.2. Tijekom pet godina 1.4.1.3. Prve dvije godine 1.4.1.4. Tijekom pet godina 1.4.1.5. Tijekom pet godina 1.4.1.6. Prva godina 1.4.1.7. Prve dvije godine 1.4.1.8. Tijekom pet godina
Mjera 1.4.2.	Razvoj turističke infrastrukture
SVRHA MJERE	Ostvarenje boljih turističkih rezultata unaprjeđenjem postojeće i razvojem nove javne i privatne turističke infrastrukture.
CILJ	Razviti turističku infrastrukturu koja doprinosi daljnjoj afirmaciji Zadarske županije kao konkurentne turističke regije.

OPIS	1.4.2.1. Poticanje razvoja hotelskog smještaja te difuznih i integralnih hotela 1.4.2.2. Poticanje daljnjeg razvoja kamping ponude 1.4.2.3. Poticanje razvoja ostalih smještajnih jedinica 1.4.2.4. Upravljanje i podizanje razine kvalitete plaža 1.4.2.5. Unapređenje specifičnih oblika infrastrukture namijenjenih razvoju avanturističkog turizma 1.4.2.6. Razvoj sustava turističkih informacijskih centara (TIC) 1.4.2.7. Razvoj ponude temeljen na kulturnoj baštini 1.4.2.8. Razvoj ponude temeljen na prirodnoj baštini 1.4.2.9. Razvoj sustava kategorizacije
REZULTAT	Unaprjeđena opća i smještajna turistička infrastruktura.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Turističke zajednice JRLS, JLS, gospodarski subjekti u turizmu, lokalno stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj hotela (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj difuznih hotela (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj integralnih hotela (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj identificiranih objekata privatnog smještaja koji su iskazali interes za udruživanje kroz formu difuznih i integralnih hotela (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj kampova (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj kamp odmorišta (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj razvijenih dodatnih sadržaja u kamping ponudi (potaknutih os strane ZŽ ili institucija) Broj ostalih smještajnih jedinica (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj uređenih plaža (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj koncesija za plaže (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj plavih zastava za plaže (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj izgrađenih i obnovljenih objekata infrastrukture u svrhu razvoja avanturističkog turizma Broj izgrađenih i opremljenih TIC-ova Broj identificiranih, klasificiranih i valoriziranih objekata kulturne baštine Broj identificiranih, klasificiranih i valoriziranih područja prirodne baštine Broj propisanih standarda Broj implementiranih standarda
VRIJEME PROVEDBE	1.4.2.1. Tijekom pet godina 1.4.2.2. Tijekom pet godina 1.4.2.3. Tijekom pet godina 1.4.2.4. Prva godina 1.4.2.5. Tijekom pet godina 1.4.2.6. Prve dvije godine 1.4.2.7. Prve dvije godine 1.4.2.8. Prve dvije godine 1.4.2.9. Prva godina
Mjera 1.4.3.	Razvoj specifičnih oblika turizma
SVRHA MJERE	Transformacija prevladavajućeg masovnog tržišta turističke potražnje na manje segmente, u cilju povećanja konkurentnosti turističke destinacije Zadarske županije.
CILJ	Smanjena sezonalnost i ostvareni bolji turistički rezultati kroz razvoj novih i unaprjeđenje postojećih specifičnih oblika turizma.
OPIS	1.4.3.1. Razvoj turističkih proizvoda prilagođenih ruralnom prostoru 1.4.3.2. Objedinjavanje ponude i stvaranje proizvoda kulturnog turizma 1.4.3.3. Poticanje daljnjeg razvoja kupališnog turizma 1.4.3.4. Razvoj kulturnog turizma 1.4.3.5. Razvoj gastro turizma 1.4.3.6. Razvoj ciklo turizma 1.4.3.7. Poticanje razvoja MICE turizma 1.4.3.8. Unapređenje i objedinjavanje ponude avanturističkog turizma 1.4.3.9. Razvoj speleoturizma 1.4.3.10. Razvoj agro turizma 1.4.3.11. Razvoj vjerskog turizma 1.4.3.12. Podizanje kvalitete postojećih i rad na realizaciji novih kapaciteta u okviru nautičkog turizma 1.4.3.13 Razvoj zdravstvenog turizma
REZULTAT	Razvijeni novi i unaprjeđeni postojeći specifični oblici turizma u Zadarskoj županiji.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Turističke zajednice JRLS, JLS, gospodarski subjekti u turizmu, lokalno stanovništvo, turisti

INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj manifestacija i broj vezanih sadržaja u ruralnim područjima Broj dolazaka i noćenja u ruralnim područjima Broj proizvoda kulturnog turizma Vrijednost financijskih sredstava uloženih za daljnji razvoj kupališnog turizma (od strane ZŽ ili institucija) Broj novo razvijenih kulturnih ruta (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj održanih gastro manifestacija (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj izgrađenih kilometara biciklističkih staza (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj dodatnih sadržaja i manifestacija (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj potaknutih programa Broj potaknutih održanih MICE događanja Broj programa i zajedničkih paketa za avanturistički turizam Broj posjetitelja speleoloških objekata Broj turističkih seoskih obiteljskih gospodarstava (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj paketa turističkih agencija vezanih za vjerski turizam Broj koncesija vezova na moru Broj koncesija vezova na kopnu Broj proizvoda zdravstvenog turizma
VRIJEME PROVEDBE	1.4.3.1. Prve dvije godine 1.4.3.2. Prve dvije godine 1.4.3.3. Prva godina 1.4.3.4. Tijekom tri godine 1.4.3.5. Tijekom tri godine 1.4.3.6. Prva godina 1.4.3.7. Tijekom pet godina 1.4.3.8. Prva godina 1.4.3.9. Tijekom pet godina 1.4.3.10. Prve dvije godine 1.4.3.11. Tijekom pet godina 1.4.3.12. Tijekom pet godina

PRIORITET 1.5.	UNAPRIJEĐENA KONKURENTNOST POLJOPRIVREDNOG SEKTORA I POBOLJŠANA KVALITETA PROIZVODNJE I TRŽENJA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA
Mjera 1.5.1.	Potpora povećanju poljoprivredne proizvodnje u zaštićenim prostorima
SVRHA MJERE	Svrha mjere je potpora i promocija poljoprivredne proizvodnje u zaštićenim prostorima (staklenicima i plastenicima).
CILJ	Povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava ZŽ kroz poticanje kontinuirane poljoprivredne proizvodnje tijekom cijele godine i plasman proizvoda u periodu van sezone.
OPIS	1.5.1.1. Organiziranje predavanja o prednostima poljoprivredne proizvodnje u zaštićenim prostorima 1.5.1.2. Sufinanciranje troškova kupnje, građenja i opremanja plastenika i staklenika 1.5.1.3. Potpora za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja
REZULTAT	Povećanje površina poljoprivredne proizvodnje u zaštićenim prostorima.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj, AGRRA
KORISNICI	Poljoprivredna savjetodavna služba, stanovništvo, obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG), poduzeća, obrti, zadruge, proizvođačke organizacije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj održanih predavanja o prednostima poljoprivredne proizvodnje u zaštićenim prostorima Broj sudionika na održanim predavanjima i edukativnim radionicama Broj sufinanciranih projekata za izgradnju i proširenje poljoprivredne proizvodnje u zaštićenim prostorima Broj zaštićenih prostora Broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije
VRIJEME PROVEDBE	1.5.1.1. – 1.5.1.3. Tijekom pet godina
Mjera 1.5.2.	Poticanje razvoja ruralnog turizma i turističke ponude na poljoprivrednim gospodarstvima
SVRHA MJERE	Svrha mjere je poticati razvoj ruralnog turizma koji predstavlja dodatan izvor zarade, proširenu ponudu na poljoprivrednim gospodarstvima i platformu za plasman autohtonih poljoprivrednih proizvoda.
CILJ	Povećati broj poljoprivrednih gospodarstava (PG) uključenih u turističku ponudu u svrhu direktnog trženja njihovih proizvoda i obogaćivanje turističke ponude Zadarske županije.

OPIS	1.5.2.1. Organiziranje predavanja u svrhu promocije i osposobljavanja vlasnika OPG-a za bavljenje ruralnim turizmom 1.5.2.2. Sufinanciranje izgradnje, adaptacije i opremanje objekata za preradu i prodaju vlastitih poljoprivredno – prehrambenih proizvoda u svrhu razvoja turističke ponude na poljoprivrednom gospodarstvu 1.5.2.3. Potpora za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja 1.5.2.4. Potpora razvojnim projektima za standardizaciju i certifikaciju u ruralnom turizmu Zadarske županije
REZULTAT	Povećanje broja poljoprivrednih gospodarstava uključenih u turističku ponudu.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove te UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj, AGRRA, Turističke zajednice, LAG-ovi
KORISNICI	Stanovništvo, poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednika, zadruge, poduzeća, udruge, proizvođačke organizacije, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj održanih predavanja u svrhu promocije i osposobljavanja vlasnika OPG-a za bavljenje ruralnim turizmom Broj osposobljenih vlasnika OPG-a za bavljenje ruralnim turizmom Broj sufinanciranih projekata izgradnje, adaptacije i opremanja objekata za preradu i prodaju vlastitih poljoprivredno – prehrambenih proizvoda u svrhu razvoja turističke ponude na poljoprivrednom gospodarstvu Broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije kojima je pružena tehnička pomoć Broj poduprtih razvojnih projekata za standardizaciju i certifikaciju u ruralnom turizmu Zadarske županije Postotak povećanja broja poduprtih PG-ova uključenih u agro turističku ponudu
VRIJEME PROVEDBE	1.5.2.1. – 1.5.2.4. Tijekom pet godina
Mjera 1.5.3.	Poticanje proizvođačkih organizacija i zadružnog povezivanja poljoprivrednih gospodarstava
SVRHA MJERE	Svrha mjere jest daljnje poticanje poljoprivrednih proizvođača na udruživanje te jačanje kapaciteta za vođenje poslovanja udruženih oblika.
CILJ	Povećana konkurentnost poljoprivredne proizvodnje ZŽ kroz poticanje udruživanja poljoprivrednih proizvođača.
OPIS	1.5.3.1. Organiziranje predavanja i edukativnih radionica o prednostima udruživanja poljoprivrednih proizvođača 1.5.3.2. Organiziranje predavanja i edukativnih radionica u svrhu osposobljavanja kadrova za vođenje zadruga/udruga/proizvođačkih organizacija (PO) 1.5.3.3. Potpora za savjetodavne usluge i tehnička podrška u izradi projektne dokumentacije u postupku priznavanja i dodjeli potpora zadrugama/udrugama/ proizvođačkim organizacijama 1.5.3.4. Potpora za certificiranje i marketinšku pripremu proizvoda 1.5.3.5. Potpora za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja
REZULTAT	Povećati broj poljoprivrednih proizvođača uključenih u neki oblik poljoprivrednog udruživanja.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj, AGRRA
KORISNICI	Poljoprivredna savjetodavna služba, OKZŽ, HGK-ŽK Zadar, stanovništvo, OPG-ovi, zadruge, obrti, poduzeća, proizvođačke organizacije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj održanih predavanja o prednostima udruživanja poljoprivrednika Broj održanih predavanja u svrhu osposobljavanja kadrova za vođenje zadruga/ udruga/proizvođačkih organizacija Broj osposobljenih kadrova za vođenje zadruga/udruga/proizvođačkih organizacija Broj poduprtih projekata u svrhu priznavanja i dodjele potpora zadrugama/udrugama/ proizvođačkim organizacijama Osnovana prva PO u poljoprivrednom sektoru u ZŽ (poduprta od strane ZŽ ili institucija) Postotak povećanja prosječnog broja zadrugara po poljoprivrednoj zadruzi (PZ) (poduprtih od strane ZŽ ili institucija) Postotak povećanja prosječnog broja zaposlenih po PZ (poduprtih od strane ZŽ ili institucija) Postotak povećanja prosječnog prihoda poljoprivrednih zadruga (poduprtih od strane ZŽ ili institucija) Broj poduprtih novoosnovanih poljoprivrednih zadruga Broj poduprtih novoosnovanih poljoprivrednih udruga Broj poduprtih certificiranih i marketinških poljoprivrednih proizvoda zadruga/ udruga/proizvođačkih organizacija Broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije
VRIJEME PROVEDBE	1.5.3.1. - 1.5.3.5. Tijekom pet godina

Mjera 1.5.4.	**Poticanje ekološke poljoprivredne proizvodnje i razvoj zelenog poduzetništva**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je poticanje rasta ekološke poljoprivredne proizvodnje kao i razvoj zelenog poduzetništva u ZŽ.
CILJ	Jačanje konkurentnosti i održivosti poljoprivredne proizvodnje ZŽ kroz povećanje poljoprivrednih površina pod ekološkom proizvodnjom i broja proizvoda s ekološkim certifikatom.
OPIS	1.5.4.1. Organizacija predavanja u svrhu informiranja proizvođača o prednostima ekološke proizvodnje i zelenog poduzetništva
	1.5.4.2. Pružanje savjetodavnih usluga o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji i zelenom poduzetništvu
	1.5.4.3. Sufinanciranje ekološke certifikacije poljoprivrednih proizvoda
	1.5.4.4. Sufinanciranje nadzora u ekološkoj proizvodnji
	1.5.4.5. Potpore zelenom poduzetništvu
	1.5.4.6. Potpora za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja
REZULTAT	Povećanje broja certificiranih proizvoda s eko oznakom.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj, AGRRA
KORISNICI	Poljoprivredna savjetodavna služba, lokalno stanovništvo, turisti, OPG-ovi, poduzeća, obrti, zadruge, LAG-ovi
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj održanih predavanja i edukacija u svrhu informiranja proizvođača o prednostima ekološke proizvodnje i zelenog poduzetništva Broj educiranih proizvođača o prednostima ekološke proizvodnje i zelenog poduzetništva Broj pruženih savjetodavnih usluga o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji Broj certificiranih ekoloških poljoprivrednih proizvoda koji su rezultat sufinanciranja Postotak povećanja ekoloških proizvođača u ZŽ koji su rezultat sufinanciranja Postotak porasta udjela površine pod ekološkom poljoprivredom u ukupnim poljoprivrednim površinama u ZŽ koji su rezultat sufinanciranja Broj izvršenih sufinanciranih nadzora u ekološkoj proizvodnji Broj pruženih potpora zelenom poduzetništvu Broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije
VRIJEME PROVEDBE	1.5.4.1. – 1.5.4.6. Tijekom pet godina
Mjera 1.5.5.	**Poticanje i potpora komasaciji (okrupnjavanju) poljoprivrednog zemljišta**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je potaknuti i pružiti potporu okrupnjavanju posjeda i korištenju nekorištenog poljoprivrednog zemljišta.
CILJ	Jačanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje kroz povećanje veličine zemljišnog posjeda i privođenje korištenju neobrađenog poljoprivrednog zemljišta u ZŽ.
OPIS	1.5.5.1. Poticanje okrupnjavanja zemljišta, raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem te korištenja neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta
REZULTAT	Veća prosječna veličina zemljišnog posjeda u Zadarskoj županiji i veći stupanj korištenja neobrađenih poljoprivrednih zemljišta.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj, AGRRA, JLS
KORISNICI	Poljoprivredna savjetodavna služba, HGK-ŽK Zadar, Hrvatska poljoprivredna agencija (HPA)-Područni ured Zadar, Hrvatska poljoprivredna komora (HPK). poljoprivredna gospodarstva, zadruge, poduzeća i obrti, proizvođačke organizacije, lokalno stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj pruženih potpora okrupnjavanju zemljišta, raspolaganju državnim poljoprivrednim zemljištem te korištenju neiskorištenog poljoprivrednog zemljišta Površina poljoprivrednog zemljišta obuhvaćenog mjerama komasacije izraženo u hektarima
VRIJEME PROVEDBE	1.5.5.1. Tijekom pet godina
Mjera 1.5.6.	**Razvoj infrastrukture za potrebe poljoprivredne proizvodnje**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je potaknuti ulaganja u razvoj i unapređenje infrastrukture u funkciji razvoja i prilagodbe poljoprivrede (sustavi navodnjavanja (SN) i kapaciteti za manipulaciju poljoprivrednim proizvodima).
CILJ	Jačanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje kroz izgradnju infrastrukture u poljoprivredi u skladu s kapacitetima poljoprivredne proizvodnje ZŽ.

OPIS	1.5.6.1. Izrada projektne dokumentacije za sustave navodnjavanja (SN Vransko polje I. faza, SN Vransko polje, SN Lišansko polje, SN Donja Baštica, SN Baštica II. Faza, predinvesticijska studija višenamjenskog korištenje ličkih voda i rijeke Zrmanje za potrebe navodnjavanja poljoprivrednih površina zadarskog zaleđa) 1.5.6.2. Prijava projekata za izgradnju sustava navodnjavanja (SN Baštica II. faza, SN Donja Baštica i SN Lišansko polje I. faza) za financiranje iz nacionalnih i/ili EU izvora financiranja 1.5.6.3. Potpore uvođenju sustava za navodnjavanje na poljoprivrednim površinama 1.5.6.4. Organiziranje predavanja o zakonskim regulativama proizvodnje i trženja poljoprivrednih prerađevina 1.5.6.5. Potpora izgradnji, adaptaciji i opremanju objekata za preradu i prodaju vlastitih poljoprivredno – prehrambenih proizvoda na PG-u 1.5.6.6. Potpora za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja
REZULTAT	Razvijeni sustavi navodnjavanja i izgrađeni objekti za preradu i proizvodnju poljoprivrednih proizvoda u skladu s potrebama proizvođača na području ŽŽ.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj, JLS, komunalna poduzeća, AGRRA
KORISNICI	Poljoprivredna gospodarstva, HGK-ŽK Zadar, OKZŽ, HPK, zadruge, proizvođačke organizacije, poduzeća, obrti, lokalno stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj izrađenih projektnih dokumentacja za SN Broj prijavljenih projekata sustava navodnjavanja za financiranje iz nacionalnih proračuna i EU fondova Broj sustava navodnjavanja u funkciji Povećanje poljoprivrednih površina izraženo u hektarima koje se navodnjavaju kroz sustav javnog navodnjavanja Broj poduprtih zahtjeva za uvođenje sustava navodnjavanja na poljoprivrednim površinama Broj održanih predavanja o zakonskim regulativama proizvodnje i trženja poljoprivrednih prerađevina Broj polaznika predavanja o zakonskim regulativama proizvodnje i trženja poljoprivrednih prerađevina Broj poduprtih zahtjeva za izgradnju, adaptaciju i opremanje objekata za preradu i prodaju vlastitih poljoprivredno – prehrambenih proizvoda na PG-u Broj poljoprivrednih gospodarstava koji proizvode prerađevine od poljoprivrednih proizvoda Broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije
VRIJEME PROVEDBE	1.5.6.1. – 1.5.6.6. Tijekom pet godina
Mjera 1.5.7.	**Poticanje zaštite autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina**
SVRHA MJERE	Svrha mjere jest poticati daljnji postupak pravilne valorizacije i zaštite autohtonih proizvoda, sorti i pasmina ZŽ jednom od oznaka (oznakom izvornosti, zemljopisnog podrijetla i zajamčeno tradicionalnog specijaliteta).
CILJ	Jačanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje kroz zaštitu što većeg broja autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina i povećanje broja proizvođača uključenih u sustav kontrole.
OPIS	1.5.7.1. Daljnje poticanje i sufinanciranje projekata istraživanja i ispitivanja u svrhu zaštite autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina 1.5.7.2. Pružanje savjetodavnih usluga i povezivanje proizvođača u skupine koje će biti nositelji postupka stjecanja zaštite i registracije 1.5.7.3. Organizacija predavanja o važnosti i prednostima autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina kao i postupku stjecanja zaštite jednom od oznaka 1.5.7.4. Poticanje projekata brendiranja autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina ZŽ 1.5.7.5. Poticanje i potpore za marketinšku pripremu autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina ZŽ 1.5.7.6. Potpora za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja
REZULTAT	Autohtoni poljoprivredni i prehrambeni proizvodi, sorte i pasmine s područja Zadarske županije registrirani na razini EU i šire prepoznati.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj
KORISNICI	HGK-ŽK Zadar, OKZŽ, Poljoprivredna savjetodavna služba, PG, poduzeća i obrti, zadruge, proizvođačke organizacije, lokalno stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj potaknutih i sufinanciranih projekata istraživanja i ispitivanja u svrhu zaštite autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina Broj autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina zaštićenih jednom od oznaka Broj pruženih savjetodavnih usluga u postupku stjecanja zaštite i registracije

	Broj proizvođača uključenih u sustav zaštite proizvoda jednom od oznaka Broj održanih predavanja o važnosti i prednostima autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina kao i postupku stjecanja zaštite jednom od oznaka Broj polaznika predavanja o važnosti i prednostima autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmine kao i postupku stjecanje zaštite jednom od oznaka Broj nosioca/korisnika jedne od oznaka brendiranja autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina Broj pruženih potpora za marketinšku pripremu autohtonih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, sorti i pasmina ZŽ Broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije
VRIJEME PROVEDBE	1.5.7.1. – 1.5.7.6. Tijekom pet godina
Mjera 1.5.8.	Potpora promicanju znanja i inovacija u poljoprivredi
SVRHA MJERE	Svrha mjere je poduprijeti primjenu znanja i novih tehnologija koje će poljoprivrednim proizvođačima osigurati učinkovitiju i konkurentniju poljoprivrednu proizvodnju.
CILJ	Jačanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje ZŽ kroz poticanje procesa stvaranja inovativnih proizvoda i usluga, te povećanje korištenja novih tehnologija u poljoprivredi.
OPIS	1.5.8.1. Potpora i pomoć u izradi projektne dokumentacije projekata za znanstvena i stručna istraživanja te proces stvaranja inovativnih proizvoda i usluga u poljoprivredi 1.5.8.2. Savjetodavna pomoć u procesu zaštite intelektualnog vlasništva 1.5.8.3. Informiranje i edukacija poljoprivrednika o novim tehnologijama i inovativnim dostignućima u području poljoprivrede 1.5.8.4. Pomoć kod umrežavanja poljoprivrednih subjekata s obrazovno-znanstvenim i stručnim institucijama 1.5.8.5. Potpora izgradnji obrazovne i istraživačke infrastrukture za potrebe poljoprivrede (Poljoprivredni edukacijski centar PEC – Zemunik Donji)
REZULTAT	Povećanje primjene novih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj, obrazovno-znanstvene i istraživačke institucije
KORISNICI	HGK-ŽK Zadar, OKZŽ, Poljoprivredna savjetodavna služba, PG, poduzeća i obrti, zadruge, proizvođačke organizacije, udruge
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj poduprtih razvojnih projekata koji se bave znanstvenim i stručnim istraživanjima te procesom stvaranja inovativnih proizvoda i usluga u poljoprivredi Broj pruženih savjetodavnih usluga u procesu zaštite intelektualnog vlasništva Broj održanih edukacija o novim tehnologijama i inovativnim dostignućima u području poljoprivrede Broj educiranih polaznika radionica o novim tehnologijama i inovativnim dostignućima u području poljoprivrede Broj preporuka za suradnju između poljoprivrednih subjekata i obrazovno-znanstvenih i stručnih institucija Izrađena dokumentacija za izgradnju obrazovne i istraživačke infrastrukture za potrebe poljoprivrede (PEC – Zemunik Donji; potaknuta od strane ZŽ ili institucija)
VRIJEME PROVEDBE	1.5.8.1. – 1.5.8.5. Tijekom pet godina
Mjera 1.5.9.	**Potpora udrugama šumoposjednika za gospodarsko vrednovanje i iskorištavanje šumskog zemljišta**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je osigurati potporu za pravilno gospodarenje, ulaganje i razvoj šumskih područja.
CILJ	Povećanje ekonomske koristi šumskih područja kroz utvrđivanje i gospodarsko vrednovanje osnovnih resursa i korištenje u poljoprivredi.
OPIS	1.5.9.1. Potpora za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja 1.5.9.2. Edukacija i osposobljavanje privatnih vlasnika o upravljanju šumskim resursima, mogućim izvorima financiranja i važnosti udruživanja 1.5.9.3. Potpora udruživanju šumoposjednika
REZULTAT	Povećane površine šuma za koje su odobreni programi/osnove gospodarenja i povećana ekonomska korist od šumskih područja.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj te UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove, Zavod za prostorno uređenje, JLS
KORISNICI	Agencija za poljoprivredno zemljište, Hrvatske šume d.o.o, Poljoprivredna savjetodavna služba PG, trgovačka društva i obrti, zadruge, proizvođačke organizacije, udruge, šumoposjednici, udruženja šumoposjednika

INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj poduprtih projekata za ulaganje u razvoj šumskih područja prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije Broj edukacija o upravljanju šumskim resursima, mogućim izvorima financiranja i važnosti udruživanja Broj polaznika educiranih o upravljanju šumskim resursima, mogućim izvorima financiranja i važnosti udruživanja Ukupno financiranje poduprtih udruga šumoposjednika izraženo u HRK
VRIJEME PROVEDBE	1.5.9.1. – 1.5.9.3. Tijekom pet godina
Mjera 1.5.10.	Potpora za razvoj i unapređenje lovstva
SVRHA MJERE	Svrha mjere je potpora razvoju i unapređenju održivog lovstva u ZŽ te iskorištavanje ekonomskog i turističkog potencijala ovog podsektora.
CILJ	Razviti dugoročno održivo lovstvo u ruralnim zajednicama ZŽ.
OPIS	1.5.10.1. Potpore za razvoj i unaprjeđenje lovstva na području ZŽ 1.5.10.2. Educiranje lovaca o učinkovitom upravljanju lovištima i lovnoj proizvodnji 1.5.10.3. Potpora za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja
REZULTAT	Razvijena lovna djelatnost i prepoznatljivost lovišta te lovačkih proizvoda i usluga u Zadarskoj županiji.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj
KORISNICI	Poljoprivredna savjetodavna služba, Lovoovlaštenici, lovna poduzeća, lovačke zadruge, trgovačka društva, obrti, lokalno stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj poduprtih zahtjeva za razvoj i unaprjeđenje lovstva na području ZŽ Broj edukacija o učinkovitom upravljanju lovištima i lovnoj proizvodnji Broj polaznika educiranih o učinkovitom upravljanju lovištima i lovnoj proizvodnji Broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije.
VRIJEME PROVEDBE	1.5.10.1. – 1.5.10.3. Tijekom pet godina.
Mjera 1.5.11.	**Potpora očuvanju i proširenju stočnog fonda**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je potpora očuvanju i proširenju stočnog fonda ZŽ i podizanje konkurentnosti stočarske proizvodnje.
CILJ	Povećati isplativost stočarske proizvodnje kroz poticanje povećanja prosječne veličine stada u Zadarskoj županiji.
OPIS	1.5.11.1. Sufinanciranje troškova kupnje uzgojno valjanih grla 1.5.11.2. Poticanje udruživanja uzgajivača stoke 1.5.11.3. Potpore ulaganjima u poljoprivredne objekte (razvoj infrastrukture, legalizacije poljoprivrednih objekata i ishođenje prava za građenje) 1.5.11.4. Potpora za pripremu projektne dokumentacije za korištenje sredstava iz nacionalnih i EU izvora financiranja
REZULTAT	Veća prosječna veličina stada i veći broj jedinki hrvatskih izvornih pasmina
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj
KORISNICI	HPA-Područni ured Zadar, Poljoprivredna savjetodavna služba, PG, trgovačka društva i obrti, zadruge, proizvođačke organizacije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj kupljenih jedinki kroz potpore kupnji uzgojno valjanih grla Broj jedinki hrvatskih izvornih pasmina. Broj potaknutih stočarskih zadruga Broj potaknutih uzgajivača stoke Broj poduprtih zahtjeva za ulaganje u poljoprivredne objekte Broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije
VRIJEME PROVEDBE	1.5.11.1. – 1.5.11.4. Tijekom pet godina.
PRIORITET 1.6.	**OJAČANA KONKURENTNOST RIBARSTVA I RAZVIJENA RIBARSKA INFRASTRUKTURA**
Mjera 1.6.1.	**Razvoj infrastrukture za potrebe sektora ribarstva i marikulture sukladno EU standardima**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je osigurati infrastrukturu i suprastrukturu u ribarskim lukama i iskrcajnim mjestima u skladu sa potrebama sektora, te poticati izgradnju i rekonstrukciju pogona za uzgoj i preradu proizvoda ribarstva.
CILJ	Osigurati daljnji razvoj sektora ribarstva i marikulture kroz razvoj ribarske infrastrukture.
OPIS	1.6.1.1 Daljnje financiranje izrade projektne dokumentacije za izgradnju infrastrukture i suprastrukture u ribarskim lukama Gaženica, Lamjana i Biograd n/M – Tkon te Vir/Mandre

	1.6.1.2. Izgradnja iskrcajnih mjesta 1.6.1.3. Financiranje izrade stručnih podloga, potrebnih za unošenje potrebnih izmjena i dopuna prostornog plana Zadarske županije, u dijelu koji se odnosi na namjenu prostora i korištenje pomorskog dobra prema razvojnim potrebama ribarstva u Zadarskoj županiji 1.6.1.4. Poticanje izgradnje Centra za uzgoj i distribuciju školjaka na mjestima propisanim u prostornom planu 1.6.1.5. Potpore za pripremu projektne dokumentacije u ribarstvu i marikulturi 1.6.1.6. Potpore za razvoj ribarstva i marikulture (oprema)
REZULTAT	Poboljšana infrastruktura koja služi kao potpora subjektima u sektoru ribarstva.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj te UO za pomorsko dobro, more i promet, Županijska lučka uprava, Zavod za prostorno uređenje, JLS
KORISNICI	Državna lučka uprava-Lučka uprava Zadar, ribari RH, uzgajivači ribe i drugih morskih organizama koji obavljaju iskrcaj na području Zadarske županije, gospodarski subjekti u ribarstvu, ribarske zadruge i organizacije proizvođača
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Izrađena projektna dokumentacija za izgradnju infrastrukture i suprastrukture u ribarskim lukama Gaženica, Lamjana i Biograd n/M – Tkon te Vir/Mandre Broj iskrcajnih mjesta za ribarsku flotu Izmijenjen prostorni plan ZŽ sukladno razvojnim potrebama sektora ribarstva u ZŽ Izrađena projektna dokumentacija za izgradnju centra za uzgoj i distribucju školjaka Broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije Broj poduprtih projekata za izgradnju ili rekonstrukciju objekata i nabavljanje opreme u sektoru ribarstva
VRIJEME PROVEDBE	1.6.1.1. – 1.6.1.6. Tijekom pet godina
Mjera 1.6.2.	**Daljnje poticanje udruživanja u sektoru ribarstva i potpora proizvođačkim organizacijama**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je potaknuti daljnje udruživanje ribara i pružiti potporu djelovanju proizvođačkih organizacija.
CILJ	Jačanje sektora ribarstva kroz različite oblike udruživanja.
OPIS	1.6.2.1. Daljnje poticanje osnivanja zadruga u ribarstvu i akvakulturi 1.6.2.2. Daljnje poticanje osnivanja proizvođačkih organizacija u ribarstvu i akvakulturi 1.6.2.3. Potpore daljnjem razvoju i poslovanju proizvođačkih organizacija 1.6.2.4. Potpore (udrugama, zadrugama, klasterima i organizaciji FLAG-a) za pripremu projektne dokumentacije u ribarstvu i marikulturi
REZULTAT	Snažna udruženja ribara s boljom pregovaračkom pozicijom na tržištu i aktivna u povlačenju raspoloživih sredstava kroz nacionalne i EU izvore financiranja.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj te UO za pomorsko dobro, more i promet
KORISNICI	Ribari RH, uzgajivači ribe i drugih morskih organizama koji obavljaju iskrcaj na području Zadarske županije, gospodarski subjekti u ribarstvu, ribarske zadruge i organizacije proizvođača
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj potaknutih novoosnovanih ribarskih zadruga Broj novoosnovanih proizvođačkih organizacija u ribarstvu Broj poduprtih zahtjeva za daljnji razvoj i poslovanje proizvođačkih organizacija Broj poduprtih projektnih prijedloga prijavljenih na nacionalne natječaje te natječaje fondova Europske unije
VRIJEME PROVEDBE	1.6.2.1. – 1.6.2.4. Tijekom pet godina
Mjera 1.6.3.	Poticanje povećanja potrošnje ribe
SVRHA MJERE	Svrha mjere je osigurati ispitivanje tržišta i stavova potrošača prema proizvodima ribarstva u ZŽ te potaknuti potrošnju ribe promotivnim aktivnostima.
CILJ	Povećanje potrošnje ribe i ribljih proizvoda domaćih potrošača.
OPIS	1.6.3.1. Organizacija edukacija/radionica/igraonica za potrošače svih uzrasta o važnostima konzumacije ribe 1.6.3.2. Poticanje i potpore za pripremu projektne dokumentacije projekata kojima je cilj povećati konzumaciju ribe 1.6.3.3. Poticanje marketinških aktivnosti i projekata sa ciljem promocije konzumacije lokalnih ribarskih proizvoda 1.6.3.4. Potpore ispitivanju domaćeg tržišta i stavova potrošača prema ribarskim proizvodima
REZULTAT	Povećana godišnja potrošnja ribe na području Zadarske županije.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj, JLS, ribarske zadruge, FLAG, proizvođačke organizacije, srednje škole i vrtići

KORISNICI	Potrošači, ribari RH, uzgajivači ribe i drugih morskih organizama na području Zadarske županije, gospodarski subjekti u ribarstvu, ribarske zadruge i proizvođačke organizacije, srednje škole i vrtići
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj održanih edukacija/radionica/igraonica za potrošače svih uzrasta o važnostima konzumacije ribe Broj polaznika edukacija/radionica/igraonica za potrošače svih uzrasta o važnostima konzumacije ribe Broj poduprtih razvojnih projekata prijavljenih na različite izvore financiranja Broj poduprtih marketinških aktivnosti s ciljem promocije konzumacije lokalnih ribarskih proizvoda Izrađena studija ispitivanja domaćeg tržišta i stavova potrošača prema ribarskim proizvodima
VRIJEME PROVEDBE	1.6.3.1. – 1.6.3.4. Tijekom pet godina
Mjera 1.6.4.	Unaprjeđenje marketinga, certificiranja, označavanja i brendiranja proizvoda ribarstva i marikulture
SVRHA MJERE	Svrha mjere je poticanje ulaganja u razvoj marketinga, certificiranje, označavanje i brendiranje ribarskih proizvoda ZŽ kako bi se osigurala njihova prepoznatljivost i pozicioniranje na tržištu.
CILJ	Jačanje sektora ribarstva kroz poticanje stvaranja proizvoda „više vrijednosti“ i povećanje prepoznatljivosti ribarskih proizvoda.
OPIS	1.6.4.1. Informiranje i edukacija gospodarskih subjekata u ribarstvu o važnosti promocije proizvoda u ribarstvu i prednostima njihovog certificiranja 1.6.4.2. Poticanje i potpore u provođenju marketinških aktivnosti gospodarskih subjekata u ribarstvu 1.6.4.3. Potpore organizaciji manifestacija i događanja za proizvode ribarstva 1.6.4.4. Poticanje i potpora zaštiti, certificiranju i označavanju proizvoda ribarstva
REZULTAT	Povećana prepoznatljivost i broj certificiranih proizvoda ribarstva na području Zadarske županije.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj, JLS, ribarske zadruge, proizvođačke organizacije, FLAG
KORISNICI	HGK-ŽK Zadar, OKZŽ, Poljoprivredna savjetodavna služba, domaći i strani potrošači, ribari RH, uzgajivači ribe i drugih morskih organizama na području Zadarske županije, gospodarski subjekti u ribarstvu, ribarske zadruge i proizvođačke organizacije, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj održanih edukacija za gospodarske subjekte u ribarstvu o važnosti promocije proizvoda u ribarstvu i prednostima njihovog certificiranja Broj educiranih gospodarskih subjekata u ribarstvu o važnosti promocije proizvoda u ribarstvu i prednostima njihovog certificiranja Broj poduprtih marketinških aktivnosti za proizvode u ribarstvu Broj poduprtih manifestacija i događanja za proizvode ribarstva Broj poduprtih projekata zaštite, certificiranja i brendiranja proizvoda ribarstva
VRIJEME PROVEDBE	1.6.4.1. – 1.6.4.4. Tijekom pet godina

CILJ 2.	**RESURSNO UČINKOVITA ZADARSKA ŽUPANIJA**

PRIORITET 2.1.	**UNAPRIJEĐEN SUSTAV ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE**
Mjera 2.1.1.	**Poticanje zaštite, povećanje kvalitete i unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša (more, voda, tlo, zrak) i prirode (vrste i staništa)**
SVRHA MJERE	Svrha mjere: osigurati provođenje mjera i aktivnosti iz Programa zaštite okoliša radi unaprjeđenja sustava praćenja kakvoće okoliša i prirode.
CILJ	Izgradnja sustava zaštite okoliša, povećanje kvalitete i unapređenje sustava praćenja kakvoće okoliša i prirode kroz provođenje mjera Programa zaštite okoliša.
OPIS	2.1.1.1. Izgradnja, obnova i nadogradnja postrojenja za prikupljanje otpadnih voda, pročišćavanje otpadnih voda i septičkih jama te postrojenja za obnovu mulja 2.1.1.2. Osigurano kontinuirano mjerenje i/ili procjenjivanje kakvoće zraka; održavanje I. kategorije kakvoće zraka; smanjenje emisije štetnih tvari 2.1.1.3. Nadogradnja i nabava novih kemijsko-laboratorijskih instrumenata za utvrđivanje kemijskog sastava lebdećih čestica i padalina; 2.1.1.4. Uvođenje geoprostornog informacijskog sustava (GIS) za prikazivanje podataka o stanju okoliša i prirode 2.1.1.5. Izgradnja/rekonstrukcija automatskih stanica za praćenje kakvoće vode i hidroloških podataka 2.1.1.6. Zaštita izvorišta po zonama sanitarne zaštite, vođenje registra onečišćivača okoliša 2.1.1.7. Ispitivanje zdravstvene ispravnosti izvorskih voda i voda za piće 2.1.1.8. Uvođenje sustava praćenja kakvoće tla i pritisaka na tlo 2.1.1.9. Inventarizacija i praćenje stanja morskih i kopnenih vrsta i staništa s prostornim podacima

REZULTAT	Uspostavljen sustav zaštite, povećana kvaliteta i unaprijeđen sustav praćenja stanja okoliša i prirode.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove, NP Paklenica, PP Velebit, PP Vransko jezero, PP Telašćica, JU „Natura-Jadera“, Zavod za javno zdravstvo Zadarske županije
KORISNICI	JLS, stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj objekata za prikupljanje/pročišćavanje otpadnih voda i septičkih jama Broj izvješća o kakvoći zraka temeljem Programa o zaštiti zraka Broj nabavljenih kemijsko laboratorijskih instrumenata za utvrđivanje kemijskog sastava lebdećih čestica i padalina Uveden i dostupan javnosti geo informacijski sustav za prikazivanje podataka o stanju okoliša i prirode Broj izgrađenih/rekonstruiranih automatskih stanica za praćenje kakvoće vode i hidroloških podataka Broj zaštićenih izvorišta Broj ispitivanja uzoraka vode Uspostavljen sustav za praćenje kakvoće tla i pritisaka na tlo Broj odrađenih istraživanja vrsta i staništa Uspostavljen inventar morskih i kopnenih vrsta i staništa
VRIJEME PROVEDBE	2.1.1.1. – 2.1.1.9. Kontinuirano
Mjera 2.1.2.	**Održivo korištenje i valorizacija prirodne baštine**
SVRHA MJERE	Svrha mjere: Revitalizirati, očuvati i zadržati visok stupanj biološke raznolikosti i održivog korištenja prirodne baštine prilagodljivim upravljanjem te odgovarajuća društvena i gospodarska valorizacija zaštićenih područja prirode.
CILJ	Očuvanje prirode, zaštićenih dijelova prirode i ostalih vrijednih dijelova prirodne baštine prilagodljivim upravljanjem, održivim korištenjem i valorizacijom.
OPIS	2.1.2.1. Poticanje aktivnosti u svrhu očuvanja i održavanja visokog stupnja krajobrazne, biološke i georaznolikosti 2.1.2.2. Ulaganje u objekte i infrastrukturu za obrazovanje o prirodi za posjetitelje 2.1.2.3. Uspostavljanje zelenog katastra JLS-a Zadarske županije 2.1.2.4. Izrada i provedba dokumenata upravljanja prirodnim vrijednostima 2.1.2.5. Razvoj inovativnog sadržaja i ideja na temelju jedinstvenih prirodnih znamenitosti
REZULTAT	Unaprijeđeni mehanizmi zaštite prirodne baštine te ažurirane i novo izrađene baze podataka; Provedene konkretne mjere na odabranim zaštićenim područjima.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove, NP Paklenica, PP Velebit, PP Vransko jezero, PP Telašćica, JU „Natura-Jadera“
KORISNICI	JLS, stanovništvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj potaknutih provedenih aktivnosti u svrhu očuvanja i održavanja visokog stupnja krajobrazne, biološke i geo raznolikosti Broj izgrađenih/obnovljenih objekata i infrastrukture za obrazovanje o prirodi za posjetitelje Broj JLS-a koji su napravili zeleni katastar Uspostavljen zeleni katastar JLS-a Zadarske županije Broj izrađenih dokumenata upravljanja prirodnim vrijednostima Broj razvijenih sadržaja i ideja na temelju jedinstvenih prirodnih znamenitosti
VRIJEME PROVEDBE	2.1.2.1. – 2.1.2.5. Kontinuirano
Mjera 2.1.3.	Integralno upravljanje obalnim područjem
SVRHA MJERE	Svrha mjere: Implementacijom mjera navedenih u Studiji korištenja i zaštite mora i podmorja Zadarske županije unaprijediti sustav planiranja i upravljanja obalnim područjem i postići održivi razvoj obalnog područja županije.
CILJ	Utvrđivanje i registracija pomorskog dobra u svrhu postizanja IUOP.
OPIS	2.1.3.1. Utvrditi i registrirati granice pomorskog dobra 2.1.3.2. Praćenje stanja okoliša i onečišćenja obalnog područja Županije te ispitivanja kakvoće mora na morskim plažama 2.1.3.3. Uspostavljanje upravljačkog informatičkog sustava obalnog područja
REZULTAT	Utvrđene i registrirane granice pomorskog dobra, praćenje stanja okoliša i onečišćenja obalnog i morskog područja Županije te ispitivanje kakvoće mora na morskim plažama u kontinuitetu, uspostavljen upravljački informatički sustav obalnog područja.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove
KORISNICI	Stanovništvo, gospodarstvenici (koncesionari) i turistički djelatnici na obalnom području

INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj km obale sa utvrđenom granicom pomorskog dobra Broj izdanih koncesija na pomorskom dobru Broj točaka praćenja kakvoće mora Uspostavljen upravljački informatički sustav obalnog područja
VRIJEME PROVEDBE	2.1.3.1. – 2.1.3.3. Kontinuirano
Mjera 2.1.4.	Podizanje svijesti o zaštiti okoliša i očuvanju prirode
SVRHA MJERE	Svrha mjere: uključiti cjelokupno stanovništvo u proces zaštite okoliša podizanjem svijesti o važnosti razvrstavanja otpada, očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti kao preduvjeta zdravog i sigurnog života.
CILJ	Podignuta razina osviještenosti stanovništva o važnosti razvrstavanja otpada te očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti.
OPIS	2.1.4.1. Podizanje javne svijesti s ciljem smanjenja stvaranja otpada, povećanja odvojenog sakupljanja i ponovnog korištenja 2.1.4.2. Provedba promotivnih aktivnosti s ciljem podizanja svijesti o problemima okoliša i prirode 2.1.4.3. Uključivanje stanovništva u aktivnosti zaštite i očuvanja okoliša i prirode (provođenje akcija vezanih uz zaštitu okoliša)
REZULTAT	Viši stupanj ekološke osviještenosti zajednice.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove, Čistoća Zadar, nevladine organizacije, Zavod za javno zdravstvo Zadar– Služba za zdravstvenu ekologiju, JU NP Paklenica, PP Velebit, PP Vransko jezero, PP Telašćica, JU „Natura-Jadera“
KORISNICI	Stanovništvo, turisti, izletnici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj održanih edukacija s ciljem smanjenja stvaranja otpada, povećanja odvojenog sakupljanja i ponovnog korištenja Broj polaznika koji su prisustvovali edukacijama s ciljem smanjenja stvaranja otpada, povećanja odvojenog sakupljanja i ponovnog korištenja Broj održanih edukacija s ciljem podizanja svijesti o problemima okoliša i prirode Broj polaznika koji su prisustvovali edukacijama s ciljem podizanja svijesti o problemima okoliša i prirode Broj provedenih akcija zaštite okoliša i prirode Broj sudionika u akcijama zaštite okoliša i prirode
VRIJEME PROVEDBE	2.1.4.1. – 2.1.4.3. Kontinuirano
Mjera 2.1.5.	Potpora očuvanju Natura 2000 vrsta i staništa
SVRHA MJERE	Svrha mjere: Održavati postojeće stanje NATURA 2000 vrsta i staništa, nastaviti s održivim djelatnostima unutar NATURA 2000 i očuvati važne vrste i staništa u povoljnom stanju što je važan čimbenik održivog razvoja zaštićenih područja.
CILJ	Očuvati NATURA 2000 vrste i staništa
OPIS	2.1.5.1. Inventarizacija i monitoring NATURA 2000 vrsta i staništa 2.1.5.2. Izrada Planova upravljanja i ostalih dokumenata za kvalitetno upravljanje zaštićenim područjima 2.1.5.3. Provedba mjera zaštite NATURA 2000 vrsta i staništa
REZULTAT	Očuvana NATURA 2000 vrste i staništa.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove, UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj, NP Paklenica, PP Velebit, PP Vransko jezero, PP Telašćica, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Natura-Jadera
KORISNICI	Stanovništvo, turisti, izletnici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj očuvanih vrsta i staništa Broj inventariziranih vrsta i staništa Broj vrsta i staništa na kojima se obavlja monitoring Broj izrađenih dokumenata za kvalitetno upravljanje NATURA 2000 područjima Broj provedenih mjera zaštite
VRIJEME PROVEDBE	2.1.5.1. – 2.1.5.3. Kontinuirano
PRIORITET 2.2.	**UNAPRIJEĐEN I RAZVIJEN INFRASTRUKTURNI SUSTAV ZADARSKE ŽUPANIJE**
Mjera 2.2.1.	**Unaprjeđenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda sukladno razvoju Županije**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je unaprijediti postojeći sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda i osigurati njegov optimalni razvoj sustavnim planiranjem i korištenjem najnovijih tehnologija, povećati priključenost kućanstva i gospodarskih subjekata.
CILJ	Uspostavljen cjeloviti i efikasniji sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, povećana pokrivenost Županije kanalizacijskim sustavom, poboljšani uvjeti života žitelja ZŽ.

OPIS	2.2.1.1. Izrada dokumentacije odvodnje otpadnih voda, analiza predloženih zahvata te planiranje faza sukladno sa planiranim razvojem Županije 2.2.1.2. Usklađivanje razvoja odvodnje s razvojem vodoopskrbe 2.2.1.3. Rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih dijelova mreže za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda 2.2.1.4. Izgradnja, obnova i nadogradnja postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda, malih postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda i septičkih jama te postrojenja za obradu mulja (uključujući nabavu opreme potrebne za pravilno funkcioniranje postrojenja) 2.2.1.5. Poticanje korištenja najnovijih tehnologija u sustavu zbrinjavanja otpadnih voda 2.2.1.6. Rješavanje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na otocima 2.2.1.7. Širenje sekundarne kanalizacijske mreže 2.2.1.8. Jačanje kapaciteta za unaprjeđenje, održavanje i upravljanje sustavom odvodnje otpadnih voda 2.2.1.9. Provođenje intervencija zaštite obalnog mora i vodocrpilišta 2.2.1.10. Poticanje korištenja otpadnog mulja iz uređaja za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda u poljoprivredi
REZULTAT	Unaprjeđen sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda te proširena mreža odvodnje.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove i UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne djelatnosti; Komunalna poduzeća Zadarske županije
KORISNICI	Stanovništvo i gospodarstvo Zadarske županije, jedinice lokalne i regionalne samouprave
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj izrađenih dokumenata odvodnje otpadnih voda, analiza predloženih zahvata te isplaniranih faza sukladno sa planiranim razvojem Županije Broj zajedničkih zahvata odvodnje i vodoopskrbe Vrijednost uloženih sredstava u HRK za rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih dijelova mreže za prikupljanje i odvodnju otpadnih voda Duljina izgrađenih cjevovoda za sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Broj projekata proširenja i unaprjeđenja sustava odvodnje Broj novih uređaja za pročišćenje otpadnih voda Broj novih priključaka na sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Vrijednost uloženih sredstava za poticanje korištenja najnovijih tehnologija u sustavu zbrinjavanja otpadnih voda Broj metara novoizgrađenog sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na otocima Broj metara saniranih sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na otocima Stopa povećanja sekundarne kanalizacijske mreže Vrijednost uloženih sredstava za jačanje kapaciteta za unapređenje, održavanje i upravljanje sustavom odvodnje otpadnih voda Broj edukacija s ciljem jačanja kapaciteta za unaprjeđenje, održavanje i upravljanje sustavom odvodnje otpadnih voda Broj realiziranih intervencija zaštite obalnog mora i vodocrpilišta Vrijednost uloženih sredstava za poticanje korištenja uređaja za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda u poljoprivredi
VRIJEME PROVEDBE	2.2.1.1. – 2.2.1.10. Tijekom pet godina
Mjera 2.2.2.	**Razvoj i povećanje učinkovitosti vodoopskrbnog sustava Županije**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je omogućiti optimalni razvoj vodoopskrbnog sustava Zadarske županije sustavnim planiranjem i modernizacijom, smanjiti gubitke u prijenosu vode te omogućiti adekvatnu vodoopskrbu otoka.
CILJ	Osigurati svim dijelovima Županije kontinuiranu, sigurnu, kvalitetnu i dostatnu vodoopskrbu kroz unaprjeđenje i proširenje vodoopskrbnog sustava Županije, te smanjenje gubitka u transportu vode.
OPIS	2.2.2.1. Izrada dugoročnih planova potreba za vodom 2.2.2.2. Usklađivanje razvoja vodoopskrbe sa razvojem odvodnje 2.2.2.3. Snimanje karakteristika izgrađenih elemenata vodoopskrbnog sustava te sanacija gubitaka u distribucijskoj mreži 2.2.2.4. Izgradnja, rekonstrukcija i nadogradnja javne vodoopskrbne infrastrukture u cilju povećanja opskrbljenosti stanovništva pitkom vodom¤ 2.2.2.5. Rješavanje vodoopskrbnog sustava na otocima 2.2.2.6. Izgradnja, rekonstrukcija i nadogradnja postrojenja za pročišćavanje vode za piće i postrojenja za desalinizaciju kako bi se udaljene otoke i udaljena naselja u unutrašnjosti opskrbilo pitkom vodom 2.2.2.7. Modernizacija sustava upravljanja vodnim resursima
REZULTAT	Efikasan vodoopskrbni sustav, smanjeni gubici vode, razvijeni dugoročni planovi vodoopskrbe, unaprjeđena opskrba otoka vodom, kvalitetniji uvjeti života žitelja Zadarske županije.
NOSITELJ	Zadarska Županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove i UO za prostorno uređenje, komunalne poslove i zaštitu okoliša; Vodovod d.o.o.; JLS, komunalna društva

KORISNICI	Stanovništvo i gospodarstvo Zadarske županije, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Izrađen plan Broj zajedničkih zahvata vodoopskrbe i odvodnje Postotak gubitaka vode Broj izgrađenih objekata vodoopskrbne namjene Broj obnovljenih objekata vodoopskrbne namjene Duljina novoizgrađene, rekonstruirane i nadograđene vodovodne mreže Broj metara novoizgrađenih vodoopskrbnih sustava na otocima Broj metara saniranih vodoopskrbnih sustava na otocima Broj izgrađenih, rekonstruiranih i nadograđenih postrojenja za pročišćavanje vode za piće Broj izgrađenih postrojenja za desalinizaciju Broj rekonstruiranih i nadograđenih postrojenja za pročišćavanje vode za piće Postotak gubitaka vode Broj primijenjenih novih rješenja u sustavu upravljanja
VRIJEME PROVEDBE	2.2.2.1. – 2.2.2.7. Tijekom pet godina
Mjera 2.2.3.	**Poticanje razvoja i unaprjeđenja elektroenergetske i elektroničko komunikacijske mreže sukladno razvojnim potrebama Županije**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je zadovoljavanje preduvjeta za gospodarski i opći društveni razvoj Županije, osiguravanjem optimalne količine energije i telekomunikacijske dostupnosti gospodarstvu i stanovništvu u skladu s gospodarskim rastom Županije i potrebama žitelja.
CILJ	Razvoj i unaprjeđenje elektroenergetske i telekomunikacijske mreže sukladno razvojnim potrebama Županije.
OPIS	2.2.3.1. Planiranje i izgradnja dalekovoda i trafostanica sukladno dinamici i potrebama gospodarstva i stanovništva Županije 2.2.3.2. Obnova postojeće infrastrukture za proizvodnju i distribuciju električne energije 2.2.3.3. Donošenje dokumenata prostornog uređenja kojima se omogućuje izgradnja elektroenergetske infrastrukture 2.2.3.4. Nadogradnja elektroenergetskog informacijskog sustava 2.2.3.5. Izrada nacrta plana razvoja širokopojasne infrastrukture (primijenjeni investicijski model temeljem mapiranja i analize potreba i mogućnosti provedbe projekata širenja širokopojasne mreže i stvaranja mreža za digitalno gospodarstvo) 2.2.3.6. Izrada projektne i tehničke dokumentacije te pribavljanje potrebne dozvole za ostvarenje plana razvoja širokopojasne infrastrukture 2.2.3.7. Donošenje dokumenata prostornog uređenja kojima se omogućuje izgradnja infrastrukture pokretnih i nepokretnih komunikacijskih mreža 2.2.3.8. Proširenje postojećih komutacija županijske razine korištenjem isključivo digitalnih sustava prijenosa po svjetlovodnim kabelima
REZULTAT	Elektroenergetska i telekomunikacijska mreža dostupna svima u dovoljnoj količini i pravovremeno (kada se radi o novoj izgradnji), obnovljena postojeća energetska infrastruktura, omogućena bolja komunikacija gospodarstvenika.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, komunalna društva, JLS
KORISNICI	Stanovništvo i gospodarstvo Zadarske županije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj novoizgrađenih dalekovoda (u km) i trafostanica Broj obnovljenih dalekovoda (u km) i trafostanica Broj donošenih dokumenata prostornog uređenja kojima se omogućuje izgradnja elektroenergetske infrastrukture Godišnja potrošnja električne energije u kW/h Izrađen nacrt plana razvoja širokopojasne infrastrukture Vrijednost uloženih sredstava u izradu projektne i tehničke dokumentacije Broj donesenih dokumenata prostornog uređenja kojima se omogućuje izgradnja infrastrukture pokretnih i nepokretnih komunikacijskih mreža Površina područja pokrivenih novim telekomunikacijskim mrežama Broj povećanja komutacija Broj korisnika širokopojasnog interneta
VRIJEME PROVEDBE	2.2.3.1. – 2.2.3.8. Tijekom pet godina
Mjera 2.2.4.	**Implementacija plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je omogućiti implementaciju plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima Zadarske županije u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes.
CILJ	Povećati dostupnost širokopojasnog pristupa Internetu na područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes.
OPIS	2.2.4.1. Izgradnja nove infrastrukture širokopojasnog pristupa prema planu razvoja u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes

	2.2.4.2. Poticanje razvoja postojećih komunikacijskih mreža u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes 2.2.4.3. Povezivanje javnopravnih tijela na širokopojasni pristup u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes 2.2.4.4. Priprema projekata za financiranje razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa iz fondova Europske unije u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes
REZULTAT	Povećana dostupnost širokopojasnog Interneta kroz izgradnju infrastrukture.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Stanovništvo, turisti, poslovni korisnici
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj novih priključaka na internet u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes Vrijednost uloženih sredstava u pripremu projektne dokumentacije za projekt razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes Vrijednost uloženih sredstava za poticanje razvoja postojećih komunikacijskih mreža u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes Broj javnopravnih tijela povezanih na širokopojasni pristup u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes Broj prijavljenih projekata za financiranje razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes
VRIJEME PROVEDBE	2.2.4.1. – 2.2.4.4. Tijekom pet godina
Mjera 2.2.5.	Poticanje plinofikacije županije
SVRHA MJERE	Svrha mjere je omogućiti nesmetan razvoj plinske mreže u Zadarskoj županiji te potaknuti stanovništvo i gospodarstvo na priključenje plinovodnoj mreži.
CILJ	Omogućiti opskrbu plinom područja Zadarske županije.
OPIS	2.2.5.1. Osiguranje svih pretpostavki za izgradnju trase i regulacijskih stanica vodeći računa o postojećoj infrastrukturi i planskoj dokumentaciji tj. odnosu prema postojećim izgrađenim strukturama naselja i krajobraznim vrijednostima 2.2.5.2. Pružanje podrške razvoju sekundarne mreže po naseljima 2.2.5.3. Promocija žiteljima Zadarske županije supstitucije postojećih energenata (električna energija, loživo ulje, UNP) prirodnim plinom
REZULTAT	Uspostavljena plinovodna mreža na području Županije, osigurani svi uvjeti za njeno nesmetano širenje i priključivanje na mrežu, poboljšani uvjeti života žitelja Zadarske županije, omogućen bolji razvoj gospodarstva.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, EVN, JLS, trgovačka društva i obrti
KORISNICI	Stanovništvo i gospodarstvo
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Vrijednost uloženih sredstava u izradu projektne dokumentacije Vrijednost uloženih sredstava u izgradnju trase regulacijskih stanica Broj izgrađenih regulacijskih stanica (potaknutih od strane ZŽ) Broj ugrađenih plinskih kondenzacijskih kotlova
VRIJEME PROVEDBE	2.2.5.1. – 2.2.5.3. Tijekom pet godina
Mjera 2.2.6.	Sanacija divljih odlagališta, sanacija i zatvaranje neusklađenih odlagališta, izgradnja Centra za gospodarenje otpadom te unaprjeđenje sustava za gospodarenje otpadom
SVRHA MJERE	Svrha mjere je unaprijediti sustav gospodarenja otpadom, izgraditi Centar za gospodarenje otpadom i sanirati i zatvoriti neusklađena i divlja odlagališta na području Zadarske županije.
CILJ	Unaprijeđen sustav cjelovitog gospodarenja otpadom u Zadarskoj županiji kroz izgradnju Centra za gospodarenje otpadom i sanaciju divljih i neusklađenih odlagališta.
OPIS	2.2.6.1. Izgradnja i upravljanje Centrom za gospodarenje otpadom 2.2.6.2. Izgradnja i organiziranje sustava za sakupljanje i recikliranje otpada 2.2.6.3. Uspostava sustava odvojenog sakupljanja i recikliranja otpada u pretovarnim stanicama 2.2.6.4. Izgradnja novih i proširenje postojećih postrojenja za oporabu i reciklažnih centara 2.2.6.5. Nabava posebne opreme (valjci, specijalna vozila za prikupljanje otpada, buldožer i ostala oprema u funkciji postrojenja za dobivanje energije iz otpada) 2.2.6.6. Sanacija divljih odlagališta otpada i prevencija ilegalnog odlaganja otpada 2.2.6.7. Sanacija i zatvaranje neusklađenih odlagališta otpada 2.2.6.8. Unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom ulaganjem u infrastrukturu i opremu komunalnih poduzeća 2.2.6.9. Izgradnja i opremanje novih reciklažnih dvorišta i transfernih stanica, uspostava zelenih otoka 2.2.6.10. Uspostavljanje sustava odvajanja i transportiranja otpada na otocima ZŽ

REZULTAT	Uspostavljen Centar za gospodarenje otpadom, sanirana divlja odlagališta otpada, sanirana i zatvorena neusklađena odlagališta otpada, uspostavljen sustav sakupljanja i recikliranja otpada kao i sustav odvojenog sakupljanja i recikliranja otpada u pretovarnim stanicama, ojačani kapaciteti komunalnih poduzeća, izgrađena reciklažna dvorišta i uspostavljeni zeleni otoci.
NOSITELJ	Zadarska Županija-UO za prostorno uređenje, komunalne poslove i zaštitu okoliša, Komunalna društva Zadarske Županije, Eko d.o.o.
KORISNICI	Lokalno stanovništvo, turisti, komunalna društva
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Uspostavljen Centar za gospodarenje otpadom Vrijednost uloženih sredstava za izgradnju Centra za gospodarenje otpadom, izražena u HRK Broj posebnih spremnika postavljenih na javnim površinama uz spremnike za odlaganje miješanog otpada Broj reciklažnih dvorišta Broj zelenih otoka Vrijednost sredstava u HRK uloženih u sustav odvojenog sakupljanja i recikliranja otpada u pretovarnim stanicama Količina recikliranog otpada u pretovarnim stanicama Vrijednost uloženih sredstava u postrojenja za oporabu i reciklažne centre Broj novih postrojenja za oporabu Broj novih reciklažnih centara Vrijednost izražena u HRK za ulaganja za posebnu opremu Broj saniranih i zatvorenih divljih odlagališta otpada Broj saniranih i zatvorenih neusklađenih odlagališta otpada Vrijednost uloženih sredstava u izgradnju infrastrukture i nabavu opreme komunalnih poduzeća izražena u HRK Broj intervencija namijenjenih unaprjeđenju sustava gospodarenja otpadom Broj novih reciklažnih dvorišta i zelenih otoka Vrijednost ulaganja u izgradnju novih reciklažnih dvorišta i transfernih stanica, uspostava zelenih otoka, izražena u HRK Uspostavljen sustav odvajanja i transportiranja otpada na otocima ZŽ
VRIJEME PROVEDBE	2.2.6.1. – 2.2.6.9. Tijekom pet godina
Mjera 2.2.7.	**Razvoj male komunalne infrastrukture**
SVRHA MJERE	Svrha mjere: izgradnja i unapređenje svih raspoloživih oblika male komunalne infrastrukture. Pod malom komunalnom infrastrukturom podrazumijevamo nerazvrstane ceste, sustave vodoopskrbe, kanalizacijske sustave, sustave za pročišćavanje otpadnih voda, toplinsku energiju dobivenu iz organskog otpada, poljske i protupožarne šumske puteve.
CILJ	Unaprjeđenje male komunalne infrastrukture.
OPIS	2.2.7.1. Gradnja novih/rekonstrukcija postojećih i/ili opremanje nerazvrstanih cesta 2.2.7.2. Gradnja lokalnih novih/rekonstrukcija postojećih i/ili opremanje sustava za vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda 2.2.7.3. Uređenje poljskih i protupožarnih šumskih putova 2.2.7.4. Izrada projektne dokumentacije za navedenu infrastrukturu 2.2.7.5. Izgradnja novih te obnova i uređenje postojećih groblja i prateće infrastruktre
REZULTAT	Izgrađena i unaprijeđena mala komunalna infrastruktura.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, JLS, tvrtke, obrti
KORISNICI	Hrvatske šume, stanovništvo, tvrtke, obrti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj km izgrađenih/obnovljenih i opremljenih nerazvrstanih cesta Broj km izgrađenog/rekonstruiranog i opremljenog javnog sustava za vodoopskrbu Broj km izgrađenog/obnovljenog i opremljenog kanalizacijskog sustava Broj novih/obnovljenih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda Broj km izgrađenih/obnovljenih poljskih i protupožarnih putova Broj izrađenih projekata za razvoj male komunalne infrastrukture Broj projekata izgradnje novih te obnova i uređenje postojećih groblja i prateće infrastruktre
VRIJEME PROVEDBE	2.2.7.1. – 2.2.7.5. Kontinuirano
PRIORITET 2.3.	**POVEĆANO KORIŠTENJE OIE I POVEĆANA ENERGETSKA UČINKOVITOST**
Mjera 2.3.1.	**Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u sektoru industrije**
SVRHA MJERE	Svrha mjere: osiguravanje implementacije mjera iz "Akcijskog plana energetske učinkovitosti Zadarske županije 2015.-2017." u sektoru industrije u svrhu povećanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije.
CILJ	Učinkovito korištenje obnovljivih izvora energije i povećanje energetske učinkovitosti u sektoru industrije.

OPIS	2.3.1.1. Podrška provođenju energetskih pregleda i gospodarenju energijom u sektoru industrije 2.3.1.2. Uspostava strukture za upravljanje potrošnjom energije te uvođenje nadzora i analize potrošnje energije unutar sektora industrije 2.3.1.3. Obuka i obrazovanje energetskih upravitelja u industrijskom sektoru
REZULTAT	Postignute uštede u potrošnji energije i novčane uštede kao posljedica smanjenja potrošnje energije; podignuta razina kompetencija energetskih upravitelja.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, Grad Zadar, Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA
KORISNICI	Sektor industrije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj podržanih provedenih radionica o podizanju svijesti o energetskoj učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije energetskih upravitelja u industrijskom sektoru Broj subjekata u kojima je uveden nadzor i analiza potrošnje energije Broj radionica sa ciljem obuke i obrazovanja energetskih upravitelja u industrijskom sektoru
VRIJEME PROVEDBE	2.3.1.1. – 2.3.1.3. Kontinuirano
Mjera 2.3.2.	**Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije za sektor prometa**
SVRHA MJERE	Svrha mjere: implementacija mjera i aktivnosti iz Akcijskog plana energetske učinkovitosti Zadarske županije koje će doprinijeti povećanju energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u sektoru cestovnog prometa.
CILJ	Učinkovito korištenje obnovljivih izvora energije i povećanje energetske učinkovitosti u sektoru prometa.
OPIS	2.3.2.1. Potpora optimiranju gradske logistike prijevoza tereta, inteligentnom upravljanju javnim parkirnim površinama i uvođenju Car Sharing sheme 2.3.2.2. Financijski poticaji vlasnicima energetski učinkovitih vozila 2.3.2.3. Uvođenje Inteligentnog prometnog sustava u JLS 2.3.2.4. Izgradnja brzih elektropunionica, solarnih elektro punionica, punionica za hibridna vozila i punionica vozila na stlačeni prirodni plin
REZULTAT	Povećana energetska učinkovitost i korištenje OiE kroz uveden Inteligentni prometni sustav i osigurane financijske poticaje te izgrađenu infrastrukturu za energetski učinkovita vozila.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, Grad Zadar, Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA
KORISNICI	Sektor prometa
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj poduprtih inteligentno upravljanih javnih parkirnih površina Uvedena Car Sharing shema Broj odobrenih financijskih poticaja za energetski učinkovita vozila Iznos odobrenih financijskih poticaja za energetski učinkovita vozila Broj semafora zamijenjenih daljinski upravljanim semaforima Broj uvedenih prometnih nadzornih točaka Broj izgrađenih brzih elektropunionica, solarnih elektro punionica, punionica za hibridna vozila i punionica vozila na stlačeni prirodni plin
VRIJEME PROVEDBE	2.3.2.1. – 2.3.2.4. Kontinuirano
Mjera 2.3.3.	**Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u sektoru opće potrošnje**
SVRHA MJERE	Svrha mjere: osigurati implementaciju mjera i aktivnosti iz Akcijskog plana energetske učinkovitosti Zadarske županije koje će doprinijeti povećanju energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u sektoru opće potrošnje.
CILJ	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije za sektor opće potrošnje temeljem Akcijskog plana energetske učinkovitosti Zadarske županije i Akcijskog plana energetski održivog razvitka grada Zadra (SEAP).
OPIS	2.3.3.1. Sufinanciranje korištenja solarnih kolektorskih sustava kod fizičkih osoba 2.3.3.2. Sufinaciranje provođenja mjera za povećanje energetske učinkovitosti obiteljskih kuća 2.3.3.3. Sufinanciranje energetske obnove višestambenih zgrada 2.3.3.4. Poticanje mjera koje osiguravaju povećanje energetske učinkovitositi i korištenja OiE na zgradama komercijalnog i uslužnog sektora 2.3.3.5. Povećanje energetske učinkovitosti u zgradama javne namjene 2.3.3.6 Korištenje toplinske energije iz bio mase (organski otpad) 2.3.3.7. Izrada energetskih pregleda te identifikacija problema prekomjerne potrošnje zgrada u vlasništvu Županije 2.3.3.8. Obnova tj.izgradnja niskoenergetskog objekta koji bi služio kao primjer dobre prakse 2.3.3.9. Organizacija i sufinanciranje promotivnih aktivnosti

REZULTAT	Postignute uštede u potrošnji energije, te novčane uštede kao rezultat smanjene potrošnje energije.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, Grad Zadar, Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA
KORISNICI	Sektor opće potrošnje
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj ugrađenih solarnih kolektorskih sustava, rekonstrurianih vanjskih ovojnica, unaprijeđenih sustava grijanja kod fizičkih osoba kroz sustave poticaja Broj obiteljskih kuća na kojima je podignuta energetska učinkovitost odnosno kojima je financirana projektna dokumentacija kroz sustave poticaja Broj višestambenih zgrada na kojima je podignuta energetska učinkovitost odnosno kojima je financirana projektna dokumentacija kroz sustave poticaja Broj zgrada komercijalnog i uslužnog sektora na kojima je rekonstruirana vanjska ovojnica, uvedeni sustavi za korištenje OiE kroz sustave poticaja (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj zgrada javne namjene na kojima je podignuta energetska učinkovitost odnosno kojima je financirana projektna dokumentacija kroz sustave poticaja Količina proizvedene toplinske energije iz bio mase Broj provedenih energetskih pregleda u zgradama u vlasništvu Županije Izgrađen niskoenergetski objekt kao primjer dobre prakse Broj organiziranih promotivnih aktivnosti korištenja OiE i povećanja energetske učinkovitosti
VRIJEME PROVEDBE	2.3.3.1. – 2.3.3.9. Kontinuirano
Mjera 2.3.4.	Povećanje i modernizacija energetske učinkovitosti javne rasvjete
SVRHA MJERE	Svrha mjere: osigurati provedbu mjera i aktivnosti koje će doprinijeti povećanoj energetskoj učinkovitosti javne rasvjete.
CILJ	Povećana energetska učinkovitost u sektoru javne rasvjete.
OPIS	2.3.4.1. Analiza mogućnosti poboljšanja javne rasvjete uz ekonomsko financijsku analizu primjene Master plana javne rasvjete Zadarske županije 2.3.4.2. Sufinanciranje energetskih pregleda javne rasvjete 2.3.4.3. Sufinanciranje projekata energetske učinkovitosti u svrhu modernizacije javne rasvjete 2.3.4.4. Kontrola provedenih mjera
REZULTAT	Modernizirana i obnovljena javna rasvjeta sa većim stupnjem energetske učinkovitosti.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Izrađena analiza mogućnosti poboljšanja javne rasvjete Broj sufinanciranih energetskih pregleda javne rasvjete Broj projekata u svrhu modernizacije javne rasvjete Broj zamijenjenih rasvjetnih tijela Broj novih ugrađenih energetskih učinkovitih sustava javne rasvjete
VRIJEME PROVEDBE	2.3.4.1. Tijekom dvije godine 2.3.4.2. – 2.3.4.4. Kontinuirano
Mjera 2.3.5.	**Poticanje implementacije mjera iz strateških dokumenata Zadarske županije i grada Zadra na temu energetske učinkovitosti**
SVRHA MJERE	Svrha mjere: osigurati provedbu mjera i aktivnosti iz Akcijskog plana energetske učinkovitosti Zadarske županije i Akcijskog plana energetski održivog razvitka (SEAP) grada Zadra koje će doprinijeti povećanju energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije.
CILJ	Povećanje energetske učinkovitosti kroz provedbu mjera strateških dokumenta Akcijskog plana energetske učinkovitosti Zadarske županije i Akcijskog plana energetski održivog razvitka (SEAP) grada Zadra.
OPIS	2.3.5.1. Uspostaviti mehanizam poticanja provedbe mjera iz strateških dokumenta Zadarske županije i grada Zadra na temu energetske učinkovitosti 2.3.5.2. Kontrolirati provedbu mjera iz strateških dokumenata Zadarske županije i grada Zadra na temu energetske učinkovitosti
REZULTAT	Implementirane mjere iz strateških dokumenata Zadarske županije i grada Zadra na temu energetske učinkovitosti.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Stanovništvo, tvrtke, obrti, JLS, zadruge, udruge
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Uspostavljen mehanizam poticanja provedbe mjere iz strateških dokumenata Zadarske županije i grada Zadra na temu energetske učinkovitosti Broj godišnjih izvješća o provedbi

VRIJEME PROVEDBE	2.3.5.1. Tijekom jedne godine 2.3.5.2. Kontinuirano

PRIORITET 2.4.	**UNAPRIJEĐENA PROMETNA MREŽA I POVEĆANA INTERMODALNOST**
Mjera 2.4.1.	**Poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju te cestovne mreže i unaprjeđenje sustava za upravljanje i nadzor prometom**
SVRHA MJERE	Svrha mjere: poboljšanje prometne komunikacije, prometna integracija i osiguravanje prometne protočnosti, poboljšanje ostale prometne infrastrukture i povećanje ukupne sigurnosti cestovnog prometa.
CILJ	Poboljšanje postojeće i izgradnja nove cestovne mreže sukladno najvišim pravilima prometne struke s krajnjim ciljem integracije prometnog sustava, protočnosti, te racionalne organiziranosti cestovne mreže.
OPIS	2.4.1.1. Izgradnja dionica županijskih, lokalnih, nerazvrstanih, brzih cesta, zaobilaznica te povezivanje prometnih koridora kako bi se ostvarile jedinstvene prometne cjeline 2.4.1.2. Izgradnja uličnih i cestovnih spojeva i osnovne ulične mreže, rekonstrukcija raskrižja i postojećih ulica i asfaltiranje makadamskih ulica 2.4.1.3. Izgradnja nedostajućih parkirališnih kapaciteta 2.4.1.4. Modernizacija signalne i sigurnosne opreme i uređaja 2.4.1.5. Nova semaforizacija gradskih raskrižja - uvođenje pametnih semafora 2.4.1.6. Izgradnja i opremanje pješačkih staza 2.4.1.7. Unapređenje cestovne mreže rekonstrukcijom i dogradnjom s uvođenjem inteligentnog prometnog sustava (ITS) nadzora i upravljanja prometom 2.4.1.8. Osiguravanje održive urbane logistike 2.4.1.9. Implementacija pametnih prometnih rješenja upotrebom novih tehnologija i informacijskih i komunikacijskih tehnologija 2.4.1.10. Sanacija točaka s najvećim brojem prometnih nezgoda i najvećim brojem nezgoda s poginulim i teško ozlijeđenim osobama 2.4.1.11. Izrada masterplana održive mobilnosti funkcionalne regije i njegova provedba
REZULTAT	Povezani prometni koridori, moderno izgrađene i opremljene ceste, spojevi, raskrižja, kolnici i ulice.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, Grad Zadar, Županijska uprava za ceste, JLS
KORISNICI	Stanovništvo i gospodarski subjekti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj km izgrađenih dionica županijskih, lokalnih, nerazvrstanih, brzih cesta, zaobilaznica te prometnih koridora za povezivanje kako bi se ostvarile jedinstvene prometne cjeline Broj izgrađenih uličnih i cestovnih spojeva i osnovne ulične mreže, rekonstrukcija raskrižja i postojećih ulica i asfaltiranje makadamskih ulica Broj novih parkirnih mjesta Broj novih signalnih i sigurnosnih uređaja Broj pametnih semafora Broj km izgrađenih i opremljenih pješačkih staza Broj JLS s uspostavljenim ITS nadzorom u upravljanju prometom Uspostavljen logistički centar Vrijednost u HRK za uvođenje modernog sustava za upravljanje parkingom Broj saniranih kritičkih točaka Izrađen master plan održive mobilnosti
VRIJEME PROVEDBE	2.4.1.1. – 2.4.1.11. Kontinuirano
Mjera 2.4.2.	**Unaprjeđenje sustava javnoga prijevoza i stvaranje preduvjeta za razvoj intermodalnog prijevoza**
SVRHA MJERE	Svrha mjere: podizanje kvalitete i modernizacija sustava javnog prijevoza te začetak razvoja intermodalnog prijevoza tereta i putnika.
CILJ	Podignuta efikasnost putničkog i teretnog prijevoza kroz unapređenje sustava javnog prijevoza i kroz stvorene preduvjete za razvoj intermodalnog prijevoza.
OPIS	2.4.2.1. Izgradnja i rekonstrukcija infrastrukture za javni prijevoz 2.4.2.2. Povezivanje obalnog linijskog pomorskog prometa s drugim vidovima prometa 2.4.2.3. Potpora modernizaciji željeznice i efikasno uključivanje Zadarske županije u državnu mrežu 2.4.2.4. Nabava energetski učinkovitih vozila javnog prijevoza i izgradnja potrebne infrastrukture 2.4.2.5. Modernizacija korištenja sustava javnog prijevoza: jedinstvena prijevozna karta, sustav obavještavanja putnika 2.4.2.6. Izgradnja i usklađivanje prometne infrastrukture za potrebe intermodalnog prijevoza i prilagodba logističkih i administrativnih procesa potrebama intermodalnog prijevoza te razvoj usluga koji promiču intermodalnost

REZULTAT	Osigurana infrastruktura za javni prijevoz i prijevoz s niskom/nultom stopom emisije, moderniziran sustav javnog prijevoza, jeftinije i brže putovanje, dobra prometna povezanost.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, Grad Zadar, JLS, Liburnija
KORISNICI	Stanovništvo i gospodarski subjekti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Iznos uloženih sredstava u izgradnju/rekonstrukciju infrastrukture za javni prijevoz izraženo u HRK Broj povezanih linija obalnog linijskog pomorskog prometa s drugim vidovima prometa Broj kilometara obnovljene i izgrađene željezničke infrastrukture (potaknutih od strane ZŽ ili institucija) Broj nabavljenih energetski učinkovitih vozila za javni prijevoz Uvedena jedinstvena prijevozna karta, sustav obavješćivanja putnika Broj projekata koji promiču intermodalnost
VRIJEME PROVEDBE	2.4.2.1. – 2.4.2.6. Kontinuirano
Mjera 2.4.3.	Razvoj zračnog prometa kroz razvoj Zračne luke Zadar i mreže helidroma
SVRHA MJERE	Svrha mjere: razvijena i modernizirana Zračna luka Zadar i izgrađeni helidromi kao preduvjet prometnog razvoja županije u cjelini.
CILJ	Stvoriti preduvjete za održiv zračni promet.
OPIS	2.4.3.1. Redovito održavanje postojeće infrastrukture 2.4.3.2. Rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih poletno sletnih staza (povećanje manipulativnog prostora) 2.4.3.3. Povećanje dostupnosti Zračne luke Zadar izgradnjom alternativnih pristupnih cesta 2.4.3.4. Planiranje i izgradnja mreže helidroma
REZULTAT	Stvoreni uvjeti te povećani kapaciteti za razvoj Zračnog prometa.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove, Zračna luka Zadar, Županijska uprava za ceste, JLS
KORISNICI	Stanovništvo, turisti, gospodarski subjekti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Vrijednost U HRK za održavanje infrastrukture Zračne luke Zadar Broj metara rekonstruiranih poletno sletnih staza Broj novoizgrađenih poletno sletnih staza Broj km izgrađenih alternativnih pristupnih cesta Zračnoj luci Zadar Broj helidroma
VRIJEME PROVEDBE	2.4.3.1. – 2.4.3.4. Kontinuirano
Mjera 2.4.4.	Razvoj pomorske infrastrukture i usluga te potpora projektu luke Gaženica kao luke od međunarodnog značaja
SVRHA MJERE	Svrha mjere: unaprjeđenje pomorske infrastrukture i usluga koje će omogućiti sigurnija, češća i vremenski kraća putovanja i prijevoz te realizacijom luke Gaženica postati jedna od najznačajnijih luka na Mediteranu.
CILJ	Osnaživanje pomorskog prometa i luke Gaženica kao važne međunarodne prometne luke.
OPIS	2.4.4.1. Izrada plana razvoja luka županijskog i lokalnog značaja 2.4.4.2. Jačanje integralnog upravljanja lučkim sustavom na županijskoj razini 2.4.4.3. Izgradnja, modernizacija i obnova lučke infrastrukture i suprastrukture u funkciji sigurnosti plovidbe i povećanja razine kvalitete usluga 2.4.4.4. Razvoj nadzora luka i podizanje razine sigurnosne zaštite u lukama kroz opremanje odgovarajućom opremom i uređajima sigurnosne zaštite područjem 2.4.4.5. Potpora razvoju luke Zadar/Gaženica kao specijalizirane Ro-Ro/putničke luke, luke za prihvat brodova na kružnim putovanjima, te luke polazišta (homeport), kao i razvoj luke u pogledu privlačenja novih tehnologija i posebnih tereta 2.4.4.6. Ostvarivanje preduvjeta za prometno povezivanja kopnenog dijela Zadarske županije i otoka zadarskog arhipelaga podmorskim tunelskim mostovima 2.4.4.7. Očuvanje i revitalizacija tradicijskih i povijesnih plovila i građevina, te promocija tradicijskih obrta i zanimanja u pomorstvu 2.4.4.8. Ostvarivanje preduvjeta za povećanje kapaciteta u nautičkom turizmu kroz prostorno planske dokumente i provođenje postupaka davanja koncesije
REZULTAT	Unaprijeđena pomorska infrastruktura, bolja prometna povezanost otoka sa kopnom i otoka međusobno, unaprijeđen sustav sprječavanja onečišćenja okoliša u lukama.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za pomorsko dobro, more i promet, Županijska lučka uprava, JLS, Lučka uprava Zadar
KORISNICI	Stanovništvo, turisti, gospodarski subjekti iz cijele Regije i RH

INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Izrađen i usvojen plan razvoja luka županijskog i lokalnog značaja Broj luka županijskog i lokalnog značaja u kojima je županijska lučka uprava uspostavila sustav upravljanja Iznosi financijskih sredstava uloženih u lučku infrastrukturu i suprastrukturu Broj luka u kojima se ulagalo u lučku infrastrukturu i suprastrukturu Broj luka opremljenih uređajima sigurnosne zaštite Broj putnika i vozila u lukama otvorenim za javni promet Količine tereta(izražena u tonama) u lukama otvorenim za javni promet Broj putnika na kružnim putovanjima Iznosi financijskih sredstava uloženih u mostovnu infrastrukturu Broj očuvanih i revitaliziranih tradicijskih i povijesnih plovila i građevina Broj provođenja postupaka davanja koncesija
VRIJEME PROVEDBE	2.4.4.1. Tijekom prve godine 2.4.4.2. - 2.4.4.8. Kontinuirano
Mjera 2.4.5.	Promocija i razvoj biciklističkog prometa
SVRHA MJERE	Svrha mjere: izgradnja i prikladno opremanje biciklističkih staza i prateće biciklističke infrastrukture.
CILJ	Izgraditi infrastrukturu za nesmetani razvoj međusobno povezane i funkcionalne mreže biciklističkih staza.
OPIS	2.4.5.1. Gradnja i uređivanje biciklističkih staza i parkirališta 2.4.5.2. Izgradnja i unapređenje prateće biciklističke infrastrukture 2.4.5.3. Provođenje kampanje za popularizaciju biciklističkog prometa
REZULTAT	Povećana dužina biciklističkih staza, povećan broj parkirališta i povećan standard biciklističkih staza.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, Grad Zadar, JLS
KORISNICI	Stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj km izgrađenih i uređenih biciklističkih staza i parkirališta Broj novih parkirališta za bicikle i prateće biciklističke infrastrukture Broj održanih kampanja za popularizaciju biciklističkog prometa
VRIJEME PROVEDBE	2.4.5.1. - 2.4.5.3. Kontinuirano
CILJ 3.	**POVEĆANA I URAVNOTEŽENA KVALITETA ŽIVOTA STANOVNIŠTVA ZADARSKE ŽUPANIJE**
PRIORITET 3.1.	**RAZVIJENA DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA I USLUGE**
Mjera 3.1.1.	**Poboljšanje uvjeta rada odgojno-obrazovnih ustanova**
SVRHA MJERE	Svrha mjere je osiguravanje kvalitetnih uvjeta za pružanje usluga sustava odgoja i obrazovanja na svim razinama.
CILJ	Poboljšani uvjeti rada u odgojno-obrazovnim ustanovama u ZŽ.
OPIS	3.1.1.1. Obnova i opremanje postojećih i izgradnja novih objekata odgojno-obrazovnih ustanova 3.1.1.2. Osnaživanje kompetencija osoba zaposlenih u odgojno-obrazovnim ustanovama 3.1.1.3. Osiguranje uvjeta za rad sa djecom s poteškoćama u razvoju 3.1.1.4. Poboljšanje koordinacije između odgojno-obrazovnih ustanova 3.1.1.5. Stvaranje preduvjeta za rad s darovitom djecom 3.1.1.6. Usklađivanje školskih kurikuluma s tržištem rada
REZULTAT	Osigurani bolji uvjeti za rad odgojno-obrazovnih ustanova u ZŽ i veća usklađenost škola s tržištem rada.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za obrazovanje, kulturu i šport
KORISNICI	Zadarska županija - UO za obrazovanje, kulturu i šport, odgojno-obrazovne ustanove, stanovnici Zadarske županije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj obnovljenih i novih objekata odgojno-obrazovnih ustanova Broj provedenih edukacija za osobe zaposlene u odgojno-obrazovnim ustanovama Broj educiranih zaposlenika u odgojno-obrazovnim ustanovama Broj programa za djecu s poteškoćama u razvoju Broj ostvarenih suradnji/projekata između odgojno-obrazovnih ustanova Broj programa/aktivnosti za darovitu djecu Broj novih ili moderniziranih kurikuluma
VRIJEME PROVEDBE	3.1.1.1. - 3.1.1.6. Tijekom pet godina
Mjera 3.1.2.	Održivo korištenje i učinkovito upravljanje kulturnom baštinom Zadarske županije

SVRHA MJERE	Svrha ove mjere je očuvanje i valorizacija kulturno – povijesne baštine Zadarske županije te njena promocija na nacionalnoj i međunarodnoj razini.
CILJ	Valorizacija i održivo korištenje kulturne baštine.
OPIS	3.1.2.1. Promocija kulturne baštine (materijalne i nematerijalne) korištenjem modernih tehnologija 3.1.2.2. Podizanje kapaciteta institucija koje se bave očuvanjem kulturne baštine za korištenje EU/nacionalnih sredstava 3.1.2.3. Povezivanje kulturnog i turističkog sektora radi bolje valorizacije kulturne baštine u svrhu kulturnog turizma – međusektorska suradnja 3.1.2.4. Izrada katastra kulturne baštine Zadarske županije 3.1.2.5. Priprema projektno tehničke dokumentacije za prijavu na natječaje za kulturnu baštinu 3.1.2.6. Obnova i rekonstrukcija kulturnih znamenitosti i baštine te izgradnja prateće infrastrukture 3.1.2.7. Subvencioniranje tradicijskih obrta i revitalizacija izumrlih obrta te njihovo uključivanje u turističku ponudu
REZULTAT	Prepoznata i valorizirana materijalna i nematerijalna kulturna baština Zadarske županije.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za obrazovanje, kulturu i šport, UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove, UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, ustanove u kulturi, Konzervatorski odjel Ministarstva kulture
KORISNICI	Zadarska županija, JLS, stanovnici županije i turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj realiziranih projekata valorizacije kulturne baštine koje koriste ICT tehnologije Broj educiranih osoba za korištenje EU/nacionalnih sredstava Broj novih turističkih proizvoda temeljenih na kulturnoj baštini Izrađen katastar kulturne baštine Zadarske županije Broj prijavljenih projekata za zaštitu, održivo korištenje i valorizaciju kulturne baštine na nacionalne izvore financiranja i za natječaje za EU sredstva Broj odobrenih projekata za zaštitu, održivo korištenje i valorizaciju kulturne baštine na nacionalne izvore financiranja i za natječaje za EU sredstva Broj obnovljenih kulturnih znamenitosti te izgrađene prateće infrastrukture Broj subvencioniranih gospodarskih subjekata koji se bave tradicijskim zanatima
VRIJEME PROVEDBE	3.1.2.1. – 3.1.2.7. Tijekom pet godina
Mjera 3.1.3.	Unaprijeđena infrastruktura u kulturi, ojačani kulturni programi i poboljšana koordinacija između institucija u kulturi
SVRHA MJERE	Svrha mjere: poboljšanje kvalitete kulturnog života stanovnika ZŽ-a razvijanjem novih kulturnih sadržaja, efikasnijim i koordiniranim upravljanjem postojećim kulturnim programima, unaprjeđenjem međusobne suradnje između kulturnih institucija kao i suradnje sa JLS-ovima, koordiniranim upravljanjem kulturnim manifestacijama te infrastrukturnim poboljšanjima i modernizacijom objekata koji se koriste u kulturne svrhe.
CILJ	Unaprijeđen kulturni život Zadarske županije.
OPIS	3.1.3.1. Modernizacija postojećih i osiguravanje novih adekvatnih prostora za kulturne djelatnosti (muzejsko – galerijske, izložbene, kazališne, bibliotekarske, arhivske i dr.) 3.1.3.2. Prilagodba kulturnih ustanova za pristup osobama s invaliditetom: izgradnja adekvatnih pristupnih staza, ugradnja dizala za osobe s invaliditetom 3.1.3.3. Umrežavanje kulturnih institucija 3.1.3.4. Uspostavljanje sustava za koordinirano i efikasno upravljanje i financiranje kulturnih programa i aktivnosti 3.1.3.5. Primjena IKT tehnologija za unaprjeđenje usluga i promociju kulture 3.1.3.6. Poticanje digitalizacije knjižne i arhivske građe 3.1.3.7. Unapređenje suradnje s odgojno-obrazovnim institucijama kako bi se kontinuirano djelovalo na aktivnije uključivanje djece i mladih u kulturni život ZŽ 3.1.3.8. Poticanje mobilnosti kulturnih programa na području Zadarske županije 3.1.3.9. Povezivanje amaterskih kulturnih udruga sa ustanovama u kulturi i obrazovanju 3.1.3.10. Izgradnja i obnova knjižnica i drugih institucija u kulturi u Zadarskoj županiji
REZULTAT	Unaprijeđena infrastruktura u kulturi i kulturni programi, te stanovništvo potaknuto na sudjelovanje u kulturnim manifestacijama.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za obrazovanje, kulturu i šport, i UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove, JLS
KORISNICI	Zadarska županija, institucije u kulturi, stanovništvo, turisti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj kvadratnih metara novih i obnovljenih infrastrukturnih kapaciteta u kulturi ZŽ Broj novoosnovanih poslovnih subjekata u sektoru kulturnih i kreativnih industrija Broj kulturnih institucija dostupnih osobama s posebnim potrebama Broj zajedničkih inicijativa kulturnih institucija Broj iskoordiniranih kulturnih programa

	Broj posjetitelja kulturnih manifestacija i kulturnih institucija Broj digitaliziranih knjiga i ostalih dokumenata Broj novih razvijenih zajedničkih programa odgojno-obrazovnih ustanova i ustanova u kulturi Broj potaknutih mobilnih kulturnih programa na području Zadarske županije Broj zajedničkih projekata amaterskih kulturnih udruga i ustanova u kulturi i obrazovanju Broj izgrađenih i obnovljenih knjižnica i drugih institucija u kulturi u Zadarskoj županiji
VRIJEME PROVEDBE	3.1.3.1. – 3.1.3.10. Tijekom pet godina
Mjera 3.1.4.	Razvijena sportska infrastruktura i unaprijeđen sustav potpora za ravnomjeran razvoj sporta
SVRHA MJERE	Svrha ove mjere je uključiti u šport i športsku rekreaciju što veći broj građana, osobito djece i mladih, osoba s invaliditetom, turista i osoba treće životne dobi te ulagati u razvoj mlađih športaša radi stvaranja široke kvalitativne osnove kao uvjeta daljnjeg napretka i očuvanja dostignute razine kvalitete športa Zadarske županije.
CILJ	Poboljšana kvaliteta života žitelja Zadarske županije aktivnijim uključivanjem u sportske aktivnosti.
OPIS	3.1.4.1. Obnova i izgradnja sportsko-rekreacijskih centara i školskih dvorana te izgradnja i rekonstrukcija dječjih igrališta 3.1.4.2. Poboljšanje uvjeta rada sa sportašima s invaliditetom 3.1.4.3. Promoviranje sporta u odgojno-obrazovnim ustanovama 3.1.4.4. Razvijanje sustava potpore za ravnomjeran razvoj sporta u ZŽ 3.1.4.5. Poticanje organizacije sportskih događanja i aktivnosti, posebice za djecu i mlade 3.1.4.6. Promotivne aktivnosti za sudjelovanje stanovnika ZŽ u programima sporta i sportske rekreacije 3.1.4.7. Poticanje povezivanja turizma i sporta
REZULTAT	Poboljšana sportska infrastruktura i stanovništvo potaknuto za bavljenje sportom.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za obrazovanje, kulturu i šport
KORISNICI	Zadarska županija, stanovništvo, turisti, sportske ustanove, udruge, klubovi, sportaši pojedinci
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj izgrađenih/uređenih/opremljenih dječjih igrališta, školskih dvorana te sportsko-rekreacijskih centara Broj objekata prilagođenih osobama s invaliditetom Broj sportskih djelatnika obučenih za rad s osobama s invaliditetom Broj djece upisane u sportske aktivnosti Broj potpora razvijenih za ravnomjeran razvoj sporta Broj potaknutih organiziranih događanja i aktivnosti u području sporta i rekreacije za djecu i mlade Broj potaknutih organiziranih aktivnosti JLS-a ZŽ u području sporta i rekreacije Broj potaknutih projekata namijenjenih povezivanju turizma i sporta
VRIJEME PROVEDBE	3.1.4.1. – 3.1.4.7. Tijekom pet godina
Mjera 3.1.5.	Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav zdravstva na području Zadarske županije
SVRHA MJERE	Svrha mjere je postizanje sveobuhvatnosti, kontinuiteta i dostupnosti zdravstvenih usluga na cjelokupnom području ZŽ s posebnim težištem na cjelovitom pristupu u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, optimalnoj dostupnosti hitne medicinske pomoći i specijaliziranom pristupu u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti.
CILJ	Poboljšanje i ujednačavanje uvjeta pružanje javnih zdravstvenih usluga na različitim razinama zdravstvenih djelatnosti kako bi se postigla bolja kvaliteta zdravstvenih usluga.
OPIS	3.1.5.1. Obnova postojeće i ulaganje u novu zdravstvenu infrastrukturu 3.1.5.2. Razvijanje mreže zdravstvenih usluga 3.1.5.3. Razvijanje sustava promicanja zdravlja i prevencije bolesti
REZULTAT	Poboljšana i ujednačena dostupnost zdravstvenih usluga na području Zadarske županije.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade
KORISNICI	Dom zdravlja Zadarske županije, psihijatrijska bolnica Ugljan, Specijalna bolnica za ortopediju Biograd na Moru, Zavod za javno zdravstvo Zadar, ordinacije privatne zdravstvene prakse, udruge iz područja zdravstva i socijalne skrbi, stanovnici i posjetitelji Zadarske županije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj obnovljenih i izgrađenih objekata koji udovoljavaju standardima za provođenje zdravstvene djelatnosti

	Postotak popunjenosti mreže javne zdravstvene službe na primarnoj razini zdravstvene zaštite Broj liječnika specijalista na razini primarne zdravstvene zaštite Broj standarda kvalitete koji se primjenjuju u zdravstvenim ustanovama Broj stanovnika obuhvaćenih uslugama palijativne skrbi Broj korisnika zdravstvene usluge hitnog medicinskog prijevoza morem Broj oboljelih od malignih bolesti koji koriste cjelovitu medicinsku uslugu u zdravstvenim ustanovama ZŽ Broj provedenih kontrola nad čimbenicima okoliša koji utječu na zdravlje (voda, hrana, zrak...) Broj osoba s invaliditetom obuhvaćenih specijaliziranim zdravstvenim uslugama (dentalna skrb, palijativna skrb, skrb za mentalno zdravlje...) Broj osoba u ustanovama socijalne skrbi obuhvaćenih specijalističkim zdravstvenim uslugama (kardiološke, neurološke...) Broj stanovnika obuhvaćenih ciljanim preventivnim programima Broj volontera uključenih u aktivnosti promicanja zdravlja i prevencije bolesti
VRIJEME PROVEDBE	3.1.5.1. – 3.1.5.3. Tijekom pet godina
Mjera 3.1.6.	Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav socijalne skrbi na području Zadarske županije
SVRHA MJERE	Svrha mjere je osigurati pravo na izbor i sudjelovanje u životu zajednice svim osobama sa smanjenim mogućnostima skrbi i brige o sebi, bez obzira na dob i uzroke smanjenja mogućnosti. To će se postići razvijanjem sustava socijalne skrbi u kojemu će se naglašavati partnerstvo različitih pružatelja usluga.
CILJ	Poboljšanje uvjeta za socijalnu zaštitu najranjivijih skupina stanovništva kako bi se pružanjem raznolikih usluga socijalne skrbi smanjio rizik od siromaštva i socijalne isključenosti.
OPIS	3.1.6.1. Poboljšanje infrastrukture u socijalnoj skrbi obnovom postojeće i ulaganjem u novu 3.1.6.2. Razvijanje mreže usluga socijalne skrbi (institucionalne i izvaninstitucionalne usluge socijalne skrbi za sve populacijske skupine) 3.1.6.3. Unaprjeđenje uloge i sposobnosti ustanova socijalne skrbi, civilnog društva i vjerskih organizacija u razvoju mreže usluga u zajednici
REZULTAT	Bolja dostupnost socijalne skrbi za sve žitelje Zadarske županije.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade
KORISNICI	Centri socijalne skrbi; domovi socijalne skrbi; udruge iz područja socijalne skrbi, terapijske zajednice i vjerske organizacije, korisnici na stalnom smještaju u ustanovama socijalne skrbi, stanovništvo Zadarske županije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj obnovljenih i izgrađenih objekata koji udovoljavaju standardima pružanja socijalnih usluga Broj pružatelja socijalnih usluga Broj stanovnika obuhvaćenih nekim od usluga socijalne skrbi Broj osoba s invaliditetom koji koriste različite usluge socijalne skrbi Broj starijih i nemoćnih smještenih u ustanove socijalne skrbi i obiteljske domove Broj centara za pružanje usluga u zajednici Broj dnevnih boravaka u odnosu na vrstu korisnika (Alzheimer, psihički bolesne osobe...) Broj urbanog stanovništva u odnosu na broj ruralnog stanovništva obuhvaćenog programima skrbi za djecu, mlade i obitelj (rana intervencija) Broj timova osposobljenih za pružanje specijaliziranih socijalnih usluga (mobilni timovi) Broj volontera uključenih u programe sustava socijalne skrbi Broj osoba uključenih u programe pomoći i njege u kući prema JLS
VRIJEME PROVEDBE	3.1.6.1. – 3.1.6.3. Tijekom pet godina
Mjera 3.1.7.	Razvoj ostale društvene infrastrukture
SVRHA MJERE	Svrha ove mjere je privesti svrsi javne prostore i objekte na atraktivnim lokacijama (zapuštene prostore i objekte društvene namjene) te korištenje istih za društvene namjene i kreiranje novih sadržaja za stanovništvo.
CILJ	Razvoj društvene infrastrukture.
OPIS	3.1.7.1. Obnova i revitalizacija zapuštenih prostora i objekata društvene namjene 3.1.7.2. Razvoj i održavanje infrastrukture koju koriste vjerske zajednice
REZULTAT	Razvijena društvena infrastruktura.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za obrazovanje, kulturu i šport, JLS
KORISNICI	Zadarska županija, JLS, stanovnici, posjetitelji
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Izrađen pregled stanja zapuštenih prostora i objekata društvene namjene Broj razvijenih i obnovljenih zapuštenih prostora i objekata društvene namjene Broj obnovljenih vjerskih objekata
VRIJEME PROVEDBE	3.1.7.1. – 3.1.7.2. Tijekom pet godina

Mjera 3.1.8.	Unaprjeđenje sustava civilne zaštite, jačanje svijesti i ukazivanje na moguće posljedice izazvane klimatskim promjenama
SVRHA MJERE	Svrha ove mjere je podizanje operativne spremnosti i osposobljenosti ljudskih resursa, skraćivanje vremena provođenja intervencija te poboljšanje efikasnosti i opremljenosti postojećih sredstava za intervenciju, kao i informiranost javnosti o postupanjima u slučaju rizika.
CILJ	Jačanje sustava zaštite i spašavanja te prilagodbe na klimatske promjene.
OPIS	3.1.8.1. Unaprjeđenje sustava intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora 3.1.8.2. Unaprjeđenje suradnje svih nadležnih institucija u zaštiti od požara, prirodnih nepogoda i akcidenata 3.1.8.3. Monitoring, prevencija i upravljanje sigurnošću, tehnološkim rizicima i rizicima vezanim uz korištenje velikih infrastruktura 3.1.8.4. Izrada planova praćenja, prevencije i intervencije u slučaju svih vrsta rizika 3.1.8.5. Nabava opreme i napredne tehnologije za prevenciju i sanaciju onečišćenja 3.1.8.6. Informiranje i edukacija javnosti za postupanje u slučaju rizika 3.1.8.7. Jačanje kapaciteta JLP(R)S za provođenje mjera i aktivnosti sustava civilne zaštite (preventivne, planske, organizacijske, operativne, nadzorne i financijske) 3.1.8.8. Ulaganja za prilagodbu klimatskim promjenama: prikupljanje podataka, modeliranja, analize i predviđanja informacija vezanih uz klimu, uključujući sustav upozoravanja, izgrađivanje svijesti o utjecaju klimatskim promjenama na lokalnoj razini – izrada komunikacijskih strategija, radionice, javni događaji, izrada akcijskih planova za prilagodbu klimatskim promjenama (OP) 3.1.8.9. Nabava i izgradnja opreme i infrastrukture za smanjenje štete od katastrofa, mjere za razvoj organizacijskih sustava i kapaciteta za zaštitu od svih katastrofa i organizacija upravljanja uključujući i sustav ranog upozoravanja, mjere planiranja i poboljšanja sustava za obranu; programi podizanja svijesti (OP) 3.1.8.10. Razvoj i izgradnja vatrogasnih domova
REZULTAT	Unaprjeđen sustav zaštite i spašavanja.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove
KORISNICI	Zadarska županija, JLS, stanovnici Zadarske županije, posjetitelji
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Vrijeme intervencije kod iznenadnih onečišćenja mora Vrijeme intervencije kod kriznih događaja Udio intervencija u incidentima izraženo u postocima Izrađeni planovi praćenja, prevencije i intervencije u slučaju svih vrsta rizika Vrijednost nabavljene opreme i napredne tehnologije za prevenciju i sanaciju onečišćenja u HRK Broj održanih edukacija i kampanja za podizanje svijesti o prevenciji i sanaciji onečišćenja Iznosi financijskih sredstava u HRK za jačanje kapaciteta JLP(R)S za provođenje mjera i aktivnosti sustava civilne zaštite (preventivne, planske, organizacijske, operativne, nadzorne i financijske) Izrađena komunikacijska strategija Broj održanih radionica, javnih događanja Izrađeni akcijski planovi za prilagodbu klimatskim promjenama Vrijednost nabavljene opreme za smanjenje štete od katastrofa izraženo u HRK Vrijednost izgrađene infrastrukture za smanjenje štete od katastrofa izraženo u HRK Vrijednost uloženih sredstava u sustav ranog upozoravanja i sustava za obranu od katastrofa izraženo u HRK Broj edukacija i tribina u svrhu podizanja svijesti o važnosti zaštite svih katastrofa Broj obnovljenih/izgrađenih vatrogasnih domova
VRIJEME PROVEDBE	3.1.8.1. – 3.1.8.10. Tijekom pet godina
PRIORITET 3.2.	POVEĆANA EFIKASNOST I VEĆA KOORDINACIJA INSTITUCIJA ZA UPRAVLJANJE RAZVOJEM
Mjera 3.2.1	Povećanje razine kompetencija i vještina djelatnika institucija u području upravljanja razvojem
SVRHA MJERE	Svrha mjere je postići cjelokupno povećanje razine kompetencija i vještina djelatnika, uključujući i segment edukacije voditelja projekata, kao niže jedinice u sustavu koji predstavlja planiranje i upravljanje razvojem.
CILJ	Povećati razinu kompetencija i vještina zaposlenika svih institucija koje se bave planiranjem i upravljanjem razvojem na lokalnoj razini.
OPIS	3.2.1.1.Organiziranje i održavanje radionica na temu planiranja i upravljanja razvojem sa svrhom prijenosa kompetencija i vještina zaposlenika institucija u području upravljanja razvojem 3.2.1.2. Nabavljanje IT alata za upravljanje poslovnim procesima i razvojem institucije te obučavanje osoba za njihovo korištenje 3.2.1.3. Omogućavanje djelatnicima institucija pohađanje postdiplomskih specijalističkih studija na temu planiranja i upravljanja razvojem ili certificiranih programa na temu upravljanja razvojem
REZULTAT	Povećana razina kompetencija i vještina djelatnika institucija u području upravljanja razvojem.

NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, Ured župana, UO za pravne i zajedničke poslove
KORISNICI	Djelatnici Upravnih odjela Zadarske županije, djelatnici Javne ustanove agencije za razvoj zadarske županije ZADRE NOVE, djelatnici Agencije za ruralni razvoj Zadarske županije AGRRA, djelatnici Ustanove za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske Županije INOVAcija, voditelji Razvojnih jedinica Zadarske županije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj radionica na temu planiranja i upravljanja razvojem sa svrhom prijenosa kompetencija i vještina zaposlenika institucija u području upravljanja razvojem Broj polaznika radionica Broj institucija korisnika IT alata za upravljanje poslovnim procesima i razvojem institucije Broj osoba educiranih za korištenje IT alata Broj djelatnika institucija s diplomom ili certifikatom iz područja planiranja i upravljanja razvojem
VRIJEME PROVEDBE	3.2.1.1. Tijekom četiri godine 3.2.1.2. Tijekom tri godine 3.2.1.3. Tijekom četiri godine
Mjera 3.2.2	Povećanje razine osposobljenosti zaposlenika institucija u području pripreme i provedbe projekata sufinanciranih sredstvima Europske unije i ostalim dostupnim sredstvima
SVRHA MJERE	Svrha mjere je povećati razinu osposobljenosti zaposlenika institucija za vođenje projekata i svladavanje administrativnih i ostalih prepreka tijekom provedbe konkretnih projekata.
CILJ	Povećati razinu osposobljenosti zaposlenika institucija u području pripreme i provedbe projekata sufinanciranih sredstvima Europske unije i ostalim dostupnim sredstvima.
OPIS	3.2.2.1. Organiziranje budućim voditeljima projekata najmanje mjesec dana aktivnog rada na postojećim projektima u svrhu njihovog dodatnog osposobljavanja 3.2.2.2. Organiziranje tečajeva pripreme i provedbe projekata za djelatnike koji će biti odabrani i uz obvezu rada na projektima nakon završenog tečaja
REZULTAT	Povećana razina osposobljenosti zaposlenika institucija u području pripreme i provedbe projekata sufinanciranih sredstvima Europske unije i ostalim dostupnim sredstvima.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Djelatnici Upravnih odjela Zadarske županije, djelatnici Javne ustanove agencije za razvoj zadarske županije ZADRA NOVA, djelatnici Agencije za ruralni razvoj Zadarske županije AGRRA, djelatnici Ustanove za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske Županije INOVAcija.
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj djelatnika kojima će se omogućiti aktivan rad na postojećim projektima Broj djelatnika osposobljenih za provedbu projekata
VRIJEME PROVEDBE	3.2.2.1. - 3.2.2.2. Tijekom četiri godine
Mjera 3.2.3	Poboljšanje koordinacije i umreženosti dionika u sustavu upravljanja lokalnim razvojem
SVRHA MJERE	Svrha ove mjere je stvoriti mrežu svih dionika na lokalnoj razini koji bi razmjenjivanjem informacija i znanja poboljšali koordinaciju svih razvojnih procesa na lokalnoj razini. Time bi se dodatno pospješila prolaznost lokalnih projekata na svim otvorenim natječajima i programima dostupnima dionicima s područja Zadarske županije.
CILJ	Poboljšati koordinaciju i umreženost svih dionika u sustavu upravljanja lokalnim razvojem.
OPIS	3.2.3.1. Uspostavljanje komunikacijske mreže svih ključnih institucija na lokalnoj razini sa svrhom poboljšavanja sustava koordinacije i upravljanja lokalnim razvojem u UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove 3.2.3.2. Organiziranje redovitih sastanaka Razvojnih jedinica Zadarske županije okupljajući što širi krug sudionika 3.2.3.3. Uspostavljanje sustava praćenja stanja i trendova u području upravljanja razvojem s ciljem povećanja učinkovitosti rada institucija 3.2.3.4. Poticanje rada informacijskog centra Europe direct Zadar
REZULTAT	Poboljšana koordinacija i umreženost svih dionika u sustavu upravljanja lokalnim razvojem.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Jedinice lokalne i područne samouprave sa područja Zadarske županije, sveučilište, obrazovne ustanove, trgovačka društva, udruge, javne ustanove s područja zdravstva i socijalne skrbi, poduzetnici, građanske inicijative, turističke zajednice

INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj dionika uključen u proces planiranja lokalnog i regionalnog razvoja Broj sastanaka Razvojnih jedinica Zadarske županije Broj projektnih prijedloga Razvojnih jedinica Zadarske županije Broj održanih koordinacijskih sastanaka prije prijave na natječaj
VRIJEME PROVEDBE	3.2.3.1. Prve dvije godine 3.2.3.2. Tijekom četiri godine 3.2.3.2. - 3.2.3.4. Tijekom četiri godine
Mjera 3.2.4	Unaprjeđenje rada Županijskog partnerskog vijeća i procesa donošenja odluka o integriranom razvoju Zadarske županije
SVRHA MJERE	Svrha mjere je pojačati ulogu ŽPV-a u procesu donošenja odluka o integralnom razvoju Zadarske županije. te uspostaviti sustav koordinacije koji bi doprinio kvalitetnijim projektima i boljoj suradnji razvojnih dionika, sve u kontekstu ograničenih ljudskih i financijskih kapaciteta.
CILJ	Unaprijediti rad Županijskog partnerskog vijeće te poboljšati proces donošenja odluka o integriranom razvoju Zadarske županije.
OPIS	3.2.4.1. Organiziranje redovnih sastanaka Županijskog partnerskog vijeća 3.2.4.2. Prikupljanje i analiza svih relevantnih zakonskih i ostalih akata vezanih uz područje planiranja i upravljanja razvojem te informiranje članova ŽPV-a 3.2.4.3. Redovno obavještavanje regionalnog koordinatora, imenovanog poslovnikom ŽPV-a, medijima o radu i sastancima ŽPV-a 3.2.4.4. Uspostavljanje internog županijskog sustava za praćenje i koordinaciju prijava na natječaje
REZULTAT	Unaprijeđen rad Županijskog partnerskog vijeća te poboljšan proces donošenja odluka o integriranom razvoju Zadarske županije
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
KORISNICI	Jedinice lokalne i područne samouprave sa područja Zadarske županije, Sveučilište, obrazovne ustanove, trgovačka društva, udruge, javne ustanove s područja zdravstva i socijalne skrbi, poduzetnici, građanske inicijative, turističke zajednice, ustanove i trgovačka društva kojima je osnivač Zadarske županije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj odluka Županijskog partnerskog vijeća Zadarske županije Izrađena analiza svih relevantnih zakonskih i ostalih akata vezanih uz područje planiranja i upravljanja razvojem te informiranje članova ŽPV Broj objava medijima Broj održanih koordinacijskih sastanaka prije prijava na natječaje Broj ostvarenih kontakata
VRIJEME PROVEDBE	3.2.4.1. - 3.2.4.4. Tijekom četiri godine
Mjera 3.2.5.	Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u javnom upravljanju i poboljšanju javnih usluga
SVRHA MJERE	Svrha ove mjere je unaprijediti komunikaciju s građanima i privatnim sektorom korištenjem IKT tehnologija.
CILJ	Razvoj i jačanje e-uprave i GIS sustava u svrhu postizanja učinkovitosti, veće kvalitete i transparentnosti javne uprave.
OPIS	3.2.5.1. Poticanje digitalne interakcije između javne uprave i građana/privatnog sektora u svim segmentima javnoga upravljanja implementacijom novih IKT rješenja uz osiguranje sigurnosti korištenja 3.2.5.2. Poticanje digitalne interakcije između i unutar upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, tijela državne uprave i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti (javnopravna tijela) implementacijom IKT rješenja 3.2.5.3. Poticanje stručnih seminara, predavanja, programa razmjene iskustava i drugih specijaliziranih edukacijskih programa za djelatnike Županije, općina, gradova, razvojnih agencija i ostalih ustanova i trgovačkih društava u vlasništvu regionalne i lokalne samouprave te predstavnika izvršne i zakonodavne vlasti iz područja primjene i korištenja novih informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) 3.2.5.4. Osiguravanje prihvatljive razine informacijskih, komunikacijskih i poslovnih znanja i vještina potrebnih za obavljanje poslova e-uprave 3.2.5.5. Uspostavljanje GIS sustava Zadarske županije
REZULTAT	Podignuta razina učinkovitosti, kvalitete i transparentnosti javne uprave.
NOSITELJ	Zadarska županija- UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove, UO za pravne i zajedničke poslove, JLS, ustanove i trgovačka društva u vlasništvu regionalne i lokalne samouprave
KORISNICI	Stanovništvo, privatni sektor, civilni sektor, Županija, općine, gradovi, ustanove i trgovačka društva u vlasništvu regionalne i lokalne samouprave, tijela državne uprave, pravne osobe koje imaju javne ovlasti (javnopravna tijela)
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj potaknutih usluga koje se nude primjenom IKT tehnologije Broj različitih vrsta usluga Broj potaknutih implementiranih novih ili redizajniranih rješenja digitalizacije

	Broj potaknutih polaznika stručnih seminara, predavanja, programa Broj potaknutih održanih stručnih seminara, predavanja, programa Broj potaknutih institucija koje su uvele pružanje javnih usluga implementacijom novih IKT rješenja Broj polaznika stručnih seminara, predavanja, programa Broj održanih stručnih seminara, predavanja, programa Broj izdavanja akata i informacija s uključenom prostornom komponentom Uspostavljen GIS sustav Zadarske županije
VRIJEME PROVEDBE	3.2.5.1. – 3.2.5.5. Tijekom pet godina + 2
Mjera 3.2.6.	Obnova katastra i zemljišnih knjiga na području Zadarske županije – uspostava katastra nekretnina
SVRHA MJERE	Projektom obnove katastra i zemljišnih knjiga u svrhu izrade i uspostave Katastra nekretnina na području ZŽ riješit će se problemi vezani za upis u zemljišni registar i katastarski sustav.
CILJ	Stvaranje ažurne evidencije o pravnom stanju nekretnina mjerodavnim za pravni promet.
OPIS	3.2.6.1. Obnavljanje katastra i zemljišnih knjiga u svrhu izrade katastra nekretnina na području Zadarske županije. Projektom su obuhvaćena sva područja (sve katastarske općine) svih jedinica lokalne samouprave na području Županije za koja nije izrađen niti je u tijeku izrada katastra nekretnina, a obuhvaća oko 3.160 km2
REZULTAT	Uređenost i ažurnost vlasničkih i drugih stvarnih prava koja se vode u službenim evidencijama katastra i zemljišnih knjiga općinskih sudova
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove
KORISNICI	Cjelokupno stanovništvo i sve gospodarske aktivnosti na području Županije, sudovi, katastar
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj katastarskih općina sa provedenom izmjerom Iznos ukupnih investicija u gospodarstvu
VRIJEME PROVEDBE	3.2.6.1. Tijekom pet godina
Mjera 3.2.7.	Stvoreni preduvjeti za zajedničku koordinaciju i suradnju institucija odgovornih za područje planiranja i upravljanja razvojem
SVRHA MJERE	Svrha ove mjere je omogućiti preduvjete koordinacije, suradnje i razmjene znanja institucija odgovornih za područje planiranja i upravljanja razvojem ZŽ.
CILJ	Osigurati preduvjete za zajedničku koordinaciju i suradnju institucija odgovornih za područje planiranja i upravljanja razvojem u područje Zadarske županije.
OPIS	3.2.7.1. Obnova postojeće infrastrukture u vlasništvu Zadarske županije potrebne za smještanje institucija odgovornih za područje planiranja i upravljanja razvojem u jedinstven i adekvatan prostor za rad
REZULTAT	Osigurani tehničko prostorni preduvjeti za zajednički rad institucija odgovornih za područje planiranja i upravljanja razvojem na području Zadarske županije.
NOSITELJ	Zadarska županija-Ured župana, UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove te UO za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj
KORISNICI	Upravni odjeli Zadarske županije, Agencija za razvoj zadarske županije ZADRA NOVA, Agencija za ruralni razvoj Zadarske županije AGRRA, Ustanova za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske Županije INOVAcija ostale relevantne institucije i odjeli
INDIKATORI	
(RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj kvadratnih metara osiguranog prostora za rad i koordinaciju svih institucija odgovornih za područje planiranja i upravljanja razvojem
VRIJEME PROVEDBE	3.2.7.1. Prve dvije godine
Mjera 3.2.8.	Učinkovito upravljanje nekretninama Županije, ustanova i trgovačkih društava čije je Županija osnivač
SVRHA MJERE	Svrha ove mjere je učinkovitim upravljanjem imovinom stvoriti poticajne uvjete za razvoj strateški identificiranih razvojnih djelatnosti Županije.
CILJ	Učinkovito gospodarenje nekretninama Županije i ustanova i trgovačkih društava čiji je osnivač Županija sukladno definiranim strateškim smjernicama s krajnjom svrhom poticanja identificiranih razvojnih sektora Županije.
OPIS	3.2.8.1. Normativno uređenje upravljanja i raspolaganja nekretninama u vlasništvu, suvlasništvu ili zajedničkom vlasništvu Županije i ustanova i trgovačkih društava čijih je Županija osnivač

	3.2.8.2. Donošenje strategije i jednogodišnjih planova upravljanja i raspolaganja imovinom kojom će se odrediti srednjoročni ciljevi, smjernice upravljanja i raspolaganja imovinom 3.2.8.3. Izrada klasifikacije nekretnina prema uporabnim kategorijama (za vlastite potrebe, za potrebe vlastitih ustanova i trgovačkih društava te za druge namjene) 3.2.8.4. Kontinuirano uređivanje imovinsko-pravnih odnosa na nekretninama 3.2.8.5. Uspostavljanje registra imovine koji će obuhvatiti nekretnine u vlasništvu, suvlasništvu ili zajedničkom vlasništvu Županije odnosno ustanova i trgovačkih društava čije je Županija osnivač
REZULTAT	Definirano strateško usmjerenje upravljanja nekretninama Županije, učinkovitije korištenje postojećih kapaciteta, Upravni odjel za financije i proračun
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za pravne i zajedničke poslove, ustanove i trgovačka društava čiji je osnivač Županija
KORISNICI	Županija, ustanove i trgovačka društva čiji je Županija osnivač, stanovništvo, privatni i civilni sektor, institucije i druge organizacije javnog sektora, korisnici nekretnina
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Donešena odluka o upravljanju i raspolaganju imovinom Donešena strategija i jednogodišnji planovi upravljanja i raspolaganja imovinom Izrađena klasifikacija nekretnina prema uporabnim kategorijama Uređeni imovinsko-pravni odnosi na nekretninama Uspostavljen registar imovine koji obuhvaća nekretnine u vlasništvu, suvlasništvu ili zajedničkom vlasništvu Županije kao i nekretnine ustanova i trgovačkih društava čije je Županija osnivač
VRIJEME PROVEDBE	3.2.8.1. – 3.2.8.5. Tijekom pet godina
PRIORITET 3.3.	JAČANJE KAPACITETA CIVILNOG SEKTORA
Mjera 3.3.1.	Potpora izgradnji civilnog društva te jačanje socijalnog i civilnog dijaloga
SVRHA MJERE	Svrha mjere je unaprijediti kapacitete civilnog sektora kako bi se doprinijelo povećanju efikasnosti u pripremi, donošenju i provođenju razvojnih prioriteta ŽRS.
CILJ	Potaknuti razvoj civilnog društva jačanjem ključnih dionika.
OPIS	3.3.1.1 Izrada analize stanja i učinkovitosti rada organizacija civilnog društva te definiranje ključnih smjernica za unaprjeđenje njihovog djelovanja 3.3.1.2. Poticanje osnivanja novih i jačanje djelovanja postojećih organizacija civilnog društva 3.3.1.3. Omogućavanje financijskih potpora iz sredstava županijskog proračuna organizacijama civilnog društva za provedbu programa, projekata i aktivnosti koji su od interesa za opće dobro u Županiji 3.3.1.4. Unaprjeđenje sustava financiranja i mjerenja učinaka programa i projekata civilnog društva financiranih proračunskim sredstvima 3.3.1.5. Uključivanje u jedinstveni informacijski sustav za dodjelu financijskih sredstava udrugama na nacionalnoj razini 3.3.1.6. Jačanje upravljačkih i stručnih kapaciteta organizacija civilnog sektora za pripremu i provedbu projekata financiranih nacionalnim, EU i međunarodnim sredstvima 3.3.1.7. Jačanje svijesti građana o važnosti i mogućnostima djelovanja organizacija civilnog društva
REZULTAT	Ojačani kapaciteti i povećana efikasnosti civilnog sektora u pripremi, donošenju i provođenju razvojnih prioriteta ŽRS, povećana transparentnost financiranja organizacija civilnog društva, unaprijeđen sustav financiranja i mjerenja učinaka projekata i programa organizacija civilnog društva te jačanje upravljačkih i stručnih kapaciteta.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za pravne i zajedničke poslove, organizacije civilnog društva, JLS, županijske institucije i organizacije, druge potporne institucije
KORISNICI	Stanovništvo, volonteri, Županija, JLS, organizacije civilnog društva, županijske institucije i organizacije i druge potporne institucije
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Izrađena analiza stanja i učinkovitosti rada organizacija civilnog društva te definirane ključne smjernice za unaprjeđenje njihovog djelovanja Broj potaknutih novoosnovanih aktivnih udruga Broj razvojnih projekata u županiji u koje su uključene udruge Broj odobrenih potpora iz županijskog proračuna Broj realiziranih projekata i programa financiranih ili sufinanciranih iz županijskog proračuna Uspostavljen kriterij učinkovitosti praćenja financiranja i mjerenja učinaka programa i projekata Broj udruga uključenih u jedinstveni informacijski sustav za dodjelu financijskih sredstava udrugama na nacionalnoj razini Broj provedenih edukacija s ciljem jačanja kapaciteta udruga Broj educiranih stručnjaka zaposlenih u udrugama Broj provedenih aktivnosti (okrugli stolovi, tribine i sl.) o podizanju svijesti građana o važnosti i mogućnostima djelovanja organizacija civilnog društva

VRIJEME PROVEDBE	3.3.1.1. – 3.3.1.7. Tijekom pet godina
Mjera 3.3.2.	Razvoj partnerstva između javnog, civilnog i gospodarskog sektora
SVRHA MJERE	Svrha ove mjere je unaprijediti komunikaciju i stvoriti snažno partnerstvo između javnog, civilnog i gospodarskog sektora kako bi se unaprijedila priprema, donošenje i provođenje javnih politika od interesa za razvoj Županije.
CILJ	Veća uključenost, informiranost i zajednička suradnja javnog, civilnog i gospodarskog sektora u provođenju javne politike od interesa za razvoj Županije.
OPIS	3.3.2.1. Poticanje organizacije tribina, okruglih stolova i tematskih sastanaka o aktualnim javnim temama 3.3.2.2. Poticanje partnerstva organizacija civilnog društva, javnog i gospodarskog sektora na projektima financiranim iz nacionalnih, EU i međunarodnih sredstava 3.3.2.3. Poticanje umrežavanja organizacija civilnog društva, gospodarskog i javnog sektora u svrhu realiziranja programa i projekata od interesa za opće dobro Županiji
REZULTAT	Postignuta viša razina uključenosti, suradnje i informiranosti predstavnika javnog, civilnog i gospodarskog sektora u provođenju javne politike od interesa za razvoj Županije.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za pravne i zajedničke poslove, organizacije civilnog društva, JLS, županijske institucije i organizacije, druge potporne institucije
KORISNICI	Stanovništvo, Županija, JLS, organizacije civilnog društva, županijske institucije i organizacije i druge potporne institucije, gospodarski subjekti
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj provedenih aktivnosti (okrugli stolovi, tribine i sl.) o aktualnim javnim temama Broj potpisanih sporazuma o suradnji i partnerstvu između organizacija civilnog društva na lokalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini Broj nominiranih i provedenih projekata financiranih iz nacionalnih, EU i međunarodnih sredstava u partnerstvu javnog i civilnog sektora Broj potaknutih aktivnosti, programa i projekata kao rezultat zajedničke suradnje udruga i Županije i/ili JLS Broj uključenih dionika u potaknutim aktivnostima, programima i projektima umrežavanja
VRIJEME PROVEDBE	3.3.2.1. – 3.3.2.3. Tijekom pet godina
PRIORITET 3.4.	POTAKNUT RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA
Mjera 3.4.1.	Promicanje uključivanja ranjivih skupina na tržište rada i olakšavanje pristupa obrazovanju ranjivim skupinama
SVRHA MJERE	Svrha ove mjere je poticanje zapošljavanja i zapošljivosti osoba u nepovoljnoj poziciji na tržištu rada (osobe sa smanjenom sposobnošću za rad, osobe s invaliditetom, žene, mladi bez radnog iskustva, starije osobe, dugotrajno nezaposleni, osobe kojima prijeti socijalna isključenost i siromaštvo).
CILJ	Poboljšati položaj građana u nepovoljnom položaju na tržištu rada.
OPIS	3.4.1.1. Edukacija osoba u nepovoljnom položaju radi osnaživanja za izlazak na tržište rada 3.4.1.2. Subvencije za poslodavce 3.4.1.3. Unaprjeđivanje informatičke pismenosti osoba u nepovoljnom položaju radi lakšeg snalaženja na tržištu rada 3.4.1.4. Podizanje svijesti o potencijalima osoba koje spadaju u ranjive skupine u društvu
REZULTAT	Bolji položaj osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada i veća uključenost osoba u nepovoljnom položaju u politički i javni život zajednice.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za obrazovanje, kulturu i šport, UO za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade, radna tijela Županijske skupštine, JLS, razvojne agencije, organizacije civilnog društva, HZZ
KORISNICI	Posebna skupina građana u nepovoljnijem položaju, ostalo stanovništvo, Županija, JLS, javni, privatni i civilni sektor
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj održanih edukacija za osobe u nepovoljnom položaju Broj subvencija za poslodavce koji zapošljavaju osobe u nepovoljnom položaju – HZZ Broj edukacija za osnove informatičke pismenosti osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada Broj promotivnih događanja s ciljem podizanja svijesti o potencijalima osoba koje spadaju u ranjive skupine u društvu
VRIJEME PROVEDBE	3.4.1.1. – 3.4.1.4. Tijekom pet godina
Mjera 3.4.2.	Jačanje kapaciteta lokalnog partnerstva za zapošljavanje Zadarske županije te poticanje implementacije mjera SRLJPZŽ

SVRHA MJERE	Partnerstvo za zapošljavanje Zadarske županije bitan je čimbenik u poticanju razvoja ljudskih potencijala u Zadarskoj županiji te je iz tog razloga nužan daljnji razvoj partnerstva, kao i poticanje dionika na implementaciju mjera SRLJPZŽ.
CILJ	Ojačati kapacitete lokalnog partnerstva za zapošljavanje.
OPIS	3.4.2.1. Potpora pripremi projekata iz baze projektnih ideja 3.4.2.2. Izrada izvještaja o provedbi SRLJPZŽ 3.4.2.3. Edukacija članova PVTRZŽ-a 3.4.2.4. Mobilizacija resursa u cilju izrade Strategije za razvoj ljudskih potencijala Zadarske županije za iduće programsko razdoblje
REZULTAT	Ojačani kapaciteti lokalnog partnerstva za zapošljavanje u svrhu što kvalitetnijeg razvoja ljudskih potencijala na području Zadarske županije.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, radna tijela Županijske skupštine, JLS, razvojne agencije, organizacije civilnog društva, HZZ-PU Zadar
KORISNICI	Županija, JLS, javni, privatni i civilni sektor
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj pripremljenih poduprtih projekata u području jačanja ljudskih kapaciteta Broj izrađenih izvještaja o provedbi SRLJPZŽ Broj održanih edukacija za članove PVTRZŽ-a Izrađena strategija razvoja ljudskih potencijala Zadarske županije za naredno razdoblje
VRIJEME PROVEDBE	3.4.2.1. – 3.4.2.4. Tijekom pet godina
Mjera 3.4.3.	Prevencija dugotrajne nezaposlenosti kroz jačanje sustava profesionalnog usmjeravanja
SVRHA MJERE	Jačanjem sustava profesionalnog usmjeravanja povećat će se mogućnosti za kvalitetnije definiranje potreba za obrazovanjem i uskladiti ih sa potrebama na tržištu rada.
CILJ	Smanjenje dugotrajne nezaposlenosti.
OPIS	3.4.3.1. Razvoj programa profesionalnog usmjeravanja u obrazovnim institucijama
	3.4.3.2. Razvoj programa za usavršavanje stručnjaka u profesionalnom usmjeravanju
	3.4.3.3. Uvođenje sustava razmjene podataka o razvoju karijere
	3.4.3.4. Podrška radu Centra za informiranje i savjetovanje o karijeri
REZULTAT	Smanjena dugotrajna nezaposlenost kroz ojačan sustav profesionalnog usmjeravanja.
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za obrazovanje, kulturu i šport, HZZ-PU Zadar
KORISNICI	Županija, JLS, javni, privatni i civilni sektor
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj programa profesionalnog usmjeravanja u obrazovnim institucijama Broj osposobljenih stručnjaka za profesionalno usmjeravanje Broj obuhvaćenih korisnika sustavom razmjene podataka Iznosi financijskih sredstava izraženi u HRK Broj zajedničkih projekata sa ZŽ
VRIJEME PROVEDBE	3.4.3.1. – 3.4.3.4. Tijekom pet godina
Mjera 3.4.4.	Promovirano cjeloživotno učenje i njegovi programi
SVRHA MJERE	Svrha ove mjere je omogućiti građanima stjecanje i osuvremenjivanje svih vrsta sposobnosti, znanja i vještina potrebnih na tržištu rada.
CILJ	Promovirati cjeloživotno učenje.
OPIS	3.4.4.1. Osnivanje centara za cjeloživotno učenje 3.4.4.2. Promotivne aktivnosti u svrhu motiviranja stanovništva za cjeloživotno učenje 3.4.4.3. Potpora poboljšanju kvalitete ustanova za cjeloživotno učenje (edukacija nastavnog kadra)
REZULTAT	Promovirano cjeloživotno učenje
NOSITELJ	Zadarska županija-UO za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove, UO za obrazovanje, kulturu i šport, odgojno-obrazovne ustanove, HZZ-PU Zadar
KORISNICI	Županija, JLS, javni, privatni i civilni sektor
INDIKATORI (RELEVANTNI POKAZATELJI ISHODA)	Broj novoosnovanih centara cjeloživotnog učenja Udio stanovništva uključenog u cjeloživotno učenje Broj poduprtih edukacija s ciljem poboljšanja kvalitete ustanova za cjeloživotno učenje Broj educiranog nastavnog kadra
VRIJEME PROVEDBE	3.4.4.1. – 3.4.4.3. Tijekom pet godina

5. POLITIKA ŽUPANIJE PREMA TERITORIJALNOM I URBANOM RAZVOJU

Na razini Zadarske županije izrađen je niz planova koji se bave teritorijalnim razvojem, među kojima se ističe Prostorni plan Zadarske županije (Izmjene i dopune Prostornog plana Zadarske županije; Službeni glasnik 15/14). Na lokalnoj razini, problematika teritorijalnog razvoja razmatra se kroz PUR-ove gradova i općina te lokalne razvojne strategije LAG-ova.

Pri izradi ovog strateškog dokumenta vodilo se računa da sva planirana ulaganja budu usklađena s Prostornim planom Zadarske županije kao i sa prostornim planovima jedinica lokalne samouprave.

U Županijskoj razvojnoj strategiji Zadarske županije do 2020., politika Županije prema teritorijalnom razvoju istaknuta je kroz Mjeru 2.1.3. Integralno upravljanje obalnim područjem unutar Prioriteta 2.1. Unaprijeđen sustav zaštite okoliša i prirode (Strateški cilj 2. Resursno učinkovita Zadarska županija); Mjeru 3.2.5. Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u javnom upravljanju i poboljšanju javnih usluga te Mjeru 3.2.6. Obnova katastra i zemljišnih knjiga na području Zadarske županije – uspostava katastra nekretnina unutar Prioriteta 3.2. Povećana efikasnost i veća koordinacija institucija za upravljanje razvojem (Strateški cilj 3. Povećana i uravnotežena kvaliteta života stanovništva Zadarske županije). Kroz provedbu Mjere 2.1.3. Integralno upravljanje obalnim područjem predviđena je aktivnost utvrđivanja i registriranja granica pomorskog dobra te uspostava upravljačkog informatičkog sustava obalnog područja. Provedbom Mjere 3.2.5. Poticanje širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija u javnom upravljanju i poboljšanju javnih usluga predviđena je aktivnost uspostava geografskog informacijskog sustava (GIS) Zadarske županije. Uspostavom GIS-a Zadarske županije ustrojit će se jedinstvena banka prostornih i alfanumeričkih podataka sa homogenim i jedinstvenim sadržajem prikupljenih podataka, osiguranim učinkovitim ažuriranjem i višestrukom upotrebom podataka (uspostava i provedba cjelovitog sustava upravljanja postupkom izdavanja službenih akata u djelokrugu provedbe dokumenata prostornog uređenja i gradnje te sustava upravljanja koncesijama na pomorskom dobru). Provedbom Mjere 3.2.6. Obnova katastra i zemljišnih knjiga na području Zadarske županije – uspostava katastra nekretnina predviđena je aktivnost obnove katastra i zemljišnih knjiga u svrhu izrade katastra nekretnina na području Županije. Nositelji provedbe ovih mjera su Zadarska županija te jedinice lokalne samouprave.

URBANA PODRUČJA

Zadarska županija uvažava i urbana područja kao važnog aktera regionalnog razvoja.

Europska unija razvila je novi mehanizam za razdoblje 2014.-2020. godine pod nazivom Integrirana teritorijalna ulaganja (ITU mehanizam) čiji je glavni cilj ojačati ulogu gradova kao pokretača gospodarskog razvoja. Najvećim urbanim centrima u Hrvatskoj, upravo putem integriranih teritorijalnih ulaganja, stoji na raspolaganju 345,5 milijuna eura, a sredstva će se dodjeljivati iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog fonda te Europskog socijalnog fonda.

Mogućnost prijave za provedbu mehanizma ITU-a ponuđena je samo sedam najvećih gradskih središta s brojem stanovnika većim od 50 000 među kojima je i Zadar kao veliko urbano područje.

12. listopada 2015. godine Gradsko vijeće Grada Zadra donijelo je odluku o sastavu urbanog područja Zadar. 23. studenog 2015. godine Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU potvrdilo je prijedlog Gradskog vijeća Grada Zadra o sastavu urbanog područja Zadar te je time uspostavljeno Veliko urbano područje grada Zadra. Veliko urbano područje osim grada Zadra čine općine: Vrsi, Posedarje, Ražanac, Novigrad, Sukošan, Zemunik Donji, Poličnik, Bibinje, Galovac, Škabrnja, Preko, Kali, Kukljica te grad Nin.

Slika 5: Prostorni obuhvat urbanog područja Zadar

Izvor: Strategija razvoja urbanog područja Zadar

Temeljni uvjet koji je Jedinica lokalne samouprave trebala zadovoljiti, uz teritorijalnu povezanost, je i 30% dnevnih migracija iz Jedinice lokalne samouprave prema centru urbanog područja.

Strategija razvoja urbanog područja Zadar je izrađena i prijavljena 15. srpnja 2016. godine na Poziv za odabir područja za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam). Obuhvat mjera koje će se provoditi u izabranim područjima temeljit će se na posebnim potrebama svakog područja te ciljevima u strategiji razvoja urbanog područja. Dostupna sredstva dodijelit će se za tri tematska područja:

1. Progresivni gradovi – gradovi kao pokretači održivog i pametnog gospodarskog rasta,
2. Čisti gradovi – borba protiv klimatskih promjena, promicanje energetske učinkovitosti i zdravog okoliša,
3. Uključivi gradovi – borba protiv siromaštva i podrška socijalnoj integraciji.

Unutar svakog tematskog područja alocirana su sredstva iz niza tematskih i specifičnih ciljeva Operativnog programa Konkurentnost i kohezija i Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali. U indikativnoj bazi projekata Strategije razvoja urbanog područja Zadar nalazi se 25 projekata koji odgovaraju određenim specifičnim ciljevima Operativnog programa Konkurentnost i kohezija i 21 projekt koji odgovara određenim specifičnim ciljevima Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali. Od ukupnog broja projekata 9 ih se odnosi na samo područje grada Zadra, a ostali se odnose na JLS koje ulaze u obuhvat urbanog područja Zadar.

Slijedeći korak je uspostava ITU Koordinacijskog mehanizma što znači da će grad Zadar kao središte urbanog područja biti izravno uključen u upravljanje ITU mehanizmom tj. kao Posredničko tijelo ITU mehanizma biti će zadužen za fazu ocjene kvalitete projekata.

Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA kao regionalni koordinator koordinirala je i izrađivala Županijsku razvojnu strategiju te Strategiju razvoja urbanog područja Zadar te je i na ovaj način postignuta usklađenost ciljeva, prioriteta i mjera spomenutih strategija. Pri izradi ovih dokumenata sastanci radnih skupina i fokus grupa su se odvijali paralelno te je i na ovaj način osigurana usklađenost dokumenata.

Razvoj urbanog područja Zadar je zastupljen kroz provedbu slijedećih prioriteta i mjera:

Prioritet 2.1 Unaprijeđen sustav zaštite okoliša i prirode; Mjera 2.1.2. Održivo korištenje i valorizacija prirodne baštine

Prioritet 2.2 Unaprijeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije; Mjera 2.2.1. Razvoj i unaprjeđenje sustava odvodnje sukladno razvoju Županije; Mjera 2.2.2. Razvoj i povećanje učinkovitosti vodoopskrbnog sustava Županije; Mjera 2.2.3. Poticanje razvoja i unaprjeđenja elektroenergetske i telekomunikacijske mreže sukladno razvojnim potrebama Županije

Prioritet 2.3 Povećano korištenje OiE i povećana energetska učinkovitost; Mjera 2.3.4. Povećanje i modernizacija energetske učinkovitosti javne rasvjete

Prioritet 2.4 Unaprijeđena prometna mreža i povećana intermodalnost; Mjera 2.4.1. Poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju te cestovne mreže i unaprjeđenje sustava za upravljanje i nadzor prometom; Mjera 2.4.2. Unaprjeđenje sustava javnoga prijevoza i stvaranje preduvjeta za razvoj intermodalnog prijevoza; Mjera 2.4.4. Razvoj pomorske infrastrukture i usluga te potpora projektu luke Gaženica kao luke od međunarodnog značaja; Mjera 2.4.5. Promocija i razvoj biciklističkog prometa

Prioritet 3.1 Razvijena društvena infrastruktura i usluge; Mjera 3.1.2. Održivo korištenje i učinkovito upravljanje kulturnom baštinom Zadarske županije; Mjera 3.1.4. Razvijena sportska infrastruktura i unaprijeđen sustav potpora za ravnomjeran razvoj sporta; Mjera 3.1.5. Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav zdravstva na području Zadarske županije; Mjera 3.1.6. Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav socijalne skrbi na području Zadarske županije.

POTPOMOGNUTA I RURALNA PODRUČJA

U prosincu 2013. godine Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije je objavilo rezultate rangiranja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema indeksu razvijenosti. Indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj koji se računa kao ponderirani prosjek više osnovnih društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerenja stupnja razvijenosti i to dohotka po stanovniku, stope nezaposlenosti, proračunskih prihoda jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave po stanovniku, općeg kretanja stanovništva i stopa obrazovanosti.

Prema Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, Zadarska županija je svrstana u III. skupinu razvijenosti s indeksom razvijenosti od 106,39% te stoga ne pripada potpomognutim područjima RH.

Kada promatramo kategorizaciju Jedinica lokalne samouprave na području Zadarske županije, vidljivo je kako ni jedna Jedinica lokalne samouprave ne pripada najniže rangiranoj skupini (I. skupina do 50% nacionalnog prosjeka) dok imamo 2 Jedinice lokalne samouprave (Kolan, Vir) koje pripadaju najviše rangiranoj skupini (V. skupina – iznad 125% nacionalnog prosjeka). 11 jedinica lokalne samouprave se nalazi u II. skupini (između 50 i 70% nacionalnog prosjeka): Gračac, Lišane Ostrovičke, Novigrad, Stankovci, Škabrnja, Poličnik, Obrovac, Posedarje, Benkovac, Vrsi i Polača. U III. skupini (između 75% i 100% nacionalnog prosjeka) se nalazi 12 jedinica lokalne samouprave: Ražanac, Bibinje, Zemunik Donji, Jasenice, Galovac, Pakoštane, Sukošan, Sveti Filip i Jakov, Privlaka, Pašman, Starigrad i Tkon. 9 jedinica lokalne samouprave se nalazi u IV. skupini: Preko, Sali, Kali, Povljana, Pag, Zadar, Nin, Kukljica i Biograd na Moru.

Promatrajući pokazatelj prosječni izvorni prihodi po stanovniku, karakteristična su iznimno ekstremna odstupanja od hrvatskog prosjeka i to za Općinu Kolan (301%) i Općinu Vir (303,8%) dok s druge strane, značajno ispod prosjeka su Općina Gračac (21,9%), Općina Lišane Ostrovičke (11,6%), Općina Stankovci (18,3%) i Općina Galovac (16,6%).

Jedina Jedinica lokalne samouprave koja ima iznadprosječnu vrijednost pokazatelja dohotka po stanovniku je Grad Zadar (101,9%).

Prema pokazateljima stope nezaposlenosti najbolje vrijednosti imaju općine Kali (118,3%), Kolan (117,9%), Biograd na Moru (117,7%), Stankovci (117,7%) i Tkon (116,8%) dok znatnije zaostaje općina Gračac (55,9%) i Grad Obrovac (67,9%).

Općina Vir se izdvaja visoko u kategoriji općeg kretanja stanovništva (355,2%), potom slijede općine Kukljica (158,9%), Preko (131,9%), Kolan (131,8%), i Pašman (130,8%). U ovoj kategoriji zaostaje općina Lišane Ostrovičke (88,8%).

Najbolje pokazatelje za stopu obrazovanosti imaju gradovi Zadar (118%) i Biograd (108,5%), a zaostaju općine Lišane Ostrovičke (52,2%) i Stankovci (69,7%).

Zadarska županija spada u pretežito ruralnu županiju (primjenjujući kriterij OECD-a koji definira ruralna područja kao područja koja imaju gustoću naseljenosti manju od 150 stanovnika po km2) što je posebno istaknuto na otocima i zaleđu.

Kako se 11 Jedinica lokalne samouprave sa područja Zadarske županije nalazi u

kategoriji potpomognutih područja, a županija spada u pretežito ruralnu regiju, posebnu pozornost potrebno je usmjeriti na ravnomjeran razvoj svih dijelova županije tj. poboljšavanje onih pokazatelja koji su izrazito negativni i najviše doprinose takvom stanju.

Posebna pažnja ovim područjima posvetit će se provođenjem svih prioriteta i mjera koji su navedeni u ovom dokumentu, od kojih ističemo:

Prioritet 1.5. Unaprijeđena konkurentnost poljoprivrednog sektora i poboljšana kvaliteta proizvodnje i trženja poljoprivrednih proizvoda; Mjera 1.5.2. Poticanje razvoja ruralnog turizma i turističke ponude na poljoprivrednim gospodarstvima.

Prioritet 2.2. Unaprijeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije; Mjera 2.2.1. Razvoj i unaprjeđenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda sukladno razvoju Županije; Mjera 2.2.2. Razvoj i povećanje učinkovitosti vodoopskrbnog sustava Županije; Mjera 2.2.4. Implementacija plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes; Mjera 2.2.7. Razvoj male komunalne infrastrukture

Prioritet 2.4. Unaprijeđena prometna mreža i povećana intermodalnost; Mjera 2.4.2.Unaprjeđenje sustava javnoga prijevoza i stvaranje preduvjeta za razvoj intermodalnog prijevoza.

Prioritet 3.1. Razvijena društvena infrastruktura i usluge; Mjera 3.1.4. Razvijena sportska infrastruktura i unaprijeđen sustav potpora za ravnomjeran razvoj sporta; Mjera 3.1.5. Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav zdravstva na području Zadarske županije; Mjera 3.1.6. Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav socijalne skrbi na području Zadarske županije.

U provedbu navedenih mjera uključit će se svi predstavnici važnih sudionika: Zadarska županija, jedinice lokalne samouprave, AGRRA, turističke zajednice, resorna ministarstva, komunalna poduzeća, lokalne akcijske grupe, poduzetnici, udruge, stanovništvo i mnogi drugi.

Veliki poticaj razvoju ruralnih područja predstavlja i mogućnost korištenja sredstava iz Programa ruralnog razvoja. Kako bi ova područja postala što atraktivnija, pogotovo udaljena, rijetko naseljena, aktivnosti se trebaju usmjeriti na obnovu sela, ulaganja u malu infrastrukturu te na obnovu i unapređenje kulturne i prirodne baštine. Ovdje naglašavamo važnost postojanja Lokalnih akcijskih grupa (LAG) i njihove uloge u rješavanju specifičnih lokalnih pitanja. Do sada je na području Zadarske županije pokrenuto pet LAG-ova; LAG Laura, LAG Bura, LAG Mareta, LAG Lika i LAG Mentorides te jedna lokalna akcijska grupa iz područja ribarstva LAGUR Lostura.

Potrebno je istaknuti kako će u narednom razdoblju, a kako bi pomogla razvoj ruralnih područja, Županija sustavno raditi na poboljšanju komunikacijskih kanala prema nositeljima razvoja kako bi se informacije o razvojnim mogućnostima mogle kvalitetno distribuirati. Također, Županija je formirala i provodi dodatne poticajne mjere, unutar svojih ovlasti, za razvoj ruralnih područja putem sufinanciranja razvojnih projekata poduzetničkog i javnog sektora.

OTOCI

Obalno područje i otoci zauzimaju 30% površine županije. Otočni prostor Zadarske županije je jedan od najosjetljivijih i najugroženijih dijelova Županije kojeg karakteriziraju kontinuirano raseljavanje, starenje stanovništva i odumiranje gospodarskih aktivnosti. Iznimku predstavljaju otoci Ugljan i Pašman koji se razvijaju kao prigradske zone obalnih gradova Zadra i Biograda na Moru.
Analizom stanja utvrđena su brojna ograničenja u razvoju otoka te će se posebna pažnja otocima posvetiti provođenjem svih prioriteta i mjera koji su navedeni u ovom dokumentu, od kojih ističemo:
Prioritet 2.2. Unaprijeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije; Mjera 2.2.1. Razvoj i unaprjeđenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda sukladno razvoju Županije; Mjera 2.2.2. Razvoj i povećanje učinkovitosti vodoopskrbnog sustava Županije; Mjera 2.2.4. Implementacija plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes; Mjera 2.2.7. Razvoj male komunalne infrastrukture.
Prioritet 2.4. Unaprijeđena prometna mreža i povećana intermodalnost; Mjera 2.4.2.Unaprjeđenje sustava javnoga prijevoza i stvaranje preduvjeta za razvoj intermodalnog prijevoza.
Prioritet 3.1. Razvijena društvena infrastruktura i usluge; Mjera 3.1.4. Razvijena sportska infrastruktura i unaprijeđen sustav potpora za ravnomjeran razvoj sporta; Mjera 3.1.5. Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav zdravstva na području Zadarske županije; Mjera 3.1.6. Poboljšan i teritorijalno uravnotežen sustav socijalne skrbi na području Zadarske županije.
U provedbu navedenih mjera uključit će se svi predstavnici važnih sudionika: Zadarska županija, jedinice lokalne samouprave, komunalna poduzeća, resorna ministarstva, lokalne akcijske grupe, udruge, stanovništvo i mnogi drugi.
Lokalne jedinice s područja županije će i dalje moći koristiti poticajne mjere temeljem Zakona o otocima.
Mjere i aktivnosti iz Zakona o otocima se odnose na bolje, kvalitetnije i jeftinije povezivanje otoka s kopnom i otoka međusobno, zaštitu i upravljanje otočnim prostorom, brigu o zaštiti okoliša i zbrinjavanje otpada, potpore u poljoprivredi i ribarstvu, poticaje za razvoj turizma, potpore, subvencije i povoljnije kreditne programe, poboljšanje porezne i kreditne politike prema jedinicama lokalne samouprave na otocima, razvoj otočnog gospodarstva i dr. Planirano je donošenje novog Zakona o otocima te je predviđeno da se novom zakonskom regulativom, osim usklađivanja odredbi Zakona o otocima s pravnom stečevinom Europske unije, uklone uočene manjkavosti koje su evidentirane kroz dugogodišnju primjenu Zakona o otocima te da se dodatno usmjere njegovi učinci na iskorištavanje otočnih posebnosti kroz nove mjere održivog razvoja otoka i poboljšavanje postojećih.
Također, Županija će nastaviti s provedbom aktivnosti vezanih uz razvoj otoka kao što su npr. sufinanciranje izrade projektne dokumentacije kako bi se uskladila i revidirala postojeća tehnička rješenja iz Idejnog rješenja vodoopskrbe zadarskih otoka, sufinanciranje izrade projektne dokumentacije

i izgradnje lokalnih sustava odvodnje, ali i druge aktivnosti usmjerene na razvoj otoka.

MINSKI SUMNJIV PROSTOR

Ograničavajući čimbenik razvoja Zadarske županije još uvijek predstavljaju minski sumnjiva područja. Minski sumnjivo područje u Zadarskoj županiji na dan 28. lipnja 2016. godine zauzima 39,4 km2, a zahvaća područja gradova Benkovac i Obrovac te općina Gračac, Jasenice, Novigrad, Pakoštane, Polača, Posedarje, Stankovci, Sukošan, Škabrnja i Zemunik Donji. Najveće područje zagađeno minama nalazi se na području grada Benkovca (11,35 km2) te općina Stankovci (8,71 km2), Jasenice (7,68 km2) i Pakoštane (5,69 km2). Krajnji rok za razminiravanje minski sumnjivog teritorija je 2019. god., a do tada će minirana područja i dalje predstavljati ograničavajući faktor razvoja. Bit će potrebno učinit maksimalne napore da se minski sumnjiv prostor reducira čim prije kako bi se osigurali uvjeti za normalan i siguran život i poslovanje na svim područjima Zadarske županije, stoga je razminiranje u ovom dokumentu i postavljeno kao jedan od horizontalnih prioriteta.

6. PROVEDBA ŽUPANIJSKE RAZVOJNE STRATEGIJE ZADARSKE ŽUPANIJE

Provedba Županijske razvojne strategije Zadarske županije do kraja 2020. godine oblikovana je razradom financijskog okvira za njenu provedbu, formiranjem mehanizama za provedbu mjera unutar njenog strateškog okvira te identifikacijom županijskih strateških projekata.

6.1. FINANCIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEGIJE

Osiguranje financijskih sredstava za implementaciju mjera unutar strateškog okvira Županijske razvojne strategije od ključnog je značaja za njenu uspješnu provedbu. Procjena i izvori financijskih sredstava potrebnih za realizaciju svake pojedine mjere prikazani su u Akcijskom planu, koji čini sastavni dio ove Strategije i koji predstavlja zaseban provedbeni dokument za trogodišnje razdoblje njene provedbe.

Obzirom na mnogobrojnost mjera, u nastavku se opisuje financijski okvir s procjenom potrebnih sredstava i izvora financiranja na razini strateških ciljeva i razvojnih prioriteta. Jednom definiran financijski okvir omogućuje održavanje financijske discipline, odnosno sustavno praćenje toka novca kroz period provedbe ŽRS-a te pravovremeno uvođenje korektivnog mehanizma, kojim se u okvir unosi preciznija raspodjela planiranih sredstava.

Kako je vidljivo iz Tablice 115, planirani izvori financijskih sredstava po strateškim ciljevima i prioritetima za cijelo razdoblje provedbe Strategije odnose se na državni proračun, proračun Zadarske županije te proračune jedinica lokalne samouprave. Uz njih, planirani izvor su i Europski strukturni i investicijski (ESI) fondovi te programi teritorijalne suradnje i Programi Unije.[81] Za ESI fondove se u razdoblju do kraja 2020. godine na nacionalnoj razini očekuje mogućnost povlačenja više od 10 milijardi EUR-a, i to po alokaciji prikazanoj u Tablici 115.

81/ Programi teritorijalne suradnje dijele se na Programe prekogranične suradnje (Italija-Hrvatska, Slovenija-Hrvatska, Hrvatska-Srbija te Hrvatska-Bosna i Hercegovina-Crna Gora), Programe transnacionalne suradnje (Dunav, Jadranko-jonski program, Mediteran i Središnja Europa) te Programe međuregionalne suradnje (ESPON, INTERACT III, INTERREG EUROPE i URBACT III), dok Programi Unije obuhvaćaju programe Obzor 2020., Erasmus+, Kreativna Europa, Europa za građane, Zapošljavanje i socijalne inovacije, Zdravlje za rast, Potrošač, LIFE+, COSME-Program za konkurentnost poduzetništva i MSP, HERKUL III, PERIKLO 2020, FISCALIS 2020, CARINE 2020, Pravosuđe te Temeljna prava i državljanstvo

ESI fond	Alokacija (EUR)
Europski fond za regionalni razvoj	4.321.499.588
Kohezijski fond	2.559.545.971
Europski socijalni fond	1.516.033.073
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2.026.222.500
Europski fond za pomorstvo i ribarstvo	252.643.138
UKUPNO	10.675.944.270

Tablica 25: Alokacija sredstava iz ESI fondova za RH do 2020. godine

Izvor: www.strukturnifondovi.hr

Procjena potrebnih sredstava i izvori financiranja za provedbu Županijske razvojne strategije Zadarske županije prikazana je u njenom financijskom okviru u Tablici 116..

Strateški ciljevi i prioriteti	PROCJENA POTREBNIH SREDSTAVA U TROGODIŠNJEM RAZDOBLJU 2018 (HRK)	PROCJENA POTREBNIH SREDSTAVA DO KRAJA PROVEDBE STRATEGIJE 2023 (HRK)	Izvor financiranja			
			Lokalni proračun	Županijski proračun	Državni proračun	Fondovi EU
1. Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija	276.640.382,00	613.463.092,00	145.803.076,00	99.900.479,00	89.442.790,00	278.316.747,00
1.1. Povećana konkurentnost i zastupljenost proizvodnog sektora u gospodarstvu Zadarske županije	18.904.592,00	31.751.382,00	18.113.921,00	2.851.216,00	3.185.645,00	7.600.600,00
1.2. Ojačano malo i srednje poduzetništvo i unaprijeđeno poduzetničko okruženje	75.618.370,00	187.602.743,00	90.829.125,00	20.184.879,00	16.732.579,00	59.856.160,00
1.3. Povećana uloga istraživanja i razvoja u gospodarstvu Zadarske županije	80.237.998,00	133.729.997,00	3.709.500,00	16.350.000,00	45.827.585,00	67.842.912,00
1.4. Smanjena sezonalnost turizma te povećana kvaliteta turističkih sadržaja	33.991.237,00	118.346.804,00	24.864.406,00	25.038.342,00	11.866.981,00	56.577.075,00
1.5. Unaprijeđena konkurentnost poljoprivrednog sektora i poboljšana kvaliteta proizvodnje i trženja poljoprivrednih proizvoda	41.293.185,00	97.707.166,00	3.856.124,00	35.451.042,00	7.400.000,00	51.000.000,00
1.6. Ojačana konkurentnost ribarstva i razvijena ribarska infrastruktura	26.595.000,00	44.325.000,00	4.430.000,00	25.000,00	4.430.000,00	35.440.000,00
2. Resursno učinkovita Zadarska županija	1.165.624.353,00	2.126.049.984,00	304.070.756,00	157.555.297,00	304.176.191,00	1.360.247.740,00
2.1. Unaprijeđen sustav zaštite okoliša i prirode	72.227.909,00	150.522.270,00	3.447.000,00	49.356.063,00	13.875.000,00	83.844.207,00
2.2. Unaprijeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije	919.540.898,00	1.615.251.490,00	197.065.679,00	14.057.076,00	250.635.188,00	1.153.493.547,00
2.3. Povećano korištenje OiE i povećana energetska učinkovitost	16.885.989,00	45.079.974,00	10.703.209,00	8.641.959,00	12.300.000,00	13.434.806,00
2.4. Unaprijeđena prometna mreža i povećana intermodalnost	156.969.557,00	315.196.250,00	92.854.868,00	85.500.199,00	27.366.003,00	109.475.180,00
3. Povećana i uravnotežena kvaliteta života stanovništva Zadarske županije	1.650.589.954,00	3.360.923.959,00	396.338.578,00	758.432.451,00	549.773.877,00	1.656.379.053,00
3.1. Razvijena društvena infrastruktura i usluge	485.281.189,00	1.288.739.179,00	214.086.816,00	545.197.404,00	177.284.400,00	352.170.559,00
3.2. Povećana efikasnost i veća koordinacija institucija za upravljanje razvojem	211.755.768,00	389.157.233,00	25.000.000,00	61.815.765,00	300.000.000,00	2.341.468,00
3.3 Jačanje kapaciteta civilnog sektora	343.961.960,00	590.341.568,00	59.499.014,00	29.915.979,00	24.564.824,00	476.361.751,00
3.4. Potaknut razvoj ljudskih potencijala	609.591.037,00	1.092.685.979,00	97.752.748,00	121.503.303,00	47.924.653,00	825.505.275,00
UKUPNO	3.092.854.689,00	6.100.437.035,00	846.212.410,00	1.015.888.227,00	943.392.858,00	3.294.943.540,00

Tablica 26:
Financijski okvir Županijske razvojne strategije Zadarske županije
Izvor: ZADRA NOVA

Iz grafičkog prikaza alokacije financijskih sredstava po prioritetima ŽRS-a se jasno vidi kako je financijski dominantno ukupno planirano ulaganje u prioritet 2.2. Unaprijeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije. Takva alokacija je rezultat zbroja planiranih sredstava namijenjenih infrastrukturnim prioritetima, što potvrđuje i njihova korelacija s krupnim kapitalnim županijskim projektima. Ovaj razvojni prioritet čini 26,48% sveukupne alokacije sredstava, čime se potkrjepljuje interes Zadarske županije za unaprjeđenjem infrastrukturnog sustava, koji predstavlja temelj za razvoj i podizanje konkurentnosti Županije. Uz to, infrastrukturni sustav određuje kvalitetu života stanovništva Županije dirigirajući način na koji se ljudi kreću i komuniciraju, imaju pristup čistoj vodi, njihovu energetsku sigurnost i ostalo.

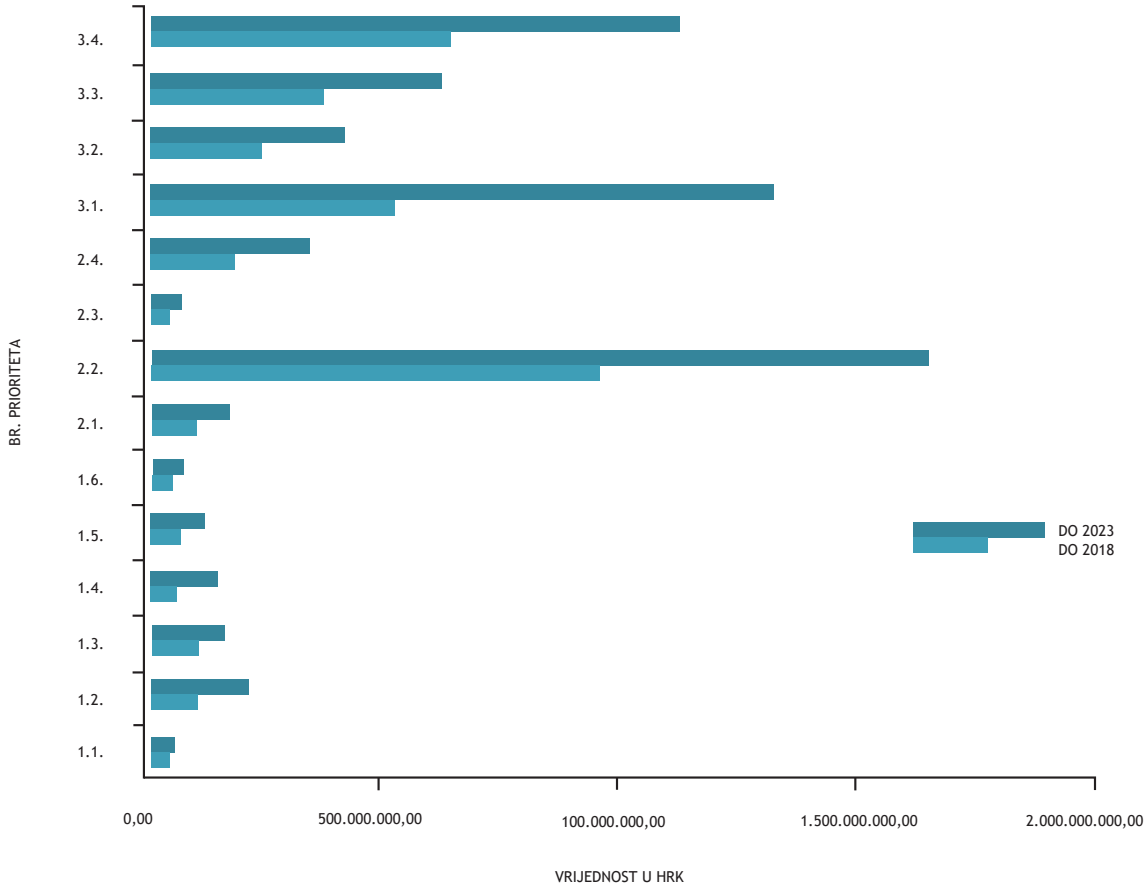

Graf 16:
Alokacija financijskih sredstava po razvojnim prioritetima (izraženo u kunama)

Izvor: ZADRA NOVA

6.2. PROVEDBENI MEHANIZMI

Prema Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/15) jedinica područne (regionalne) samouprave nositelj je planiranja razvoja za svoje područje te u planiranju razvoja surađuje s jedinicama lokalne samouprave sa svojeg područja i drugim jedinicama područne (regionalne) samouprave. Obzirom na to Zadarska županija, sa svojih 6 gradova i 28 općina, odnosno njihovim upravnim tijelima preko kojih se oblikuje i provodi razvojna politika, nositelj je provedbe Županijske razvojne strategije Zadarske županije do 2020. godine.

Mehanizam provedbe ŽRS-a sastavljen je od ključnih aktera, koji imaju definirane provedbene uloge. Glavna uloga, kroz usvajanje cjelovite Strategije i odgovornost za njenu provedbu, pripada Županijskoj skupštini Zadarske županije. Uz nju, Županijsko partnersko vijeće ima ulogu savjetodavnog tijela koje nadzire provedbu Strategije i realizaciju financijskih sredstava, dok su upravni odjeli Zadarske županije nositelji provedbe određenih mjera unutar strateškog okvira ŽRS-a.

Osim Županijske skupštine i Županijskog partnerskog vijeća, bitnu ulogu za učinkovitu koordinaciju i poticanje županijskog razvoja ima Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA, čiji su osnivači Zadarska županija i Grad Zadar. Kao regionalni koordinator, ZADRA NOVA ima važnu ulogu unutar provedbenog mehanizma Strategije obzirom da ona prati njenu provedbu, koordinira izradu Akcijskog plana, koordinira poslove vezane uz središnju bazu razvojnih projekata, sudjeluje u radu Partnerskog vijeća te u pripremi i provedbi županijskih strateških projekata.

Važno je naglasiti kako uspješnost provedbe Strategije ne ovisi isključivo o Zadarskoj županiji i županijskim tijelima, već i o drugim institucijama na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini, odnosno o njihovoj usklađenosti i koordiniranosti tijekom procesa provedbe. Uz važne institucije iz javnog sektora, uspješnost provedbe Strategije ovisi i o subjektima civilnog sektora, koji ima snažnu prisutnost u Županijskom partnerstvu te privatnog sektora, čija se uloga najviše izražava kod vrlo složenih kapitalnih projekata, koji iziskuju međusobno djelovanje svih sektora na različitim razinama.

Prethodno opisana tijela, koja čine institucionalni okvir za provedbu Županijske razvojne strategije Zadarske županije do 2020. godine, prikazana su u Shemi 1.

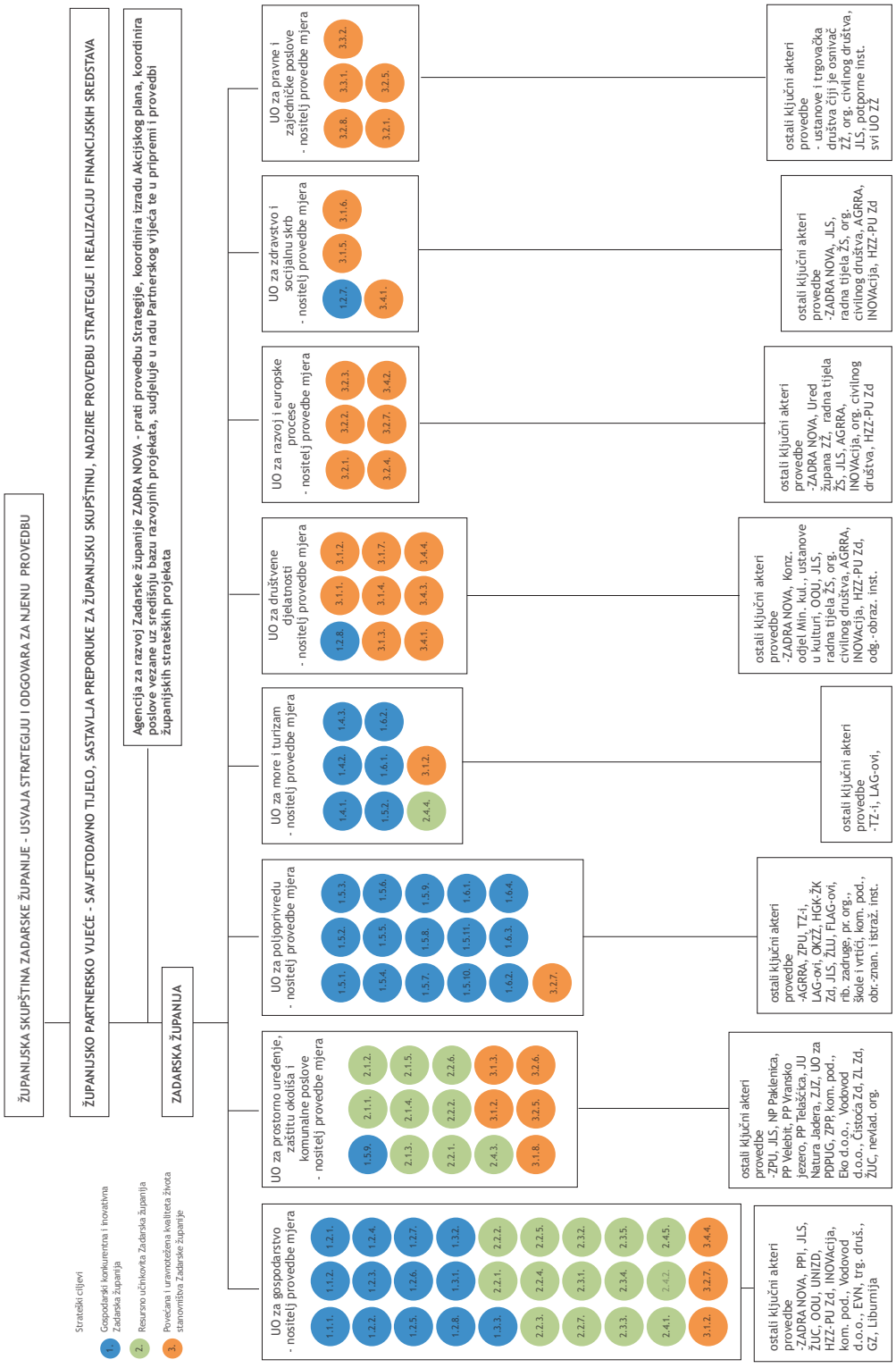

Shema 1.
Institucionalni okvir

6.3. POPIS STRATEŠKIH PROJEKATA ŽUPANIJE

Uzimajući u obzir Smjernice za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe, u nastavku se opisuje 10 najvažnijih projekata koji se planiranju provesti u razdoblju provedbe Županijske razvojne strategije Zadarske županije do 2020. godine. Za opisane projekte, ali i za sve ostale projekte koje se nalaze u bazi županijskih projekata, na godišnjoj bazi izrađuju se izvješća o statusu pripreme i provedbe. Svakom projektu je dodana oznaka pripremljenosti projekta. Projekti neposredne realizacije („1“) su projekti koji su spremni za provedbu odmah nakon prihvaćanja ŽRS-a, imaju svu potrebnu dokumentaciju za početak provedbe. Projekti realizacije u srednjoročnom planskom razdoblju („2“) su projekti čija provedba može započeti u periodu od 1 - 3 godine nakon donošenja ŽRS-a. Za ove projekte dokumentacija potrebna za početak provedbe može biti ishođena za maksimalno 3 godine od trenutka donošenja ŽRS-a. Projekti realizacije u dugoročnom planskom razdoblju („3“) su projekti čija provedba može započeti za više od 3 godine nakon donošenja ŽRS-a.

CENTAR KOMPETENCIJA ZA PRERADU RIBE I VOĆA – PLAVO-ZELENI CENTAR

Strateški cilj	1. Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija
Razvojni prioritet	1.3. Povećana uloga istraživanja i razvoja u gospodarstvu Zadarske županije
Mjera	1.3.1. Jačanje znanstveno-istraživačke dimenzije poslovnog sektora
Naziv nositelja projekta i partnera	Nositelj: Ustanova INOVAcija
	Partneri: Sveučilište u Zadru, Institut Ruđer Bošković, Prehrambeno-biotehnološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, partneri iz gospodarstva
Cilj projekta	Izgraditi i uspostaviti Centar kompetencija za preradu ribe i voća (Plavo-zeleni centar), koji će unaprijediti konkurentnost prehrambeno - prerađivačke industrije Jadranske regije.
Indikativni popis aktivnosti	Provođenje projekata istraživanja i razvoja te razvoj kompetencija u preradi ribe (plavi dio) i preradi voća (zeleni dio)
	Usmjeravanje na razvojna i primijenjena istraživanja pokrenuta od strane industrije i/ili znanstvene zajednice i njihova komercijalizacija
	Potpora i jačanje intelektualnog vlasništva
	Provođenje procesa inkubacije i usluga poduzetništvu
	Kontinuirano osposobljavanje i usavršavanje istraživača, studenata i učenika kroz specijalizirane edukacije i sudjelovanje u istraživanjima uz stručni nadzor
	Kontinuirano provođenje edukacija za gospodarski sektor i stanovništvo
	Pružanje konzultantskih usluga industriji (od osnutka tvrtke, unaprjeđenja kvalitete proizvoda, marketinške potpore, prijave projekata na EU fondove…)
	Sudjelovanje u strateškom planiranju i upravljanju razvojem industrije prerade ribe i voća Jadranske regije.
Ciljano područje	Jadranska Hrvatska; Lokacija objekta: Općina Bibinje
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta	„1“
Indikativni proračun projekta	46.000.000,00 HRK
Izvor financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta, sredstva EU, sredstva ostalih izvora

CENTAR NOVIH TEHNOLOGIJA

Strateški cilj	1. Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija
Razvojni prioritet	1.3. Povećana uloga istraživanja i razvoja u gospodarstvu Zadarske županije
Mjera	1.3.1. Jačanje znanstveno-istraživačke dimenzije poslovnog sektora
Naziv nositelja projekta i partnera	Nositelj: Zadarska županija
	Partneri: Ustanova INOVAcija
Cilj projekta	Uspostaviti Centar za nove tehnologije (CeNT) koji će kao specijalizirani poduzetnički inkubator za tvrtke unaprijediti konkurentnost gospodarstva omogućavanjem razvoja i transfera novih tehnologija s težištem na primjenu metalne industrije s visokom dodanom vrijednošću u području razvoja sustava za prilagodljivu, individualiziranu proizvodnju ("custom made manufacturing") i autonomne sustave.
	Koncept rada CeNT-a osmišljen je na temeljima ideje "Obrazovne tvornice" koji je rasprostranjen diljem Europe s ciljem bržeg prevladavanja jaza između gospodarstva i znanstvene zajednice, tj. bržeg prijenosa novih tehnologija na tržište. Model je modificiran obzirom na specifičnosti regije. Indikativne aktivnosti projekta su:
Indikativni proračun projekta	Razvoj proizvodnje i proizvoda primjenom modernih CAD/CAM sustava uz korištenje mehatroničkih principa
	Obrazovanje radne snage i kapitalizacija sinergije tehnološke platforme u Hrvatskoj
	Izgradnja i opremanje objekta CeNT ukupne neto površine 3.000 m², koji je predviđen za izgradnju u poslovnoj zoni Murvica jug (Općina Poličnik)
Ciljano područje	Jadranska Hrvatska; Lokacija objekta: Poličnik
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta	„1"
Indikativni proračun projekta	36.000.000,00 HRK
Izvor financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta, sredstva EU, sredstva ostalih izvora

RAZVOJ RIBARSKE LUKE S PRIPADAJUĆOM SUPRASTRUKTUROM U GAŽENICI

Strateški cilj	1. Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija
Razvojni prioritet	1.6. Ojačana konkurentnost ribarstva i razvijena ribarska infrastruktura
Mjera	1.6.1. Razvoj infrastrukture za potrebe sektora ribarstva i marikulture sukladno EU standardima
Naziv nositelja projekta i partnera	Nositelj: Državna lučka uprava Zadar
	Partneri: Zadarska županija, Grad Zadar, Ribarska zadruga Omega 3, Ribarska zadruga Ribarska sloga, Nova luka Gaženica
Cilj projekta	Izgraditi Ribarsku luku Gaženica kao luku „III kategorije", koja uključuje iskrcajno mjesto, privezište, mjesto prve prodaje, servisnu zonu, škver i sve dodatne sadržaje.
Indikativni popis aktivnosti	Projekt Ribarske luke Gaženica planira se u više faza. Prva faza podrazumijeva sljedeće aktivnosti:
	izgradnja potrebne infrastrukture i parkirališta u Zoni 1 na površini od 18.000 m2
	izgradnja dodatnog parkirališta i mini - pretovarne stanice u Zoni 2 na površini od 6.000 m2.
	U drugoj fazi planira se:
	izgradnja Odobrenog objekta ukupne površine 1000 m2 sa sljedećim prostorijama: prostor za sakupljanje, sortiranje i pakiranje bijele ribe, hladno skladište, ledaru, hladnjaču za čuvanje smrznute ribe, tunel za smrzavanje, hladnjaču za prijem prodanih proizvoda, hladnjaču za riblji otpad, mjesto prve prodaje, aukcijsku salu s trakom i prostor za kupce, pomoćne instalacije koje uključuju sanitarne prostorije, čajnu kuhinju, veterinski i ostale urede, sitna skladišta i prihvatne koridore.
	U trećoj fazi izgradnje potrebno je osigurati sljedeće dodatne sadržaje:
	poslovnu zgradu i urede za administraciju
	transportnu bazu i garažu za tehnička pomagala
	radionice za servis brodskih uređaja i trgovina opremom
	skladište za ambalažu za skladištenje kašeta
	skladišta rezervnih dijelova, ribolovnih alata i ostale brodske opreme za potrebe 30-tak (5m x 10m) ribara
	mini-pretovarnu stanicu za komunalni, neopasni proizvodni i opasni otpad
	U četvrtoj fazi izgradnje planirano je izgraditi operativnu obalu duljine 120 m za pristajanje 3 broda i benzinsku postaju s 3 kompresora.

Ciljano područje	Grad Zadar
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta	„2“
Indikativni proračun projekta	44.300.000,00 HRK
Izvor financiranja	Sredstva državnog proračuna i državnih ustanova, sredstva EU, sredstva putem kredita

NOVI KAMPUS – CENTAR NOVIH TEHNOLOGIJA, EDUKACIJE I KULTURNIH RESURSA SVEUČILIŠTA U ZADRU

Strateški cilj	1. Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija
Razvojni prioritet	1.3. Povećana uloga istraživanja i razvoja u gospodarstvu Zadarske županije
	1.3.2.Poboljšanje kapaciteta Sveučilišta u Zadru kao jednog od nositelja gospodarskog razvoja
Naziv nositelja projekta i partnera	Sveučilište u Zadru
Cilj projekta	Osigurati najbolje okruženje za visoko obrazovanje i znanstveno-istraživački rad kvalitetnim studijskim programima, razvojem obrazovne i znanstveno-istraživačke infrastrukture u prostoru Novog kampusa Sveučilišta u Zadru.
Indikativni popis aktivnosti	Izgradnja i opremanje studentskog dormitorija i studentskih paviljona s restoranom prilagođenim potrebama svih budućih korisnika, u svrhu povećanja smještajnih i kapaciteta prehrane za studente i gostujuće profesore;
	Izgradnja i opremanje obrazovne infrastrukture - zgrada odjela prirodnih, tehničkih, biotehničkih i biomedicinskih znanosti;
	Izgradnja i opremanje knjižnice s kulturnim centrom kao učilišno, znanstveno-istraživačko i kulturno središte;
	Izgradnja i opremanje istraživačke infrastrukture - Znanstveno - inovacijski centar s opremom potrebnom za stručno usavršavanje sveučilišnih odjela, znanstveno istraživački rad, transfer tehnologije i znanja kao podrška na znanju utemeljenom gospodarstvu;
	Edukacija i certificiranje za rukovanje sofisticiranom opremom (Nautički simulator itd.) u svrhu stručnog usavršavanja krajnjih korisnika.
Ciljano područje	Grad Zadar
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta	„1“
Indikativni proračun projekta	458.275.856,50 HRK (Izvor: Studija izvodljivosti - IPA 2011 WBIF New Campus and University Learning Resource Centre at the University of Zadar - infrastructure Project Facility Technical Assistance 3 / March 2013-04-03 WB6-HR-SOC-03)
Izvor financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta, sredstva državnog proračuna i državnih ustanova, sredstva EU

SUSTAV NAVODNJAVANJA ZADARSKE ŽUPANIJE (BAŠĆICA II. FAZE I LIŠANSKO POLJE I. FAZE)

Strateški cilj	Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija
Razvojni prioritet	1.5. Unaprijeđena konkurentnost poljoprivrednog sektora i poboljšana kvaliteta proizvodnje i trženja poljoprivrednih proizvoda
Mjera	1.5.6. Razvoj infrastrukture za potrebe poljoprivredne proizvodnje
Naziv nositelja projekta i partnera	Nositelj: Zadarska županija
	Partner: Hrvatske vode
Cilj projekta	Povećati kvalitetu korištenja područja u poljoprivredne svrhe, povećati površinu područja koju će biti moguće navodnjavati, omogućiti korištenje područja za uzgoj novih kultura te kao krajnji cilj, zadržati stanovništvo u ruralnom području.
Indikativni popis aktivnosti	Proširenje sustava javnog navodnjavanja Bašćica kroz II. fazu (podsustav Smilčić), sa bruto površinom od 300 ha na dodatnih 150 ha, za koji je potrebno osigurati sljedeće elemente:
	Dovodni cjevovod od bazena Kašić do CS Kašić duljine 233,62 m
	Povratni cjevovod u sustav Gornja Bašćica duljine 148,26 m

	Tlačni cjevovod visoke zone 381,88 m
	CS Kašić (13.10 x 5.8, 3 agregata)
	Tlačni cjevovod duljine 6.765 m
	Odvojke tlačnog cjevovoda
	Objekte na trasi (zračni ventili, muljni ispusti, žablji poklopac, leptirasti zatvarač, okna na mjernim mjestima)
	Planirani sustav navodnjavanja Lišansko polje I. faze (područje Žažvić) zamišljen je kao tlačni sustav potopnih crpki, dovodnog cjevovoda, akumulacije sa crpnim postrojenjem i distribucijskim cjevovodom na površini obuhvata od 232 ha za koji je potrebno izgraditi sljedeće objekte:
	Priključak pristupnog puta na duljini od 34 m;
	Dvije potopne crpke u bušotinama, svaka kapaciteta 20 l/s;
	Tlačne cjevovode za dovod vode od bušotina do akumulacije, promjera DN200[82] duljine 2.270 m i DN250[83] duljine 390 m;
	Elektro kabele za napajanje potopnih crpki u bušotinama, ukupne duljine 2.850 m;
	Trafostanicu „Akumulacija“;
	Akumulaciju, korisnog volumena 80.000 m3, visine nasipa 4 m i nagiba pokosa 1:2;
	Crpne stanice u akumulaciji kapaciteta do 200 l/s sa 6 vertikalnih pumpi snage 30 kW;
	Distribucijski sustav zatvorenih tlačnih cjevovoda promjera od DN80[84] do DN400[85], ukupne duljine 7.700 m;
	Priključni kabel do TS „Akumulacija“, ukupne duljine 1.523 m.
Ciljano područje	Grad Benkovac, Općina Lišane Ostrovičke
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta	„1“
Indikativni proračun projekta	55.000.000,00 HRK
Izvor financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta, sredstva državnog proračuna i državnih ustanova, sredstva EU

82/ DN-oznaka za svijetli promjer cijevi, odnosno cijevnih elemenata
83/ Ibidem
84/ Ibidem
85/ Ibidem

CENTAR ZA GOSPODARENJE OTPADOM

Strateški cilj	2. Resursno učinkovita Zadarska županija
Razvojni prioritet	2.2. Unaprijeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije
Mjera	2.2.6. Sanacija divljih odlagališta, izgradnja Centra za gospodarenje otpadom te unaprjeđenje sustava za gospodarenje otpadom
Naziv nositelja projekta i partnera	Nositelj: Zadarska županija
	Partneri: Ministarstvo zaštite okoliša, Eko d.o.o. Zadar
Cilj projekta	Izgraditi i uspostaviti Centar za gospodarenje otpadom Zadarske županije.
Indikativni popis aktivnosti	Izgradnja i uspostava Centra za gospodarenje otpadom Zadarske županije provodi se kroz nekoliko faza:
	1. Priprema i izrada projektne dokumentacije;
	2. Odobrenje projekta - aplikacije;
	3. Izrada natječajne dokumentacije za izgradnju Centra za gospodarenje otpadom, uključujući i pogon za mehaničko-biološku obradu otpada;
	4. Izgradnja Centra za gospodarenje otpadom, uključujući i pogon za mehaničko-biološku obradu otpada;
	5. Priprema i izrada projektne dokumentacije za izgradnju pretovarnih stanica;
	6. Izrada natječajne dokumentacije za izgradnju pretovarnih stanica;

	7. Izgradnja pretovarnih stanica;
	8. Nabava opreme za uspostavu sustava gospodarenja otpadom;
	9. Zatvaranje i sanacija službenih/neuređenih odlagališta na području Zadarske županije.
Ciljano područje	Sve JLS na području Zadarske županije
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta	„1“
Indikativni proračun projekta	385.000.000,00 HRK
Izvor financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta, sredstva partnera, sredstva drugih izvora u JLS, sredstva državnog proračuna i državnih ustanova, sredstva EU

UNAPREĐENJE SUSTAVA VALORIZACIJE I INTERPRETACIJE PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE NA PODRUČJU PROGRAMA SPARC I TEMELJNOG FENOMENA PP VELEBIT-CEROVAČKE ŠPILJE

Strateški cilj	2. Resursno učinkovita Zadarska županija
Razvojni prioritet	2.1. Unaprijeđen sustav zaštite okoliša i prirode
Mjera	2.1.2. Održivo korištenje i valorizacija prirodne baštine
Naziv nositelja projekta i partnera	Nositelj: Javna ustanova „PARK PRIRODE VELEBIT“
	Partneri: Zagrebački speleološki savez, Javna ustanova Natura Jadera, Općina Gračac, Zadarska županija, Sveučilište u Zadru
Cilj projekta	Uspostava održivog sustava upravljanja prirodnom baštinom na području Parka prirode Velebit štiteći i unaprjeđujući prirodno naslijeđe doprinijeti gospodarenju prirodnim dobrima prema zanimanjima i potrebama lokalnog stanovništva
Indikativni popis aktivnosti	Projektom je predviđena izgradnja i rekonstrukcija: - javne posjetiteljske infrastrukture na turistički atraktivnoj i posjećenoj lokaciji - prateće komunalne infrastrukture - provedba soft aktivnosti koje uključuju vođenje projekta i njegovu vidljivost te postavljanje osnova za daljnje upravljanje rezultatima projekta i predstavljanje destinacije speleološkog turizma.
Ciljano područje	Općina Gračac
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta	„1“
Indikativni proračun projekta	44.900.000,00 HRK
Izvor financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta, sredstva EU

ODVODNJA I VODOOPSKRBA AGLOMERACIJA NIN-PRIVLAKA-VRSI I VIR

Strateški cilj	2. Resursno učinkovita Zadarska županija
Razvojni prioritet	2.2. Unaprijeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije
Mjera	2.2.1. Razvoj i unaprjeđenje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda sukladno razvoju Županije
Naziv nositelja projekta i partnera	2.2.2 Razvoj i povećanje učinkovitosti vodoopskrbnog sustava Županije
	Nositelj: VODOVOD-VIR d.o.o.
	Partneri: Grad Nin, Općina Vir, Općina Privlaka, Općina Vrsi
Cilj projekta	Pružiti usluge vodoopskrbe i odvodnje krajnjim korisnicima na području grada Nina te općina Vir, Privlaka i Vrsi.
Indikativni popis aktivnosti	Izgradnja i sanacija vodovodne mreže ukupne dužine cca 164 km
	Izgradnja kanalizacijske mreže ukupne dužine cca 235 km
	Izgradnja UPOV Nin - 26.000 ES[86]
	Izgradnja UPOV Vir - 62.000 ES[87]
	Izgradnja podmorskog ispusta Nin - 3.150 m
	Izgradnja podmorskog ispusta Vir - 1.500 m
Ciljano područje	Grad Nin, Općina Vir, Općina Privlaka, Općina Vrsi

Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta	„2“
Indikativni proračun projekta	793.750.000,00 HRK
Izvor financiranja	Sredstva partnera, sredstva državnog proračuna i državnih ustanova, sredstva EU

86 / UPOV-kratica za „uređaj za pročišćavanje otpadnih voda“; ES-ekvivalent stanovnika; označava jedinicu opterećenja koja se primjenjuje u izražavanju kapaciteta uređaja za čišćenje otpadnih voda ili opterećenja vodotoka. Dobije se dijeljenjem ukupnog BPK5 (biokemijska potrošnje kisika) sa vrijednosti koja otpada na jednog stanovnika.
87/ Ibidem

RAZVOJ URBANE MOBILNOSTI

Strateški cilj	2. Resursno učinkovita Zadarska županija
Razvojni prioritet	2.4. Unaprijeđena prometna mreža i povećana intermodalnost
Mjera	2.4.1. Poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju te cestovne mreže i unaprjeđenje sustava za upravljanje i nadzor prometom
Naziv nositelja projekta i partnera	Grad Zadar
Cilj projekta	Stvoriti preduvjete za integraciju u transeuropsku prometnu mrežu (TEN-T) uz uspostavu dinamičnog prometnog menadžmenta primjenom inteligentnog prometnog sustava (ITS).
Indikativni popis aktivnosti	Rekonstrukcija cestovne mreže gradskog prometnog sustava
	Izgradnja i implementacija inteligentnog prometnog sustava
	Rekonstrukcija križanja: "Zeleni val" A - Zagrebačka cesta i Ulica Ante Starčevića; "Zeleni val" B - Jadranska cesta (duljina dionice 3520 m); "Zeleni val" C - Ulica dr. Franje Tuđmana (duljina dionice 1750 m); "Zeleni val" C+ - Ulica dr. Franje Tuđmana i Put Dikla (duljina dionice 3900 m) te Obala kralja Tomislava (trajektna luka i parkirne površine, duljina dionice 650 m) te ulica: Ulica dr. Franje Tuđmana, Put Murvice, Put Stanova, Put Dikla, Bihaćka-Bleiburških žrtava, Admirala Šubića Cezana, Biskupa Jurja Dobrile, križanje Put Biliga i Hrvatskog Sabora, križanje Splitske i Bihaćke, Hrvoja Ćustića, proboj Put Bokanjca-Put Nina, Stanka Vraza, Kijevska, Riječka te zaobilaznica Roberta Frangeša Mihanovića.
Ciljano područje	Grad Zadar
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta	„3“
Indikativni proračun projekta	187.500.000,00 HRK
Izvor financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta, sredstva EU

CENTAR ZA MLADE

Strateški cilj	3. Povećana i uravnotežena kvaliteta života stanovništva Zadarske županije
Razvojni prioritet	3.4. Potaknut razvoj ljudskih potencijala
Mjera	3.4.4. Promovirano cjeloživotno učenje i njegovi programi
Naziv nositelja projekta i partnera	Nositelj: Grad Zadar
	Partneri: Gradska knjižnica Zadar, Zadarska županija
Cilj projekta	Promicati izvaninstitucionalno i neformalno obrazovanje i razvoj vještina među mladima Zadarske županije na području kulture, umjetnosti i aktivnog građanstva.

Indikativni popis aktivnosti	Upravljanje projektom (formaliziranje partnerstva, definiranje zadataka i odgovornosti partnera, praćenje i vrednovanje provedbe projekta, izvještavanje i revizija)
	Izgradnja i opremanje Centra (rekonstrukcija i nadogradnja postojeće zgrade u bivšoj vojarni Stjepana Radića, odmah uz zgradu Gradske knjižnice. Centar je zamišljen kao dvoetažni prostor od ukupno cca 3100 m2. U prizemlju je predviđen prostor za proširenje Gradske knjižnice, jedna velika multimedijalna dvorana, tri manje dvorane te uredi za udruge s pomoćnim prostorijama, dok su na katu predviđene još četiri manje dvorane za predavanja i radionice, 12 ureda za udruge te stan od 72 m2 - rezidencija za umjetnike.)
	Definiranje programa rada Centra (glavne djelatnosti bi bile provođenje programa nezavisne kulture te programa kulture mladih i za mlade; pružanje usluga informiranja i savjetovanja za potrebe mladih; internet klub; prezentacija i koordinacija edukacijskih, kulturnih i drugih programa; pružanje usluga klupskih, zabavnih i drugih srodnih sadržaja; provođenje tečajeva i programa neformalnog obrazovanja mladih; poticanje mladih na aktivno uključivanje u kulturne i druge aktivnosti; koordinacija i provođenje programa gostovanja i boravka domaćih i stranih umjetnika, volontera i djelatnika na području nezavisne kulture i mladih; međunarodna suradnja i poticanje mobilnosti mladih; prikupljanje i izdavanje publikacija, poput časopisa, biltena kao i stručne publikacije s tematikom vezanom za ostvarivanje ciljeva Centra te ostalih promotivnih materijala iz područja njegove djelatnosti)
	Jačanje postojećih kapaciteta za upravljanje Centrom (definiranje i opis potrebnih radnih mjesta za upravljanje Centrom, edukacije…)
	Promocija i vidljivost projekta (promidžbene aktivnosti u svrhu postizanja prepoznatljivosti Centra na regionalnoj i međunarodnoj razini)
Ciljano područje	Grad Zadar
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta	„1“
Indikativni proračun projekta	40.000.000,00 HRK
Izvor financiranja	Vlastita sredstva nositelja projekta, sredstva EU

7. PRAĆENJE I VREDNOVANJE STRATEGIJE

Sustavno praćenje provedbe politike regionalnog razvoja određeno je Zakonom o regionalnom razvoju („Narodne novine“ broj 147/2014), člankom 47., 48. i 49. Pravilnikom o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija, određeno je da Županija podnosi godišnje izvješće o rezultatima provedbe ŽRS-a Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova Europske unije RH (u daljnjem tekstu MRRFEU), najkasnije do 31. srpnja za prethodnu godinu. Izvješće o provođenju županijske razvojne strategije izrađuje Agencija za razvoj Zadarske županije – ZADRA NOVA u koordinaciji s Upravnim odjelom za razvoj i europske procese Zadarske županije.

Sustavno praćenje i vrednovanje provedbe ŽRS omogućuje transparentnu i učinkovitu provedbu strategije. Bez odgovarajućeg praćenja i izvještavanja nije moguće pratiti učinke provedbe ŽRS te rezultate različitih mjera i projekata.

Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA kao regionalni koordinator odgovorna je za praćenje provedbe ŽRS Zadarske županije, kao i za koordinaciju poslova vezanih uz središnju elektroničku bazu razvojnih projekata.

Tijekom provedbe ŽRS-a Županija prema Pravilniku o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija prati:

- Stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva, prioriteta i mjera;
- Ostvarene učinke na razvoj, učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava;
- Sudjelovanje i doprinos partnerstva;
- Učinkovitost rukovođenja i organizacije provedbe;
- Vidljivost ŽRS-a u javnosti županije i jedinica lokalne samouprave s područja županije.

Praćenje provedbe ŽRS-a obavlja se kontinuirano tijekom čitavog razdoblja provedbe, a o rezultatima provedbe najmanje jednom godišnje izvješćuje se Županijsko partnersko vijeće. Također, praćenje provedbe omogućuje akumulaciju novog znanja, odnosno unapređenje razumijevanja o tome što na koji način funkcionira i u kojim uvjetima te kako poboljšati učinke različitih mjera i programa.

ŽRS Zadarske županije uključuje pokazatelje učinka i pokazatelje ishoda kako bi bilo omogućeno prikupljanje dovoljne količine relevantnih podataka za praćenje provedbe. Svaki cilj povezan je s jednim ili više pokazatelja. Ciljevi se razrađuju na prioritete, a prioriteti na mjere. Ciljevi, prioriteti i mjere imaju indikatore učinka kojima su svima definirane početne vrijednosti, ciljane vrijednosti te vrijeme implementacije. Na taj način se osigurava maksimalna mjerljivost indikatora prema modelu SMART definicije ciljeva. Što znači da su ciljevi, prioriteti i mjere u ŽRS Zadarske županije specifični, mjerljivi, izvedivi, realni i pravovremeni. Time se omogućuje učinkovito praćenje.

Bitno je napomenuti da detaljna razrada pokazatelja praćenja provedbe na

razini ciljeva, prioriteta i mjera te pripadajućih aktivnosti, programa i projekata prikazani su u Akcijskom planu.
Praćenje i izvještavanje temelji se na dva ključna elementa:

- Elektroničkoj bazi u kojoj se nalaze podaci o ostvarenim rezultatima;
- Izvještaju koji na sažet i jasan način pruža informacije o ostvarenim rezultatima.

Izvještaj o rezultatima provedbe koji se dostavlja MRRFEU izrađuje se temeljem Uputa za izradu i sadržaj izvještaja županija o provedbi županijskih razvojnih strategija. Izvješće o provedbi ŽRS se izrađuje temeljem dostave traženih podataka svih JLS i JLP(R)S u županiji, kojih ima ukupno 35 u Zadarskoj županiji, kao i poduzeća u vlasništvu gradova ili županije. Priprema redovitih godišnjih izvješća o provedbi ŽRS predstavlja problem budući nadležni regionalni koordinatori ne uspijevaju osigurati da sva provedbena tijela dostavljaju tražene podatke potrebne za izradu kvalitetnog izvješća o provedbi ŽRS, a što bi trebalo postati zakonska obveza svih uključenih u provedbu ŽRS.
Temeljem Zakona o regionalnom razvoju „Narodne novine“ broj 147/2014., članak 48. (opisan u tekstu gore) planski dokumenti politike regionalnog razvoja podliježu postupku vrednovanja tijekom izrade, provedbe te nakon provedbe. Vrednovanje se obavlja temeljem Pravilnika o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnog razvoja. Prethodnim vrednovanjem osigurava se da svaka ŽRS bude ocijenjena na temelju osnovnih kriterija utvrđenih u Pravilniku o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnog razvoja, a njena svrha je da poboljša kvalitetu postupka izrade strategije.
Vrednovanje tijekom izrade ŽRS-a Zadarske županije (prethodno vrednovanje) provodilo se u svim fazama njene izrade. Provoditelj prethodnog vrednovanja je bio Ekonomski institut Zagreb, čiji se evaluacijski tim u svom radu u potpunosti vodio pristupom, načelima i kriterijima evaluacije koje propisuje Pravilnik. Prvotno je proveden postupak ocjene osnovne i SWOT analize te je uslijedila ocjena opravdanosti strateških odrednica budućeg razvoja Zadarske županije; vizije, ciljeva, prioriteta i mjera. Opravdanost postavljenog strateškog okvira provjerena je njegovom utemeljenošću na stvarnim razvojnim potrebama i potencijalima Županije, čime je utvrđena relevantnost, odnosno važnost Strategije. Uz to, vrednovanjem je utvrđena efektivnost Strategije, tj. realna ostvarivost postavljenih strateških ciljeva te njena koherentnost, odnosno unutarnja i vanjska usklađenost. Unutarnja usklađenost je utvrđena međusobnom komplementarnošću razvojnih prioriteta i mjera Strategije, dok je vanjska usklađenost osigurana povezanošću između ciljeva Strategije s ciljevima drugih javnih intervencija koje su s njom povezane. Tijekom čitavog procesa izrade ŽRS ex ante evaluator je gotovo na dnevnoj bazi surađivao s izvođačima.

8. ŽUPANIJSKO PARTNERSKO VIJEĆE

Županijsko partnersko vijeće Zadarske županije osnovano je 22. rujna 2010. godine Odlukom o osnivanju Županijskog partnerskog vijeća. Partnersko vijeće pratilo je cjelokupan proces izrade Županijske razvojne strategije Zadarske županije do 2020. godine. Sve cjeline Strategije pravovremeno su dane članovima Partnerskog vijeća na iskazivanje mišljenja i primjedbi, koje su se kontinuirano uvažavale tijekom cijelog procesa izrade. Kroz održane tri sjednice, Partnersko vijeće usvojilo je pojedine cjeline Strategije te je na četvrtoj održanoj sjednici usvojen kompletan strateški dokument. Partnersko vijeće svoj rad temelji na načelima jednakosti, konsenzusa, transparentnosti te načelu ravnomjerne zastupljenosti partnera. Zadnja dva načela ispoštovana su sastavom Partnerskog vijeća, kojeg čine ključni dionici razvoja Zadarske županije. Tako u Partnerskom vijeću djeluju predstavnici Zadarske županije (jedinice područne (regionalne) samouprave), predstavnici Županijske skupštine Zadarske županije, kao predstavničkog tijela građana u Županiji, zatim predstavnici Grada Zadra, administrativnog središta Županije te ostalih gradova sa županijskog područja. Također, ostale jedinice lokalne samouprave imaju svoje predstavnike iz svake skupine prema vrijednostima indeksa razvijenosti. U sastavu Partnerskog vijeća djeluju i predstavnici razvojnih agencija, dok je civilni sektor Zadarske županije zastupljen kroz udruge i lokalne akcijske grupe. Djelovanje privatnih gospodarskih subjekata zastupljeno je kroz predstavnike Županijske komore Zadar i Udruženja obrtnika Zadar.

U svom radu Partnersko vijeće u potpunosti primjenjuje načela jednakosti i konsenzusa na način da se u cjelokupnom procesu izrade Strategije o prijedlogu svakog pojedinog predstavnika transparentno raspravljalo i odlučivalo. Obzirom da ŽRS predstavlja krovni strateški dokument na području Županije za razdoblje do 2020. godine, Partnersko vijeće prepoznalo je različite potrebe sveobuhvatnog županijskog područja te ih uskladilo u svrhu ostvarivanja zajedničkih strateških ciljeva. Osim u radu Vijeća, partnerski pristup ispoštovan je i u radu radnih skupina i fokus grupa.

Sjednice Partnerskog vijeća saziva i predsjedava im Župan Zadarske županije. Da bi se sjednica mogla održati, potrebno je utvrđivanje kvoruma kojeg čini većina članova Vijeća te se odluke dalje donose većinom glasova svih prisutnih članova. Putem elektroničke pošte, svi članovi Partnerskog vijeća primali su službeni poziv na sjednicu sa svim materijalima zastupljenim po točkama dnevnog reda, sedam dana prije održavanja sjednice, kako bi se pripremili i isplanirali svoje sudjelovanje. Radom Partnerskog vijeća koordinira Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA, koja uz slanje poziva, oblikovanje materijala te prezentiranja aktivnosti, za potrebe Vijeća obavlja i sve ostale stručne, administrativne i tehničke poslove.

Prva sjednica Partnerskog vijeća održana je 23. srpnja 2015. godine te je na njoj članovima Partnerskog vijeća predstavljena metodologija izrade Strategije, kao i hodogram aktivnosti za njenu izradu. Uz to, Župan Zadarske županije je donio imenovanje članova radnih skupina za tematska područja Pametan rast, koji je obuhvatio teme gospodarstva, inovacija i turizma, zatim Održiv rast s

uključenim temama okoliša, energetske efikasnosti, prometa i infrastrukture, Uključiv rast s temama obrazovanja, kulture, socijalne uključenosti i zdravstva te Poljoprivreda i ruralni razvoj, koja je obuhvatila teme poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja.

Nakon održanih prvih sastanaka radnih skupina i seta od 13 fokus grupa kreirane su osnovna analiza i SWOT analiza Strategije te je dana 21. prosinca 2015. godine održana druga sjednica Partnerskog vijeća na kojoj su iste predstavljene i prihvaćene. Nastavno na 1. sastanak radnih skupina uslijedili su 2. i 3. sastanak na kojima su definirani vizija, strateški ciljevi, prioriteti i mjere ŽRS-a te sastanak pročelnika upravnih odjela Zadarske županije za definiranje mjera i njihovih aktivnosti u sklopu izrade Strategije. Tako definiran strateški okvir predstavljen je Partnerskom vijeću na trećoj sjednici, 9. lipnja 2016. godine te je istog dana jednoglasno usvojen. Uz to je predstavljeno i usvojeno 10 strateških projekata ŽRS-a, od kojih je Zadarska županija nositelj na pet, Grad Zadar na dva te Općina Vir, Državna lučka uprava Zadar i Sveučilište u Zadru na po jednom od njih.

Integrirana verzija Strategije predstavljena je i usvojena na četvrtoj sjednici Partnerskog vijeća koja se održala 22. rujna 2017. godine.

Važno je napomenuti kako su pri samom početku procesa izrade ŽRS-a, kao dodatan input za izradu osnovne analize, održana 33 intervjua s predstavnicima jedinica lokalne i regionalne samouprave, čija je analiza dodatak ovoj Strategiji. Tijekom intervjua su župan, gradonačelnici i načelnici odgovarali na standardizirani upitnik s pitanjima „otvorenog“ i „zatvorenog“ tipa te tako davali svoja mišljenja o razvojnim prioritetima i ograničenjima, suradnji s drugim gradovima, općinama, institucijama na području županije, civilnim i gospodarskim sektorom i sl. Obzirom na to, svi članovi Parterskog vijeća, gradonačelnici i načelnici, predstavnici tematskih radnih skupina te sudionici fokus grupa participirali su aktivno u raspravama i dostavljanju prijedloga i podataka za osnovnu i SWOT analizu, viziju, ciljeve, prioritete i mjere te dostavljanju mišljenja za ostale sadržaje Strategije. Time je dosegnut širok raspon dionika pri planiranju, izradi i vrednovanju Strategije te slijedi njihovo daljnje aktivno sudjelovanje u provedbi i praćenju iste.

9. HORIZONTALNA NAČELA

Pametan, održiv i uključiv rast strateški je smjer Zadarske županije u kreiranju modernog društva koje uvažava različitosti i promiče jednake mogućnosti za sve svoje članove te koje poštuje prirodnu i kulturnu baštinu kojom raspolaže i čuva je za buduće naraštaje. U skladu s ovakvim razvojnim usmjerenjem u strateški okvir razvoja Zadarske županije utkana su i četiri horizontalna načela koja zbog svoje dodane vrijednosti razvoju imaju ključnu ulogu u ostvarenju vizije Zadarske županije kao privlačne i gospodarski konkurentne regije uravnoteženog i održivog razvoja, prepoznatljive kulturne i prirodne baštine te visoke kvalitete života. Slijedom navedenog, provedba mjera, odnosno identificiranje, priprema i provedba razvojnih projekata i programa Zadarske županije zasnivat će se na sljedećim horizontalnim načelima:

PROMICANJE JEDNAKIH MOGUĆNOSTI I LJUDSKIH PRAVA

Načelo nediskriminacije i promicanja jednakih mogućnosti pristupa obrazovanju, zapošljavanju i podizanje ukupne kvalitete života svih stanovnika Zadarske županije, neovisno o njihovom spolu, dobi, rasi, boji kože, jeziku, vjerskom opredjeljenju, seksualnom opredjeljenju, političkom mišljenju, socijalnom podrijetlu ili drugom statusu osnovno je načelo razvoja Zadarske županije koje vodi osnaživanju i razvoju socijalno pravednog i osviještenog društva. Ovo načelo integrirano je u sve prioritete i mjere strategije kako bi se, sukladno razvojnim ciljevima Zadarske županije, razvijao i položaj ugroženih skupina u društvu te pružile jednake mogućnosti svim stanovnicima Zadarske županije u ostvarenju njihovih razvojnih potreba i potencijala u društvu.

ODRŽIVI RAZVOJ

Cjelokupno strateško usmjerenje razvoja Zadarske županije zasnovano je na principima održivog razvoja čime se nastoji osigurati ravnoteža između gospodarskih, socijalnih i ekoloških zahtjeva nužnih za zadovoljavanje potreba društva današnjice, a bez da se pritom ugrožava mogućnost budućih generacija da zadovolje svoje potrebe. Kako bi se uspostavila ravnoteža između aktivnosti očuvanja okoliša i omogućavanja kontinuiranog gospodarskog i socijalnog napretka Zadarske županije, svi prioriteti i mjere predviđeni strategijom moraju se provesti u skladu s načelom održivog razvoja. Strateški okvir razvoja Zadarske županije osobitu pozornost stavlja na potrebu očuvanja okoliša kao jedne od njezinih najosjetljivijih sastavnica. Osobit se naglasak pritom stavlja na potrebu definiranja nosivosti kapaciteta okoliša i uspostave sustava praćenja kakvoće okoliša u okviru prioriteta unapređenja sustava zaštite okoliša i prirode te povezivanje ovih sustava sa ostalim sektorima poput gospodarstva, prometa i komunalnih djelatnosti.

RAZMINIRANJE

Kao minski sumnjivi prostor na području Zadarske županije na dan 28. lipnja 2016. godine tretira se površina od 39,4 km2 ili 1,12% kopnenog teritorija Zadarske županije, a zahvaćeno je uglavnom šire područje Bukovice i Ravnih kotara. Minski sumnjiv prostor u Zadarskoj županiji još uvijek predstavlja ograničavajući faktor razvoja Zadarske županije zbog svog neposrednog utjecaja na smanjenje kvalitete života stanovništva koje živi u neposrednoj blizini, te sigurnosti posjetitelja i turista koji se kreću u blizini ovih područja. Opasnost od minsko-eksplozivnih sredstava (MES) i neeksplodiranih ubojitih sredstava (NUS) na ovim prostorima predstavlja ozbiljan sigurnosni, gospodarski i ekološki problem zbog čega je u okviru ove strategije razminiranje uključeno kao jedno od glavnih horizontalnih načela Zadarske županije.

USKLAĐENOST S NAČELIMA PROSTORNOG UREĐENJA

Prostornim uređenjem te dokumentima prostornog planiranja (prostornim planovima) osiguravaju se uvjeti za korištenje, zaštitu i upravljanje prostorom županije kao osobito vrijednim i ograničenim dobrom, te se time ostvaruju pretpostavke za društveni i gospodarski razvoj, zaštitu okoliša i prirode, vrsnoću gradnje i racionalno korištenje prirodnih i kulturnih dobara. Pri provedbi mjera, identificiranju i pripremi te provedbi svih razvojnih projekata i programa Zadarske županije mora se uvažavati načelo integralnog pristupa u prostornom planiranju i druga načela prostornog uređenja, a osobito radi postizanja uravnotežene prostorne održivosti u procesima kojima se utječe na preobrazbu prostora, korištenje prirodnih i kulturnih dobara, zaštitu prirode i okoliša te na razvoj djelatnosti i infrastrukture i njihova razmještaja u prostoru.
Horizontalna načela u cijelosti su integrirana u strateški okvir razvoja Zadarske županije, a njihova važnost istaknuta je i pri definiranju ciljeva Strategije gdje se gospodarski i društveni razvoj županije planira kroz pametan, održiv i uključiv rast. Primjena identificiranih horizontalnih načela u procesu provedbe Strategije odražavat će se pri planiranju i odabiru projekata i programa za financiranje, a naglasak će se staviti na one projekte i programe koji promiču jednake mogućnosti u svim aspektima, doprinose održivom razvoju, promiču obnovu i integraciju razminiranih prostora u gospodarski i društveni prostor Zadarske županije, te koji su u skladu s načelima prostornog uređenja i prostorno-planskom dokumentacijom Zadarske županije i nadležnih gradova i općina. U procesu praćenja provedbe Strategije, primjena horizontalnih načela pratit će se u izvješćima o napretku pojedinih projekata i izvješćima o napretku provedbe.

10. ODNOSI PRIORITETA ŽRS-a, SRUP-a I MJERA SRRRH-a

	Prioriteti ŽRS-a	Prioriteti SRUP-a	Mjere SRRRH-a
1. CILJ - Gospodarski konkurentna i inovativna Zadarska županija	1.1. Povećana konkurentnost i zastupljenost proizvodnog sektora u gospodarstvu Zadarske županije	1.1. Razvoj konkurentne industrije, poljoprivrede, ribarstva i marikulture	2.2.2. Aktiviranje lokalnog razvoja kroz podršku novim gospodarskim subjektima i inovativnim gospodarskim konceptima 2.2.3. Razvoj kolaborativne ekonomije kroz podršku udruživanju gospodarskih subjekata na regionalnoj i lokalnoj razini
	1.2. Ojačano malo i srednje poduzetništvo i unaprijeđeno poduzetničko okruženje	1.4. Osiguranje poticajnog poduzetničkog okruženja za razvoj poduzetništva i obrtništva	2.1.1. Definiranje i primjena jasnih kriterija za osnivanje i financiranje poduzetničkih zona 2.2.1. Jačanje lokalnih i regionalnih poduzetničkih potpornih institucija
	1.3. Povećana uloga istraživanja i razvoja u gospodarstvu Zadarske županije	1.2. Primjena znanja, novih tehnologija i inovacija u gospodarstvu	2.2.2. Aktiviranje lokalnog razvoja kroz podršku novim gospodarskim subjektima i inovativnim gospodarskim konceptima
	1.4. Smanjena sezonalnost turizma te povećana kvaliteta turističkih sadržaja	1.3. Održivi razvoj turizma kroz diversificiranu cjelogodišnju ponudu	2.2.5. Povećanje atraktivnosti regija kroz teritorijalno brendiranje
	1.5. Unaprijeđena konkurentnost poljoprivrednog sektora i poboljšana kvaliteta proizvodnje i trženja poljoprivrednih proizvoda	1.1. Razvoj konkurentne industrije, poljoprivrede, ribarstva i marikulture 1.4. Osiguranje poticajnog poduzetničkog okruženja za razvoj poduzetništva i obrtništva	2.2.2. Aktiviranje lokalnog razvoja kroz podršku novim gospodarskim subjektima i inovativnim gospodarskim konceptima 2.2.3. Razvoj kolaborativne ekonomije kroz podršku udruživanju gospodarskih subjekata na regionalnoj i lokalnoj razini
	1.6. Ojačana konkurentnost ribarstva i razvijena ribarska infrastruktura	1.1. Razvoj konkurentne industrije, poljoprivrede, ribarstva i marikulture 1.4. Osiguranje poticajnog poduzetničkog okruženja za razvoj poduzetništva i obrtništva	2.2.2. Aktiviranje lokalnog razvoja kroz podršku novim gospodarskim subjektima i inovativnim gospodarskim konceptima 2.2.3. Razvoj kolaborativne ekonomije kroz podršku udruživanju gospodarskih subjekata na regionalnoj i lokalnoj razini
2. CILJ - Resursno učinkovita Zadarska županija	2.1. Unaprijeđen sustav zaštite okoliša i prirode	3.2. Poboljšanje kvalitete urbanog okoliša, te proaktivno djelovanje u slučaju prirodnih i antropogenih rizika	2.2.4. Bolje iskorištavanje razvojnih potencijala zaštićenih područja prirode s naglaskom na nacionalne parkove i parkove prirode 1.2.3. Održivo korištenje i vrednovanje kulturne i prirodne baštine 1.2.4. Podrška primjeni mjera zaštite okoliša i energetske učinkovitosti na lokalnoj i regionalnoj razini
	2.2. Unaprijeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije	3.1. Unaprjeđenje prometne povezanosti i održive urbane mobilnosti 3.3. Unaprjeđenje komunalnih infrastrukturnih sustava	1.2.1. Razvoj javne infrastrukture od lokalnog značaja 1.2.2. Razvoj javne infrastrukture od regionalnog značaja
	2.3. Povećano korištenje OIE i povećana energetska učinkovitost	3.4. Poticanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije	1.2.4. Podrška primjeni mjera zaštite okoliša i energetske učinkovitosti na lokalnoj i regionalnoj razini
	2.4. Unaprijeđena prometna mreža i povećana intermodalnost	3.1. Unaprjeđenje prometne povezanosti i održive urbane mobilnosti	1.2.1. Razvoj javne infrastrukture od lokalnog značaja 1.2.2. Razvoj javne infrastrukture od regionalnog značaja

3. CILJ - Povećana i uravnotežena kvaliteta života stanovništva Zadarske županije	3.1. Razvijena društvena infrastruktura i usluge	2.2. Razvoj odgojno-obrazovne infrastrukture i usluga 2.3. Unaprijeđen i teritorijalno uravnotežen razvoj socijalne i zdravstvene infrastrukture i skrbi uz povećanje socijalne uključenosti 2.4. Unaprjeđenje uređenja i kvalitete stambenih i javnih zgrada 2.5. Unaprjeđenje kulturne infrastrukture i sadržaja 2.6. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijske infrastrukture i sadržaja te sustava potpora za ravnomjerniji razvoj sporta	1.1.1. Unaprjeđenje regionalnih i lokalnih razvojnih kapaciteta u odgoju, obrazovanju i sportu 1.1.2. Unaprjeđenje usluga sustava zdravstvene i socijalne skrbi na regionalnoj i lokalnoj razini 1.1.3. Podrška afirmaciji kulturnog identiteta i razvoju civilnog društva 2.1.3. Razvoj lokalnih kapaciteta za programe održavanja starih gradskih jezgri i objekata kulturne baštine
	3.2. Povećana efikasnost i veća koordinacija institucija za upravljanje razvojem	4.3. Osnaženje kapaciteta i suradnje među svim akterima razvoja 4.1. Povećanje efikasnosti javne uprave 4.2. Jačanje komunikacije između građana i javne uprave	3.1.1. Unaprjeđenje ciklusa upravljanja javnim politikama na svim razinama upravljanja 3.1.2. Unaprjeđenje upravljanja regionalnim razvojnim projektima 3.1.3. Unaprjeđenje kvalitete javnih usluga kroz suradnju u procesima funkcionalne i fiskalne decentralizacije 3.1.4. Povećanje učinkovitosti upravljanja imovinom na svim razinama javnog upravljanja 3.2.2. Poboljšanje vertikalne i horizontalne koordinacije dionika u regionalnom razvojnom upravljanju
	3.3. Jačanje kapaciteta civilnog sektora	4.3. Osnaženje kapaciteta i suradnje među svim akterima razvoja	1.1.3. Podrška afirmaciji kulturnog identiteta i razvoju civilnog društva
	3.4. Potaknut razvoj ljudskih potencijala	2.1. Povećanje zapošljivosti i razvoj obrazovnih programa usklađenih s potrebama gospodarstva 4.3. Osnaženje kapaciteta i suradnje među svim akterima razvoja	1.1.1. Unaprjeđenje regionalnih i lokalnih razvojnih kapaciteta u odgoju, obrazovanju i sportu 2.3.1. Podrška povećanju osposobljenosti radne snage na regionalnoj i lokalnoj razini 2.3.1. Podrška povećanju osposobljenosti radne snage na regionalnoj i lokalnoj razini

Tablica 27:
Odnosi prioriteta ŽRS-a, SRUP-a i mjera SRRRH-a
Izvor: ZADRA NOVA

11. IZVJEŠĆE O PROVEDENOM PRETHODNOM VREDNOVANJU - SAŽETAK

Nacrt Županijske razvojne strategije (ŽRS) Zadarske županije izrađen za razdoblje od 2016. do 2020. godine. Nositelj izrade Nacrta ŽRS bila je Zadarska županija, a izrađen je u Županijskoj razvojnoj agenciji ZADRA NOVA. Izrada je počela krajem 2015. a završila koncem studenog 2016. godine. Ex ante evaluator koji je pratio izradu od samog početka i izrađivači ostvarili su primjernu suradnju.

Nacrt ŽRS izrađen je slijedom Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija i Smjernica za izradu županijskih razvojnih strategija, praćenje i vrednovanje njihove provedbe Ministarstva regionalnog razvojna i fondova EU. Izrađivači su uvažili sve naputke iz Pravilnika i Smjernica vodeći pritom računa o postojećim razvojnim dokumentima na županijskoj, nacionalnoj i europskoj razini.

Nacrt ŽRS je prethodno vrednovan u produktivnoj komunikaciji izrađivača i ex-ante evaluatora. Obavljeni su svi potrebni sastanci i konzultacije. Odgovornosti su bile jasno razgraničene, ciljevi vrednovanja utvrđeni, a metodologija vrednovanja usklađena s Pravilnikom o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnog razvoja. Izrada Nacrta ŽRS je tako upješno privedena kraju, a participativni način izrade došao je do punog izražaja.

Nacrt ŽRS navodi sve analitičke nalaze potrebne za izvođenje razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera i obuhvaća sve relevantne vidove društvenog i gospodarskog razvoja županije. Analiza, izvođenje ciljeva i vizije i određivanje prioriteta korektno su smješteni u razvojni kontekst Republike Hrvatske, a, gdje je bilo potrebno, i u razvojni kontekst EU. SWOT analiza je obavljena korektno, a slijed Osnovna analiza - SWOT – prioriteti – mjere je jasno vidljiv. Ciljevi, prioriteti i mjere strukturirani su u skladu s prepoznatim razvojnim potrebama i mogućnostima. Nacrt Županijske razvojne strategije Zadarske županije ocjenjuje se relevantnim, opravdanim, konzistentnim, koherentnim i dobro pripremljenim za upućivanje u postupak donošenja. Ovu ocjenu potvrdili su i javna rasprava otvorena u studenom 2016. i Javne konzultacije o Strateškoj studiji o utjecaju na okoliš i ŽRS Zadarske županije do 2020 održano početkom prosinca.

Nacrt ŽRS je prethodno vrednovan u produktivnoj komunikaciji izrađivača i ex-ante evaluatora. Obavljeni su svi potrebni sastanci i konzultacije. Odgovornosti su bile jasno razgraničene, ciljevi vrednovanja utvrđeni, a metodologija vrednovanja usklađena s Pravilnikom o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnog razvoja. Izrada Nacrta ŽRS je tako upješno privedena kraju, a participativni način izrade došao je do punog izražaja.

12. IZVJEŠĆE O PROVEDENOJ STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ - SAŽETAK

Tijekom izrade Strategije provodilo se prethodno vrednovanje i proveden je postupak strateške procjene utjecaja na okoliš Županijske razvojne strategije Zadarske županije 2016.-2020.

Postupak strateške procjene koji uključuje izradu strateške studije proveden je prema Uredbi o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (Narodne novine 64/08).

Svrha strateške studije je analiza i prezentiranje mogućih utjecaja na okoliš te propisivanje odgovarajućih mjera zaštite i ublažavanja za moguće negativne utjecaje, kojima se želi postići da se kroz sustav planiranja razvoja osigura razvoj na okolišno prihvatljiv način te da se maksimalno spriječe negativni utjecaji, ali i pojačaju pozitivni utjecaji kroz prepoznate prilike.

Slijedom provedenog postupka Prethodne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu, ocijenjeno je da nije moguće isključiti značajne negativne utjecaje provedbe predmetne ŽRS na ekološku mrežu te je prema Rješenju Ministarstva zaštite okoliša i prirode, Uprave za zaštitu prirode (Klasa: UP/I-612-07/16-71/09; Ur. broj: 517-07-2-1-16-4 od dana 08. veljače 2016.g.), provedena glavna ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu. Glavnom ocjenom procijenjeni su mogući značajni negativni utjecaji na područja ekološke mreže i dane mjere ublažavanja štetnog utjecaja na područja ekološke mreže, koje će u sljedećim koracima provedbe ovog dokumenta omogućiti da se aktivnosti usmjere na one projekte koji neće ugroziti ciljeve očuvanja i cjelovitost područja ekološke mreže.

Prvi korak tijekom izrade strateške studije, bio je opis i analiza postojećeg stanja po sastavnicama i opterećenjima na okoliš u skladu s identifikacijom aktivnosti unutar ciljeva odnosno mjera ŽRS čijom provedbom se mogu očekivati značajni utjecaji na okoliš. Također je napravljena analiza postojećih problema i pritisaka posebno onih vezanih uz provedbu ŽRS. Nakon određivanja ciljeva zaštite okoliša provedena je analiza usklađenosti s ciljevima odnosno mjerama i aktivnostima ŽRS. Kao varijantno rješenje uzeta je alternativna opcija – bez provođenja ŽRS ZŽ, odnosno mogući razvoj okoliša bez provedbe ŽRS ZŽ. Iz analize ova dva varijantna rješenja, zaključak je da se provedbom ŽRS ZŽ predviđaju veći pozitivni učinci na okoliš, uključujući poboljšanja kvalitete voda, tla, zraka, stanja biološke i krajobrazne raznolikosti, kulturno – povijesne baštine te kvalitete života stanovništva i javnog zdravlja, od opcije bez provedbe ŽRS ZŽ. Stoga se provođenje planiranih mjera i aktivnosti ŽRS ZŽ smatra najprihvatljivijim varijantnim rješenjem.

Tijekom identifikacije aktivnosti unutar mjera ŽRS, došlo se do zaključka da velik dio predviđenih aktivnosti ima pozitivan utjecaj na stanovništvo i kvalitetu života preko unapređenja aktivnosti unutar sektora gospodarstva i pružanja usluga. Također je procjenom utvrđeno da je dio predviđenih aktivnosti namijenjen sektoru zaštite okoliša i prirode te da će se njihovom provedbom ostvariti pozitivan utjecaj na sve sastavnice okoliša. Za aktivnosti za koje je identificiran mogući značajan negativan ili pozitivan utjecaj na okoliš, dan je opis utjecaja prema pojedinoj aktivnosti, te je intenzitet utjecaja prikazan sumarno. Također, identificirani su kumulativni utjecaji te analizirani mogući

prekogranični utjecaji provedbe ŽRS.

Za mjere i aktivnosti predviđene ŽRS za koje je procijenjeno da mogu imati značajan utjecaj na okoliš i/ili ekološku mrežu, propisane su mjere zaštite okoliša prema sastavnicama okoliša, odnosno mjere za ublažavanje utjecaja na ekološku mrežu. Praćenje stanja okoliša će se provoditi dijelom kroz indikatore praćenja uspješnosti provedbe ŽRS i predviđenih aktivnosti te kroz indikatore definirane dodatnim programom praćenja stanja okoliša iz strateške studije.

Provedena procjena je rezultat ekspertne prosudbe koja se odnosi na stručno mišljenje temeljeno na stručnom znanju s određenog područja primjene, znanja, discipline itd., a koje je odgovarajuće za procjenu koja se provodi. Ekspertna procjena tijekom izrade strateške studije provedena je u skladu s člankom 12. Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (Narodne novine 64/08).

POPIS KRATICA	
AGRRA	Agencija za ruralni razvoj Zadarske županije
APPRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
APZ	Agencija za poljoprivredno zemljište
ARKOD	Sustav za digitalnu identifikaciju zemljišnih parcela
AUDIO	Agencija za upravljanje državnom imovinom
BDP	Bruto društveni proizvod
BDP per capita	Bruto društveni proizvod po stanovniku
BiH	Bosna i Hercegovina
Biograd n/M	Biograd na Moru
CEI	Centar za praćenje poslovanja energetskog sektora i investicija
CeNT	Centar novih tehnologija
CS	Crpna stanica
CZSS	Centar za socijalnu skrb
DVD	Dobrovoljno vatrogasno društvo
DZIV	Državni zavod za intelektualno vlasništvo
DZS	Državni zavod za statistiku
EE	Energetska efikasnost
EFI	Estuarijski riblji indeks (Estuarine Fish Indeks)
EK	Europska komisija
ERDF	Europski fond za regionalni razvoj
ESI	Europski strukturni i investicijski fondovi
EU	Europska unija
EUROSTAT	Statistički ured Europskih zajednica
EU-27	Europska unija sastavljena od 27 zemalja članica (01.siječanj 2007 – 30. lipanj 2013)
EU-28	EU-27 + Hrvatska (od 1. srpnja 2013.)
FINA	Financijska agencija
FLAG	Lokalna akcijska grupa u ribarstvu
GFI	Godišnja financijska izvješća
GIS	Geografsko – informacijski sustav
GPS	Globalni položajni sustav
GT	Gross tonnage (bruto tonaža)
GZ	Grad Zadar
HAKOM	Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti
HAMAG BICRO	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije
HBOR	Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HEP	Hrvatska elektroprivreda
HGK	Hrvatska gospodarska komora
HGK ŽK	Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora
HGSS	Hrvatska gorska služba spašavanja
HOK	Hrvatska obrtnička komora
HP	Hrvatska pošta
HPA	Hrvatska poljoprivredna agencija
HPK	Hrvatska poljoprivredna komora
HUP	Hrvatska udruga poslodavaca
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZ PS	Hrvatski zavod za zapošljavanje Područna služba
ICCAT	Međunarodne organizacije za zaštitu i upravljanje tunama

IKT (ICT)	Informacijska i komunikacijska tehnologija
INOVAcija	Ustanova za razvoj kompetencija, inovacija i specijalizacije Zadarske županije
IT	Informatička tehnologija
ITS	Inteligentni prometni sustav
ITU	Integrirana teritorijalna ulaganja
JI	Jugoistočno
JU	Javna ustanova
JVP	Javna vatrogasna postrojba
JLRS	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
JLS	Jedinica lokalne samouprave
JH	Jadranska Hrvatska
KV	Kvalificirani (radnik)
LAG	Lokalna akcija grupa
LU	Lučka uprava
MDK	Maksimalno dopustiva koncentracija štetnih tvari
MICE	Meetings, incentives, conferencing, exhibitions (sastanci, poticajna putovanja, konferencije, sajmovi)
MINGPO	Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta
MP	Ministarstvo poljoprivrede
MRREUF	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
MSP	Mali i srednji poduzetnici
NEET	Not in Education, Employment, or Training (osobe koje nisu zaposlene, nisu u sustavu obrazovanja, odnosno osposobljavanja)
NKD	Nacionalna klasifikacija djelatnosti
NN	Narodne novine
NP	Nacionalni park
NUTS	Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OIE	Obnovljivi izvor energije
OKZŽ	Obrtnička komora Zadarske županije
OOU	Odgojno obrazovne ustanove
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
OŠ	Osnovna škola
PAMS	Sustav upravljanja zaštićenim područjem (Protected Area Management System)
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PET	Polietilen tereftalat
PG	Poljoprivredno gospodarstvo
POP	Područja očuvanja značajna za ptice
POVS	Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove
PP	Park prirode
PP	Prostorni plan
PPDS	Područje posebne državne skrbi
PPI	Poduzetničke potporne institucije
PVTRZŽ	Partnersko vijeće za tržište rada i razvoj ljudskih potencijala Zadarske županije
PZ	Poljoprivredna zadruga
RH	Republika Hrvatska
RHE	Reverzibilna hidroelektrana
ROP	Regionalni operativni program
RZ	Ribarska zadruga

SEAP	Sustainable Energy Action Plans (Akcijski plan energetski održivog razvitka)
SEC	Solarni edukacijski centar
SI	Sjeveroistočno
SRLJPZŽ	Strategija razvoja ljudskih potencijala Zadarske županije
SN	Sustav navodnjavanja
SRRRH	Strategija regionalnog razvoja republike Hrvatske
SRUP	Strategija razvoja urbanog područja
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
SWOT	Strenghts, Weaknesses, Opportunities, Threats (snage, slabosti, prilike, prijetnje)
TEN-T	Transeuropska prometna mreža
TIC	Turistički informativni centar
TZ	Turistička zajednica
UNDP	Program Ujedinjenih naroda za razvoj (United Nations Development Programme)
UNIZD	Sveučilište u Zadru
UO	Upravni odjel
UR	Uprava ribarstva
UŠP	Uprave šuma Podružnica
VKV	Visokokvalificirani (radnik)
ZADRA NOVA	Agencija za razvoj Zadarske županije
ZJZ	Zavod za javno zdravstvo
ZL Zd	Zračna luka Zadar
ZPP	Zavod za prostorno planiranje
ZPU	Zavod za prostorno uređenje
ZRR RH	Zakon o regionalnom razvoju
ZŽ	Zadarska županija
ŽCGO	Županijski centar za gospodarenje otpadom
ŽLU	Županijska lučka uprava
ŽPP	Županijski prostorni plan
ŽPV	Županijsko partnersko vijeće
ŽRS	Županijska razvojna strategija
ŽS	Županijska skupština
ŽUC	Županijska uprava za ceste

POPIS TABLICA

Tablica 1: Obrazovna struktura radno sposobnog stanovništva u Zadarskoj županiji 2011. godine	**20**
Tablica 2: Zaposlenost po područjima djelatnosti u Zadarskoj županiji i RH stanje 31. ožujka 2015. godine	**25**
Tablica 3: Broj gospodarstava prema tipu na području Zadarske županije u razdoblju od 2011. do 2015. g	**31**
Tablica 4: Broj prvostupnika, magistara i doktora znanosti na Zadarskom sveučilištu u 2015. godini	**55**
Tablica 5: Pregled muzeja Zadarske županije	**59**
Tablica 6: Sustav zdravstvene zaštite u Zadarskoj županiji 2016. godine - javne ustanove u mrežama zdravstvenih djelatnosti	**63**
Tablica 7: Broj doktora, broj kreveta, broj kreveta po doktoru, iskorištenost kapaciteta i prosječna dužina liječenja u 2015. godini	**65**

Tablica 8: Odnos gravitirajućeg broja stanovništva i socijalnih radnika zaposlenih u centrima (i podružnicama) socijalne skrbi ZŽ 2016. godine	**69**
Tablica 9: Analiza ostvarenosti ROP-a prema materijalnim pokazateljima i pokazateljima izlaznih rezultata	**76**
Tablica 10: Ostvarenje financijskih pokazatelja po pojedinom prioritetu	**78**
Tablica 11: Strateški ciljevi	**99**
Tablica 12: Pokazatelji ishoda za ciljeve Županijske razvojne strategije Zadarske županije do 2020.	**104**
Tablica 13: Pokazatelji ishoda za prioritet: 1.1. Povećana konkurentnost i zastupljenost proizvodnog sektora u gospodarstvu ZŽ	**106**
Tablica 14: Pokazatelji ishoda za prioritet: 1.3. Povećana uloga istraživanja i razvoja u gospodarstvu Zadarske županije	**109**
Tablica 15: Pokazatelji ishoda za prioritet: 1.4. Smanjena sezonalnost turizma te povećana kvaliteta turističkih sadržaja	**111**
Tablica 16: Pokazatelji ishoda za prioritet: 1.5. Unaprijeđena konkurentnost poljoprivrednog sektora te poboljšana kvaliteta proizvodnje i trženja poljoprivrednih proizvoda	**113**
Tablica 17: Pokazatelji ishoda za prioritet: 1.6. Ojačana konkurentnost ribarstva i razvijena ribarska infrastruktura	**114**
Tablica 18: Pokazatelji ishoda za prioritet: 2.1. Unaprjeđen sustav zaštite okoliša i prirode	**116**
Tablica 19: Pokazatelji ishoda za prioritet: 2.2. Unaprjeđen i razvijen infrastrukturni sustav Zadarske županije	**118**
Tablica 20: Pokazatelji ishoda za prioritet: 2.4.Unaprijeđena prometna mreža i povećana intermodalnost	**122**
Tablica 21: Pokazatelji ishoda za prioritet: 3.1. Razvijena društvena infrastruktura i usluge	**124**
Tablica 22: Pokazatelji ishoda za prioritet: 3.2. Povećana efikasnost i veća koordinacija institucija za upravljanje razvojem	**126**
Tablica 23: Pokazatelji ishoda za prioritet: 3.3. Jačanje kapaciteta civilnog sektora	**128**
Tablica 24: Pokazatelji ishoda za prioritet: 3.4. Potaknut razvoj ljudskih potencijala	**129**
Tablica 25: Alokacija sredstava iz ESI fondova za RH do 2020. godine	**176**
Tablica 26: Financijski okvir Županijske razvojne strategije Zadarske županije	**177**
Tablica 27: Odnosi prioriteta ŽRS-a, SRUP-a i mjera SRRRH-a	**202**

POPIS GRAFOVA

Graf 1: Procjena broja stanovnika Zadarske županije od 2011.- 2014. godine	19
Graf 2: Kretanje ukupnih prihoda i rashoda gospodarstva Zadarske županije od 2003.-2015. godine (mil. kn)	21
Graf 3: Struktura ukupnih prihoda gospodarstva Zadarske županije u 2015. po područjima djelatnosti	22
Graf 4: Dolasci i noćenja u Zadarskoj županiji za razdoblje 2011.-2015.	27
Graf 5: Površine u ha po županijama na kojima se uzgajaju masline	33
Graf 6: Ukupan ulov u Republici Hrvatskoj i Zadarskoj županiji u periodu od 2010. do 2015. godine	37
Graf 7: Broj putnika Zračne luke Zadar u razdoblju 2001. - 2015. godine	49
Graf 8: Ukupni promet teretne luke Gaženica po godinama	51
Graf 9: Sveukupni broj učenika u srednjim školama te broj učenika koji su završili srednju školu u Zadarskoj županiji na kraju školske godine u razdoblju 2003./'04. - 2014./'15. godine	53
Graf 10: Struktura upisanih studenata po vrstama studijskih programa na preddiplomskom studiju 2015./2016. godine	55
Graf 11: Pregled broja posjetitelja i predstava kazališta Zadarske županije 2015./2016. godine	60
Graf 12: Broj kategoriziranih športaša Zadarske županije u 2015. godini	63
Graf 13: Broj osoba obuhvaćenih stalnom socijalnom pomoći po podružnicama u razdoblju 2009.-2016. godine	67

Graf 14: Kretanje broja umirovljenika u Zadarskoj županiji u razdoblju 2009. - 2016. godine	68
Graf 15: Usporedba planiranih i realiziranih sredstava za provedbu mjera ŽRS Zadarske županije za razdoblje od 2011. do 2015. godine	79
Graf 16: Alokacija financijskih sredstava po razvojnim prioritetima (izraženo u kunama)	178

POPIS SLIKA

Slika 1: Ribolovne zone i podzone na području Republike Hrvatske	**36**
Slika 2: Karta zaštićenih područja na području Zadarske županije	**41**
Slika 3: Cestovna infrastruktura Zadarske županije	**47**
Slika 4: Shematski prikaz specifičnog cilja sa prioritetima Regionalnog operativnog programa Zadarske županije	**75**
Slika 5: Prostorni obuhvat urbanog područja Zadar	**169**

IZVORI PODATAKA

UPRAVNA TIJELA/INSTITUCIJE

1. **Agencija za poljoprivredno zemljište**
2. **Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju - APPRRR**
3. **Agencija za razvoj Zadarske županije - ZADRA NOVA**
4. **Agencija za ruralni razvoj - AGRRA**
5. **Arheološki muzej Zadar**
6. **Centar za socijalnu skrb Benkovac**
7. **Centar za socijalnu skrb Biograd na Moru**
8. **Centar za socijalnu skrb Zadar**
9. **Dom za starije i nemoćne Zadar**
10. **Dom zdravlja Zadarske županije**
11. **Dragon teatar**
12. **Državni zavod za statistiku**
13. **FINA – Financijska agencija**
14. **Grad Zadar**
15. **Gradska knjižnica Zadar**
16. **Hrvatski centar za razminiranje- podružnica jug**
17. **Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje**
18. **Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje**
19. **Hrvatski zavod za zapošljavanje – Područni ured Zadar**
20. **Hrvatsko narodno kazalište**
21. **INOVAcija**
22. **Kazalište lutaka Zadar**
23. **Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku**
24. **Ministarstvo poljoprivrede**
25. **Muzej antičkog stakla**
26. **Narodne novine**
27. **Narodni muzej Zadar**
28. **Natura Jadera**
29. **Opća bolnica Zadar**
30. **Psihijatrijska bolnica Ugljan**
31. **Specijalna bolnica za ortopediju Biograd na Moru**

32. Stalna izložba crkvene umjetnosti
33. Sveučilište u Zadru
34. Športska zajednica Zadarske županije
35. Teatro Verrdi
36. Turistička zajednica Zadarske županije
37. Ured državne uprave Zadarske županije
38. Zadarska županija - Upravni odjel za pravne i zajedničke poslove
39. Zadarska županija - Upravni odjel za gospodarstvo, turizam, infrastrukturu i EU fondove
40. Zadarska županija - Upravni odjel za pomorsko dobro, more i promet
41. Zadarska županija - Upravni odjel za poljoprivredu, ribarstvo, vodno gospodarstvo, ruralni i otočni razvoj
42. Zadarska županija - Upravni odjel za obrazovanje, kulturu i šport
43. Zadarska županija - Upravni odjel za zdravstvo, socijalnu skrb, udruge i mlade
44. Zadarska županija - Upravni odjel za financije i proračun
45. Zadarska županija - Upravni odjel za prostorno uređenje, zaštitu okoliša i komunalne poslove
46. Zadarska županija - Upravni odjel za javnu nabavu i upravljanje imovinom
47. Zavod za javno zdravstvo Zadar
48. Znanstvena knjižnica Zadar

KNJIGE:

50. Bejaković, P. (2004): Konkurentnost hrvatske radne snage, Institut za javne financije, Zagreb
51. Faričić, J., Marelić, T. (2014): Potencijali društveno-gospodarskog razvitka Zadarske županije, Sveučilište u Zadru, Zadar
52. Graovac Matassi, V., Bacalja D. (2014): Potencijali društveno-gospodarskog razvitka Zadarske županije, Sveučilište u Zadru, Zadar
53. Jelić, R. (1978): Zdravstvo u Zadru i njegovu području, Zadar
54. Pejdo, A., Ikić, D. (2014): Potencijali društveno-gospodarskog razvitka Zadarske županije, Sveučilište u Zadru, Zadar
55. Petricioli, I. (2010): Zadar; Povijest , kultura, umjetnost, prirodne ljepote, Turistička naklada, Zagreb
56. Travirka, A. (2003): Zadar ; povijest, kultura , umjetnička baština, Forum d.o.o., Zadar

PUBLIKACIJE I DOKUMENTI:

57. Bavčević, L., Vodopija, T., Lovrinov, M. (2001): Zoniranje obalnog pojasa za marikulturu - stanje, Ribarstvo, Vol. 59, No. 4, prosinac 2001., str.150-158, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/7586
58. Bečić, E. i Dabić, M. (2008): Analiza ulaganja poslovnog sektora Republike Hrvatske u istraživanje i razvoj, Revija za sociologiju, Vol. 39. No. 1-2 str. 69-84, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/41964
59. Bilić, N., Jukić, M. (2014): Nezaposlenost mladih - ekonomski, politički i socijalni problem s dalekosežnim posljedicama za cjelokupno društvo, Pravni vjesnik Vol.30 No. 2, 2014., str.485-505, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/195539
60. Dželalija, B. i sur. (2008): Zadarsko zdravstvo u razdoblju od završetka Drugog svjetskog rata do danas (1945. - 2008.) - Med Jad 2008; 38 (3-4): str. 67-76, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/46353
61. Erstić, M., Mikuš, O., Mesić, Ž. (2011): Uloga agroturizma u socioekonomskom razvoju zadarske županije - opažanja dionika ruralnih područja, Agronomski glasnik 4-5/2011., str. 245-262, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/118879
62. Granić, G. i sur. (2012): Vizija mogućnosti energetskog razvoja, međusobnih odnosa i utjecaja u Hrvatskoj za razdoblje do 2050. godine, Energy Institute Hrvoje Požar, časopis Nafta, 05-06 lipanj 2012., str. 161-172, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/125521
63. Horvat, G. (2008): Samoupravni djelokrug u zaštiti okoliša, Hrvatska i komparativna javna uprava: časopis za teoriju i praksu javne uprave, Vol.8. No.3., rujan 2008., str. 631-645, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/199961
64. Ivić, P. (2014): Mogućnost komplementarnoga gospodarskog razvitka Zadarske županije, u: Potencijali društveno-gospodarskog razvitka Zadarske županije, Sveučilište u Zadru, Zadar, str. 96-105

65. Jagić, S. (2009): Imanentnost interkulturalizma u turizmu, Sociologija i prostor, Vol. 42 No. 1/2 (163/164), str. 159-163, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/53988

66. Jurlina Alibegović, D. (2007): Strateško planiranje i programski proračun: put do razvojnih rezultata na lokalnoj i regionalnoj razini, Hrvatska javna uprava, 7 (2), str. 395-421, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/200008

67. Klempić Bogadi, S., Lajić, I. (2014): Suvremena migracijska obilježja statističkih jedinica Republike Hrvatske, Migracijske i etničke teme, broj 3, prosinac 2014., str. 437-477, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/200189

68. Kožić, I. (2013): Kolika je sezonalnost turizma u hrvatskoj?, Ekonomski vjesnik: časopis Ekonomskog fakulteta u Osijeku, 26 (2013) , 2; str. 470-480 , dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/172034

69. Krajnović, A., Strenja, A., Bosna, J. (2013): Model za razvoj brenda u industriji hrane i pića - primjer zadarskog likera Maraschino, Oeconomica Jadertina 1/2013., str. 50-72, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/160083

70. Marušić, L. (2014): Transfer znanja i tehnologija kao jedna od temeljnih zadaća modernoga sveučilišta - primjer Sveučilišta u Zadru, u: Potencijali društveno-gospodarskog razvitka Zadarske županije, Sveučilište u Zadru, Zadar, str. 129

71. McKeown, R. (2002): Education for sustainable development toolkit , dostupno na: http://www.esdtoolkit.org/discussion/default.htm

72. Milat, V. (2005): Uloga Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva u razvoju maslinarstva, Pomologia Croatica, 11, 1-2, str. 79-88 , dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/2996

73. Petljak, K. (2011): Pregled razvoja i obilježja ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj, Ekonomski vjesnik, Vol. 24 No. 2, prosinac 2011., str. 382-396., dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/113174

74. Sudarić, Ž.(2012): Obrazovanje + cjeloživotno učenje za poduzetništvo = zapošljivost, Učenje za poduzetništvo, Vol. 2 No. 1, 2012, str. 71-75, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/192290

75. Užar, J. (2012): Gubici vode u vodoopskrbnom sustavu, Tehnički glasnik, Vol.6. No.2., prosinac 2012., str. 213-218, dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/139612

76. Vrsaljko, A. (2010): Taksonomska pripadnost maraske (Prunus Cerasus var. marasca), Pomologia Croatica, Vol. 16 No. 3-4, str. 109-119., dostupno na: http://hrcak.srce.hr/file/103011

77. Akcijski plan energetske učinkovitosti zadarske županije 2015. - 2017. Godine, Zadarska županija, Zadar, 2015., dostupno na: http://www.zadarska-zupanija.hr/kolegij2015/36/7.2.pdf

78. Analitički bilten 2014., br. 4., Hrvatski zavod za zapošljavanje, Zagreb, 2015., dostupno na: http://www.hzz.hr/UserDocsImages/Analiticki_bilten_2014-4.pdf

79. Analiza financijskih rezultata poduzetnika Republike Hrvatske u 2015. godini, FINA, Zagreb, lipanj 2016.

80. Analiza financijskih rezultata poduzetnika Zadarske županije u 2015. godini, FINA, Zagreb, lipanj 2016.

81. Analiza stanja prirode u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2008. - 2012., Državni zavod za zaštitu prirode, dostupno na: http://www.dropbox.com/sh/1gktiq2c7r3n4mz/AADOGmz4-eAes5xex9Xnbb_-a?dl=0

82. Analiza udjela žena poduzetnica u vlasničkoj strukturi trgovačkih društava, FINA, Zagreb, 2016.

83. Analiza zadrugarstva u RH, Hrvatski savez zadrugara

84. ARKOD, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, dostupno na: http://www.arkod.hr/

85. AZUP baza podataka, Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, dostupno na http://www.asoo.hr/default.aspx?id=868

86. Broj i struktura poslovnih subjekata, po županijama (2010. - 2015.), Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2016.

87. Bruto domaći proizvod - pregled po županijama, Državni zavod za statistiku, Zagreb, lipanj 2016.

88. Ekološka poljoprivreda ,Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo poljoprivrede, dostupno na: http://www.mps.hr/default.aspx?id=6184

89. European bathing water quality in 2015, EEA Report, 9/2016, dostupno na: http://www.eea.europa.eu/publications/european-bathing-water-quality-2015

90. Glavni plan razvoja turizma Zadarske županije 2013.-2023 , Zadarska županija, Zadar, 2013., dostupno na: http://www.zadra.hr/wp-content/uploads/2013/01/GP-turizma-Zadarske-zupanije.pdf

91. Godišnjak 2015., Hrvatski zavod za zapošljavanje, Zagreb, svibanj 2016., dostupno na: http://www.hzz.hr/UserDocsImages/HZZ_Godisnjak_2015.pdf

92. Gospodarska kretanja Zadarske županije br. 32, HGK - Županijska komora Zadar, lipanj 2016., Zadar

93. Hrvatska mreža za ruralni razvoj, dostupno na: http://www.hmrr.hr/hr/naslovna/

94. Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis za 2015. godinu, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, 2016., dostupno na: http://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2016/05/Ljetopis_2015_IX.pdf

95. Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014.-2020.., Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo gospodarstva, Zagreb, 2014., dostupno na: http://eskills.hr/wp-content/uploads/2014/05/Industrijska-strategija-RH-2014-2020.pdf

96. Innovation Union Scoreboard 2015, Europska komisija, Bruxelles, 2015. , dostupno na: http://bookshop.europa.eu/en/innovation-union-scoreboard-2015-pbNBAY15001/

97. Integrirana poljoprivreda, Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo poljoprivrede, dostupno na: http://www.mps.hr/default.aspx?id=5879

98. Izbor publikacija prema statističkim područjima: kultura i umjetnost, Državni zavod za statistiku

99. Izbor publikacija prema statističkim područjima: obrazovanje, Državni zavod za statistiku

100. Izravna strana ulaganja po županijama i RH za razdoblje 1993. – travanj 2015. , Hrvatska narodna banka, 2016.

101. Izvješće o globalnoj konkurentnosti 2015.-2016.: Pozicija Hrvatske, Nacionalno vijeće za konkurentnost, Zagreb, 2015.

102. Izvješće o lakoći poslovanja za 2016 - Razumijevanje propisa za mala i srednja poduzeća, Svjetska banka, 2016.

103. Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj , Hrvatski zavod za javno zdravstvo, ožujak 2015. godina

104. Izvješće o osobama s invaliditetom u republici Hrvatskoj, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, travanj 2016. godine

105. Izvješće o stanju okoliša Zadarske županije, Zadarska županija, Zadar, 2011.

106. Izvješće o žigovima, industrijskom dizajnu i patentima za Jadransku Hrvatsku 2015., Državni zavod za intelektualno vlasništvo

107. Kakvoća mora u Republici Hrvatskoj, Institut za oceanografiju i ribarstvo, Split, dostupno na: http://baltazar.izor.hr/plazepub/kakvoca_statistika10?p_god=2015&p_filter=&p_zup_id=4&p_jezik=&p_grad=&p_ciklus=0&pobjs=

108. Lovstvo, Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo poljoprivrede

109. Nacionalna strategija razvitka zdravstva 2006. – 2011., Vlada republike Hrvatske, Ministarstvo zdravlja republike Hrvatske, 2006.

110. Nacionalna strategija razvitka zdravstva 2012. - 2020., Vlada republike Hrvatske, Ministarstvo zdravlja republike Hrvatske, 2012.

111. Plan zdravstvene zaštite Zadarske županije, Zadarska županija, Zadar, 2013.

112. Popis stanovništva 2001. Godine, Državni zavod za statistiku, dostupno na: www.dzs.hr

113. Popis stanovništva 2011. Godine, Državni zavod za statistiku, dostupno na: www.dzs.hr

114. Preporuke za obrazovnu upisnu politiku, Hrvatski zavod za zapošljavanje – Područni ured Zadar, Zadar, prosinac 2015.

115. Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara te okoliša od katastrofa i velikih nesreća-Zadarska županija, Zadarska županija, 2011., dostupno na: http://www.zadarska-zupanija.hr/skupstina/skupstina_17/6.1.pdf

116. Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara te okoliša od katastrofa i velikih nesreća, Zadarska županija, Zadar, 2015., dostupno na: http://www.zadarska-zupanija.hr/sjednice2015/18.sjednica/12.2.pdf

117. Procjene stanovništva RH u 2014. godini, Državni zavod za statistiku, dostupno na: www.dzs.hr

118. Program ruralnog razvoja Zadarske županije 2012.-2014., Zadarska županija, Zadar, 2012.

119. Program zaštite okoliša Zadarske županije, Zadarska županija, 2014., dostupno na: http://www.zadarska-zupanija.hr/images/DOKUMENTI/program/Program%20zastite%20okolisa%20Zadarske%20zupanije.pdf

120. Prostorni plan Zadarske županije, Zavod za prostorno planiranje, Zadarska županija, 2006., dostupno na: http://www.zadarska-zupanija.hr/images/stories/p.planovi/PPZ_2006_procisc_ni_tekst.pdf

121. Prostorni plan Zadarske županije, izmjene i dopune, Zadarska županija, 2014., dostupno na: http://www.zadarska-zupanija.hr/images/stories/odredbe/Odredbe_za_provodenje.pdf

122. Regionalni indeks konkurentnosti 2013., Nacionalno vijeće za konkurentnost, Zagreb, lipanj 2014. , dostupno na: www.konkurentnost.hr/lgs.axd?t=16&id=489

123. Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo kulture, dostupno na: http://data.gov.hr/dataset/registar-kulturnih-dobara

124. Registar muzeja, galerija i zbirki u Republici Hrvatskoj, Muzejski dokumentacijski centar, dostupno na: http://www.mdc.hr/hr/mdc/zbirke-fondovi/registri/

125. Registar udruga Republike Hrvatske, Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo uprave, dostupno na: https://registri.uprava.hr/#!udruge

126. Službeni glasnik Zadarske županije, broj 2, 10. veljače 2016. godine, dostupno na: http://glasnik.zadarska-zupanija.hr/media/k2/attachments/2_2016.pdf

127. Socijalni plan Zadarske županije 2015.-2020. , Zadarska županija, 2015., dostupno na: http://zadarska-zupanija.hr/kolegij2015/33/1.1.pdf

128. Statističke informacije Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, dostupno na: http://www.mirovinsko.hr/default.aspx/uvjeti/uvjeti/default.aspx?id=723

129. Statistički pregled Obrtništvo u brojkama, HOK, Zagreb, ožujak 2016., dostuno na: http://www.hok.hr/content/download/23817/221679/file/OUB%20Ispravka%20grafova%20final.pdf

130. Statistika, Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo turizma, dostupno na: http://www.mint.hr/default.aspx?id=976

131. Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj, TOMAS ljeto 2014., Institut za turizam, Zagreb, 2015., dostupno na: http://www.iztzg.hr/UserFiles/File/novosti/2015/Tomas-ljeto-2014-prezentacija-03-02-2015.pdf

132. Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje 2016. - 2020., Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo gospodarstva, Zagreb, 2016., dostupno na: http://public.mzos.hr/fgs.axd?id=24709

133. Strategija razvoja klastera u RH 2011.-2020., Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, Zagreb, 2011., dostupno na: http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategija_razvoja_klastera.pdf

134. Strategija razvoja ljudskih potencijala Zadarske županije 2014.-2020., Zadarska županija, Zadar, 2015. , dostupno na: http://www.zadra.hr/wp-content/uploads/2015/08/Strategija_razvoja_ljudskih_potencijala-2014.-2020.pdf

135. Strategija razvoja poduzetništva u RH 2013.-2020., Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Zagreb, 2013., dostupno na: http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf

136. Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj 2014.-2020., Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo poduzetništva i obrta, Zagreb, 2014., dostupno na: http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/SRP%C5%BD%20%202014%20-%202020.pdf

137. Strategija Sveučilišta u Zadru 2011.- 2017., Sveučilište u Zadru, Zadar, lipanj/srpanj 2011., dostupno na: http://www.unizd.hr/Portals/0/pdf/Strategija_2011_2017_2.pdf

138. Strategija Europa 2020: europska strategija rasta, Europska komisija, 2010., dostupno na: http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Europa_2020.pdf

139. The Global Competitiveness Report 2015-2016, World Economic Forum, Ženeva, 2015., dostupno na: http://www3.weforum.org/docs/gcr/2015-2016/Global_Competitiveness_Report_2015-2016.pdf

140. Ugovorni sadržaji zdravstvene zaštite, dostupno na : http://www.hzzo.hr/zdravstveni-sustav-rh/zdravstvena-zastita-pokrivena-obveznim-zdravstvenim-osiguranjem/ugovoreni-sadrzaji-zdravstvene-zastite-u-rh/

141. Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju , dostupno na: http://www.apprrr.hr/upisnik-poljoprivrednih-gospodarstava-1149.aspx

142. Uprava ribarstva, Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo poljoprivrede, dostupno na: http://www.mps.hr/ribarstvo/

143. Zdravstveno-statistički ljetopis za 2014., Zavod za Javno zdravstvo Zadar, Zadar, 2015., dostupno na: http://www.zjz-zadar.hr/.app/download.php?file=Godisnjak%202014%20PDF%20merged.pdf

Agencija za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA

Zadar, 2017.